

International Science Group
ISG-KONF.COM

**PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR
THE DEVELOPMENT OF SCIENCE
AND PRACTICE**

08
JUNE
09

XX

SCIENTIFIC AND
PRACTICAL
CONFERENCE

ATHENS, GREECE

DOI 10.46299/ISG.2020.XX
ISBN 978-1-64871-426-9

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND
PRACTICE

**PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE
DEVELOPMENT OF SCIENCE AND
PRACTICE**

XX International Scientific and Practical Conference

Athens, Greece
8 – 9 June, 2020

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Abstracts of XX th International scientific and practical conference «PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE» 8 – 9 June, 2020. Athens, Greece 2020. 354 p. Available at : DOI:10.46299/ISG.2020.XX : URL: <http://isg-konf.com>.

ISBN - 978-1-64871-426-9

UDC 01.1

DOI - 10.46299/ISG.2020.XX

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena Ivanovna</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law , Associate Professor
<u>Liubchych Anna</u>	Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development National Academy of Law Sciences of Ukraine, Kharkiv, Ukraine, Scientific secretary of Institute
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko , Ukraine
<u>Mushenyk Iryna Mykolayivna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines , Informatics and Modeling . <i>Podolsk State Agrarian Technical University</i>
<u>Oleksandra Kovalevska</u>	Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs Dnipro, Ukraine

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

TABLE OF CONTENTS

1.	Antsupova V., Lastivka I., Ushko I. CLINICAL DIAGNOSTICS OF MARSHAL SYNDROME IN A GIRL WITH CONNECTIVE TISSUE DYSPLASIA AND PSYCHIC DELAY	11
2.	Bondar T., Domina Z. POSSIBILITIES OF PREVENTION AND CORRECTION OF MUSCLE DEVELOPMENT OF MUSCLE MUSICIANS BY AQUAFITNESS	14
3.	Chebotareva I., Havrysh Y., Kozachenko A. CREATION OF DECORATIVE PHOTO ZONE ELEMENTS USING SUBLIMATION PRINT	17
4.	Chebotareva I., Kalinowski K., Silchenko V. HOW TO MAKE SOCIAL ADVERTISEMENT EFFECTIVE	22
5.	Derik I. ON THE ISSUE OF LINGUO SYNERGETICS	28
6.	Dmitrenko V. A THEORETICAL ASPECT OF THE CONSTRUCTION INDUSTRY STRUCTURE	30
7.	Dolia K. ВИЗНАЧЕННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ЗМІН ПАРАМЕТРІВ СИСТЕМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	33
8.	Dolia K. ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПАРАМЕТРІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОЕКТІВ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	35
9.	Fizalini A., Quercusini M., Perchini P. MORPHOLOGICAL FEATURES OF LITTLE VEGETABLE PLANTS OF THE NIGHTINGALE FAMILY	37
10.	Halapsis A. REPUBLIC AND DICTATORSHIP IN ANCIENT ROME	40
11.	Hubal H. MATHEMATICAL MODEL OF CHEMICAL REACTIONS THAT GO IN A HOMOGENEOUS MEDIUM IN AN OSLILLATING MODE	42
12.	Ivantsov O. MENTORING IN IT AND ITS IMPORTANCE	45
13.	Kotelevets K.A., Korobkina T.V. EFFECTIVE COMMUNICATION - FEATURES OF NON-VERBAL COMMUNICATION	47
14.	Kotlubay V., Redina Y., Skrypnik M. CURRENT PROBLEM ISSUES OF METHODOLOGY OF PORT CHARGE RATES IN UKRAINE	49

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

15.	Kulyk M., Decovets V. PECULIARITIES OF ESTABLISHING ENERGY PLANTATIONS AND GROWING OF ENERGY CROPS	53
16.	Kurovskyi D., Korobkina T. CYBERBULLING AS A PROBLEM OF DISCRIMINATION	55
17.	Kuzmina G., Lazarenko O. ADHERENCE TO TREATMENT OF PATIENTS WITH GOUT	57
18.	Malinoshevska K. GLOBALIZATION AND ITS IMPACT ON THE IMPLEMENTATION OF ENTERPRISE STRATEGY	60
19.	Mikhailieva M., Odosii L., Zalipka V. ELECTRIC METHOD OF BRAKE FLUID CONTROL	63
20.	Mysak I., Zhuk V. MODELING OF STORMWATER HYDROGRAPHS FROM THE IMPERVIOUS SUBCATCHMENTS USING THE MODIFIED 3D-SECTOR METHOD	66
21.	Мищенко В., Другова Е., Домнина І. КОНТРОЛІНГОВЕ ОПЕРАТИВНЕ АНТИКРИЗИСНЕ УПРАВЛЕННЯ С ПРИМЕНЕННЯМ БОРТОВОГО ТАБЛО	70
22.	Nikulin D., Hlybovets A. AUTOMATED APPROACH FOR THE IMPORTING THE NEW PHOTO SET TO PRIVATE PHOTO ALBUM TO MAKE IT MORE SEARCHABLE	75
23.	Olshevskyi V., Olshevska O., Zhivchenko K. ON THE ISSUES OF DELIVERY OF WOMEN WITH UTERINE LEIOMYOMA	78
24.	Open'ko P., Mironyuk M., Doska O. DEVELOPMENT OF METHODOLOGICAL APPROACH TO THE CALCULATION OF THE SPARE PARTS NUMBER TO ENSURE THE COMBAT DAMAGE ELIMINATION AND WEAPONS SAMPLES OPERABILITY RESTORATION	82
25.	Репов С.Д. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ	87
26.	Shcherbak V., Savchuk N. EFFECTIVE MANAGEMENT OF SMALL AND MEDIUM BUSINESS ON THE BASIS OF BENCHMARKING	89
27.	Sumets S., Korobkina T. THE PSYCHOLOGY OF LIES. CURRENT CONDITION OF THE PROBLEM	91
28.	Tolupa T., Pasichny V. IMPROVEMENT OF TECHNOLOGY OF SEMI-SMOKED SAUSAGES USING CHEESE PRODUCTS	93

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

29.	Tsekhmistrenko O., Bityutsky V., Tsekhmistrenko S. INFLUENCE OF SELENIUM COMPOUNDS ON HISTOLOGICAL INDICATORS OF QUAILS IN THE AGE ASPECT	95
30.	Tsykhanovska I., Evlash V., Hrachova I. «IMPROVING THE TECHNOLOGY OF SOUR MILK CHEESE DESSERT "FANTASY" WITH THE ADDITION OF FOOD ADDITIVE "MAGNETOFOOD" »	99
31.	Vozniuk T. ASPECTS OF THE STUDY OF SEXISM IN UKRAINIAN ADVERTISING	104
32.	Yerenko O. PHYTOCHEMICAL INVESTIGATION OF GRASS OF INULA BRITANNICA L.	108
33.	Yurchuk O. SEMANTIC CHARACTERISTICS OF PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FUTURE PRE-SCHOOL TEACHERS' PREPARATION FOR THE MOTION MODE IMPLEMENTATION IN THE CONDITIONS OF PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION	111
34.	Андрусенко О.А., Кіріченко А.В. ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП РОЗСЛІДУВАННЯ КАТУВАНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ СПІВРОБІТНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	115
35.	Бажан В.М., Романюк О.Н., Денисюк А.В. ВИКОРИСТАННЯ CAS-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ХІРУРГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ	119
36.	Баранцова І.О. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ	125
37.	Башинський І.А. ДЕТІНІЗАЦІЯ ТА ДОБРОВІЛЬНЕ ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКОВОЇ КУЛЬТУРИ	128
38.	Безвесільна О., Назаренко Н., Киричук Ю. НЕЙРОННІ МЕРЕЖІ У ДОСЛІДЖЕННЯХ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ НАВІГАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ	134
39.	Беліков І.О. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ У КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ–ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ	139

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

40.	Великий В.М. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДДАЛЕНОЇ ФОРМИ РОБОТИ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ КАРАНТИНУ	141
41.	Верченко М.Д., Топчий О.А., Галенко О.О. ВИКОРИСТАННЯ ПРОДУКТІВ ПЕРЕРОБКИ ЗЕРНОВИХ У М'ЯСО-РОСЛИННИХ НАПІВФАБРИКАТАХ	144
42.	Вотінов М.А., Смірнова О.В. АРХІТЕКТУРНО-МІСТОБУДІВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІШОХІДНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА	148
43.	Гавришук В.В., Каськів В.І. КОМПЛЕКСНІ САНІТАРНО-ТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ НА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРОГАХ	152
44.	Галаха Х.А. ФІЛОСОФІЯ ТА СИМВОЛІЗМ У РОМАНІ ВІЛЬЯМА ГОЛДІНГА «ВОЛОДАР МУХ»	157
45.	Зозуляк М.М. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ	161
46.	Іванченко О. АНАЛІТИКО-СТОХАСТИЧНА МОДЕЛЬ ГОТОВНОСТІ СИСТЕМИ SCADA КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	166
47.	Канюк О.Л., Кіш Н.В. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНШОМОВНОМУ СПІЛКУВАННЮ В КОНТЕКСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАННЯ	171
48.	Кас'яненко О.М. ДИТЯЧИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРАВИЛЬНОГО МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКА	175
49.	Климова Е., Быченко Е. ИЗУЧЕНИЕ МЕХАНИЗМОВ ВЛИЯНИЯ НИЗКОИНТЕНСИВНОГО СВЕТОВОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ (ЗЕЛЕНЬКИЙ (=530 НМ, СИНИЙ (=440 НМ) НА ТЕЧЕНИЕ СТАДИЙ ВОСПАЛИТЕЛЬНОЙ РЕАКЦИИ И ИММУНОРЕЗИСТЕНТНОСТЬ У ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ ЖИВОТНЫХ С ИНДУЦИРОВАННЫМ ПЕРИТОНИТОМ	180
50.	Ковтун О.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР	184
51.	Коленко А.В. ПЛАСТИКА, ХОРЕОГРАФІЯ І ГРИМ ЯК ДОПОМІЖНІ ІНСТРУМЕНТИ СЦЕНІЧНОЇ ВИРАЗНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ДРАМАТИЧНОГО АКТОРА	187

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

52.	Колич О.І. СОЦІОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ЗЛОЧИННОСТІ АДЛЬОФА КЕТЛЕ	190
53.	Кордубан М.В., Ковтун А.В. МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА Г.С. СКОВОРОДИ ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	193
54.	Коритко М.В. ВПЛИВ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ НА ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ	197
55.	Костенко М.О., Студінська Г.Я. ДЕКОНСТРУКЦІЯ ЧОРНОГО ЗОЛОТА	200
56.	Крапівіна Г., Мануїлова Я., Васильченко Г. ДЕФІНІЦІЇ АНІМАЦІЙНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ВІЛЬНОГО ЧАСУ НАСЕЛЕННЯ	204
57.	Кудирко Л.П. ІНДУСТРІЯ 4.0 В НАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЯХ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	208
58.	Курило О.Б., Мельничук О.О. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЕЛЕКТРОННОГО СПРАВЛІННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	211
59.	Лаврентьєва А.Г., Гавриличенко Є.В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТЕПЛОПОСТАЧАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	215
60.	Мамонов К.А., Величко В.А. ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СТРУКТУРНО ЛОГІЧНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТЕЙКХОЛДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	219
61.	Маража І.О., Родинський О.Г., Ткаченко С.С. ЗМІНИ АКТИВНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЛАНКИ СОМАТИЧНОЇ РЕФЛЕКТОРНОЇ ДУГИ ЗА УМОВ ГОСТРОГО ДЕФІЦИТУ ТЕСТОСТЕРОНУ	221
62.	Мізюк С., Шмаровоз Д. НАЦІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА США	224
63.	Мізюк С., Романескул О. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ВТОРИННИХ РЕСУРСІВ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	227
64.	Моргунова Т.І. СУЧАСНІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	233

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

65.	Мороз Г.І., Кучер О.В., Видиборець С.В. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕТОДИКУ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ «ГЕМАТОЛОГІЯ», «ТРАНСФУЗІОЛОГІЯ», «ДИТЯЧА ГЕМАТОЛОГІЯ»	238
66.	Морозова Г.К. ЗАКОНОМІРНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ У ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ Е.Е. КАММІНГСА	242
67.	Музика В.П., Лещенко Л.П. ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ. ОРІЄНТИРИ РЕФОРМУВАННЯ НА ЄВРОПЕЙСЬКУ ПРАКТИКУ	244
68.	Павлов О.С., Мартовицький В.О. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ ЛЮДИНИ	248
69.	Пасічник Т.Д. ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ У ДІЯЛЬНОСТІ СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДАЧА	253
70.	Перейма В.І. НЕОЛОГІЗМИ У ТЕМАТИЧНІЙ ГРУПІ ЛЕКСИКИ «ОСВІТА І НАУКА» В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	255
71.	Проненко В.С. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ	258
72.	Разнатовська А.Д. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	260
73.	Рябоконт В.В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ: ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ	262
74.	Семенова О.В. СПОСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ «ПРОСТІР» У ФРАНЦУЗЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ	265
75.	Семикопенко А.О. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТРОВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	267
76.	Сивкович С.А. ОЦЕНКА СХЕМИ ЛЕЧЕННЯ ОСТРОГО ПРОМИЕЛОЦИТАРНОГО ЛЕЙКОЗА С ПРИМЕНЕНИЕМ ТРЕТИНОИНА	270

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

77.	Славінська О.С., Бубела А.В., Бондаренко Л.П. МЕТОД ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ДОРОЖНЬОЇ КОНСТРУКЦІЇ З ПОПЕРЕЧНИМИ ДРЕНАЖАМИ МІЛКОГО ЗАКЛАДАННЯ	274
78.	Сокол М.О., Федірко Х.Б. КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПРИСЛІВ'ЇВ ТА ПРИКАЗОК В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	278
79.	Струганець Ю.Б., Блащак В.І., Федик Н.І. НЕОЛОГІЗМИ У ЛЕКСИКОНІ СФЕРИ МОДИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	279
80.	Сухорська Н.І. COVID-НЕОЛОГІЗМИ ІСПАНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	283
81.	Тараканова Д.В. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КАНАЛАХ РОЗПОДІЛУ	286
82.	Терещенко Н. ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА Е-НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КАРАНТИНУ	289
83.	Тупченко В.В. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	293
84.	Устюжанінова О.Т., Семеног А.О. РОЛЬ АДВОКАТА ЯК ПРЕДСТАВНИКА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ. ЦИВІЛЬНО ПРЕЦЕСУАЛЬНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО В КРАЇНАХ ЄВРОПИ	296
85.	Ханчич В.В. МЕДІАЦІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ	299
86.	Хомутовська Л.В. ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	302
87.	Хохлова Д.С. МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА МАТЕРІАЛАХ АНГЛОМОВНОГО МЮЗИКЛУ	305
88.	Чернорук Н., Яремченко І.О. ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЮМІНОФОРІВ, ЯКІ ВХОДЯТЬ ДО СКЛАДУ ОЛІВЦІВ АБО МАРКЕРІВ	307
89.	Чубата Т.П. СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄС В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ	311
90.	Чубіна Т.Д., Коротяєва Л.М. АЛКОГОЛІЗМ ЯК ВИД ДЕВІАЦІЇ	314
91.	Шевченко А.О., Беленічев І.Ф., Сюсюка В.Г. АНТИОКСИДАТНА МОДУЛЯЦІЯ ГОРМОНАЛЬНОЇ ТЕРАПІЇ ЖІНОК З ЗАГРОЗОЮ ПЕРЕДЧАСНИХ ПОЛОГІВ	317

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

92.	Щербаха О.Ю. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	322
93.	Єременко Л. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ В КОНТЕКСТІ НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	326
94.	Tomchakovska Yu., Tomchakovskiy O., Hladchenko K. THE POLYCODE CHARACTER OF ENGLISH DICTIONARIES	330
95.	Бартенєва І. О., Ноздрова О. П. КРИТЕРІЇ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ ГУМАННИХ ВЗАЄМИН З ПІДЛІТКАМИ	333
96.	Лещева Т. В., Бондаренко О. В. АНАЛІЗ КЛІНІЧНОГО ПЕРЕБІГУ ВАГІТНОСТІ ТА ПОЛОГІВ, У ЖІНОК, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬ РІЗНІ МЕТОДИ КОНТРАЦЕПЦІЇ	338
97.	Мірошніченко А.С. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ	342
98.	Казьмирчук Г., Казьмирчук М. УКРАЇНСЬКА ДЕКАБРИСТОЗНАВЧА ШКОЛА. 1825 – ПО СЬОГОДЕННЯ: НОВА ПЕРІОДИЗАЦІЯ	345

CLINICAL DIAGNOSTICS OF MARSHAL SYNDROME IN A GIRL WITH CONNECTIVE TISSUE DYSPLASIA AND PSYCHIC DELAY

Antsupova Vita,

PhD, Associate Professor,
Bogomolets National Medical University

Lastivka Iryna,

PhD, Associate Professor,
Bukovinian State Medical University»

Ushko Iana

PhD, Associate Professor,
Bogomolets National Medical University

Introduction. In the practice of the doctor there are hereditary syndromes, the diagnosis of which is based on the characteristic clinical picture. One of such diseases is Marshall's syndrome (MRSHS, Marshall syndrome, OMIM: 154780) - the rare monogenic disease connected with imperfection of a connecting fabric leading to facial dysmorphies, decrease in hearing and sight. In the structure of deafblind patients, MRSHS occurs in approximately 6% of cases. The disease is inherited by autosomal dominant type. An X-linked dominant type of inheritance cannot be ruled out. The formation of MRSHS is caused by a heterozygous mutation in the COL11A1 gene, which is located in segment 1p21 and encodes the $\alpha 1$ -chain of type X collagen. In the neonatal period, MRSHS may be suspected in the presence of a specific child's face: protruding forehead, exophthalmos, hypertelorism, saddle nose, small short nose, middle facial hypoplasia, open mouth, long filter, thin upper and full lower lip [1-3].

Common symptoms of MRSHS include: high-grade myopia, cataracts, hypertelorism, saddle-shaped nose, hearing loss, speech delay. The face of patients is typical: brachycephaly; protruding forehead; hypoplasia of the middle part of the face; large eyes, convergent strabismus; protruding cutters; thick lips, open mouth. Patients are usually short, have an X-shaped curvature of the forearm bones. Rare signs include: mental retardation, glaucoma, retinal detachment, rupture of the lens capsule, cleft palate, clinodactyly V fingers on the hands. X-rays reveal enlargement of the skull bones, intracranial calcifications, hypoplasia of the nasal bones, hypoplasia of the upper and lower jaw and frontal sinuses, abnormal shape of the vertebrae and pelvic bones, valgus deformity of the thighs, incorrect shape of the pineal gland. The frontal sinuses may be absent, the outer plate of the skull is thickened. Deformations of the thighs and large tubular bones are described [1-3].

Differential diagnosis is performed with Stickler's syndrome (hereditary progressive arthroophthalmopathy), Robinov's syndrome (mesomelic dwarfism with

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

vertebrae, genital hypoplasia), congenital syphilis, Wagner's syndrome, and congenital spondylophyllis [2].

Materials and methods. The paper presents a clinical case of Marshall syndrome in girl with mental retardation. Somato-genetic, clinical-genealogical, cytogenetic, instrumental, clinical-laboratory, biochemical research methods were used to establish the diagnosis. A psychoneurological examination of the patient was performed.

Results and discussion. An 8-year-old girl was consulted by a geneticist with the consequences of organic lesions of the central nervous system, moderate mental retardation, delayed psycho-speech development (DPSD) of the second level, behavioral and emotional disorders, hearing loss by neurosensory type. The child was born from the II desired full-term pregnancy, which proceeded without features. Childbirth II, complex; the child was born in a state of asphyxia, with a birth injury at 38 weeks, with a body weight of 3500 and a length of 50 cm. From an early age the child lagged behind in physical and mental development: began to sit at 8 months, walk after two years, speak after 5 years. She did not attend preschool, went to school at the age of 9, learned the program material hard. Heredity through the mother is burdened by oncopathology; through the father - unknown. Native siblings from the mother's first marriage are healthy. The child's father regularly abused alcohol.

Examination of the child revealed delayed physical and psycho-linguistic development and multiple stigmas of dysembryogenesis: brachycephaly, hypertelorism, saddle nose, abnormal location of teeth, deformed teeth. Condition after uranoplasty. Flattening of feet with an anomaly of metacarpal bones is noted. The child was sent for a comprehensive examination. Biochemical examination of the blood revealed an increase in total and direct bilirubin. The results of instrumental research methods: EchoES – M-Echo displacement was not detected. Width of the 3rd ventricle – 5.5 mm; EEG – medium-amplitude alpha-, beta-, theta-rhythm with erasure of zonal differences and weakening of functional reactivity of cerebral structures is registered; ECG – moderate sinus tachycardia. Ultrasound examination of the abdominal cavity revealed two stones in the gallbladder measuring 11x9 mm each. Tonal audiometry: otoacoustic emission on the right – not registered, not registered on the left.

Doctors' opinion: neurologist – organic disorder with level I language underdevelopment, cognitive disorders, hyperactive syndrome; endocrinologist - growth retardation; orthopedist – bilateral flattening of the feet of I-II degree; otolaryngologist - adenoids of the II degree; gastroenterologist - gallstone disease, interictal period; ophthalmologist – high-grade myopia with astigmatism of both eyes, convergent common strabismus, more on the left, horizontal nystagmus. The conclusion of the psychiatrist: F07.8. Consequences of organic CNS damage with moderate mental retardation, level II DPSD, behavioral and emotional disorders. After a comprehensive examination based on somatic condition, the diagnosis of "Marshall's syndrome: a specific face, severe myopia."

Conclusions. Thus, the characteristics of Marshall syndrome include: 1) autosomal dominant inheritance; 2) acute myopia; 3) congenital or juvenile cataract;

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

4) short nose with saddle-shaped nose; 5) skeletal anomalies; 6) early progressive moderate neurosensory deafness.

Early medical and genetic counseling of children with multiple stigmas of dysembryogenesis is extremely important. Timely diagnosis of hereditary pathology allows to provide psychological and social support in order to adapt them in the society of such patients. Because there are data on the birth of several children with MRSHS in one family, it is necessary to provide medical and genetic counseling to such families when planning subsequent pregnancies. This case of clinical diagnosis may be of scientific and practical interest to neonatologists, pediatricians, pediatric neurologists, psychiatrists and geneticists.

References

1. Kenneth L. Jones, 2011, Hereditary Syndromes by David Smith. Atlas Handbook, P. 298-299.
2. OMIM: Mendelian inheritance in humans online. McKusick-Nathans Institute of Genetic Medicine, John Hopkins University, National Center for Biotechnology Information. National Medical Library. <https://omim.org/entry/154780>
3. Griffith, A. J., Sprunger, L. K., Sirko-Osadsa, D. A., Tiller, G. E., Meisler, M. H., Warman, M. L., 1998, Marshall syndrome associated with a splicing defect at the COL11A1 locus, Am. J. Hum. Genet, V. 62, № 4, P. 816-823

POSSIBILITIES OF PREVENTION AND CORRECTION OF MUSCLE DEVELOPMENT OF MUSCLE MUSICIANS BY AQUAFITNESS

Bondar Tatyana,

Candidate of pedagogical sciences,
Ph.D., Associate Professor
National Dragomanov Pedagogical University

Domina Zhanna

Candidate of pedagogical sciences,
Ph.D., Associate Professor
National Dragomanov Pedagogical University

The professional activity of musicians is characterized by long sedentary and awkward working posture for many years, which causes uneven muscle tension and asymmetric development of torso muscles, strain on the muscles of the arms, shoulder girdle, back and neck, congestion in the lower extremities and requires development certain professionally important motor qualities.

Each musical instrument is characterized by a special working posture. When performing a piece of music, the musician uses a standing or sitting position in which he is for hours, while significantly tensing the muscles of the arms, shoulder girdle and torso. From a physiological point of view, forced working posture with a certain position of the head, torso and arms often leads to significant overload of various parts of the spine and the corresponding muscle groups. Working posture while sitting, although relatively easier, but leads to fatigue of the muscles of the back and neck, accompanied by congestion in the lower extremities, abdomen and pelvis, weakening of the muscles of the shoulder girdle and back, which often causes postural disorders - the appearance of scoliosis, stooping, lordosis, kyphosis, torsion or deformity of the chest.

Researchers focus on the relative, but quite pronounced uneven development of the muscular system of musicians, note the weak development of the muscular corset and lower extremities with a fairly high, but uneven development of the muscles of the shoulder girdle and arms [1; 2; 4].

Prevention and correction of occupational diseases and disorders in the body of musicians is possible with the use of effective types of physical culture and health activities. Aqua fitness equipment as a multifunctional simulator provides simultaneous action of selective physical exercises and natural properties of the aquatic environment. Uneven activity of muscle groups, overload of local muscles, stagnation in certain parts of the body of music students requires a special choice of the content of physical activity. Differences in the distribution of work effort on the muscular system of future musicians justify the differentiation of fitness equipment in

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

the process of physical education. The principle of building a differentiated content of aqua fitness classes for future musicians is to take into account the specific effect of the hydrodynamic properties of the aquatic environment on the body of those involved. The essence of students' muscular activity is to perform physical exercises in water of selective direction, the specificity of which depends on the psychophysiological structure of working posture and working movements while playing a particular musical instrument, the biomechanical components of the musician during performance. The resistance properties of water increase the training effect of exercise.

The reduction of gravitational gravity and the action of the repulsive force of water is a support for the body during the movements, which reduces the load on the joints and eliminates excessive muscle strain; hydrostatic pressure changes reduces the intensity of loads, stimulating blood circulation, and depth affects the dynamics of movements [5]. The use of special equipment when performing aqua fitness exercises creates an additional burden on the arms or legs, increases workloads and requires additional efforts to overcome water resistance and balance. Thus, exercises in water promote the development of mobility in the joints, muscle strength and endurance, increase overall muscle tone or, conversely, may reduce the tone in case of excessive strain on the working muscles.

There are cases when musicians disrupt the interaction of different parts of the playing apparatus, which is manifested in the incorrect distribution of muscle work: large muscles of the back and shoulder girdle do not work enough and the main load when playing a musical instrument falls on smaller muscles. The peculiarity of aqua fitness exercises in such cases is that the motor tasks involve straining large muscle groups, while the musicians' hands are relaxed. The key task of aqua fitness classes with such students is to use exercises that involve the simultaneous performance of the entire performing apparatus, including posture, back muscles, abdomen, legs, shoulder girdle and arms with tension of large muscle groups and relaxation of small ones.

Exercises in water are based on the general laws of construction of movements in the joints. However, for students who play piano, violin, guitar, accordion and accordion, drums, bandura, etc. it is necessary to select separate exercises that correspond to the specifics of the musical instrument. For students of different musical specializations useful exercises to increase mobility in the joints that can withstand the main load during the working position; the development of muscle strength that is in an inoperative or stiff position; exercises to relax muscles that are constantly performing intense work movements or are overloaded; exercises to regulate muscle sensations in the working parts. Thus, the peculiarities of working posture and movements while playing a musical instrument determine the need to divide students into groups to plan physical activity in aqua fitness. Exercises of universal character are important: types of running exercises on the spot and with advancement in different planes and directions, which compensate for the consequences of hypodynamics; exercises to strengthen the abdominal muscles.

For musicians holding a musical instrument, aqua fitness classes include exercises to develop static strength endurance (keeping different body positions).

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Different variations of combined exercises with simultaneous holding of a static pose and dynamic movements of arms or legs are also used. The main movements are performed from the starting position standing, in a squat, lying with movable and immovable support at different depths, with an unsupported position in a deep place, with objects, the support of partners. The tempo, amplitude, number of repetitions of movements are selected taking into account the peculiarities of the working posture of students while playing a musical instrument. In cases of "muscular curvature" - a constricted position of one of the two paired muscles during the working position of the body during performance (violin, guitar, etc.) - a larger number of repetitions of inclinations, turns, diversions, etc. were planned in the opposite direction muscle to overcome this effect. In addition, the aquatic environment reduces the load on the joints, allows you to use specific aerobic exercises, perform exercises with full amplitude, keep the abdominal muscles tense.

Fundamental differences in breathing techniques of professional swimmers and musicians have determined the priority of choosing aqua fitness over sport swimming as a type of physical culture and health activities for students of music specialties. Sports swimming methods include mouth breathing, while in aqua fitness there is the possibility of breathing through the nose. Possibilities of proper breathing contribute to the development of vital capacity of the lungs without violating the technique of singing breathing. When performing aqua fitness exercises in a suspended vertical position, the hydrostatic pressure of the water automatically increases the tone of the abdominal muscles, and for a strong breath you should apply extra muscle effort to expand the chest.

References

1. Bondar T.K., 2016, Complex coordination structure of professional movements of musicians and possibilities of their improvement by means of aquafitness, Mountain School of the Ukrainian Carpathians, № 15, pp. 70-76.
2. Domina Zh.H., 2010, Methods of teaching exercises of coordination orientation of future music teachers in the process of physical education, Extended abstract of candidate's thesis, Kyiv, 24 p.
3. Kazakova N.A., 2007, Aqua aerobics as an unconventional tool for improving the physical condition of female students, Lesgaft University academic notes, № 6, p. 36-42.
4. Marynychuk P.I., 2016, Characteristics of professional diseases of musicians and their prevention by means of physical culture, Actual problems of physical education and methods of sports training, Vol. 7, pp. 59-63.
5. Lawrence Debbie, 2000, The complete guide to exercise in water, A&C Black, London, 256 p.

CREATION OF DECORATIVE PHOTO ZONE ELEMENTS USING SUBLIMATION PRINT

Chebotareva Irina,

Assistant professor of
Department of Media Systems and Technology,
Kharkov National University of Radio Electronics

Havrysh Yevheniia,

student of Department of Media Systems and Technology,
Kharkov National University of Radio Electronics

Kozachenko Artem

student of Department of Media Systems and Technology,
Kharkov National University of Radio Electronics

In our time, it is impossible to imagine the activities of any company or enterprise without using various advertising tools and holding PR events. Both of these areas are the process of transmitting information about products, services or the company itself to the target audience. But none of the areas of marketing and advertising can be implemented without creating a corporate identity. The development and use of your own corporate identity is becoming an increasingly popular attribute of any company.

Advertising occupies a large place in the modern world of the latest technology, where there is a promotion of goods and services. The correct choice of means and methods of advertising, well-designed budget of the advertising campaign largely determine the effectiveness of advertising activities.

One of the varieties of promotional souvenir products is textiles or various accessories with advertising elements and company symbols. There are many ways to print on textiles; various materials are used on which they are printed and by which they are printed. This is especially important when advertising various scientific and technical events: exhibitions, presentations, training, conferences. The success of the presentation is directly influenced by the level of design of the presentation venues and the creative professional work of the stand or designers responsible for advertising the event.

To attract the attention of potential buyers, customers or partners in any field (commercial or social), various events are required that can be carried out according to certain scenarios and with mandatory design.

Holding conferences, presentations and other business events often shows the status level of the organizers and is an important tool to maintain their image. One of such image elements is a press stand – press wall and decorative pillow-cubes with symbols of the department of media systems and technologies (fig. 1).

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Figure 1.

Typically, photographers and video operators are invited to special events, so a decorated photo zone is not only a beautiful background but also a great opportunity for a company to remind itself by showing off elements of corporate identity such as corporate colors and a logo, possibly some kind of contact or advertising information. Most often, information about the event, the logos of sponsors or participants are posted on press-walls [1].

To give volume to the photo zone, various decorative elements are usually added to the base - banner. Depending on the type of event, these can be balls, flower arrangements, gift boxes, pillows or other props. Decorating the site for the photo is an important and responsible process because when designing the venue you need to

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

create a good atmosphere. Thus, all participants will have the right mood and will be able to fully immerse themselves in the event.

The photo zone was supplemented by pillow-cubes with company symbols, during the creation of which the main graphic elements are vector logos and font labels, the main colors of printing were selected for the pillow background – CMYK colors. They complement the photo zone of the event, and they can also be used not only as interior elements that just stand but also as bright elements that you can pick up for an attractive photo and video.

Using CMYK colors and a vector image format, it turned out to show the main advantages of sublimation printing – print sharpness and brightness of transferred colors.

To create pillow cubes, namely printing on fabric, sublimation printing is used. The method of sublimation printing is widely used in the manufacture of textile products with corporate symbols: corporate and advertising ties and scarves, pillows, sports, and promotional clothing, flags, umbrellas, etc.

This type of printing is used to apply images to fabric. Unlike other printing methods, it allows you to apply high-quality photographic images to the fabric. The technology allows you to get bright colors resistant to environmental influences.

Sublimation printing – ink printing, in which the ink passes through sublimation from sublimation paper to the surface to be coated. The method consists in the fact that when printing with ink or ink ribbons, the particles of the coloring matter are instantly heated by the print head and mixed during the transition to the gas state, penetrating deeply into the structure of the printed material. The technology of sublimation printing is widely used in the manufacture of advertising and souvenir products [2].

Sublimation printing requires inkjet printer equipment designed for sublimation ink printing, thermal press, sublimation paper (acting as an intermediate medium) and sublimation ink.

The correct choice of intermediate media provides the highest brightness and saturation of images and also minimizes the amount of scrap and ink consumption. The peculiarity of sublimation paper in its structure is friability and unique chemical treatment, which allows it to leak out with a sufficient amount of ink. So the print quality is mainly determined by the structure of the backing paper since a certain amount of dyes diffuse into the backing paper during contact thermal transfer with the product.

Sublimation inks have an extended color gamut and high optical density, allowing you to print bright, saturated images on most materials. It is not necessary to dry the printed images in a roll. Inks are suitable not only for thermal transfer but also for direct printing. Sublimation inks are odorless and completely environmentally friendly (do not contain heavy metals).

The image transfer process is carried out using a thermal press at a temperature of 180 - 220°C. In this case, the ink, passing into a gaseous state, penetrates into the thickness of the heated polymer. When cooled, the image is inside the polyester layer.

Sublimation is the transition of a substance from a solid-state immediately to a gaseous one, bypassing a liquid one. In the case of applying the sublimation process

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

to color the surface of an object, solid dye particles located on the surface of an intermediate medium (usually a paper with a special coating) are sublimated to the molecules of the upper layer of the printed material under the influence of temperature. The strongest intermolecular bonds of the dye molecule form with the molecules of polyesters or polyesters.

An image on an intermediate medium can be formed in one of the following ways: inkjet printing, screen printing, offset printing. It should be noted that the image is applied to the intermediate medium in a mirror image.

In the process of inkjet printing, continuous ink supply systems filled with special sublimation ink are used. Continuous ink systems can be installed on most models of desktop or wide format printing devices. As an intermediate medium, transfer paper is used, supplied both in sheets and in rolls. Unlike conventional types of paper used for inkjet printing, transfer paper is coated with a special layer that does not allow the dye to penetrate the structure of the paper, which determines its good tolerance under the influence of temperature.

A prerequisite for transferring the image to the surface of the printed material is either the polymer structure of the material itself or the presence of a polymer coating on its surface. It should be noted that the print is resistant to environmental influences (in the case of printing on textiles) only if the object of transfer is a synthetic (polyester) canvas. That is, if you transfer the image by the sublimation method onto mixed fabrics and just wash it, the image will fade.

Moreover, the degree of change in color saturation depends on the percentage of cotton in the canvas. Sublimation technology allows you to get excellent quality on such types of fabric: silk, satin, flag net, gabardine, etc.

When printing on metal, ceramics, wood – the surface must be pre-treated with a special coating, for example, acrylic-polyurethane varnish.

The final step in the process of sublimation printing is the actual transfer of the image from the intermediate medium to the printed surface. For this purpose, a thermal press is used, the main tasks of which are to ensure maximum pressure and maintain a constant uniform set temperature over the entire contact surface of the intermediate medium with the printed product. Depending on the type of surface to be sealed and the density of the intermediate medium, the temperature range ranges from 160°C to 220°C.

The duration of exposure is from 40 to 90 seconds. The thermal press can be either with a stationary clamp - one plate is lowered onto another and fixedly fixed, and in the colander version – a system of shafts with a conveyor belt.

In the case of applying the image to specific surfaces, such as cups, plates, baseball caps, etc. Specialized thermal presses are used, the curvature of the surface of the pressing elements of which repeats the curvature of the sealing surface. Sublimation is possible only for products with a percentage of synthetic fibers of more than 50%.

The advantages of this method are the durability of the transferred image and the fact that the applied image is not felt by touch. The essence of sublimation technology is to transfer images at high temperature from sublimation paper to fabric,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

metal or ceramic. In the process of sublimation, the fibers of the product itself are dyed, and not the image is transferred “from above” [3].

Using the technology of sublimation printing, 2 variants of large pillow-cubes and 2 variants of small ones were made, which well complement the photo zone with a press-wall on the conference. It is also convenient to take small pillow-cubes with you to off-site conferences and presentations; they very attract the attention of visitors and participants.

Pillow-cubes were presented at such events as Open Days of Kharkov National University of Radio Electronics., International scientific-technical conference “Print, Multimedia and Web”, International specialized fair “Education in Eastern Ukraine and Education Abroad - 2019”, etc.

References

1. Гавриш Е.В., Чеботарева И.Б. Исследование метода сублимационной печати для создания декоративных элементов фотозоны // Поліграфічні, мультимедійні та web-технології: матеріали Молодіжної школи-семінару IV Міжнар. наук.-техн. конф. (14-17 травня 2019, м. Харків). Харків: Друкарня Мадрид, 2019. Т2. С.163-165.

2. Sublimation printing on fabric, 2020, URL <https://corporatex.kiev.ua/branding/sublimation>

3. Sublimation: concept, technology, materials, 2020, URL <https://limee.com.ua/blog/sublimatsiia-poniatie-tehnologiia-materialy>

HOW TO MAKE SOCIAL ADVERTISEMENT EFFECTIVE

Chebotareva Iryna,

associate professor of
Department of Media Systems and Technologies
Kharkiv National University of Radio Electronics

Kalinowski Kyrylo,

student of Department of Media Systems and Technologies
Kharkiv National University of Radio Electronics

Silchenko Volodymyr

student of Department of Media Systems and Technologies
Kharkiv National University of Radio Electronics

The purpose of this work is to analyze the peculiarities of creating and placing commercials in social networks on the example of advertising for applicants. It is necessary to take the interests and needs of the target audience into account.

Any commercial, one way or another, is designed to promote products, ideas, people. Each frame is a small step towards the trust of the audience. Realizing this, it is necessary to accurately and clearly define the message that will be imported in the advertising video. The thoughtful concept is the most important element for a successful outcome.

Who is your target audience? What thoughts and motivations you want to cause? How do you convince them to trust you? It is necessary to answer these main questions at the very beginning of work on an advertising project.

The storyboard is something without which it is difficult to make a decent advertising clip. Before you ask yourself new questions, you should think about how exactly you want to convey, to present your idea. It is necessary to indicate what and when you will say, who will be in the frame, what frames you need and what props you will need. After brainstorming, you need to write down and sketch your concept in detail.

Before doing the storyboard, it is worth, at least approximately, to decide on the timing. Of course, everyone is free to choose one that fits the idea, but there are still bounds and some standards. One of these "unwritten standards" is the thesis that the timing of advertising material should not be shorter than 30 seconds. There are studies that have shown that making a video for less than 20 seconds is meaningless since it takes at least 6–8 seconds to fill the "sensory storage", and at least 16 seconds to transfer information to the long-term memory. However, it all depends on the advertising usage function, the playback context, and the platform [1].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Bright representative of the modern platforms — Instagram. Excellent solution for advertising, but the special restrictions of the platform will not allow you to upload a video longer than a minute.

Another “favorable environment” for video advertising is YouTube. Restrictions on timing are completely absent, but it is worth considering how long you can keep the attention of a young audience because a greater percentage of viewers of video hosting are children from 12 to 17 years old. What emotions are inherent in this target audience? How do they change depending on the situation? What feelings should the audience have while watching the advertisement? What can attract its attention? All this information must be taken into account not only in the development of the video but also in the process of its promotion. Emotions are an integral part of our life. They determine our mood, ability to perceive and remember information, readiness for action. Emotional experiences while watching ads contribute to remembering the message. The main goal of emotions in advertising is to induce the target audience to action. It is always necessary to keep in mind one of the most important theses — the first seconds are the most important. They determine whether the Internet user will watch the video to the end. If the viewer is fascinated by the video, he will watch it to till the end, despite the timing. Content plays the most important role here. It's necessary to remember that there are only 3-5 seconds to interest the viewer. However, do not forget about the finale. The last seconds of the commercial should bring targeted information to the viewer. The main message, the call to action — something which the video was created for. The competent finale is a considerable part of the success of advertising. After writing the script, you must decide who exactly will be in the frame. If the concept of the movie suggests the presence of “actors”, then it is necessary to choose those who look confident and calm. If you plan to voice accompaniment, then you need to pick a person with good pronunciation. When dubbing what is happening on the screen, in any case, can not be in a hurry. Pleasant voice and moderate speed make a good impression. Background music is a small but rather important detail. While choosing music for a video you need to think about what the main idea you want to convey to the target audience, taking into account its features of perception. Properly selected music can be a great addition to the video and have a significant impact on the viewer [1].

Color and video. Sunny, promising yellow. Introspective turquoise. Spectacular, furious red. When you see a color on the screen, it is no accident — filmmakers carefully compose each frame and make color decisions that affect the experience of your watching. The following ones are researchable methods that use color as a narrative deepening tool.

Color simplifies complex stories. We think of early films as black and white, but the color was around from the very beginning — it gave authenticity to the films of the 1890s and made many works look fantastic. Barbara Flueckiger, film professor of at the University of Zurich, has created a timeline of the processes used to color the film over time. According to some estimates, up to 80 percent of early films featured color. It became clear that different tones can help viewers follow stories that drastically moved between various characters and locations. For example, it was possible to give each storyline a unique tint to show that they occurred at different

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

time periods. Such a reception is perfect for social advertising, where you need to tell several stories at once, in a short period of time. Based on the framework of high-quality advertising in one to two minutes, a change in special color schemes and shades will allow to immerse the viewer in various plot situations on the timeline, without specifying details.

Color makes viewers feel. Lighting and color are the foundation of emotions. Dull and gray colors convey a feeling of depression. Varieties of purple symbolize mystery, give the picture futurism. For example, for each movie, Pixar creates a “color script” that displays tints for all the scenes to fit into the massive storyline. The main goal: to make key moments seem bright to people or, on the contrary, gloomy. It is very important to make a rich visual narration — especially when there is no dialogue. It is necessary for the audience to understand in what kind of situation the hero is or what atmosphere reigns at the moment. To achieve such results, you need to limit the color palette. Selected colors enhance the impression of the most important scenes. Considering popular advertising materials in the social sphere, it is noticeable that a large number of commercials are not filled with oral narratives or dialogues. The main tools for transmitting information is a color palette, which is often limited to colors that are strictly suitable for a particular storyline.

Color shows the development of the character, the situation. For a more impressive picture, you need to bend the tints and saturate the colors to improve visual perception. Also, a profitable solution can be the separation of color characteristics into several stages to show the evolution of the hero and location. This is often used in social videos when it is necessary to show a significant difference between the two images, which appeared as a result of defining events.

Color conveys film ideas. Film director Lewis Bond explores how colors reveal the meaning of a film. “When color repeats, it’s related to the persistence of the idea,” he said. “When color changes, it shows that the concept has also changed.” For example, color can become increasingly common and eerie, right before the film ends, to show an obsession with a particular idea. Another example: the color is present everywhere — at first the shades are warm and bright, but later, over time, they become icy and pale. In this case, we can say that we are watching a visual demonstration of the disappearance of tenderness, pleasant feelings. Adding a bright, sharp color to serious scenes informs about those moments when the hero breaks away from reality.

Thus, we can conclude that color is the main tool for creating a great footage. Whether it's a full-length film or a short social advertisement, it is always necessary to correctly limit the color palette based on the audience which the material is intended for. Also, despite the fact that color helps advance the story of the film, color should do it without attracting too much attention. The best result will be the moment when everything works out on a subconscious level [2].

As a rule, well-filmed material does not require the use of many special effects. Transitions such as fading, rushing or shifting an image can be a good way to connect two clips, but you need to be careful with this because an excessive number of transitions can negatively affect the viewer’s perception of visual information.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

After montage and completion of the work, it is desirable to show the finished video not only to customers (in our case, teachers) but to someone from the target audience (schoolchildren or first-year students). The comments will help to determine how effective a video and has turned out or what changes need to be made to increase interest. After long work on the material is usually difficult to look at it objectively, so the opinion of other people can be very useful.

Another rule. Do not try to shoot a similar clip. Do not be afraid of experiments or any innovations. Here the non-standard approach will be the most advantageous. To attract attention, you need a creative, eye-catching and memorable advertisement. This is confirmed by the analysis of the target audience, which has been regularly conducted since 2010 [3]. Presently the most effective is advertising on the Internet, in particular, social networks. It is focused on youth, can be presented in an accessible and understandable form. Advertising videos developed for the Department of Media Systems and Technology (MST) of Kharkov National University of Radio Electronics confirm it. Popular vhs effects, chromatic aberration and color manipulation are used in these videos. In addition, the information is presented in the form of multilingual dynamic captions, which help to avoid problems with the perception of information by different people and allows to show a lot of information in a short period of time. These videos are actively used at various presentation events (open days, exhibitions, advertising on social networks, etc.) and always attract the attention of a target audience. Examples of video frames are shown in Figure 1.

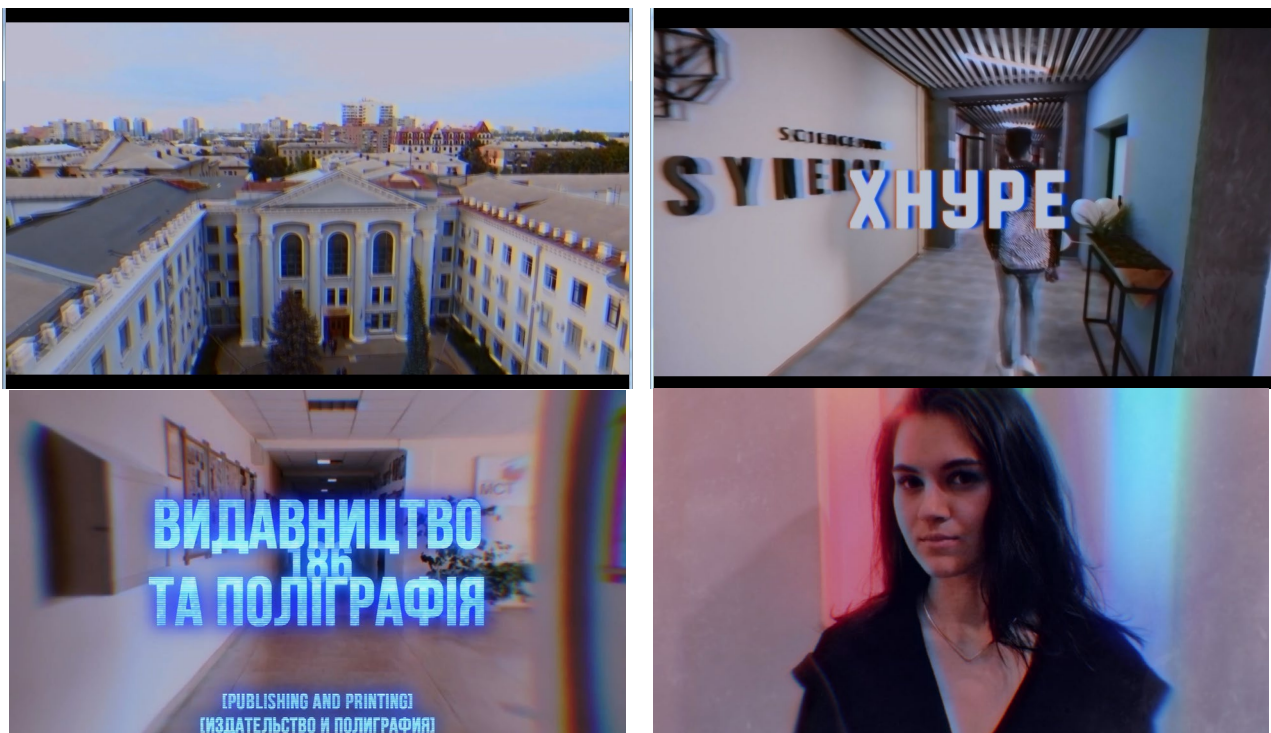

Figure 1 – Examples of video advertising frames of the MST Department and KNURE

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Such technology can be recommended as a typical for the design and production of short promotional videos for social networks. Same technology was also used to develop a video-brief for the international exhibition of student works "HABITACULUM", which was held as part of the International scientific-technical conference "Print, Multimedia & Web" (PMW 2019) and "JORNADAS DIGITALES: CAMBIANDO COORDENADAS". Examples of video-brief are shown in Figure 2.

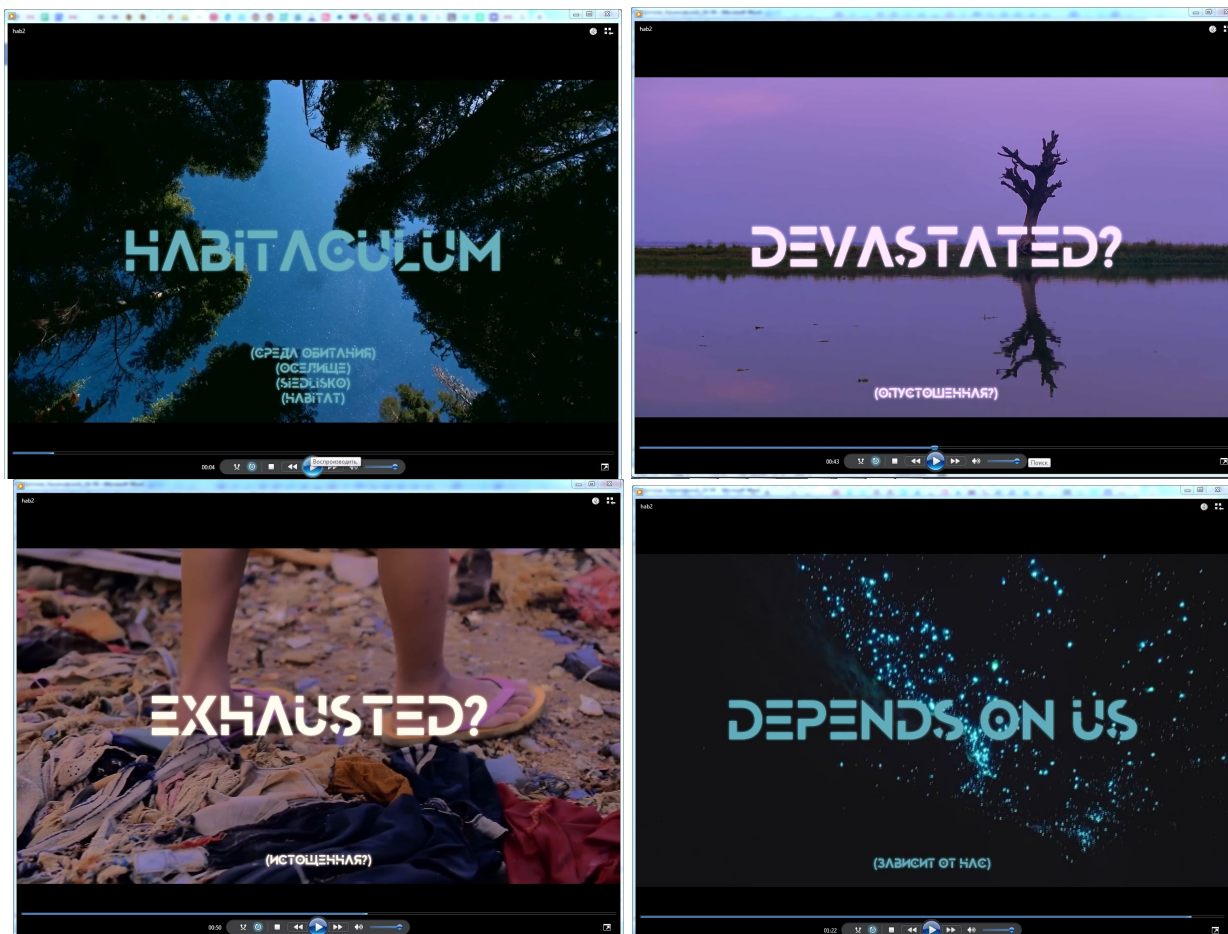

Figure 2 – Examples of video footage of an international exhibition

Modern possibilities of video production, computer graphics, and animation are multifaceted. Techniques of shooting, techniques, principles, interesting findings, installation, sound solution, style — all these are the main points that determine the success of an advertising product. It is important to have an idea about the realization possibilities of the idea. The specifics of the shooting process and further work with the material is almost the most important process in creating a clip. The right choice about technology will help to accurately transfer the idea to the screen and to achieve the numerous responses from the target audience.

References

1. Kalinovskiy K. Chebotareva I. Publication issues of internet commercials // Поліграфічні, мультимедійні та web-технології: матеріали Молодіжної школи-

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

семінару IV Міжнар. наук.-техн. конф. (14-17 травня 2019, м. Харків). Харків: Друкарня Мадрид, 2019. Т2. С. 135-137.

2. Калиновский К. Ю. Вовк А. В. Влияние цвета на восприятие кадра // 24-й Міжнародний молодіжний форум «Радіоелектроніка та молодь у XXI столітті». Зб. матеріалів форуму. Т. 6. – Харків: ХНУРЕ. 2020. С. 341-342.

3. Popova A. A. Chebotareva I. B. Calculation of the social advertising effectiveness // Abstracts of the student scientific conference, Lviv, 2011. С.106.

ON THE ISSUE OF LINGUO SYNERGETICS

Derik Ilona

Ph.D., Associate Professor

State Institution "South-Ukrainian National Pedagogical University
named after K.D.Ushynsky"

The objective of the theses is to present the conceptual- methodological bases of linguo synergetics. Linguistic synergetics, or linguo synergetics, arose at the turn of XX-XXI centuries as interdisciplinary direction in the study of language. It's specified as a field of knowledge distinguished by the application of the categories and methodological approaches of synergetics to the description of the dynamic space of language, which is sequential change in the time of the states of the variable lingual mega-system.

Switch to the synergetic methodology in studying linguistic phenomena is justified by the very nature of natural human languages as the open, dynamic, non-equilibrium, developing complex mega-systems. Methodology in the general philosophical understanding is interpreted as the system of the principles of knowledge and comprehension of objective reality as the complex hierarchy of methods and approaches of the organization of the entire variety of the forms of human activity.

The methodology of science is defined as the systematic analysis of the methods, used for obtaining of scientific knowledge and general principles, by which scientific research is sent. General methodology looks into the issues of the substantiation of scientific knowledge independently of scientific disciplines, in which it is obtained.

When scrutinizing the issues of the basic linguistic studies the following should be borne in mind. Any scientific problem is solved only in case the matter is practically described due to the synergy of different disciplines, then it is theoretically comprehended and finally the term for its designation is coined.

In other words, the completeness of scientific description can be achieved only by joint efforts of scholars in different fields of knowledge, only as a result of the integration of the obtained fragments of knowledge about the object into the united, but multifaceted picture of ideas about it. Only interdisciplinary trends are capable of solving such problems and this is true for linguo synergetics. The conceptual basis of synergetic approach to the study of the language system can be schematically depicted in the form of the convergent radial diagram, including three basic component, presenting the key methodological principles of the constituents of linguo synergetics: philosophy, linguistics and synergetics proper.

Linguo synergetics is evolving in the close connection with the philosophy, oriented at the objective perception of reality, the formulation of the fundamental laws and principles of the world order, the construction of the integral world view. Philosophy introduces its correctives, together with the natural science, into the

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

scientific world view, contributes greatly to the dialectical synthesis of the fragments of knowledge, obtained in the particular sciences.

Being the theoretical engine of scientific thought, philosophy at the same time does not ignore the achievements of the natural science, scientifically reshapes them and inserts into the existing picture of the universe. This also results in enriching the philosophy with novel concepts which gradually form the cultural legacy. But for synergetics such philosophical concepts, as self-organizing and phase transition, would have never been reconsidered.

Another component of the conceptual-methodological platform of linguo synergetics – synergetics itself as the basis of the interdisciplinary study of the self-organizing systems. In the focus of synergetics there are complex open dynamic self-organizing systems of living and inanimate nature. Synergetics actively uses such concepts as nonlinearity, chaos, order, bifurcation, fluctuation, attractor, repeller, self-organizing and some others. It is also important to distinguish synergetics as the scientific method of the mathematical simulation of the complex systems of any ontology (formalized synergetics) and synergetics as world view, as the system of installations and approaches to the study of complexity (non-formalized synergetics).

Formalized synergetics (also termed as authentic synergetics) composes the nucleus of the synergetic scientific paradigm and is represented in the works of natural-science direction (G. Khaken, I. Prigozhin, V. Anishchenko, I. Arnold, S. Kapitsa, Yu. Klimontovich, S. Kurdyumov, G. Malinetskiy, A. Olemskoy, A. Potapov, D. Trubetskov and other). Obviously, precisely, therefore arose the so-called non-formalized, or metaphorical, synergetics, constituting the extremely important periphery of synergetic paradigm. The amount of mathematical calculations and computer simulation is not significant, and therefore this type of synergetics rather contributes to shaping the general scientific world view and is the unique connecting link between the natural science and the humanities.

Specifically, metaphorical synergetics seems to be very promising in the further perspective of linguistic and philosophical studies.

References

1. Budanov V.G., Synergetics: world view, methodology, science, 2007, URL [https:// spkurdyumov.narod.ru/buuudddd.htm](https://spkurdyumov.narod.ru/buuudddd.htm).
2. Kravchenko A.V., 2006, From analysis to synthesis, Culture of the peoples of Prichernomor'ye, Ed. 82, Vol.1, pp.219-221.
3. Yudin B.G., 1970, Methodological problems of the study of self-organizing systems, Problems of system research methodology, pp. 359-382.

A THEORETICAL ASPECT OF THE CONSTRUCTION INDUSTRY STRUCTURE

Dmitrenko Vasyl

Ph.D, Professor

Cherkasy Institute of Fire Safety
named after the Heroes of Chernobyl

The role of the construction industry in the national economy is also determined by the fact that construction products are the basis of economic growth of the state. Economic growth is the main goal of economic policy of any modern state. The condition for economic growth is expanded reproduction, which is impossible without additional investment and construction of new production facilities and facilities.

The driving force of the market mechanism is the presence of supply and demand. The state establishes and regulates the institutional dependencies of the construction industry and its infrastructure on the basis of tax liabilities, subventions, antitrust measures, depreciation, etc.

Construction is a branch of material production that covers a very wide range of production processes. A detailed description of the term "construction" is given in the International Convention on Safety and Health at Work in Construction, according to which "construction" covers:

1) construction works, including earthworks and constructions, structural changes, restoration works, capital and current repairs (which include cleaning and painting) and demolition of all types of houses or buildings;

2) civil engineering, which includes earthworks and constructions, structural changes, capital and current repairs and demolition, for example, airports, docks, harbors, inland waterways, dams, protective structures on rivers and seas and near landslides, roads and highways, railways, bridges, tunnels, viaducts, and service facilities such as communications, drainage, sewerage, water, and energy;

3) installation and dismantling of buildings and structures from elements of factory production, as well as the production of prefabricated elements on the construction site [1].

Analyzing the interpretation of construction, we offer a comprehensive definition of its essence: construction - is the process of construction of buildings and structures, which consists in the creation of new enterprises, expansion, reconstruction and technical re-equipment of existing enterprises and other objects of production and non-production, or other. In other words, it is an economic activity that includes forecasting, planning, design, construction of urban planning facilities, landscaping, expansion, technical re-equipment of enterprises and provides construction, reconstruction of residential, public and industrial buildings, structures and creates a basis for development of all other spheres, farms.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

However, the construction industry is considered a subject of economic and legal regulation, because it is a branch of the economy, because neither civil nor administrative law is not intended to regulate the economy as such. Public and private legal relations in the field of construction can not be separated, because they are united by one object - the economy, and this requires combining them into a single group, into a single subject of regulation of commercial law [2].

In the scientific literature, the concept of "construction industry" is identified with the concept of "capital construction", "construction", "urban activity" is used without defining a definition, which makes it possible to assert the unity of views. Meanwhile, the analysis of legislation, scientific literature indicates a lack of solidarity in determining the conceptual essence of the construction industry.

Having examined the relevant literature, it is appropriate to single out groups of views of researchers regarding the definition of the construction industry:

- as an independent branch of the economy;
- as an economic and legal form of investment;
- as a process of creating facilities;
- as a management activity;
- as a technical and economic category.

It should be noted that the argumentation of each of the proposed approaches has its problematic aspects, which allow us to approach the essence of the construction industry, as they do not take into account updated legislation in this area or modern requirements of science theory of state and law in general and commercial law in particular.

To understand the essence of the construction industry as a kind of economic activity should be determined by its characteristics. Thus, construction activities are entrepreneurial in nature and are carried out for profit, in exceptional cases, construction activities may be non-commercial.

The implementation of market relations in the construction industry has features common to all branches of capital construction: on the one hand, it is tied to the construction site, relatively long lead times, large one-time capital expenditures, etc., on the other - features, related to the specifics of the type (industry) of construction activities. Construction companies engaged in housing and civil engineering operate mainly in regional (local) markets, while those engaged in industrial construction (especially in the oil and gas industry, transport, energy, etc.) operate both in a particular region and in the territory other entities. This regime is typical for highly specialized construction companies. The market for the production of building materials, construction machinery and equipment, technological equipment, as a rule, has an interregional area of activity.

Given the above, it is necessary to take into account the entrepreneurial nature of the construction industry, all the features of the first group, but it should be noted the presence of specific features that distinguish the construction industry among other business activities [3]:

- special legal regulation;
- obtaining licenses to carry out activities;
- technical supervision;

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

- availability of a special subject of activity - construction and installation works during new construction, expansion, reconstruction, re-equipment, restoration and repair;
- target orientation;
- certain products (object);
- the presence of phasing and compliance with the technological cycle.

References

1. Convention on Occupational Safety and Health in Construction N 167 (ukr / rus), International Labor Organization; Convention, International Document dated 20.06.1988 № 167. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/2199>.
2. Kalinichenko LL, Sidorova YR Analysis of trends in the construction industry and construction products of Ukraine. A young scientist. 2017. № 4.4 (44.4). Pp. 64-68.
3. Shcherbyna V. Economic and legal responsibility: industry approach, features of application and directions of further research. Bulletin of Kyiv National University. Taras Shevchenko. 2013. № 3. S. 10–15.

ВИЗНАЧЕННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ЗМІН ПАРАМЕТРІВ СИСТЕМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Dolia Kostiantyn

Department of GIS, Land and Real Estate Appraisal, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv, Ukraine

Визначено, що зміна швидкості маршрутної їздки є таким фактором який не впливає на кількісні значення кількості пересувань у мережі, коефіцієнту перерсаджуваності, середньої дальності маршрутної їздки. Одночасно доведено існування поліномної залежності середньосистемного коефіцієнту використання пасажиромісткості та кількості автобусів від швидкості маршрутної/мережної їздки. Функції перерозподілу обсягів перевезень відносно будь-якого маршруту різних видів транспорту, при сталій загальній кількості пересувань, обумовлює збільшення кількості перевезених пасажирів, транспортної роботи маршрутної мережі, середньосистемного коефіцієнту заповнення салону, кількості транспортних засобів.. Встановлено, що системи міжміських пасажирських маршрутних перевезень не є ізольованими. Цим обумовлюється вплив середовища на кількісні показники параметрів функціонування даних систем, що відбувається завдяки можливості кількісних змін вхідних в систему параметрів. Визначено, що сучасний стан наукових підходів не в повній мірі враховує взаємозв'язок елементів системи міжміських пасажирських маршрутних перевезень при розрахунку базових параметрів функціонування даної системи.

Сучасні наукові підходи щодо планування параметрів транспортних систем визначають методи, які спираються на врахування пасажирських кореспонденцій між вузлами транспортної мережі. Авторами у роботі [1] представлено підхід до інтелектуального планування маршруту в системах громадського транспорту. З цією метою важливо мати добре розроблену формальну модель, яка покриває і космічні аспекти в реальному часі. Запропоноване рішення дозволяє розробникам розширити систему громадського транспорту з додатковими маршрутами, які створюються динамічно на основі запитів від пасажирів. Модель може бути застосована в рамках сталого міста як для (повністю або частково) автономних транспортних систем і систем підтримки прийняття рішень смарт-транспортної систем. В роботі [2] розроблені вертикальні автобусні маршрути, які досягають системи залізничних станцій, а також автобусні лінії, які мають зв'язок з центром міста, перетворюючись в регіональні автобусних лінії. Автори [3] розглядали питання проблем планування маршрутів в системах громадського транспорту та запропоновано подання мультимодальної транспортної мережі, за допомогою алгоритму багатокритеріальної маршрутизації для моделювання. У роботі авторів [4] визначено модель ймовірного процесу автобусного сполучення.

References

1. Dolya, C. V. (2017). Gravity Model Formalization for Parameter Calculation of Intercity Passenger Transport Correspondence. *SCIENCE & TECHNIQUE*, 16(5), 437-443.
2. Dolia, K., Davidich, Y., Dolia, O., Lyfenko, S., & Uhodnikova, O. (2017). Modeling of polygons of maximum passenger route transport accessibility by the example of the transport system of Ukraine. *Technology audit and production reserves*, 6(2 (38)), 28-33.
3. Kostiantyn, D. (2017). Variativity of the Transport System at Intercity Passenger Transport from the Demand. *International Journal of Data Science and Analysis*, 3(6), 77.
4. Dolya, C., Lyfenko, S., Nesterenko, S., & Vyatkin, K. (2017). Influence of features of the transport network pattern on the haul cycle length between its nodes on the example of the transport network of Ukraine. *Technology audit and production reserves*, 5(2 (37)), 54-58.

ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПАРАМЕТРІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОЕКТІВ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Dolia Kostiantyn

2Department of GIS, Land and Real Estate Appraisal, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv, Ukraine

Швидкість сполучення на будь-якому маршруті безпосередньо, і опосередковано через функцію перерозподілу обсягів перевезень, обумовлює підвищення кількості пересувань, обсягів перевезень, транспортної роботи, у мережі відповідного типу, водночас цьому значення середньосистемного коефіцієнт використання пасажиромісткості та кількості транспортних засобів може змінюватись як у бік збільшення так і навпаки. Результатами проведених розрахунків базових параметрів функціонування міжміських пасажирських маршрутних систем при різних значеннях швидкості сполучення на міжміських залізничних маршрутах встановлено відповідні математичні моделі визначення параметрів даного пасажирського зв'язку.

Результатами проведеної роботи визначено базові показники функціонування системи міжміських пасажирських маршрутних перевезень. До таких показників віднесено: кількість пересувань в мережі; обсяг перевезень; коефіцієнт перерсаджуваності; транспортну роботу; середню дальність маршрутної їздки; середню дальність мережної їздки; коефіцієнт середньосистемного використання пасажиромісткості; потрібну кількість автобусів/вагонів. Згідно із проведеним аналізом методів та моделей розрахунків базових показників функціонування системи міжміських пасажирських маршрутних перевезень прийнято до роботи припущення, що зміна кількісних характеристик вхідних в систему параметрів або кількісних характеристик її елементів може призвести до зміни кількісних показників функціонування самої системи або її окремих елементів. Висунуто гіпотезу про можливість наявності залежностей базових показників функціонування системи міжміських пасажирських маршрутних перевезень від вхідних в систему параметрів або елементів самої системи. Аналіз наукових підходів до обґрунтування теоретичних основ систем міжміських пасажирських маршрутних перевезень свідчить про те, що нині процес функціонування визначених перевезень не в повній мірі враховує комплексність взаємозв'язків базових характеристик таких систем та їхнього взаємного впливу. Теоретичні основи дослідження базових закономірностей функціонування системи міжміських пасажирських маршрутних перевезень мають базуватися на наукових підходах, що ураховують зміни вхідних в цю систему параметрів.

Дослідження поведінки поїздки в основному обмежувалося розумінням транспортних моделей в міських і міжрегіональних районах [1-3]. Таких як

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

виїзд за межі вашого «звичайного місця проживання» з використанням громадського транспорту, а саме автобусами.

Модальний вибір для поїздок на великі відстані залежить від різних характеристик поїздки, включаючи мету поїздки і пункт призначення, до якого здійснюється поїздка. Моделі вибору довічного логістичного режиму були створених для нічних і одиночних поїздок, що відбуваються з міських і сільських районів [4-6]. Також, час року був значним фактором, що впливає на поїздку на далекі відстані [7-9].

Всі пасажирів розподіляються на декілька класів за певними економічними характеристиками [10]. Також є декілька засобів перевезення пасажирів на їх вибір. Щоб визначити поведінку пасажирів при виборі засобу транспортування, в документації цитується теорія корисності – функція корисності [3]. Зазвичай пасажирів вибирають транспортні засоби на основі своїх уявлень про користь свого перевезення ніж про щось інше. Відповідно до характеристик структури пасажирських перевезень, встановлена організаційна структура перевезень пасажирів з урахування вартості, часу, безпеки та комфорту пасажирів, з точки зору середньостатистичного пасажирів. Це демонструє справедливість організаційної моделі міжрегіональних пасажирських перевезень [6].

Вплив швидкості сполучення в залізничній мережі на її параметри забезпечено проведено моделювання процесу функціонування залізничної маршрутної мережі міжміських пасажирських маршрутів в Україні із урахуванням розподілу маршрутів на дві групи відповідно до максимальної швидкості сполучення на маршруті. В моделюванні враховано наявні 25 вузлів, якими обумовлено обласні центри, та 92 залізничних маршрути. Серед визначених залізничних маршрутів маються такі, що забезпечують швидкість їздки до 80 км./год. та до 160 км./год. Цим обумовлено розподіл залізничної міжміської пасажирської маршрутної мережі на дві. Перша маршрутна мережа залізничного транспорту містить в собі 76 маршрутів із швидкістю до 80 км./год., друга 16 – до 160 км./год. Змінним входним параметром у систему міжміських залізничних пасажирських маршрутів є швидкість сполучення на маршрутах другої групи. Обрано, що швидкість руху першої групи є незмінною, а швидкість сполучення на маршрутах другої збільшувалась на 10%, 20%, 40%, 60%, 80% та 100%. За результатами проведених розрахунків визначено базові показники функціонування першої та другої залізничної маршрутної мережі.

MORPHOLOGICAL FEATURES OF LITTLE VEGETABLE PLANTS OF THE NIGHTINGALE FAMILY

Fizalini Alejandro,

Ph. D. (Agricultural science), Associate Professor
Dmytro Motorny Tavria State
Agrotechnological University
Melitopol, Ukraine

Quercusini Michael,

Ph. D. (Agricultural science), Associate Professor
Dmytro Motorny Tavria State
Agrotechnological University
Melitopol, Ukraine

Perchini Pablo

Ph. D. (Agricultural science), Assistant
Dmytro Motorny Tavria State
Agrotechnological University
Melitopol, Ukraine

Cyphomandra (*Cyphomandra betaceum*) belongs to the nightshade family (Solanaceae), synonyms for tree tomato, tamarillo. The area of origin of Tsifomandra covers the Andes in modern Peru. The fruits are grown in New Zealand, Australia, Colombia, Ecuador, Argentina, Mexico and in recent years on the island of Madeira.

Tsifomandra belongs to the same family as the tomato. The fruits grow on evergreen trees up to 6,0 m. Tsifomandra begins to bear fruit very early: the first harvest is removed from plants at 1,5 or 2 years of age. The service life of the plantation is limited to 6-10 years. Fruits are harvested throughout the year.

The fruits are considered ripe for their typical color and some softening, which is determined by light pressure. Tsifomandra has an ovoid shape with a pointed tip and a long thin stalk. The skin is thin, elastic, shiny. The pulp is juicy, under the skin – relatively dense, in the center – jelly-like.

Inside the chambers are numerous edible small soft seeds. The taste of most varieties of tsifomandra sour-sweet with a slight tartness. There are two types of tsifomandra: red and yellow. The fruits of yellow tsifomandra have a length of up to 9 cm, their weight is 70-80 g. Due to the high content of anthocyanins, the skin of tsifomandra is bright red or orange-red in color. The pulp is red, red-purple or orange. The seeds are dark, in some varieties – with bitterness. The taste of the fruit is sweet and sour, slightly tart, the aroma is pronounced.

The fruits of the yellow tsifomandra are smaller (4-7 cm), their pulp is denser, the aroma is softer. Due to the lower mass fraction of anthocyanins, they are suitable for

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

canning and preparing fruit salads. One of the best varieties is considered to be bred in Ecuador Inca Gold Tamarillo. Its fruits have a particularly sweet taste, reddish-yellow color, as well as smaller and softer, inconspicuous seeds. Tsifomandra is used fresh and also used for processing into marmalades, jellies and marinades. Before use, the bitter skin must be removed from the fruit.

The mass fraction of protein in the fruit is 1,5-1,9; fats – 0,8-1,2; carbohydrates – 7,4-10,3; mineral substances – 1,0-1,1%. Tsifomandra are rich in β -carotene, the level of which reaches 1.3-1.5 mg / 100 g, as well as substances with P-vitamin activity. Of the mineral elements, the highest levels of potassium and phosphorus (respectively 320 and 32-39 mg / 100 g). Mass fraction of calcium does not exceed 11-12, iron – 0,6-0,7; magnesium – 21 mg / 100 g. The energy value of the fruit is an average of 49 kcal / 100 g (240 kJ).

Pepino (*Solanum muricatum*) belongs to the nightshade family (Solanaceae). Synonyms: kahuma, melon pear, sweet cucumber, pear melon. Homeland pepino is an area that covers the northern Andes, Colombia and Peru. The plant was known to the Indians in ancient times, where it was grown for centuries.

The fruits were first brought to Europe in 1785 by the French gardener Thuja. Named "melon pear" in 1882, pepino was introduced to the United States, where it began to grow in California and Florida. Pepino is now grown in almost all countries with subtropical climates, as well as in southern Spain, the Netherlands (indoor soil) and Israel.

Pepino is a perennial shrub with a woody base of the trunk, which reaches a height of 0,3-1,0 m. Fruiting occurs every 3-4 months. Wild fruits are one and a half to two times smaller than the fruits of cultivated forms. Pepino has a fairly long stalk (5-8 cm) and grows in clusters 8-12 fruits. To obtain large fruits, part of the inflorescence is removed so that 3-5 fruits remain.

Pepino is characterized by simple, lanceolate or lobed green leaves; they are smooth, with strong or weak pubescence. The formation of inflorescences with numerous flowers on the bush is as it grows, like a tomato. The color of the flowers is different, as in potatoes. In some varieties the flowers are fragrant.

Pepino fruits come in a variety of shapes (oblong, round, pear-shaped, flattened), they vary greatly in weight (from 50 to 750 g). Ripe fruits have a creamy-yellow or lemon-yellow color of the pulp, in some varieties the fruits have longitudinal purple stripes. The transparent skin of ripe fruits is shiny, smooth, separated from the juicy and tender pulp. Inside the juicy yellowish pulp are small seeds. Currently, seedless varieties have been bred.

Pepino varieties have a sweet and fragrant pulp, which tastes and smells like melon and tropical fruits. In insufficient light and under the influence of other adverse factors, the fruit may be less tasty (sweet or fresh).

An indicator of fruit ripeness is the appearance of yellowish tones in the color of the skin. Fruits that have reached consumer ripeness become softer, which is noticeable even with light pressure. The pulp of the fruit is rich in organic acids, sugars, vitamins, carotene, iron. Easily absorbed by the body. The mass fraction of sugars in ripe fruits is 5-7 %, fiber – 0,1-0,3 %, protein – 0,1-0,13 %. Pepino sugars are a glitch.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Referens

1. Barabash O. Y., Taranenko Z. D. (2005). Biological foundations of vegetable growing. Kyiv: Aristei. 344 p.
2. Berry J. (2003). Tomatillo. *Echo plant information sheet. № 9. P 1.*
3. Bolotskikh A. S. (2001). Vegetables of Ukraine. Kharkiv: Orbita. 1088 p.1
4. Galchynska V. A. (2000). On the way to the market of vegetable seeds. Kyiv: Institute of Agrarian Economics. 30 p.
5. Gavrilyuk M. M. (2001). The procedure for organizing seed control by seed producers in Ukraine. For order. Kyiv: Agrarian Science. 50 p.

REPUBLIC AND DICTATORSHIP IN ANCIENT ROME

Halapsis Alex

Doctor of Philosophical Sciences (Sc.D., Ph.D.), Full Professor,
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

The forms of government in ancient Rome were subordinated to the general concept of the Roman idea, and when its implementation in the new historical conditions required the concentration of supreme power in one hand, the Romans willingly agreed to this, seeing in the world empire the highest embodiment of the republic as a affairs of its citizens. However, this theologically conditioned imperialist concept contained an internal contradiction.

Appian noted that in the republican Rome there were more than once conflicts over various issues, but they were resolved without violence, therefore, in the strict sense of the civil war for a long time was not. He attributes their beginning to the assassination of the tribune of Tiberius Gracchus and many of his supporters (133 BC), after which the unrest did not stop for a long time, and the warring parties did not neglect any methods. The situation was controlled by Lucius Cornelius Sulla, who “doctoring one evil with another, made himself the sole master of the state for a very long time” [1]. In fact, Sulla, who declared himself an indefinite dictator, reigned for only three years (82—79 BC), after which he voluntarily resigned. However, for the Romans, accustomed to the fact that the usual republican dictatorship could not last more than six months, this three-year period seemed huge. His tough scriptures and the fact that he became the first Roman to take the city by force did not contribute to his popularity. Nevertheless, already in retirement, the former dictator walked freely around Rome, went to the Forum, but no one dared to express claims in his eyes.

However, with the resignation of Sulla, the problems did not disappear, but only worsened. It became obvious that in order to end internal conflicts, a radical change in the form of government was needed. At the same time, it was important in one form or another to maintain the worldview concept, which I designate as “Iovem imperium”. Various models were tried — both a new interpretation of the previously used political mechanisms (a return to the dictatorship forgotten in two centuries), and new ones were invented (the triumvirate). But both the dictatorship, talentedly perverted by Sulla and Caesar, who removed the time limit from her, and both triumvirates (Caesar— Pompey—Crassus and Octavian—Marc Anthony—Lepidus) only stabilized the situation for a while.

The crisis of the 1st century BC demonstrated that the previous forms of organization of society in those conditions became hopelessly archaic. Every year, re-election of magistrates, to limit their power on the part of comrades in the magistracy and on the part of the people's tribunes, to solve all important issues convene comitia, etc. — all this could afford a policy, but not a world empire. The need to concentrate the supreme power in one hand found expression in the extraordinary magistracy of

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

the dictator, but the limited time (no more than six months) allowed the dictators only to restore order, but not to build a long-term and consistent policy. The dictator was a crisis manager, and the need was for strategic planning. The unlimited time dictatorships of Sulla and Caesar were attempts to solve the problem, but the killing of the latter by supporters of the preservation of republican traditions showed that even popularity and military power did not give the right to openly neglect the law. The meaning of the dictatorship was a strict time limit, without which it would become a pure abuse, quite reasonably being subsequently canceled (at the suggestion of Mark Anthony). To implement the "empire of Jupiter" needed other methods.

References

1. Appian. 1964. *Roman History*. Translated by Horace White. Vol. III, Loeb Classical Library. Cambridge, MA: Harvard University Press.

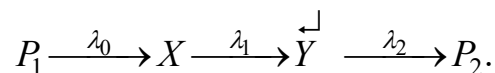
MATHEMATICAL MODEL OF CHEMICAL REACTIONS THAT GO IN A HOMOGENEOUS MEDIUM IN AN OSLILLATING MODE

Hubal Halyna

Ph.D. (Physical and Mathematical Sciences),
Associate Professor,
Lutsk National Technical University

Let the substance P_1 be in excess in some volume, i.e. the costs of the substance P_1 are almost invisible in the reaction process. The molecules of the substance P_1 with the constant velocity λ_0 are converted into the molecules of the substance X (here we deal with the zeroth-order reaction). The substance X can convert into the substance Y . This is the second-order reaction since the greater the concentration of the substance Y , the greater its rate. In the following kinetic scheme the reverse arrow above the symbol Y indicates this dependence. The molecules of the substance Y , in turn, are irreversibly decomposed, this results the formation of the substance P_2 (the first-order reaction).

Let us write the kinetic scheme of this reaction in the form:

Construct a mathematical model of this reaction, denoting by X , Y and P_2 the concentrations of the corresponding substances:

$$\begin{cases} \frac{dX}{dt} = \lambda_0 - \lambda_1 XY, \\ \frac{dY}{dt} = \lambda_1 XY - \lambda_2 Y, \\ \frac{dP_2}{dt} = \lambda_2 Y. \end{cases} \quad (1)$$

Since the first two equations do not depend on P_2 , they can be considered separately. Find out whether this reaction goes so that the rate of formation of the substance P_2 remains constant. This will be in the case when the concentrations X and Y do not change with time, i.e.

$$\frac{dX}{dt} = 0, \quad \frac{dY}{dt} = 0.$$

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Using these conditions, according to (1) we obtain two algebraic equations relating the equilibrium concentrations \bar{X} and \bar{Y} :

$$\begin{cases} \lambda_0 - \lambda_1 \bar{X} \bar{Y} = 0, \\ \lambda_1 \bar{X} \bar{Y} - \lambda_2 \bar{Y} = 0. \end{cases} \quad (2)$$

The solution of the system (2) is

$$\bar{X} = \frac{\lambda_2}{\lambda_1}, \quad \bar{Y} = \frac{\lambda_0}{\lambda_2}.$$

For the concentrations X and Y we define small deviations $x(t)$ and $y(t)$ from equilibrium concentrations \bar{X} and \bar{Y} , i.e.

$$X(t) = \bar{X} + x(t), \quad Y(t) = \bar{Y} + y(t).$$

Substituting these expressions into the equation (1), taking into account the solution of the system (2) and the fact that the values \bar{X} and \bar{Y} are constant, we obtain the system of differential equations for the deviations $x(t)$ and $y(t)$:

$$\begin{cases} \frac{dx}{dt} = -\lambda_2 y - \lambda_1 x y - \frac{\lambda_1 \lambda_0}{\lambda_2} x, \\ \frac{dy}{dt} = \frac{\lambda_1 \lambda_0}{\lambda_2} x + \lambda_1 x y. \end{cases}$$

Neglecting terms that contain the values of the second order of smallness xy , we obtain the linearizable system for deviations:

$$\begin{cases} \frac{dx}{dt} = -\lambda_2 y - \frac{\lambda_1 \lambda_0}{\lambda_2} x, \\ \frac{dy}{dt} = \frac{\lambda_1 \lambda_0}{\lambda_2} x. \end{cases} \quad (3)$$

Denote $\frac{\lambda_1 \lambda_0}{\lambda_2} = 2\delta$, $\lambda_1 \lambda_0 = \delta_1^2$ and get a single differential equation of the second order for $x(t)$. Then we can write the system (3) in the form:

$$\begin{cases} \frac{dx}{dt} = -\frac{\delta_1^2}{2\delta} y - 2\delta x, \\ \frac{dy}{dt} = 2\delta x. \end{cases}$$

By differentiating the first obtained equation with respect to t , we obtain:

$$\frac{d^2 x}{dt^2} = -\frac{\delta_1^2}{2\delta} \cdot \frac{dy}{dt} - 2\delta \frac{dx}{dt}.$$

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

By substituting the value $\frac{dy}{dt}$ from the second equation of the system into obtained differential equation, we obtain the following differential equation [1-3]:

$$\frac{d^2x}{dt^2} + 2\delta \frac{dx}{dt} + \delta_1^2 x = 0. \quad (4)$$

Denote

$$\delta^2 - \delta_1^2 = -\omega^2, \quad \sqrt{C_1^2 + C_2^2} = A, \quad \frac{C_1}{\sqrt{C_1^2 + C_2^2}} = \sin \alpha, \quad \frac{C_2}{\sqrt{C_1^2 + C_2^2}} = \cos \alpha.$$

Then we obtain the general solution (4) in the form:

$$x = Ae^{-\delta t} \sin(\omega t + \alpha). \quad (5)$$

The expression (5) indicates that there are damped oscillations, where ω is the oscillation frequency, $Ae^{-\delta t}$ is the oscillation amplitude, which is equal to A at initial moment of time ($t = 0$) and it decreases with time.

Therefore, the considered chemical reaction in biological systems goes in an oscillatory mode.

References

1. Campos L.M.B.C., 2019, Classification and examples of differential equations and their applications, CRC Press, 260 p.
2. Struthers A., Potter M., 2019, Differential equations: for scientists and engineers, Springer, Ed. 2, 521 p.
3. Zill D.G., 2017, A first course in differential equations with modeling applications, Cengage Learning, Ed. 11, 492 p.

MENTORING IN IT AND ITS IMPORTANCE

Ivantsov Oleksandr

Student

Kharkiv National University of Radioelectronics

Mentoring is spreading in many countries around the world. Mentoring is becoming more common, since managers see mentoring as a way to increase competitiveness. In the context of the global financial and economic crisis, mentoring is becoming the most important tool to provide stability to the organization, a factor that reduces the risk of liquidation, and other unpleasant consequences of the crisis. Trained employees are the main scarce resource of any enterprise. Hiring a new employee, the organization is interested in the fastest mastery of employee skills, the fastest inclusion in the team, interaction with colleagues, managers and subordinates. Implementation of mentoring system is especially important for fast-growing organizations. The main elements of the personnel development system are gaining experience, training and mentoring [1].

Mentoring is a tool that is still not appreciated by everyone. It gives the programmer the opportunity to rise up in the profession by one, two, three steps higher [2].

Working and gaining experience, a specialist becomes good in his job. Then he stops learning, new information does not come. But so much information remains to be learned. So how do you expand the boundaries? Where to get a place for new information? The sharing of knowledge is the answer to the question.

A mentor is a source of information and answers to any questions you may have. He is a guide to the world of expertise, which you may not have. The role of a mentor – Google in the professional development: he gives answers, finds the information you need, but can't use it for you. A mentee is someone who is helped by a mentor, in other words a student of a mentor.

The stage of knowledge sharing is a necessary stage in the development of each person. As soon as a person begins to share knowledge, new opportunities are open up, and a person sees further and deeper. Evolution is built on this.

The main value – the opportunity to learn from your own mentees. This is a rethinking of knowledge, their structuring. The mentor gets awkward questions and learns about the white spots in his knowledge. He suddenly realizes what competencies he lacks. He is also studying.

Mentoring also has other benefits:

- Promotion of the personal brand as a person and an expert;
- Powerful development of emotional intelligence and empathy;
- Opportunity to find a colleague in your team.

The tasks of the mentor include assisting the mentee in identifying areas for development, finding information to achieve goals, encouraging the development of

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

skills that will be useful for solving tasks, assistance and support in career development [3].

Mentoring helps to keep staff in good shape, motivate them, track, adjust and keep up the knowledges of young professionals. Mentoring can be seen as one of the methods of improving professionalism, because the mentor sees situation with his own experience, helps the young specialist to be more confident, teaches to make correct decisions and take full responsibility.

It is very important to share practical experience from mentors to young professionals, this process should be supported and encouraged, directly in the workplace. It is important to note that the method of mentoring is one of the most popular methods of staff training and development in abroad. The development of mentoring will give a high result.

Mentee will follow the example of the mentor and also share to own mentees. Knowledge sharing is the circles on the water that create waves. And the waves change the landscape. This is a challenge to the development not only for the mentor, but also for the entire field in which he works. Now is a difficult time. It is necessary to create a critical mass of people who are ready to influence, give and share, and change the country and the world as well.

References

1. Tproger – typical programmer // Mentor is who helps other people to improve skills. URL: <https://tproger.ru/articles/how-mentors-help/>
2. The creation of the "School of Mentoring" as improving the system for adaptation and consolidation of young specialists. URL: http://elib.usma.ru/bitstream/usma/526/1/USMU_2017_012.pdf
3. IT world – world of information technology // Mentors and mentee. URL: <https://www.it-world.ru/tech/business/129674.html>

EFFECTIVE COMMUNICATION - FEATURES OF NON-VERBAL COMMUNICATION

Kotelevets Kyrilo,

student, ITKN-18-7 group
of Kharkiv National University of Radio Electronics

Korobkina Tatyana

candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor
of Kharkiv National University of Radio Electronics

Communication of people with the help of "body language" occupies a huge part of a person's life, the non-verbal aspect of communication, as a rule, is more important than speech. The manifestation of the nonverbal component of communication determines the object and relevance of this study. Gender features of nonverbal behaviour have been the subject of research by a large number of researchers [1-5]. The purpose of the work is to try to describe the features, differences and similarities of the forms of manifestation of nonverbal mechanisms of communication between women and men.

A large number of gender differences are based on stereotypical thinking, formed social statuses, roles, and so on. In the formation of "male" and "female" styles of communication, including its nonverbal cues, the consciousness of people plays an important role, is influenced by gender stereotypes - culturally and socially determined ideas about the qualities, properties and norms of behaviour of men and women.

It has been established that the nonverbal semiotics of gender is determined by the characteristics of societies and cultures to which men and women belong. Therefore, of course, most manifestations of "body language" will be the same for all members of the nation, regardless of their gender.

Physiological factors have the greatest influence on the formation of para lingual behaviour associated with the variation of tones, timbres and tones of the male and female voice. The male voice, due to the larger size of the larynx and vocal cords than women, is opposed to the female. These features cause, on the one hand, a higher volume of the male voice and, on the other hand, a higher fundamental frequency and a more variable range of the female voice compared to the male.

Gesture behaviour of men and women mainly differs in the form of implementation: in the first, they are sharper and detected. To tell a lie, a man can rub his eyelid, but men do it vigorously, and women - very delicately, running a finger under the eye. However, there are specific male and female gestures. Scratching the back of the head, rubbing the hands or chin, punching the table, obscene gestures, for example, are more common in men [5].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Gender features are also clearly manifested in tactile behaviour, which is associated not only with the gender of both interlocutors but also the degree of acquaintance between them. In everyday life (when saying goodbye or greeting, for example), men touch another person less often than women, who are not inclined to avoid contact with acquaintances or strangers. However, a certain social status, cultural features, age of interlocutors, communication situation oblige members of both sexes to behave in a certain way.

Gender characteristics also have a special effect on the proxemic behaviour of men and women. Proxemics is understood as the science of the space of communication. As in the case of tactile interaction, two components play an important role in establishing spatial contact: the gender of the interlocutors and the degree of their acquaintance. For example, it has been found that both men and women tend to keep a greater distance from a stranger than from a stranger. In the case of formal communication, the influence of gender on the proxemic behaviour of the interlocutors is reduced, as ethical norms introduce general rules for both men and women. In general, the natural restraint of men causes a great distance from their interlocutors, which cannot be said about the communicative behaviour of women.[1]

Established norms in society have formed stereotypes about the behaviour and communication features of men and women, but, in any case, these conclusions are not based on the biological differences of these two social groups, but only "attributed" them more characteristic features of behaviour.

Thus, women's nonverbal behaviour differs in many respects from men's nonverbal behaviour. There are a large number of gender stereotypes that are typical of different genders. However, in the modern world, there is a rapid restructuring of attitudes to functional and personal characteristics, which were previously clearly assigned to men and women. As a result, there is a mixture of masculine and feminine qualities, gender inequality is rejected, and gender boundaries in many respects become virtually invisible, or are erased altogether.

Poses can also be gender-marked and reflect the most generalized stereotype: men's speech is domination, women's speech is the language of submission.

References

1. Belinsky V.G. Cross-cultural dialogue in language communication / V.G. Belinsky // Materials of the regional scientific-practical conference - Kaluga. - 2017.
2. Kreidlin G. E. Prosodics, semantics and pragmatics of non-verbal communicative behaviour: gestures, poses and symbolic movements of women and men / G. E. Kreidlin // Gender: Language. The culture. Communication: reports of the Second International Conference November 22-23, 2001 / Mosk. state linguistic Univ., Lab. gender studies - M., 2002.
3. Gorelov I.N. Non-verbal components of communication. Ed. 4th. - M.: Book House "LIBROCOM", 2009. - 112 p.
4. Kreidlin, G.E. Men and women in non-verbal communication / G.E. Craidlin. - M.: Languages of Slavic culture, 2005. - 221 p.
5. Korneva L. Gender aspect of the community. Philology of science. 2013. No. 13. - p.106-113.

CURRENT PROBLEM ISSUES OF METHODOLOGY OF PORT CHARGE RATES IN UKRAINE

Kotlubay Viacheslav,

Ph.D., associate professor,
associate professor at the department of national economy
National University "Odessa Law Academy"

Redina Yevheniia,

Ph.D., associate professor,
associate professor at the department of national economy
National University "Odessa Law Academy"

Skrypnik Marina

general accountant
National University "Odessa Law Academy"

Nowadays, globalization of complex industrial production processes has increased the importance of seaports in the global supply chain. Port activity is no longer limited to just cargo handling as logistics service provision in an international context has become a core part of the business. Transport infrastructure plays an important role in the national economy, especially in an open and globalized economy. The main purpose of public transport tariff policy, particularly in the maritime industry is to provide a balance between economic interests of Ukraine as a maritime and transit country, sea ports, which are the structural element of the transport sector, and consumer services - ships under Ukrainian or foreign flags which call the sea ports of Ukraine.

Application of the rates for services in seaports is carried out according to the document "Fees and charges for services provided to foreign-going vessels in commercial sea ports of Ukraine", approved by the Ministry of Transport of Ukraine from 27.06.96 № 214 (as revised under the Ministry of Transport on 15.12.2000 number 711) [1]. The application of the rates by the document "Fees and charges for services provided to foreign-going vessels in commercial sea ports of Ukraine" in practice has revealed a substantial number of significant drawbacks, which requires a number of significant changes, corrections and additions to the terms of their collection. This is mainly occurs due to the different interpretation of certain provisions that adversely affects the relationships between entities that charge these fees and payers (ship owners, shipping companies) [2]. The attractiveness of sea ports for customers is determined by many factors. However, in modern conditions, the transport companies' customers decisions regarding the variant of transportation and a particular transport company is often determined by the total value of transport

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

costs of cargo owners, which includes the costs of transshipment of goods through port enterprises [3].

The Ukrainian Sea Ports Authority (hereinafter USPA) and its subdivisions were created for ensuring the functioning of seaports, maintenance and operation of port infrastructure of state ownership and for other turnaround [4]. The USPA was founded in 2013 as a result of the maritime industry reform of Ukraine to manage state property in the seaports and to use it efficiently, create mechanisms to attract investments in the port infrastructure for its development and stable business performance. There are other tasks of the USPA, like maintenance of the passport depths of the ports' water area and ensuring safety of navigation, etc. The USPA is part of the management of the Ministry of Infrastructure of Ukraine and unites Ukrainian seaports and other infrastructure objects, contributing to the development and competitiveness of each of them.

For several times in 2014 and then in 2016 the draft of the methodology for the formation of port charges were submitted for public discussion by the Ministry of Infrastructure of Ukraine. However, the document was severely criticized and as a result wasn't adopted. In 2018, one more document was prepared with the contribution of the Reform Support Teams and the World Bank. This document was positioned as a fundamentally new development, with the consideration for the investment component for the port infrastructure, but, unfortunately, it didn't meet modern requirements. In spring 2020, after the intervention of the Antimonopoly Committee of Ukraine another draft of the methodology was submitted.

After revision of the new draft of the methodology we can say that there is a number problem issues that needed to be discussed and revised.

The fees concept is incorrect in general, since we can't proceed from meeting the needs of the only one organization. Accordingly, the "cost plus" ideology in Ukrainian business can't be supported currently.

The methodology should answer the question, that is, having a certain goal- are we going to reduce port charges or to increase them. If you leave it as it is, then the question is totally different – the necessity of the methodology in general. Nowadays, the business is satisfied with the existing methodology, and those difficult issues related to the competitiveness of the ports or certain gross subsidies for the vessels with full or partial loading can be solved precisely without the development of the large documents.

The present document describes those expenses that Ukrainian Sea Ports Authority wants to cover by the port charges, but it doesn't say what kind of service port payers get paid in return, that is, any service list or any actions that USPA and its representatives are required to take are provided (for example, whether they have to provide access to the ship's berth to the agent or the freight forwarder or not, whether they have the right to take money for additional information services or not, whether they have the right to take money for different non-legal passes or not, etc.). Furthermore, we have to mention that, the entire range of services that are needed by the agents, forwarders, shipowners are covered by the ship's dues and any additional sums of money can be charged.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

It is conceptually incorrect to cover the maintenance expenses for the inland waterways at the expense of foreign shipowners, as well as the maintenance expenses of the central executive authority and the costs of scientific institutions, since the last expense items are not controlled, they can't be limited by anything.

It is believed that port charges are somehow passed on to importers and exporters, which is partially true with bulk cargo, but in the case of containerized cargo it is not as the container turnover in the country depends on the current economic situation.

At the time of the crises of 2008, 2009, 2016, there were situations when container ships arrived fully loaded at the port, but at the same time they fully paid port charges, i.e. they are paid by foreign shipowners.

It is incorrect to include social guarantees, advanced training, satisfaction of collective bargaining services in the port charges base.

Port charges can be changed once every five years, even once every three years, while the percentage of deviation is laid down in the methodology at a rate of 10%, so any slight deviation of the cargo flow by 10% will allow the USPA to review port charges, i.e. it will be possible to change port charges manually each year.

So after revising the document and the current actions of USPA we have to say that it will be more correct for USPA to be considered as a non-profit organization. Revenues from the port charges have to be considered not as the incomes, they should not be taxed, and USPA should be financed from the budget and it should live within its means, for money they earn, namely, for the means of those sums of money which shipowners in a competitive environment can afford to pay for the quality of services they receive in Ukrainian ports.

In addition, the methodology counts investments several times both in the form of depreciation and in the form of investments, which increases the amount of fees accordingly.

It should be noted that the corporatization of the USPA will allow to attract finances. Expenses connected with the port dues include the financial expenses too, which mean that port dues payers will also pay exchange rates on the accounts of USPA and will pay interest on their loans, so there will be no need for USPA to discuss with the banks the conditions that they will get.

The present methodology does not say anything about the availability of the shipping lines; furthermore there is no information about discounts for the line service concerning the tonnage dues.

There is a positive moment in the methodology - the proposal to calculate fees on the basis of the gross tonnage of the vessel (GT). This approach is widely used in world practice and will reduce costs compared with the existing principle of conditional volume. This approach can be improved too. As container ship and a bulk carrier with the same GT indicator will transport cargo of completely different weight, but at the same time they will pay the same fees amount. That's why the equitable solution especially in the light of the requirements of the Antimonopoly Committee of Ukraine, would be to link not to GT, but to the amount of cargo being handled or transported.

List of sources

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

1. Kotlubai V. Administrative port fee as means of local authorities interest in the development of the port infrastructure / V. Kotlubai, I. Redina, J. Khaiminova // Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – №1 (7) - 2014. – Харків: ХНАДУ, 2014. – С. 24-28.

2. Redina Y., Khaiminova I. Economic security assessment of the commercial seaports / Y. Redina, I. Khaiminova // зб. наук. праць ДУІТ: Серія «Економіка і управління». – К.: ДУІТ, 2019. – Вип. 43 - 44. – С. 61 – 70.

3. Redina I. Development potential of Ukrainian maritime enterprises / I. Redina, O. Kibik, I. Khaiminova, V. Kotlubay, E. Belous // International Journal of Engineering & Technology, (2018). – №7 (4.3). – P. 461-466.

4. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 7. – Ст. 65.

PECULIARITIES OF ESTABLISHING ENERGY PLANTATIONS AND GROWING OF ENERGY CROPS

Kulyk Maksym,

Doctor of Agricultural Sciences,
Associate Professor,
Poltava State Agrarian Academy

Decovets Vitalii

graduate student,
Poltava State Agrarian Academy

The study of plant energy resources is of high importance for reducing Ukraine's energy dependence. Energy crops, such as willow [1], miscanthus [2–4] and switchgrass [3, 5–7] are comprehensively studied in our country for this purpose.

The problem to be solved in our research is to increase the volume of energy crops biomass depending on the growing conditions. Cultivation technology, along with the weather conditions have the greatest influence on the yield of energy crops.

It is recommended to plant energy crops on marginal lands, that is, those that are not used for food crops. Therefore, field preparation should be thorough and planned in advance. If there are a large number of weeds in the field separated for energy crops, they must be destroyed by applying glyphosate herbicides of permanent action in the autumn before plowing. Disking, plowing and several cultivations are involved in basic tillage of the soil. The main purpose of such soil preparation is to create the most favorable water-air, thermal and nutrient regimes of the soil throughout the growing season. In addition to improvement of physical, chemical and biological properties, proper tillage helps to kill weeds, pests and plant diseases.

In spring, harrowing and pre-sowing tillage to the depth of seed covering are carried out. It is established that the smaller seed, the smaller the depth of its putting, the larger seed is put deeper into the soil. Vegetative organs of willow are planted by hand or by planting machines, taking into account the chosen planting scheme.

Sowing or planting of energy crops is carried out at certain density of crops, taking into account the method of cultivation. After sowing of small-seeded crops, rolling is performed. When rows appear, inter-row tillage is carried out and plants are protected from weeds and pests.

Harvesting of energy crops is practiced from three-year plantations, the crushed biomass is immediately transported to the place of processing. Thus, the sequence of growing energy crops involves:

- allocation of land for establishing energy plantations;
- basic and pre-sowing tillage;
- preparation of seed and planting material;
- sowing or planting;

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

- care of crops;
- harvesting.

However, the plant fertilization system has not been fully developed so far, which depends on the place of growing energy crops, the presence of nutrients in the soil and other factors. In addition, measures of pre-sowing seed preparation to reduce its weight sowing need to be clarified. Development of the logistic chain of the management of cultivation, harvesting and processing of energy crops yield will provide a significant amount of biomass. And this will reduce the energy dependence of local communities and improve them a welfare.

References

1. Fuchylo, Ya. D., & Zelinskyi, B. V. 2019. Features of the growth of domestic varieties of *Salix viminalis* in the energy plantations on peat bog soils of Kyiv Polissia. *Plant Varieties Studying and Protection*, 15 (4), 410–416. DOI: <https://doi.org/10.21498/2518-1017.15.4.2019.188661>
2. Ganzhenko O. M., Kurilo V. L., Gumentyk M. Ya. [Etc.]. *Methodical recommendations on the technology of growing and processing giant miscanthus*. K.: LLC «CP Comprint», 2016. 40 p.
3. Kulyk Maksym, Kalinichenko Oleksandr, Dekovetz Vitalii. Efficiency of energy crops cultivation for business development in Ukraine. *Organization and management in the services' sphere on selected examples* / Editors: Tetyana Nestorenko, Tadeusz Pokusa. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020: 36– 45. ISBN 978-83-66567-02-3. DOI: http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/3_2020.pdf
4. Gumentyk Mykhaylo, & Mykola Kharytonov. 2018. Development and assessment of technologies of miscanthus and switchgrass growing in Forest-steppe zone of Ukraine. *Agriculture & Forestry*, Vol. 64 Issue 2: 137–146. DOI: [10.17707/AgricultForest.64.2.10](https://doi.org/10.17707/AgricultForest.64.2.10)
5. Kulyk M. I., Kurylo V. L., Kalinichenko O. V., Galytska. M. A. *Plant energy resources: agroecological, economic and energy aspects* : Monograf / Edited by authors. Poltava: Astraya. 2019. 119 p.
6. Kulyk M., Kurylo V., Pryshliak, N., Pryshliak, V. 2020. Efficiency of Optimized Technology of Switchgrass Biomass Production for Biofuel Processing. *Journal of Environmental Management and Tourism*, [S.l.], Vol. 11 (1): 173–185. doi: [https://doi.org/10.14505//jemt.v11.1\(41\).20](https://doi.org/10.14505//jemt.v11.1(41).20)
7. Kulyk, M., Rakhmetov, D., Rozhko, I., & Syplyva, N. (n.d.). 2019. The study of the varietal specimens of switchgrass (*Panicum virgatum* L.) on a complex of useful signs in the Central Forest-Steppe of Ukraine conditions. *Plant Varieties Studying and Protection*. Vol. 15 (4) : 354–364. DOI: <https://doi.org/10.21498/2518-1017.15.4.2019.188549>

CYBERBULLING AS A PROBLEM OF DISCRIMINATION

Kurovskiy Dmytro,

Student of the Department of
Artificial Intelligence

Kharkiv National University of Radio Electronics

Korobkina Tatyana

Professor of Philosophy Department,

Ph.D. in Philosophical Sciences, Associate Professor

Kharkiv National University of Radio Electronics

The European integration processes of modern Ukrainian society necessarily imply the development of humanization processes. We are talking about the education system as a whole, which ultimately involves the rejection of any kind of educational discrimination, which definitely implies recognition and respect for the rights, freedoms, dignity of each person, freedom from barriers of stereotypes, stigma, etc. The lack of enough amount of research projects devoted to the problem of bullying in the educational space, the lack of objective data from experimental psychological research lead to particular interest to representatives of the humanities, and we make this problem relevant. Longitudinal studies show that aggressiveness, which is recorded in early childhood, remains a stable personality trait. It can persist throughout the rest of a person's life. Various forms and manifestations of bullying in recent years have become the subject of interest for scientists from Canada and America, Britain, the Scandinavian countries, Australia: Thompson, S. Sharp, T. Arora, P. K. Smith, C. L. Cooper, Ch. Rayner, H. Hoel, N. Tehrani, K. Conn, etc.

The purpose of our study is to analyze the phenomena of cyberbuying, as one of the modern forms of discrimination, and to offer recommendations for preventing this phenomenon.

Cyberbullying refers to forms of psychological abuse. Cyberbullying has many similarities with "traditional" forms of bullying. The situation of violence in both cases also meets the basic definition of "bullying," that is, it includes the repeated demonstration of cruelty in order to harm the victim while observing the inequality of power between the offender and the victim. Cyberbullying, like bullying, is accompanied by negative experiences of victims [1]. As E. Makhova and E. Makarova write, although cyber violence cannot be compared with more brutal crimes, such as armed attack, kidnapping, but, thanks to anonymity and impunity, it will become increasingly dangerous and worthy of investigation. It causes irreparable harm to the psychological health of all participants in this process, despite the fact that cyberbullying is a more passive, but more common form of persecution in today's youth environment than physical violence [2].

Currently, cyberbullying is widespread. In the United States in just one year, 41% of students experienced an average of three cyberbullying attacks (i.e., bullying and

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

humiliation campaigns); about 13% - four to six attacks, 19% - seven or more. In Europe, the most children and adolescents were cyberbullying in Poland (52%) and in Estonia (31%), the least - in Belgium (10%). In most cases (on average in the EU and the USA), 60–70% of victims knew the persecutors personally [3].

To date, we have found a number of recommendations for both teenagers and their parents, and for educators to prevent such crimes:

1. Tips for teens: ignore criticism and ignore offenders; share your experiences with adults; change your privacy settings (write as little information about yourself on social networks as possible); store evidence of the attack on the Internet.

2. Tips for parents: check messages, comments, photos on mobile, computer devices in the child; closely monitor the mood of their children; spend more time with children and give them your love; inform children about online safety.

3. Tips for teachers: if you find a cyber bully, you need to contact his parents; it is necessary to conduct conversations with adolescents at the school about this problem; improve knowledge in the field of media competencies. [4]

In this way, we come to the conclusion that: cyberbullying has its own specific features, in connection with which it becomes absolutely necessary to develop all kinds of psychological tools, Internet resources that will be most relevant to cyberbullying. These measures will become preventive and will be able to help both adolescents themselves and their parents, teachers and all interested parties trying to counter this phenomenon.

References

1. Mehari K.R., Farell A.D., Le A.T.H. Cyberbullying Among Adolescents: Measures in search of a construct // *Psychology of Violence*. 2014. Vol. 4. No. 4. Pp. 399-415.

2. Макарова Е. А., Макарова Е. Л., Махрина Е. А. Психологические особенности кибербуллинга как формы интернет-преступления // *Российский психологический журнал*. – 2016. – Т. 13. – № 3. – С. 293–311.

3. Демидов В.Н. Интернет против школьников // *Компьютерные вести* – Москва. 2011. – Режим доступа: <http://www.kv.by/archive/index2011054401.htm>

4. Горбунова, А. Кибербуллинг: чем он опасен и как защищаться от интернет-травли? [Электронный ресурс] / А. Горбунова - Режим доступа: <https://informburo.kz/stati/kiberbulling-chem-on-opasen-i-kak-zashchishchatsya-ot-internet-travli.html>

ADHERENCE TO TREATMENT OF PATIENTS WITH GOUT

Kuzmina Ganna,
doctor of medical sciences,
professor of the department of therapy, cardiology and
family medicine of Faculty of postgraduate education
State Institution "Dnipropetrovsk Medical Academy
of the Ministry of Health of Ukraine"

Lazarenko Olha
aspirant
of the department of therapy, cardiology and
family medicine of Faculty of postgraduate education
State Institution "Dnipropetrovsk Medical Academy
of the Ministry of Health of Ukraine"

Adherence to doctor's prescriptions is important for the control of chronic diseases, including gout, as it is clear that long-term efficacy of drugs is significantly impaired due to patients' reluctance to treat.

Most studies on this subject report very low adherence to urate-lowering therapy among patients with gout [1-4].

Among the factors influencing the commitment of patients to treatment are the following: socio-economic (support of family and friends, material costs), factors related to the health care system, disease (absence of symptoms and complaints, disease control), therapy (difficulties with adherence to the prescribed treatment regimen and its duration, repeated changes in the treatment regimen, side effects), patient (knowledge, attitudes, beliefs and expectations that the patient has about a particular therapy) [5-6].

It remains an urgent problem to find out the main reasons for low adherence to treatment and to develop effective methods and measures aimed at improving it in the work of a family doctor.

The aim is to assess adherence to urate-lowering therapy in patients with gout and the main causes that affect it.

Materials and methods of research. We examined 50 outpatients with gout, whose mean age (SD) was 50.45 (10.25) years male. The diagnosis of gout was established on the basis of the criteria of the European League Against Rheumatism in 2015.

Adherence to urate-lowering therapy was assessed using the 8-point Morisky-Green Medication Adherence Scale, which includes 8 questions related to the patient's attitude to medication. Answers to questions 1-7 are given in the format "yes/no". There are 5 possible answers to the 8th question: never/very rarely; from time to time; sometimes; mostly; always. For each answer of the format "no" (or

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

“never”) the patient receives 1 point. Interpretation of results occurs as follows: if the patient scores 8 points on a scale, then his commitment to treatment is considered high, 7-6 points – medium, less than 6 points – low.

In order to determine the reasons for low adherence to treatment, the researcher conducted a survey of patients at the visit, followed by registration of responses.

Statistical analysis was performed using the application package "Microsoft Excel 2010" and Statistica 6.1 (StatSoft Inc.).

Results and discussion. In patients with gout, the average duration of the disease was 5.58 (3.67) years, the total number of affected joints – 5 (2; 10), the number of exacerbations per year – 3.2 (2.67). The most common chronic form of arthritis was registered in 45 (90 %) patients and intermittent - in 5 (5 %).

When analyzing the responses of patients according to the Morisky-Green Medication Adherence Scale, it was found that 20 (40 %) respondents scored less than 6 points, 21 (42 %) – 7-6 points, 9 (18 %) – 8 points, most patients showed low and medium adherence to treatment and only a third – high adherence.

Subsequently, factors such as age, marital status, level of education, knowledge of risk factors for exacerbation, non-drug methods of gout outbreak prevention were assessed to determine the degree of influence of the outlined factors on adherence to treatment.

It turned out that men's adherence to treatment decreases with age. Marital status did not affect adherence to treatment, although adherence to treatment was slightly higher among married patients and an increase in adherence among patients with higher education. Thus, the main reason for refusing to take medication was the patient's lack of understanding of the need for their use. Given the possibility of influencing this cause in the outpatient setting with patients, an explanatory work was carried out on the first visit (as indicated in the recommendations of the European League Against Rheumatism 2016), which included informing each patient about the pathophysiology of the disease, effective treatments, comorbid diseases, principles therapy of an acute attack of arthritis, the need for lifelong reduction of blood uric acid below the target level. The need for systematic screening for comorbid diseases and cardiovascular risk factors has also been reported.

When assessing the correction of the cause of low adherence to treatment (lack of understanding of the need for medication) after 6 months, it was found that informing the patient about the main aspects of his disease and treatment allowed most patients to correct the cause of irregular medication and increase adherence.

Conclusions. The majority of patients with gout showed low and medium adherence to treatment, only a third of patients had a high adherence. Adherence to treatment was influenced by such factors as age, general well-being, lack of effect from the therapy, lack of understanding of the patient's need for urate-lowering therapy.

Informing the patient about all aspects of his illness and the purpose of treatment, as well as monthly counseling and keeping a self-monitoring diary, helped to correct the cause of irregular medication and increase adherence to treatment. At the primary stage, it is recommended to use the Morisky-Green Medication Adherence Scale.

References:

1. McGowan B., Bennett K., Silke C., Whelan B. 2016, Adherence and persistence to urate-lowering therapies in the Irish setting. *Clin. Rheumatol.*, Vol. 35 (3). P. 715-721. doi: 10.1007/s10067-014-2823-8.
2. Mantarro S., Capogrosso-Sansone A., Tuccori M., et al. 2015, Allopurinol adherence among patients with gout: an Italian general practice database study. *Int. J. Clin. Pract.*, Vol. 69 (7). P. 757-765. doi: 10.1111/ijcp.12604.
3. Dehlin M., Ekstrom E.H., Petzold M., Strömberg U., Telg G., Jacobsson L.T. 2017, Factors associated with initiation and persistence of urate-lowering therapy. *Arthritis Res. Ther.*, Vol. 19 (1): 6. doi: 10.1186/s13075-016-1211-y.
4. De Vera M.A., Marcotte G., Rai S., Galo J.S., Bhole V. 2014, Medication adherence in gout: a systematic review. *Arthritis Care Res. (Hoboken)*, Vol. 66 (10). P. 1551-1559. doi: 10.1002/acr.22336.
5. WHO Adherence to long-term therapies. Evidence for action. [Accessed April 16, 2018]. Available from: http://www.who.int/chp/knowledge/publications/adherence_report/en/.
6. Abhishek A., Jenkins W., La-Crette J., Fernandes G., Doherty M. 2017, Long-term persistence and adherence on urate-lowering treatment can be maintained in primary care-5-year follow-up of a proof-of-concept study. *Rheumatology (Oxford)*, Vol. 56 (4). P. 529-533. doi: 10.1093/rheumatology/kew395.

GLOBALIZATION AND ITS IMPACT ON THE IMPLEMENTATION OF ENTERPRISE STRATEGY

Malinoshevska Kateryna

PhD., Financial Director of «Highline Media» Ltd.
Ukraine

One of the characteristics that determine the development of the world economy today is its globalization, which not only changed the production process itself, internationalized factors, technologies and means of production, which allowed within one process of value creation to use a set of advantages of different national economic systems. transformed such fundamental macro- and microeconomic principles and principles as competition, pricing, state regulation and so on. Among the trends of modern world development are the process of globalization, on the one hand, and increased activity of regional integration on the other. The development of international financial relations, as well as the economy as a whole, is based on the laws of cyclical development - rapid development is replaced by a slowdown in growth, and sometimes crises.

In recent years, globalization and regionalization have a special place among the main trends in the modern world economy. The modern world economy is becoming characterized by a single global system, but more and more states are uniting in various blocs and alliances. And most often the main criterion is a regional feature. The financial and currency crises of recent years have demonstrated the need to achieve stability in international financial relations. In the context of globalization, contradictory processes in financial markets, exchange rate fluctuations, global financial instability, ie the state of the international financial system, is internally contradictory and unbalanced, which increases the likelihood of unpredictable changes in financial markets and can lead to external shocks and financial crises. . Changes in the global financial system due to financial globalization have primarily contributed to increased international capital flows. However, in addition to the positive consequences of this process, such as financing the balance of payments deficit, the spread of new technologies, etc., increased capital flows have led to increased financial instability. In addition, due to easier access to information and greater dependence of individual countries on foreign investment, globalization is exacerbating the imbalances inherent in domestic markets, which significantly affects the frequency of international financial crises. Therefore, one of the consequences of globalization can be considered the extremely rapid spread of various crises and an increase in the number of countries affected by them.

Globalization is a new, higher stage in the development of productive forces (or in the development of factors of production), in the processes of international division of labor and, accordingly, in the internationalization of production and capital. Globalization has a direct impact on global and regional integration processes, in

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

some cases positive (accelerating the unification process), in others destructive (offering facilitated "alternatives").

Regarding economic globalization, it is a process, the substantive side and essence of which is the current stage of internationalization of all spheres of financial and economic life of the world community, accelerated development of universal factors of production and intensification of these processes on the basis of new information technologies. systems. In a shorter definition, economic globalization is seen as a modern stage of internationalization of all spheres of economic life on the basis of the latest information technologies and communications.

The study of the impact of economic integration strategy on world economic dynamics proves that the development of globalization cooperation between countries contributes to the creation of a special economic space within which a special economic regime is applied, joint coordination of economic policy in different areas languages compared to non-regional. As a result, intra-regional cooperation within the framework of the integration association is developing at an accelerated pace, and the integration association itself is consolidating its status as a relatively isolated part of the world economy. The development of regional economic integration has become significantly more active in modern conditions, which, in turn, has become one of the factors that determine the nature of trade and economic cooperation in the world. The growth of foreign trade is observed among all regional trade associations, which is evidence of the trend of increasing regionalization in the world economy. In general, globalization associations provide a stable basis for expanding trade and developing other forms of interaction. Thus, the paper substantiates that the process of regional economic integration is one of the most important institutional components of the process of transformation of the world economy. As a result of the development of globalization processes, administrative and economic barriers are being eliminated, and interstate and transinstitutional diffusion of financial and information technologies is taking place. The readiness of countries for regional economic globalization allowed us to conclude that it is necessary to form an effective mechanism and develop a vector of development of globalization processes aimed at forming an integrated regional economic and monetary-financial system in the globalization of the world economy.

References:

1. Levitt T. The Globalization of Markets / T.Levitt. – Harvard Business Review, 1983. – 165 p. 50
2. Margolish. Selfishness, Altruism, and Rationality: A Theory of Social Choice/ H. Margolis. – Cambridge University Press, 1982. – 194 p.
3. Nye J.S.Jr. The Future of American Power/ J.S.Jr. Nye // Foreign Affairs. –2010. – November / Desember. – P. 1.
4. Trade and development report 2013 / United nations conference on trade and development. – New York, Geneva : United Nations, 2013. – 147 p.
5. Laczko F. Migration for Development: Within and Beyond Frontiers / Frank Laczko; Elzabieta M. Goździak / International Organization for Migration. – Geneva, 2006. – 434 p.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

6. Mazzucato V. Remittances in Ghana: Origin, Destination and Issues of Measurement / V. Mazzucato, Bart van den Boom, N. Nsowah-Nuamah // *International Migration*. – 2008. – Vol. 46(1). – P. 103–122.

7. Kaminsky G. On Crises, Contagion, and Confusion / G. Kaminsky, C. Reinhart // *Journal of International Economics*. – 2000. – Vol. 51. – Issue 1. – P. 145–168.

8. Salvatore D. *International Economics* / D. Salvatore. –6-th Edition. –New Jersey: Prentice Hall, 1998.

9. Eichengreen B. The International Money System in the (Very) Long Run / B. Eichengreen, N. Sussman // *IMF Working Paper*. – 2000. – WP/00/43. – P.1–55.

ELECTRIC METHOD OF BRAKE FLUID CONTROL

Mikhailieva Maryna,

Ph.D., Associate Professor,
Professor at the Department of Electromechanics and Electronics,
Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy

Odosii Liubomyra,

Ph.D., Associate Professor
at the Department of Electromechanics and Electronics,
Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy

Zalipka Vasyl

PhD., Professor of the Department of Automobiles and Automobile Industry
Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy

In many areas of human activity, technical assessment of the risks associated with device failure is relevant. The need for research is due to the improvement of methods and techniques of operational control of automated equipment, which uses multicomponent fluids.

The study of the electrical parameters of liquids in an electromagnetic field of different frequencies allows to obtain information about their composition in non-laboratory conditions for a short period of time. The methods being developed are to measure the component of the conductivity of the liquid and compare it with the established component of the conductivity by simulation.

The study of the electrical parameters of liquids in an electromagnetic field of different frequencies allows to obtain information about their composition in non-laboratory conditions for a short period of time. The methods being developed are to measure the component of the conductivity of the liquid and compare it with the established component of the conductivity by simulation.

Therefore, the object of the study we chose the process of measuring the impedance of multicomponent fluids, which provides automatic operation of operational control of their composition to ensure uninterrupted technology.

The aim of the work is to develop the practical basis for creating methods and tools for the operation of an automated control system for the composition of a multicomponent fluid.

The safety of the equipment depends on many factors, including the quality of the brake fluid. Brake fluid tends to actively absorb moisture from the air. Even when it contains about 3.5% water, the boiling point is significantly reduced, which can lead to failure of the car's braking system (in the heat or during intense braking). The process of moisture absorption is usually through the sealing sleeves, seals, as well as the system of "ventilation". Therefore, the humidity and composition of the brake

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

fluid must be constantly monitored during operation of the machine. Deterioration of properties of the qualitative liquid filled in a tank is possible because of long storage of equipment. In addition to long-term laboratory (with a methodological error of more than 60%) control methods, there are electric. Electrical methods, where the informative parameter is the specific conductivity, are used in portable devices: testers- "pencils" Easychek and in the universal meter Brake Fluid Tester. The specific conductivity cannot always describe the full composition of a multicomponent fluid, so analysis with such portable devices is inaccurate and makes it impossible to use them in real time. The authors performed a number of experiments and obtained scientific facts that allow to develop an improved electrical method of operational control of brake fluid during the operation of equipment (and during the control of new products). The informative parameter of the method is the value of the complex conductivity of the measuring system at the frequency of the test signal defined in the method.

Experimental studies were performed on a measuring instrument and using a capacitive primary transducer with stainless steel electrodes.

Three model fluids were studied. The first liquid is distilled water. The second is a solution of distilled water and resorcinol. The third - model fluid - an aqueous solution of resorcinol with a mixture of additives to the brake fluid.

The admission spectral dependences of the studied liquids differ in the values of the active and reactive components of the conductivity of the measuring system, consisting of the primary transducer, RLC-meter and computer.

The obtained research results indicate the possibility of using the electric method for automated control of brake fluid. Control method - for substances that increase electrical conductivity, ie for low-resistance substances [1-5].

Developed methods of operational control of the concentration of controlled substances in technical fluids consist of two main stages: study of the control model - liquids with the maximum allowable concentration of the controlled substance, performed in the laboratory; and the control process itself for the real object.

In the first stage, a liquid research method is used, which uses the dependences of the active (reactive) conductivity component on the volume of the multicomponent liquid in the transducer, the concentration of the controlled substance, the electromagnetic field frequency, matrix concentrations and temperature. To control the composition of electrolytes, the following are experimentally determined: the volume of the controlled multicomponent liquid in the transducer; the tuning frequency of the generator (determined from the obtained imitation spectrograms). To control the composition of non - electrolytes, the values of the active and reactive components of conductivity are experimentally determined:, at - the tuning frequency of the generator.

The second stage is the process of operational control of normalized concentrations of controlled substances in a real object according to the parameters determined in the laboratory.

Conclusions on exceeding the MPC of the controlled substance are based on determining the sign of the measured values of the reactive component of conductivity. On the basis of the obtained results of experimental researches the

electric method of control of brake liquid for uninterrupted work of automobile equipment is improved.

References

1. Mikhalieva M., Odosii L., Shabatura Y., Lunkova H., Hots N., Przystupa K., Atamaniuk V. Electrical Method for the Cyberphysical Control System of Non-Electrical Objects / M. Mikhalieva, L. Odosii, Y. Shabatura, H. Lunkova, N. Hots, K. Przystupa, V. Atamaniuk // *Przegląd Elektrotechniczny*. – Vol 2019, No 11. . – pp.200–203. <https://doi.org/10.15199/48.2019.12.45>.
2. Maryna Mikhalieva, Liubomyra Odosii, Bohdan Seredyuk, Vasyl Zalyпка, Lidiya Parashchuk, Hanna Lunkova. An electrical method for intelligent cooling liquid control systems. / M. Mikhalieva, L. Odosii, Y. et al. // *Acta Imeko*. – Vol. 9, No. 1, pp.56 – 60.
3. Pokhodylo E.V. Development of the theory and principles of construction of means of measuring the immittance of qualimetry objects / EV Pokhodylo // Author's abstract. dis. Dr. tech. Sciences: 05.11.05 / NU "LP". - Lviv, 2004. - 40 p.
4. Monograph Mikhalieva M.S., Stolyarchuk P.G. "Electrophysical parameters of multicomponent liquids in an electromagnetic field", Lviv Polytechnic National University. Lviv, 2016. -178p.
5. Mikhalieva, M., Mykyychuk, M., Hots, N., Dzikovska, Y., Use of electric and acoustic technologies for automated control of liquid // *Computer Sciences and Information Technologies - Proceedings of the 11th International Scientific and Technical Conference, CSIT 2016* .

MODELING OF STORMWATER HYDROGRAPHS FROM THE IMPERVIOUS SUBCATCHMENTS USING THE MODIFIED 3D-SECTOR METHOD

Mysak Ihor,

PhD Student

Lviv Polytechnic National University

Zhuk Volodymyr

PhD, Associate Professor

Lviv Polytechnic National University

The frequency and scale of flooding in many countries, as well as in Ukrainian, is growing every decade [1, 2]. Thus, handling this problem becomes a big challenge for modern science and engineers around the world. Developing proper modeling strategy is high demanded. The process of formation of surface runoff from the territory of the urban catchment is a complex multifactor process, especially in the presence of special structures for its regulation. In addition to climatic parameters that affect the frequency of heavy rainfall in a certain geographical area, stormwater hydrographs are also affected by the topogeodetic parameters of the catchment in particular: altitude scheme, configuration, longitudinal and transverse slopes, plan dimensions and other similar parameters of the basin, also its hydraulic parameters such as coefficient of roughness and infiltration coefficient. The local features of stormwater concentration in the runoff catchment and surface runoff removal in the open channels, as well as in a closed underground drainage network, have also a significant impact on this process [3, 4].

Thus, the improvement of models of the surface runoff formation from urban areas, in order to take more fully into account all important factors, is an urgent scientific problem.

The most common methods of modeling surface runoff hydrographs are the method of nonlinear reservoir [3, 5] and the method of kinematic wave [6, 7, 8]. However, topic about the hydraulic correctness of these methods and their accuracy are still widely discussed [9, 10, 11].

Thus, the search for effective methods for the mathematical description of surface runoff continues. In particular, in recent decades, methods have been developed that more fully take into account the configuration of the catchment and the convergent nature of any surface rain flow due to the location of the rainwater collector. Among such methods there are the method of O. Akan [6], as well as the sector method [7, 8], a hydraulically-based method which is a modification of the kinematic wave method.

Despite the good theoretical basis of these methods, they still have one rough simplification, which is also used in all previous methods, namely the assumption of

a constant slope for all points of the subcatchment surface towards the stormwater inlet. This assumption is valid only for conical surfaces, which, in fact, are extremely rare in practice. It is known from analytical geometry that even for the simplest and most common flat rectangular subcatchment with the same longitudinal and transverse slopes, the value of the actual slope in each point is different.

So, the modified three-dimensional (3D) sector method has been developed to model surface runoff from the small urban subcatchments. Modified 3D sector method takes into account the actual variable slope of the subcatchment, depending on the geometry and size of the subcatchment in the plan, as well as the elevations of the subcatchment nodes. Subcatchment is divided into a large number of elementary sectors with different radius of concentration and slope.

A series of numerical experiments is performed using an improved 3D sector method for typical square and completely impervious subcatchment for the climatic conditions of the Lviv city, Ukraine. The dimensions of a typical test subcatchment are assumed to be 50×50 m ($F = 2500$ m²), which corresponds to the total concentration radius $R_{con} = 70.71$ m. Numerical simulation for the impact of the surface roughness coefficient on the stormwater hydrographs is performed for the base slope $i_0 = 0.01$. Hydrographs for five different values of the surface roughness coefficient in the range from 0.012 to 0.05 are shown in Fig. 1.

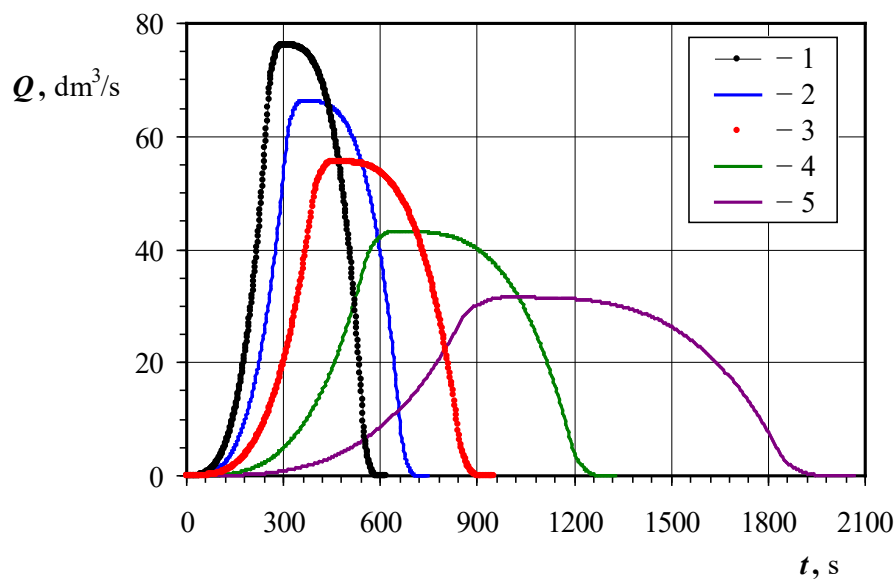

Fig. 1. Stormwater hydrographs from the typical square impervious subcatchment 50×50 m, obtained by 3D sector method for different values of the roughness coefficient n_1 : 1 – 0.012; 2 – 0.015; 3 – 0.02; 4 – 0.03; 5 – 0.05 ($q_{20} = 109$ l/(s×ha); $P = 1$ yr.; $n = 0.73$; $i_0 = 0.01$)

As in other physically based methods, increasing the roughness of the subcatchment causes an increase in surface concentration time and a decrease in peak stormwater runoff.

The dimensionless runoff hydrographs obtained by the methods of nonlinear reservoir, simple sector method and 3D sector method are compared. For correct comparison of dimensionless hydrographs they need to be correlated to the same

denominators. In this study, the time scale t_r and the flow rate Q_r , are taken for a simple sector method. Thus, the peak point of the dimensionless hydrograph by the sector method has coordinates: $X = 1$; $Q' = 1$. The peak of the hydrograph by the modified 3D sector method is coming up earlier and its value is much higher: $X=0.863$; $Q' = 1.113$ (Fig. 2).

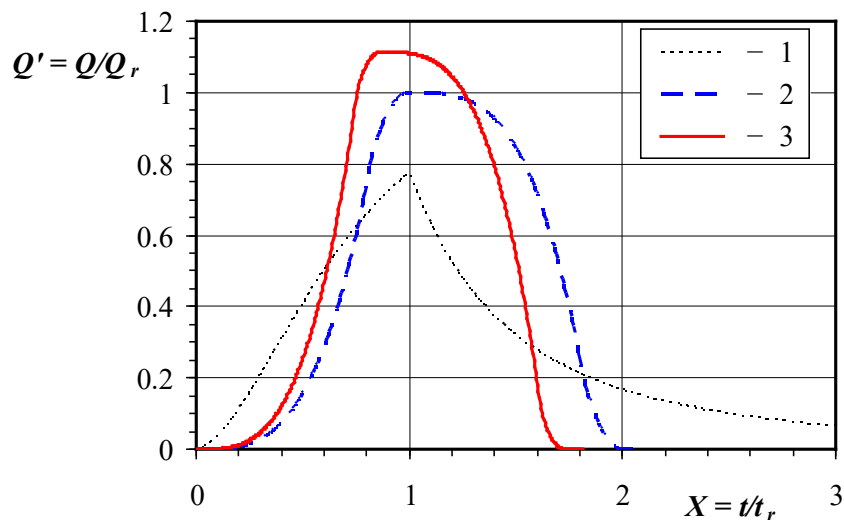

Fig. 2. Dimensionless hydrographs of surface runoff from the square impervious subcatchments using different methods: 1 – nonlinear reservoir; 2 – simple sector method; 3 – modified three-dimensional sector method

The concentration time by the modified 3D sector method is always slightly shorter than in other widely used method, because taking into account the real three-dimensional geometry of the area causes that the actual slope in the most points of the subcatchment in the direction to the stormwater inlet is higher comparing the basic slope of the surface. The three-dimensional sector method gives the most uneven hydrograph of the runoff at the outlet of the urban subcatchment, which is characterized by the most rapid increase of flow in the first stage, the largest maximum flow rate, and the fastest decrease in flow at the final stage of the hydrograph.

References

1. European waters. Assessment of status and pressures 2018. EEA Report No7/2018. European Environment Agency. 2018, 85 p.
2. Ward P.J., Kumm M., Lall U. Flood frequencies and durations and their response to El Niño Southern Oscillation: Global analysis. *Journal of Hydrology*. Vol. 539. 2016. – p. 358–378.
3. James W., Rossman L.: *Water systems models. User's guide to SWMM 5*, 13th ed. CHI Press Publication, Ontario, Canada. 2010, 905.
4. Ткачук С.Г., Жук В.М. Регулювання дощового стоку в системах водовідведення: монографія. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 216 с. ISBN 978-617-607-404-5.
5. Skotnicki M., Sowiński M. The sensitivity analysis of runoff from urban catchment based on the nonlinear reservoir rainfall-runoff model // *Publications of*

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

the Institute of Geophysics, Polish Academy of Sciences. E-6 (390), 2006. – p. 129–137.

6. Akan O. Overland flow on pervious, converging surface // *Nordic Hydrology*. – Vol. 19 (5). – 1998. – p. 153–164.

7. Жук В.М., Матлай І.І. Розрахункова витрата дощових стічних вод для лінійних в плані басейнів стоку з постійним поздовжнім похилом // *Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка". "Теорія і практика будівництва"* – № 697.– Львів. –2011. – С. 97–103.

8. Матлай І.І., Жук В.М., Саницький М.А. Розрахункова витрата та час концентрації дощового стоку з радіальних у плані басейнів з постійним поздовжнім похилом // *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. Вип. 22.1* – Львів: НЛТУ – 2012. – С. 119–125.

9. Xiong Y., Melching C.S. Comparison of kinematic-wave and nonlinear reservoir routing of urban watershed runoff // *ASCE Journal of Hydrologic Engineering*. – 2005. – Vol. 10, No. 1. – p. 39–49.

10. Bennis S., Crobeddu E. New runoff simulation model for small urban catchments. *Journal of Hydrologic Engineering*. Vol. 12 (5). 2007. – p. 540–544.

11. Mysak I., Zhuk V., Petrushka K. Comparison of the methods of surface runoff modelling from the urbanized subcatchments for estimation of peak loads on the environment // *Environmental Problems = Екологічні проблеми*. – 2020. – Vol. 5, №1. – P. 1–6.

КОНТРОЛЛИНГОВОЕ ОПЕРАТИВНОЕ АНТИКРИЗИСНОЕ УПРАВЛЕНИЕ С ПРИМЕНЕНИЕМ БОРТОВОГО ТАБЛО

Мищенко Владимир,
доктор экономических наук,
профессор, Национальный Технический Университет
«Харьковский политехнический институт»

Другова Елена,
кандидат экономических наук,
доцент, Национальный Технический Университет
«Харьковский политехнический институт»

Домнина Ирина
соискатель кафедры международного бизнеса та финансов,
Национальный Технический Университет
«Харьковский политехнический институт»

Концепция контроллинга основана на четком разграничении сфер полномочий, индивидуализации ответственности таким образом, чтобы поставить подразделения предприятия (в некоторых случаях условно) перед лицом рыночной конкуренции, ведущей многие предприятия к банкротству. На смену обезличке и уравниловке, свойственной линейно-функциональной структуре управления, бизнес единицы и должностные лица ставятся перед необходимостью работать в антикризисных условиях конкуренции на рынке. В этом все и дело. Если подразделение не обеспечивает выпуск пользующейся спросом конкурентоспособной продукции, оно расформировывается.

Напомним, что по концепции контроллинга учет результатов на предприятии ведется по центрам ответственности или деятельности. Центр ответственности (*Responsibility Center*) - это сфера (сегмент) деятельности, в рамках которого установлена персональная ответственность менеджера за показатели деятельности, которые он контролирует[1]. Миссия центра ответственности: 1) уточнение ключевых областей деятельности; 2) оценка информации, необходимой для управления этими ключевыми областями деятельности; 3) выбор наиболее представительных показателей; 4) определение пороговых (сигнальных) значений и периодичности представления информации.

На формирование структуры центров ответственности влияет четыре группы основных факторов: 1) структура предприятия; 2) степень делегирования полномочий; 3) область деятельности; 4) стратегия. При определении структуры центров ответственности, как правило, в начале

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

составляется перечень видов бизнеса, изучается ассортимент реализуемой продукции, работ, услуг, изучаются наиболее важные из них, анализируется распределение единиц бизнеса по сегментам рынка. Порядок проектирования структуры центров ответственности состоит из следующих этапов.

1. Составление перечня единиц бизнеса, видов их хозяйственной деятельности и реализуемых товаров, работ, услуг:

- анализ правового статуса структурных подразделений (дочерние предприятия холдинга, филиалы без права юридического лица, цехи основного или вспомогательного производства и т.п.);

- проверка характера технологических, производственных, сбытовых, региональных или иных взаимосвязей.

2. Определение типа организационной структуры (дивизиональная, линейно-функциональная или какая-либо другая).

3. При необходимости технологическая и производственная реструктуризация с целью создания предметно замкнутых цехов, участков, отделений.

4. Распределение видов бизнеса по структурным подразделениям, определение подразделений, не имеющих собственных источников дохода.

5. Разграничение зон компетенции и ответственности, определение состава контролируемых и неконтролируемых показателей.

Как инструмент оперативного и антикризисного реагирования, бортовое табло должно отвечать следующим принципам.

1. Состав и структура бортовых табло подразделений должны соответствовать распределению власти на предприятии. В той мере, в какой управленческие воздействия осуществляются по линии иерархии, архитектура системы информации для оперативного реагирования должна соответствовать структуре власти. Из этого принципа вытекает два следствия.

А. Состав показателей бортового табло должен весьма тесно соответствовать функциональным обязанностям каждого уровня управления. Менеджер соответствующего уровня должен получать из бортового табло данные для обоснования своих действий.

Б. Бортовое табло также осуществляет функцию контроля ответственности менеджера. Делегирование ответственности требует наличия у делегирующего лица средств контроля. Эту роль выполняет бортовое табло, позволяя менеджеру каждого уровня:

- оценить результаты, полученные подчиненными;
- и самим подчиненным отслеживать собственные результаты.

Для выполнения с помощью бортового табло этих задач надо, чтобы вышестоящий начальник мог легко опросить бортовые табло своих подчиненных, и чтобы бортовые табло подразделений могли быть сведены в общее табло конечных результатов, что предполагает:

- пирамидальную структуру построения бортовых табло;
- единство методологии определения показателей;
- выбор периодичности представления данных.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

2. Табло управления должно отображать всю информацию, необходимую для антикризисного оперативного управления деятельностью.

3. Чтобы получить результативное табло управления, нужно зафиксировать предельное (пороговое) значение каждого показателя, которое должен соблюдать менеджер, затем определить информацию, которую он должен предоставлять вышестоящему начальнику (или при необходимости директору предприятия).

4. Табло управления должно быть приспособлено к той личности, которая его использует. Это инструмент поддержки принятия решений, он должен соответствовать ходу рассуждений лица, принимающего решения, его способу восприятия. Некоторые менеджеры хотят видеть столбцы цифр, другие предпочитают графики. Многое зависит от личности менеджера

5. Результативное табло управления должно отражать не только текущие значения показателей, но также их прошлые значения, поскольку:

- прошлые значения являются базой прогноза;
- они позволяют предупредить менеджера до того, как показатель достигнет своего критического (сигнального) значения;
- характеризуют взаимодействие показателей и, таким образом, позволяют:
 - а) постепенно избавиться от возможной избыточности показателей;
 - б) выявить показатели симптомов, те состояния, которые в момент времени t скажутся на значениях других показателей в момент времени $t+n$.

6. Должна быть предусмотрена возможность быстрого получения информации. Это условие хорошего пилотажа. Некоторая количественная неточность в оперативной информации всегда лучше точных данных, получаемых с запозданием, при условии, что эта неточность станет такой, что невозможно будет интерпретировать результат.

7. Частота предоставления информации в бортовом табло должна быть приспособлена к возможностям осуществления управляющих воздействий. В общем случае она соответствует сроку, за который соответствующий менеджер может изменить параметры управляемого им объекта. Для начальника участка это, например, сутки, если он может воздействовать на наладку оборудования, производительность, причины брака только со следующего дня. Для директора завода это может быть и месяц.

8. Наконец, существует опасность, что данные в табло управления вышестоящего менеджера не совпадают при консолидации с информацией вышестоящего уровня. Действительно, если концепция и методы сбора информации были разными на различных уровнях управления, существует риск многочисленных конфликтов и недоразумений.

Табло управления представляет собой инструмент контроля ответственности в первом приближении. Его главное достоинство в том, что оно предоставляет информацию квази-непрерывно, или, во всяком случае, применительно к потребностям антикризисных управленческих воздействий. Чтобы контролировать ключевые области деятельности, необходимо отыскать показатели, характеризующие четыре уровня: 1) результат, 2) средства и ресурсы; 3) взаимодействующие виды деятельности, 4) внешнюю среду.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

В табло управления, кроме абсолютных показателей о состоянии выполнения плановых заданий, нужно включать элементы информации, которые можно подразделить на отклонения, относительные показатели, графики и сигнальные значения.

Ключевые отклонения. В табло управления должны отражаться отклонения по ключевым областям деятельности. Например, в табло управления на уровне генеральной дирекции нет необходимости отражать отклонения по выработке отдельно взятого цеха (при условии, что он не является узким местом). Напротив, отклонения по объему продаж в разрезе видов бизнеса, товарных групп, регионов, а также отклонения по величине денежных средств должны фигурировать в табло управления генеральной дирекции, поскольку они имеют существенное влияние на жизнедеятельность каждого предприятия.

На каждом уровне управления табло управления указывает только на изменения, необходимые для хорошей работы центра ответственности. **Относительные показатели(коэффициенты).** Коэффициенты представляют собой отношения значимых показателей деятельности. Некоторые из них определяются на основе информации в денежном выражении, другие будут определены на основе натуральных показателей, находящихся за рамками общего и аналитического учета. Коэффициенты имеют значение не сами по себе, а только по отношению к заданным значениям (среднеотраслевым или собственным нормам предприятия). Они плохо анализируются без корреспонденции со значениями других коэффициентов. Например, фирма с быстрой экспансией на рынке обычно имеет хорошие коэффициенты роста продаж, оборачиваемости складских запасов, но плохие коэффициенты финансовой независимости и рабочего капитала. Коэффициенты должны трактоваться только в их взаимосвязи. Используются только те коэффициенты, которые акцентируют внимание на ключевые области деятельности. Тем не менее, они должны быть достаточными для оперативного управления, чтобы их интерпретация была ясной и однозначной.

Графики. Назначение графиков - прямо, наглядно и быстро представить развитие событий, лучше проиллюстрировать развитие темпов или тенденций.

Сигнальные значения. Сигнальные значения представляют собой пороговые значения показателей, предназначенные для привлечения внимания менеджеров подобно тому, как на бортовом табло штурмана лайнера загораются лампочки. Когда эти значения актуализируются, должен вмешаться менеджер. Такая система не нуждается в анализе и позволяет осуществлять запрограммированные действия сразу после появления сигнала. Сигнальные значения позволяют реализовать управление по исключению.

В целом следует отметить, что совокупность показателей бортового табло управления облегчает и улучшает процесс принятия, в первую очередь, оперативных антикризисных решений с требуемой короткой периодичностью. В этом смысле табло управления представляют само по себе эмбрион системы контроллинга. Однако в более развитом виде контроллинг использует другой

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

исключительно важный инструмент - бюджетное управление. Некоторые специалисты именно к нему и приравнивают контроллинг.

Список литературы:

1. Мищенко В.А. Контроллинг в действии: Учебное пособие / Долинская Р.Г./ – Х: ИД «ИНЖЭК». – 2008. – 472 с.

AUTOMATED APPROACH FOR THE IMPORTING THE NEW PHOTO SET TO PRIVATE PHOTO ALBUM TO MAKE IT MORE SEARCHABLE

Nikulin Dmytro,

Student

National University of "Kyiv Mohyla Academy",

Hryhoriya Skovorody St, 2, Kyiv

Hlybovets Andrii

Doctor of science, Dean of the faculty of computer science

National University of "Kyiv Mohyla Academy",

Hryhoriya Skovorody St, 2, Kyiv

We live in the digital data era, and growing of the Internet gives us a possibility to find the information really easily by one click. We are allowed now to search the information from anywhere. Rapid growth of the digital data during the last 25 years is caused by the emergence of the various types of data, called multimedia data.

So, there is a need in Multimedia Information Retrieval (Multimedia IR) systems to search thought different types of media. Many aspects require such search engines that are able to find the data inside of textual and also non-textual information.

Such Multimedia IR systems usually provide such functions as storage, indexing, searching and delivery of multimedia information. They might also include such features as extracting descriptive features from multimedia data. The non-textual information significantly differs from the textual information. Therefore, different approaches and engines might be used depending on the type of multimedia data.

Table 1.
Identified and prioritized issues in current IR multimedia systems

#	Description	Priority
2	It is undefined how to link the identified faces (thousands) to the person entities that can be used in the search	5
3	It is undefined how to link the person entity to heritage tree node	2
4	It is undefined how to link a set of photos to the predefined type of event	7
5	It is undefined what to do if <u>metadata</u> does not exist	9
6	It is undefined how to integrate <u>tagging</u> approach with other systems	4
7	Filtering by objects (dogs/cars/trees) is not widely implemented	3
8	It is undefined how to link a photo to an author person entity	8

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

- As a result of issues identification and addressing, the following statements can be formulated:

- The almost all IR Multimedia systems provide a user a possibility to search by a lot of parameter/attributes and provide a wide functionality for keeping and editing the photo album content.

- The metadata is a main information basement to search through the photo album for IR Multimedia systems.

- The search attributes are the subjective ones and might vary from other user needs to others.

- The current IR Multimedia systems don't provide a flexible and automated functionality to import the multimedia data into IR Multimedia systems basing on user search needs.

- Despite there are a lot of steps that can be automated, still a human involvement is required.

- So, automation for importing the new photo set into photo album might be highly required feature for IR Multimedia systems as it can identify and address some issues that shall be fixed before user starts searching the data using IR Multimedia system.

Basing on the statements above the following user needs are suggested to be covered:

- Asking a user for the media attributes he/she is going to use during the photo album search;

- Basing on the media attributes that user defined as important one, to keep search attributes configuration;

- Basing on the search attributes configuration to identify the gaps inside of multimedia data that is going to imported into the current photo album;

- As soon as any gap is identified to automatically cover the missing data;

- To involve user interaction as soon as any gap cannot be addressed in automatic way.

The software for importing the multimedia data to IR Multimedia systems can be developed to cover the user needs described.

The work flow might be following:

1. The multimedia data from the user devices shall be placed inside of the input folder where the software for import is running on.

2. Once it is done the photo album owner shall start the software for the import.

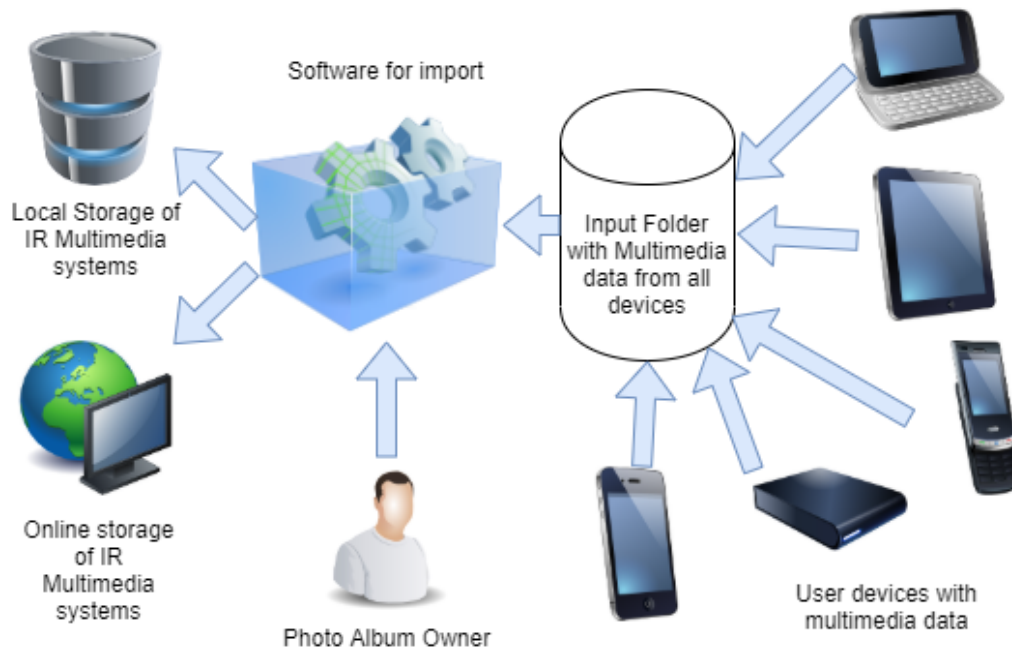
3. The software for import shall take the multimedia content from input folder and to identify any missing data according to search parameter configuration.

4. As soon as any missing information is detected it shall try to fill it in in automatic way. It shall prompt user if filling the missing data cannot be done in automatic way.

5. Once any missing information is detected and filled in, it shall put the multimedia data into the storage of IR multimedia systems. Storages of IR Multimedia systems are folders where all user photo albums are kept and searchable. They might be Mylio, Google Photo, Apple photo, Synology Moments or digiKam[12].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

The following picture shows the context diagram for solution proposed:

References

1. e-PG Pathshala. – 2020. CHAPTER 8 Multimedia Information Retrieval - URL http://epgp.inflibnet.ac.in/epgpdata/uploads/epgp_content/library_and_information_science/information_storage_and_retrieval/09._multimedia_information_retrieval/et/4292_et_8.pdf
2. Kambau, Ridwan, Hasibuan, Zainal, 2012, Unified concept-based multimedia information retrieval technique/, 10.1109/EECSI.2017.8239086
3. INSPIRATION/TECH TODAY, January 10, 2020, How Many Photos Will Be Taken in 2020? URL <https://focus.mylio.com/tech-today/how-many-photos-will-be-taken-in-2020>
4. Mohammad Nabil Almunawar, 2012.07.18, Content Based Multimedia Information Retrieval To Support Digital Libraries/.
5. Adobe, Tag your media URL <https://helpx.adobe.com/elements-organizer/using/tag-media.html>
6. Boaz Eapen, Nov 06, 2019, Top 25 Photo Organizing Software and Apps of 2020, URL <https://www.pixpa.com/blog/photo-organiser>

ON THE ISSUES OF DELIVERY OF WOMEN WITH UTERINE LEIOMYOMA

Olshevskiyi Vasyl,

PhD, Associate Professor of the Department of Obstetrics and Gynecology,
Donetsk National Medical University, Liman, Ukraine

Olshevskia Olena,

MD, PhD, Professor, Professor of the Department of Obstetrics and Gynecology,
Donetsk National Medical University, Liman, Ukraine

Zhivchenko Kseniia

Obstetrician-gynecologist
Regional Perinatal Center, Kramatorsk, Ukraine

Uterine leiomyoma (LM) - a hormone-dependent benign tumor of the myometrium - in women of reproductive age is observed in 25,0 - 40,0% [1, 2, 3]. The development of LM in women of young reproductive age has sharply increased - after 30 years, when modern women plan to implement reproductive function, and conservative treatment of LM is not always effective [4, 5].

At the onset of pregnancy LM complicates its course and the course of childbirth [6, 7]. The above necessitates the need to determine the tactics of childbirth of women with LM in the presence of a single node or multiple nodes of different sizes and locations; the dependence of such on the localization of nodes and placenta, on the coincidence of their location; from complications that developed in childbirth in women with LM.

For this purpose, 110 women with LM and 50 almost healthy women during pregnancy, childbirth and the postpartum period were studied. According to ultrasound (US), out of 110 women, 77 (70,0%) had one LM node (the 1st group), and 33 (30,0%) had multiple LM nodes (included in the 2nd group).

LM nodes - both single and multiple - were of four types. The type of LM was determined by the size of the nodes, their location according to the clinical and ultrasound classification of LM [D. Wildemeersch, E. Schacht, 2002].

In the 1st group there were three dichorionic twins, in the 2nd group - one dichorionic twin; based on this, the location of the placenta and the frequency of coincidence of the localization of nodes and placenta in the uterus were considered in 80 cases in the 1st group and in 34 cases - in the 2nd group. The reliability of the difference between the groups was evaluated by the Fisher angular transformation criterion. Differences were considered significant at a value of $p < 0,05$.

The study found, that of 110 women with LM, I-st type of LM was in 63 (57, 26%) cases, II-nd type of LM - in 27 (24, 54%), III-rd type of LM - in 10 (9, 10%), the IV-th type of LM - in 10 (9,10%) women. Nodes in the uterus on the anterior wall

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

were found in 43 (55, 84%) and 25 (73, 53%) women, respectively, in the 1st and 2nd groups, $p > 0,05$; on the posterior wall - in 27 (35, 06%) and 13 (52, 94%) cases, $p < 0,05$.

Multiple nodes were observed on the lateral - left and right - walls of the uterus 10,18 times more often than one node - in 26,47% and 2,60% of cases, respectively ($p < 0,05$). In the isthmus, the nodes were located in 2 (2, 60%) and 3 (9,09%) women of the 1st and 2nd groups, $p < 0,05$. Localization of the node in the uterine floor in multiple LM was observed in 7 (21, 21%) cases, which are 5,44 times more often than in the presence of one node - in 3 (3,90%) women, $p < 0,05$.

The localization of the placenta relative to the LM nodes was analyzed. The coincidence of the location of the placenta and nodes on the anterior wall of the uterus was found in 19 (23,75%) and 14 (41,18%) cases in the 1st and 2nd groups, respectively, $p > 0,05$; on the rear wall - in 11 (13,75%) and 4 (11,77%), on the side walls - in 1 (1,25%) and 2 (5,88%), respectively, $p > 0,05$; at the bottom of the uterus - in 1 (2,94%) case of multiple LM; in the isthmus - in 2 (2,50%) and 2 (5,88%), respectively, $p > 0,05$.

The coincidence of localization of LM nodes of the I-st – IV-th types and placenta was observed in 33 (41,25%) cases in the presence of one node and in 23 (67,65%) - multiple LM. In the 2nd trimester of pregnancy, myomectomy was performed in multiple LM in 3 (9,09%) cases of twisting of the leg of the subserous node of the III-rd - IV-th types.

All 110 women with LM gave birth. 84 (76,36%) women were urgently born; in the group with one node LM - 60 (77,92%), in the presence of multiple nodes - 24 (72,73%), $p > 0,05$. 68 (61,82%) women with LM of the I-st – II-nd types gave birth independently: 49 (63,64%) with one node and 19 (57,58%) - with multiple LM, $p > 0,05$.

Women with LM underwent operative delivery by cesarean section - in 28 (36,36%) cases of one LM node and in 14 (42,42%) - with multiple LM. For analgesia, epidural anesthesia or endotracheal anesthesia was used during caesarean section.

Tactics of childbirth of women in the presence of coincidence of localization of nodes of LM and a placenta are considered. In such cases, the need for operative delivery in a planned manner is determined by the coincidence of the location of the placenta and one node of the LM of the II-nd – IV-th types in 20 (25,97%) cases, multiple nodes of the LM of the I-st – IV-th types and the placenta - in 12 (36,36%) cases.

Cesarean section in these circumstances is made to prevent premature detachment of the placenta, bleeding in childbirth, fetal distress. "One of the pathogenetic mechanisms of placental abruption may be reduced blood flow to the myoma node and adjacent tissues, causing partial ischemia and decidual necrosis in placental tissues adjacent to the myoma node" [8].

As planned, caesarean section was performed in 2 (2,50%) and 2 (5,88%) cases in the 1st and 2nd groups at the coincidence of the location of nodes and placenta in the isthmus, as well as in the presence of only a node in the isthmus (3,03% in the 2nd group). The indication for planned operative delivery of women with LM was also

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

the incorrect position of the fetus, which in multiple LM was observed 2,8 times more often, than in the presence of a single node.

Caesarean section in a planned manner women were delivered after myomectomy before pregnancy or during this pregnancy. This tactic in these cases was used to prevent uterine rupture in childbirth. Planned operative delivery was performed in case of failure of the scar on the uterus after a previous cesarean section in 6 (7,79%) and 3 (9,09%) cases of one node and multiple LM, anatomically narrow pelvis in 4 (5,19%) and 2(6,06%) women of the 1st and 2nd groups.

Complications that developed in childbirth affected the delivery of cesarean section in an emergency 8 (10,39%) women with one node and 2 (6,06%) - with multiple LM. These were premature detachment of the placenta and bleeding in childbirth, which occurred when the localization of the nodes of I-st type of LM and placenta in 8 (10,39%) women with one node and in 2 (6,06%) - with multiple LM, $p>0,05$.

Urgent caesarean section was performed with the development of severe preeclampsia in 4 (5,19%) and 2 (6,06%) cases of the 1st and 2nd groups, $p>0,05$. Fetal distress in childbirth developed in 4 (5,19%) cases in the presence of one LM node and in 2 (5,88%) - multiple nodes. These cases ended in operative emergency delivery.

Cases of clinically narrow pelvis in 3 (3,90%) and 1 (3,03%) parturients of the 1st and 2nd groups were subject to this tactic; weakness of labor, which was not subject to medical correction - in 4 (5,19%) and 1 (3,03%) cases, $p>0,05$.

During cesarean section in a woman with multiple LM IV-th type, violation of the contractile activity of the myometrium led to uterine atony, pathological blood loss, which resulted in extirpation of the uterus without appendages (one case – 7,14%).

Based on the above, the following conclusions can be drawn.

The tactics of giving birth to women with uterine leiomyoma, namely, independent childbirth or operative delivery by cesarean section in a planned or urgent manner, depends on factors: the number of nodes in the uterus (single or multiple nodes); type LM – I-st – IV-th type - it is the size of the nodes and their location; coincidence of the location of the node / nodes and the placenta; complications that have developed in childbirth.

Criteria for planned operative delivery of women with LM to consider: single or multiple nodes of the III-rd – IV-th types, coincidence of location of the placenta and node of the II-nd – IV-th types or multiple nodes of the I-st – IV-th types, node in the isthmus, myomectomy before or during pregnancy.

Operative delivery was urgently performed to mothers with LM with premature placental abruption and bleeding at the coincidence of the location of the placenta and nodes of the I-st type and the development of severe preeclampsia, weakness of labor, which was not subject to medical correction, fetal distress.

Independent childbirth in women with LM is possible, when the location of the node of LM type I and the placenta coincide.

If women with LM have criteria for operative delivery, consider a planned caesarean section as the method of choice in the tactics of childbirth of these women.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

This tactic is aimed at preventing premature placental abruption, bleeding, fetal distress in childbirth.

References

1. Khan, A.T., Shehmar, M., Gupta, J.K. "Uterine fibroids: current perspectives." In *J Womens Health* 6.2 (2014): 95-114. doi: 10.2147/IJWH.S51083.
2. Donnez, J., Dolmans M.M. "Uterine fibroid management: From the present to the future." *Hum Reprod Update* 22.6 (2016): 665-86. doi: 10.1093/hum upd / dmw 023.
3. Safarova, S.M. "Morphological characteristics of uterine fibroids among women of reproductive age." *Journal of Obstetrics and Women's Diseases* 66.1 (2017): 27-31. doi: 10.17816/JOWD66127-31.
4. Torok, P., Poka, R. "Diagnosis and treatment of uterine myoma." *Orv Hetil.* 157.21 (2016): 813- 9. doi: 10.1556/650.2016.30435.
5. Laughlin-Tommaso, S.K. "Alternatives to hysterectomy: management of uterine fibroids." *Obstet Gynecol Clin North Am* 43.3 (2016): 397- 413. doi: 10.1016/j.ogc.2016.04.001.
6. Semeniak, A.V., Yuzko, O.M., Nitsovykh, I.R. "Uterine leiomyoma and pregnancy." *Neonatology, surgery and perinatal medicine* 8.2 (2018): 93-98. doi: 10.24061/2413-4260/VIII.2.28.2018.14.
7. Shapovalova, A.I. "Uterine fibroid and reproduction." *Journal of Obstetrics and Women's Diseases* 68.1 (2019): 93-101. doi: 10.17816/JOWD68193-101.
8. AAGL Practice Report. "Practice Guidelines for the Diagnosis and Management of Submucous Leiomyomas." *J Minim Invasive Gynecol* 19.2 (2012): 152-171. doi: 10.1016/j.jmig.2011.09.005.

**DEVELOPMENT OF METHODOLOGICAL APPROACH
TO THE CALCULATION OF THE SPARE PARTS
NUMBER TO ENSURE THE COMBAT DAMAGE
ELIMINATION AND WEAPONS SAMPLES
OPERABILITY RESTORATION**

Open'ko Pavlo,

Ph.D., Head of the Scientific-research Department
of the Aviation and Air Defence Institute,
National Defence University of Ukraine
named after Ivan Cherniakhovskyi

Mironyuk Mykola,

Senior Researcher of the Scientific-research Department
of the Aviation and Air Defence Institute,
National Defence University of Ukraine
named after Ivan Cherniakhovskyi

Doska Olexander

Ph.D., Senior Researcher of the Air Force Scientific Center,
Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University

In conditions of wartime there are combat damage to weapons samples, leading to a decrease or loss of combat capability of force grouping. Timely elimination of combat damage to weapons samples and restoration of their working condition requires sufficient provision of spare parts, tools and accessories and materials (SPTA).

Existing SPTA kits provide maintenance and routine repair of weapons samples. At the same time operational failures and malfunctions are eliminated by the servicing personnel (military repair bodies, field repair crews) [1, 2].

The mechanisms of occurrence of combat damage differ from the mechanisms of occurrence of operational failures, and significant deformations (holes) of the frame of the weapons samples, cabinets, damage to power units, hydraulic and pneumatic actuators, rupture of the cable network make it difficult to carry out repair.

Therefore, approaches to the calculation of spare parts stocks in SPTA kits should take into account the following:

- random factors that cause combat damage to constituents of weapons samples (type, quantity, technical characteristics, nature of action of ammunition used in positions of weapons samples, characteristics of aiming and firing accuracy (bombardment), structural and functional features of the construction of weapons

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

samples parts, geometric dimensions; characteristics of resilience of constituent parts of weapons samples to striking factors of ammunition, etc.);

- random and determinate factors that identify the capabilities of repair bodies concerning combat damage elimination and weapons samples operability restoration (availability of assets of the repair body involved in the elimination of combat damage, qualification of personnel, methods, ways of combat damage elimination.

- operability, reliability, structure of repaired weapons, time and cost requirements, etc.

Thus, taking into account the above factors of random and determinate nature an urgent problem of predicting future combat damage and the corresponding damage to the stock of spare parts appears, while calculation of SPTA kits.

Known methods [1-7] of determining the composition of spare parts of SPTA kits are mainly based on the models of spending and replenishment processes of spare parts that are in the nature of queuing. Therefore, it is used the mathematical apparatus to describe these processes of queuing systems theory. The service system is a repair system that replaces defective components of a product with a working one from the SPTA kits. At the same time, the flow of applications is serviced which consists in reusing the spare parts from the SPTA kits and replenishing them many times. However, the features of combat damage elimination processes and the weapons samples operability restoration, as well as the combat damage results in the methods [1-7] were not taken into account.

When calculating the number of spare parts for SPTA kits [8], the failure rate and the combat intensity of combat damage of component parts of equipment were used, which is typical for long-term combat operations, when combat damage is repeatedly applied and multiple repair is provided to the same component part of the weapon sample.

Repair of weapons samples that received combat damage is usually carried out by the aggregate method by replacing damaged components with operable ones, while the number of such repairs is limited. Therefore, the assumption of multiple damage and restoration of the same component is not fully compliant with the repair model of damaged weapons.

The reliability of the considered approaches [1-8] is determined by the reliability of determining the intensity of the failure flow and the recovery rate, their approximation and assumptions, which are introduced in the calculations, for example, in the Poisson point process. However, it is necessary to take into account the fact that today data on weapons component parts damage and their restoration is limited and for individual samples is generally absent. This, in turn, does not allow us to estimate the intensity of combat damage to components and the intensity of their recovery with the necessary accuracy.

Thus, the use of existing approaches [1-8] designed to determine spare parts composition and ensure the elimination of combat damage and restore the operability of weapons samples is inappropriate. Therefore, the theme of the work is topical.

The purpose of the work is to formulate a methodical approach to the calculation of the number of spare parts for solving the problem of ensuring combat damage and restoration of the operability of weapons samples using the criterion of minimizing

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

the cost of spare parts, ensuring the requirements for the adequacy of the spare parts set, tools, supplies and materials, and timeliness of repair of damaged weapons samples.

The paper considers the methodological approach to the calculation of the number of spare parts designed to ensure the combat damage elimination and restore the weapons samples operability that includes mathematical formalization of the problem, the basic design ratios, stages and procedure for spare parts stocks calculation, etc.

The technology for repairing damaged weapons samples involves the detection, elimination of combat damage and the restoration of their performance.

As a rule, the elimination of combat damage and the weapons samples operability restoration is carried out by replacing damaged components at different levels of disaggregation (products, blocks, cells, parts) [8].

The higher the level of disaggregation of spare parts, the less time is spent on repairing a model of weapons. On the other hand, the cost of spare parts increases significantly with an unreasonably high level of disaggregation of spare parts. In addition, the existing steady tendency to reduce the permissible period for repairs indicates that it is reasonable to use higher level of disaggregation spare parts.

The authors conclude that the nomenclature of spare parts designed to ensure the elimination of combat damage and restore the operability of weapons samples should differ from the nomenclature of operational spare parts for SPTA kits. In particular, in such SPTA kits there is a transition to a block structure even when it is possible to diagnose operational failures at the level of functional assembly.

The purpose of the formation of such SPTA kits is to ensure timely repairs of damaged weapons. Such an opportunity is not guaranteed to be achievable due to the random composition of damaged components of weapons samples and the limited availability of spare parts. Therefore, the authors use the probability of sufficiency as an indicator of the sufficiency of spare parts of SPTA kits.

By the probability of the sufficiency of spare parts the authors mean the probability that spare parts will ensure providing corresponding repair of weapons samples without failure for the available time.

By the failure of spare parts the authors mean the condition in which a weapon model was damaged and is inoperable, and SPTA kits cannot provide repair with necessary spare parts.

Then the task of calculation of spare parts composition of SPTA kits (in order to ensure the elimination of combat damage and restore the operability of weapons samples) consists in finding such a range and the number of spare parts, the total cost of which is minimal. The statement of the task of calculating the composition of spare parts to ensure the elimination of combat damage and restore the operability of weapons samples while providing repairs of higher complexity (medium repairs) is the same as for repairs of less complexity (routine repairs). The exception is that while determining the number of spare parts the composition of assets of the repair body involved in carrying out the appropriate repairs is taken into account.

The level of sufficiency of the spare parts intended for maintenance of elimination of combat damages and restoration of weapon samples operability is

offered – sufficiency probability. Its concept was clarified and a mathematical model of its calculation was developed. This model unlike the existing ones, takes into account the possibility of combat damage of both components and spare parts and the time limitations of repairing damaged equipment. The developed model is based on one-time requests for a spare part and one-time restoration, which allows to get rid of assumptions about the incoming flow of requests for spare parts and the intensity of their updates and, accordingly, increase the reliability of the calculation.

The authors conclude that a methodological approach to the calculation of the number of spare parts was developed aiming to ensure the elimination of combat damage and the restoration of the efficiency of weapons samples, which includes formalizing the optimization task of calculating the composition of spare parts and the procedure for its solution. Criterion of minimizing the cost of spare parts found its further use in the methodological approach while meeting the requirements for the sufficiency level of the SPTA kit and timely repair of damaged weapons. In addition, the possibility of repair units to eliminate combat damage and restore the operability of weapons samples was taken into account when defining the nomenclature of spare parts.

References

1. Cherkesov G.N., 2012, Evaluation of the reliability of systems with allowance for spare parts [in Russian]. St. Petersburg: BHV-Petesburg, 480 p.
2. Golovin I.N., Chuvarygin B.V., Shura-Bura A.E., 1984, Calculation and optimization of spare elements sets of electronic systems [in Russian]. Moscow: Radio and communication, 176 p.
3. Guangze Pan, Qin Luo, Xiaobing Li, Yuanhang Wang, Chuangmian Huang.,2018, ‘Model of spare parts optimization based on GA for equipment’. Proceedings of the 2018 3rd International Conference on Modelling, Simulation and Applied Mathematics (MSAM 2018). Advances in Intelligent Systems Research (AISR), volume 160, pp. 44–47. <https://doi.org/10.2991/msam-18.2018.10>.
4. Erhan Kutanoglu, Mohit Mahajan., 2009, ‘An inventory sharing and allocation method for a multi-location service parts logistics network with time-based service levels’. European Journal of Operational Research, volume 194 (3), pp. 728–742. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2007.12.032>.
5. De Almeida, A.T., Cavalcante, C.A.V., Alencar, M.H., Ferreira R.J.P., De Almeida-Filho, A.T., Garcez, T.V., 2015, ‘Multicriteria and multiobjective models for risk, reliability and maintenance decision analysis’. Springer, 395 p. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-17969-8>.
6. John A. Muckstadt., 2005, Analysis and algorithms for service parts supply chains. Springer, USA, 276 p. ISBN 978-0-387-27288-7.
7. Rustenburg J.W., Van Houtum G.J. and W.H.M. Zijm., 2000, ‘Spare parts management for technical systems: Resupply of spare parts under limited budgets’. IIE Transactions, volume 32(10), pp. 1013-1026. <https://doi.org/10.1023/A:1007676901673>.
8. Mirnenko V.I., Pustovyi S.O., Yablonskyi P.M., Avramenko O.V., 2015, ‘Comparison of aerotechnics devise maintenance efficiency which are exploited with the technical condition for diffusion-monotonic and diffusion-nonmonotonic failure

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

distribution models'. Modern information technologies in the sphere of security and defence. [in Ukrainian]. Kyiv: NDUU, volume 2 (23), pp. 88-93. ISSN 2410-7336 (Online).

9. Boyarnykov V.B., 1972, Restoration of military and combat equipment of Anti-Aircraft Missile Troops country's Air Defense [in Russian]. Minsk: MVZRU PVO, 240 p.

10. Ash Robert B., 2008, Basic Probability Theory. Mineola, New York, Dover Publications, 352 p. ISBN 0486466280 / 9780486466286.

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ

Репов Сергій Дмитрович

студент

Селидівського гірничого технікуму

Згідно з дослідженнями українських вчених, найбільшу шкоду навколишньому середовищу спричиняють транспорт, промисловість, енергетика та сільське господарство. Тому питання про впровадження природозберігаючих технологій у цих сферах життєдіяльності стоїть особливо гостро.

Протягом усіх минулих років питання забезпечення екологічної безпеки в Україні багато декларувалися, але реально не вирішувалися на рівні державного керівництва. Найочевиднішим прикладом є стан Дніпра в міській смузі столиці: головна водна артерія в буквальному сенсі перетворюється на болото. Скрізь можна спостерігати одну й ту саму тенденцію – екологічні проблеми накопичуються та консервуються. А чиновники незмінно оперують тезою про відсутність належних коштів в держбюджеті/місцевих бюджетах на вирішення цих проблем.

Транспорт належить до головних забруднювачів атмосферного повітря, водоймищ і ґрунтів. Відбувається деградація екосистем під впливом транспортних забруднень, особливо інтенсивно на урбанізованих територіях. Гостро стоїть проблема утилізації і переробки відходів, що з'являються при експлуатації транспортних засобів. Для потреб транспорту у великій кількості споживаються природні ресурси. Вихлопні гази автомобілів містять більш ніж 200 хімічних сполук-продуктів згорання палива, більшість з яких токсичні.

Не менш небезпечним забруднювачем оточуючого середовища є промислові відходи. В Україні основним джерелом утворення відходів є підприємства гірничо-промислового, хіміко-металургійного, машинобудівного, паливно-енергетичного, будівельного, агропромислового комплексів, а також комунальне господарство. Найтоксичнішими серед них є відходи, що містять важкі метали, нафтопродукти, непридатні для застосування отрутохімікати (пестициди), основна маса яких утворюється в Донецькій та Дніпропетровській областях. Під сховищами токсичних відходів перебуває майже 20 тис. га земель. Це сміття звозиться на звалища, переважна більшість яких є джерелом інтенсивного забруднення води і повітря.

Як свідчать статистичні данні, приблизно 80% всіх шкідливих видів у повітря - наслідок енергетичних процесів (добування, переробка й використання енергоресурсів). Особливо шкідливими є викиди сполук сірки в районах металургійних заводів. Сполучаючись з парами води в атмосфері, триоксид сірки утворює сірчану кислоту, суспензії якої є дуже небезпечними. У викидах ТЕЦ небезпечні також оксиди важких металів, фтористі сполуки, бензоперен, що відносяться до канцерогенних речовин. АЕС разом із

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

електроенергією виробляють велику кількість надзвичайно небезпечних речовин.

Основними негативними наслідками сільськогосподарської діяльності людини є збідніння і виснаження родючих українських чорноземів, промислове забруднення ґрунтів та інтенсивне освоєння цілинних земель, широке розповсюдження монокультур, застосування азотних і нітратних мінеральних добрив.

Всі вище зазначенні чинники згубно впливають на екологічну ситуацію в Україні і викликають такі негативні наслідки як парниковий ефект, кислотні дощі, руйнування озонового шару. У разі подальшого зберігання подібного стану речей наша держава ризикує скотитися в плані екологічної безпеки для життя людей на рівень африканських країн. Тому ключове завдання активістів екологічних організацій та громадськості - тримати основні екологічні проблеми в фокусі суспільної уваги, добиватися від керівництва держави реального покращення ситуації з охороною навколишнього середовища.

Список літератури

1. Інтернет-ресурс: <https://www.ecotown.com.ua>
2. Інтернет-ресурс: <http://vshkole.in.ua>
3. Підручник з Біології і екології. 11 клас. Соболев - Нова програма. <https://history.vn.ua>

EFFECTIVE MANAGEMENT OF SMALL AND MEDIUM BUSINESS ON THE BASIS OF BENCHMARKING

Shcherbak Valeriia,
D.Sc in Economics, Professor
Kyiv National University of Technologies and Design

Savchuk Nastia
postgraduate student
Kyiv National University of Technologies and Design

Benchmarking is a relatively new management technology introduced by firms in developed countries under the influence of intensified competition, although elements of benchmarking appeared long before the research conducted by large firms in the late 1970s and 1980s. Theoretical generalizations of foreign scientists allowed us to conclude that depending on the level and condition of the enterprise, its capabilities and desire to use different types of benchmarking. Skillful use of one or another type of benchmarking in the enterprise will help to solve the outlined problems and strengthen its position in the market.

The modern approach to the formation of tools for effective management of small and medium business development can be presented from a dual standpoint: as the existence of an internal structure, and as a set of processes and possible states. The advantage of such a dual definition is the ability to consider the internal structure of the object of study, in order to move to the level of functioning of processes and their development. In addition, it should be noted that management should be considered as a process of purposeful regulation, with existing and set goals, and efficiency should be considered as the ratio of needs, goals and means of achieving results. Given the different views on defining the essence of effective development management and focusing on small and medium enterprises [1, 2, 3, 4], also on the basis of comparative analysis of the dual approach to the definitions of "efficiency" and "effective management", we consider it appropriate to provide the following own definition. Effective management of small and medium business development is a structured system of forms, methods, functions and management tools designed to create conditions for targeted operational regulation of small and medium enterprises.

Benchmarking must be "planned and organized at the enterprise as a separate innovative project consisting of three stages. The first stage is project planning; this involves defining the project, setting goals, analyzing the problem, planning the entire project. In the second stage, information is collected and processed, the search for alternatives, forecasting and decision-making continues. At the third stage, the innovation plan is implemented, which includes the development of ways to implement decisions, bringing them to the executor, performance control, analysis of deviations from the set parameters, regulation" [5, 6, 7].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

The methodical approach to the management of small and medium business development on the basis of benchmarking is the choice of a standard (enterprise, technology, solution, etc.) for comparison, analysis of its parameters and development of ways to improve. Deviations from the benchmarks perform the functions of traffic lights or lag of the enterprise, or problem areas that need to be corrected [8, 9, 10].

Based on the generalization of the positions of various scientists, it is established that there is no single model for benchmarking. The models proposed by foreign scientists are based on the peculiarities of doing business by developed and economically successful foreign companies. That is why we critically analyzed the benchmarking models and identified their advantages and disadvantages in order to assess the feasibility of their application in the practice of benchmarking in small and medium enterprises.

References

1. Skelton, M. (2003). The Continuing Value of Benchmarking. APQC, January, 65-72.
2. Raider, R. (2008). Benchmarking as a tool for determining the strategy of increasing profits. M.: RIA Standards and quality, 244 p.
3. Uvarov V. V. Benchmarking as a modern method of business management / V.V. Uvarov // Management in Russia and abroad. - 2005. - № 4. - P. 35–42.
4. Akulov A.O. Comparative approach in the system of modern management / A.O. Akulov // Vestnik VGU. - 2013. - № 1. - P. 140–147.5.
5. Benchmarking in Higher Education / edited by Norman Jackson and Helen Lund. - Society for Research into Higher Education & Open University Press, 2000, 258 p.
6. Bilyavsky V.M. Benchmarking as a tool to increase the effective operational activities of enterprises / V.M. Bilyavsky // Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Series: Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development: a collection of scientific papers. - Lviv: Lviv Polytechnic Publishing House, 2017. - № 862. - P. 10–18.
7. Tikhonov Y.V. Benchmarking and business intelligence as components of successful business development / Yu.V. Tikhonov // Actual problems of economy. - 2011. - №9 (75). - P. 126 - 132.
8. Morshchenok TS Benchmarking as a tool to increase the competitiveness of business structures. Economy and society. Kharkiv. - 2017. - P. 533–540.
9. Bykhova O.M. Classification of benchmarking types in the bank management system // Economics of Development. - 2014. - № 3 (71). - P. 15–18.
10. Nifatova O.M. Benchmarking of integrated business structures. / O.M. Nifatova // Problems of economy. - 2017. - № 2. - P. 217-222.

THE PSYCHOLOGY OF LIES. CURRENT CONDITION OF THE PROBLEM

Sumets Svitlana,

Student, ITKN-18-7 group
of Kharkiv National University of Radio Electronics

Korobkina Tatyana

candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor
of Kharkiv National University of Radio Electronics

Every science or field of activity has its internal conflict, which forces this field to develop. A person's desire to lie but not be deceived gives rise to the development of methods of detecting lies. These methods are the object of interest in the modern world, which determines the relevance of this topic. We aim to describe the methods of detecting lies, the differences and forms of manifestation of signs of lies in women and men.

The methodological basis for the diagnosis of lies is constantly expanding. To determine the hidden information at the present stage, new approaches are being developed, in which new methods of definition, registration, analysis, interpretation of data are used. Various parameters, indicators, characteristics are used for analysis and interpretation.

In 1964, the famous German scientist Karl Leonhard, who studied the methods of diagnosing personality, published a monograph "Normal and pathological personalities", which developed a classification of accentuations, or a typology of characters and temperaments. Experts from different countries are actively studying accentuations because different traits of character and temperament, expressed strongly, excessively, create conditions for the development of certain mental characteristics.

The main professional method within the behavioral approach is profiling. The profiling system evaluates the veracity of the received information through a non-verbal channel. The methodological basis of profiling is the study of behavior, emotions, psychology of feelings and interpersonal communication, etc. [1]

Thus, the means of nonverbal communication, ie "body language" significantly enhance the semantic effect of verbal communication, and in some cases can replace it. Looks, gestures, silence sometimes give more information than words. According to psychologists, the nonverbal component accounts for up to 80% of the total content of communication.

Such forms of lying as the distortion of information carried out in the form of false information that pretends to be true; silence, which is manifested in concealing the truth; messages of truth in the form of deception are equally characteristic of both women and men. While "special lies", which are expressed in giving the recipient the

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

real facts that happened to other people, pretending to be their exploits, to attract attention, are more often used by men in their communication. For women, distortion of information in the form of "jewelry" is more typical. In this case, the woman endows the object of her story with the same features, but with greater intensity, ie "in paint".

Many factors push people to lie. In men it is the desire to show themselves more favorably, the desire to maintain social relations, which is manifested in compliments, lies as a way to attract attention, the desire to provide a livelihood, the desire to show superiority, and others.

In turn, the main factors of women's lies are the desire to help, deception as a way to maintain social relations, the desire to preserve family well-being, fear of showing their weaknesses, and others. [2]

To study the impact of gender differences on the frequency of true and false statements, we conducted an experimental study, which interviewed 200 respondents: 100 men and 100 women aged 17-30 years. As a result, a comparative analysis of the attitude to lies of the characteristics of each gender was conducted.

The study identified three groups of people - those who showed both feminine and masculine qualities and behavioral characteristics, those who had characteristic female gestures, mannerisms, facial expressions, etc., and, accordingly, those who exhibited masculine qualities. Androgyny was found in 86% of men and 92% of women; femininity in 1% of men and 6% of women; masculinity in 13% of men and 2% of women.

Next, the answers of the respondents were analyzed and the percentage of the frequency of lies was determined. Androgyny: 47% of men have truthfulness, 26% use relative truth in communication, 13% often lie; at the same time, 60% of women have truthfulness, 26% have relative truth, and 6% have frequent lies. Masculinity: 10% of men have truthfulness, relative truth - 2%, falsehood - 1%; in women the truthfulness is 2%. Femininity: 1% of men tested have relative truthfulness, but women with predominant truthfulness only 5%, relative truth - 1%.

Summarizing the results of the study, it should be noted that 59% of men and 67% of women tell the truth, relative truth - 29% of men and 31% of women, 14% of men and 6% of women are prone to lying.

Thus, after the study, we can say that the indicators differ depending on gender differences in understanding the causes of lies. But it should be emphasized that the above should not be seen as conclusions about the impact of gender differences on the lies of everyone, based only on stereotypes, patriarchal traditions and the established position of women and men in society with historical development.

References

1. Merzlikin I.N. The importance of profiling in the modern world. The technology of using incongruence / I.N. Merzlikin // Scientific Bulletin of the Moscow State Technical University. - 2015. - № 218. - P. 114-116.

2. O.N. Karpenko Gender features of the representation of lies in family relations / Karpenko O.N. // Electronic scientific and educational journal of VSPU "Faces of Knowledge". - №3 (4). - October 2009.

IMPROVEMENT OF TECHNOLOGY OF SEMI-SMOKED SAUSAGES USING CHEESE PRODUCTS

Tolupa Tetyana,

master's student

National University of Food Technology

Pasichny Vasyl

Doctor of Technical Sciences professor

National University of Food Technologies

In order to increase the competitiveness of meat processing enterprises, most of them develop their own range of products. A feature of modern sausage production is the intensification of technological processes and the introduction of resource-saving technologies for the rational use of animal protein resources [1]. At the same time, there is a high demand for delicatessen meat products, which are attractive to the consumer in terms of sensory indicators and low cost. This group includes semi-smoked sausages, which differ from other types of sausages in dense consistency, specific aroma, pleasant taste, have high biological and energy value, maintain high quality during storage for up to 10 days [2]. The process of making these types of sausages is time consuming and requires special attention to ensure proper texture [3].

In the course of research we conducted an analytical review of literature sources of foreign and domestic authors on the use of dried whey, cheese, food, traditional and non-traditional types of raw meat and fat emulsions in sausages [3], as well as possible features of heat treatment to extend the shelf life of this product [4]. pasteurization of cooked sausages, temperature modes of pasteurization.

Applied research was aimed at developing exclusive recipes for smoked sausages using cheese products. The physico-chemical parameters of raw materials and sausages of combined composition were studied and confirmed their compliance with regulatory requirements.

To give plasticity and tender texture to the stuffing of these sausages, a sufficient amount of lard is introduced, because with a low fat content and significant moisture loss, semi-smoked sausages are dry and tasteless.

Due to the combination in the composition of semi-smoked sausages of raw meat and milk processing products, the developed products can be attributed to the full balance of amino acid composition of proteins and biological efficiency [5, 6].

The results of sensory evaluation of the developed semi-smoked sausages were at a fairly high level.

Further research will be aimed at determining the rational terms of storage of developed products to justify the technology of their manufacture and storage.

List of references:

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

1. Pasichny, VM, & Zakhndrevich, O. (2008). Characteristics of the main raw meat and offal for the production of cooked sausages. *Meat business*, (1), 39-42.
2. Pasichny, VM, Moroz, OO, & Mityaeva, SM (2009). Stabilization of semi-smoked sausages with poultry meat. *Scientific Bulletin of the Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology named after SZ Gzhytsky*, 11 (3-3 (42)).
3. Ukrainets, AI, Pasichny, VM, Moroz, OO, & Nevodyuk, IV (2017). The use of protein fillers in the production of semi-smoked sausages. *Scientific works of the National University of Food Technologies*, (23, № 2), 226-233.
4. Klimenko, MM (2006). Meat and meat products technology. *K .: Higher education*, 638.
5. Pasichny, VM (2002). Rank evaluation of combined meat products. *Scientific works of NUHT*, (11), 77-80.
6. Strashinsky, IM, Pasichny, VM, & Fursik, OP (2015). Functional and technological properties of meat systems using protein-containing composition. *Food Industry*, (18), 56-61.

INFLUENCE OF SELENIUM COMPOUNDS ON HISTOLOGICAL INDICATORS OF QUAILS IN THE AGE ASPECT

Tsekhmistrenko Oksana,

Ph.D., Associate Professor
Bila Tserkva National Agrarian University

Bityutskyy Volodymyr,

Doctor of Agricultural Sciences, Professor
Bila Tserkva National Agrarian University

Tsekhmistrenko Svitlana

Doctor of Agricultural Sciences, Professor
Bila Tserkva National Agrarian University

Agricultural production is affected by man-made load, accompanied by the scattering of toxic elements, heavy metals in particular [13]. Their entry into the body may be accompanied by a cumulative effect, impaired metabolism of trace elements and the functioning of the tricarboxylic acid cycle, inhibition of hemoglobin synthesis, changes in the amino acid composition of the body, metabolic disorders in general [16]. Heavy metals bind to HS-groups of proteins, inhibit the activity of enzymes and form complex compounds with organic and inorganic ligands, provoke the development of oxidative stress [14].

The kidneys play an important role in maintaining homeostasis, removing non-volatile end products of metabolism, foreign substances, and products of nitrogen metabolism from the blood. Disorders of renal metabolism under stress factors of various origins cause disorders of the whole organism, hormonal disorders, egg-laying disorders, decreased productivity and live weight of birds [6].

Selenium (Se) is a trace element involved in the work of selenoproteins involved in the regulation of thyroid hormone metabolism, enzymatic antioxidant protection and the immune system [10; 12]. Element deficiency has been linked to cardiovascular disease, risk of viral infections, and increased risk of mortality [15]. Low serum levels are common in acute kidney damage or chronic kidney disease [12], which are associated with a risk of death from coronary heart disease.

The morphology of mammalian kidneys has been widely studied [2; 4], however, in birds the histological and morphological parameters of the organ are insufficiently disclosed [5]. The histological structure of quail kidneys before and during egg-laying was studied, the morphometric study of the obtained preparations in the age aspect and at the receipt of selenium preparations was carried out.

The material for this study was 40 quails of the breed Pharaoh, kept in the vivarium of BTsNAU. Quails received a balanced diet in terms of nutrition and

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

energy value. Experimental quails were divided into two age groups: 1 group was taken before egg production (4 weeks), 2 group was taken at its beginning (8 weeks). After decapitation, the birds were selected kidneys for examination. Tissue samples were fixed in 10–15% formalin solution and processed by traditional histological methods to make celloidine sections. The sections of tissue samples were stained with hematoxylin-eosin and the diameter and area of the lumen of blood vessels, straight renal tubules and glomeruli were determined.

The urinary system in birds has morphological features: the malpighian glomerulus are slightly branched, there are no tortuous tubules of the second order and renal papillae; nephrons are located in both the cortical and cerebral layers; renal pelvis is absent; no bladder; the ureters begin in the renal lobes and end in the cloaca. Bird kidneys are supplied with blood from two sources: arterial - from the aorta and venous - through the renoportal system.

The kidneys of birds are dark red, oblong, as if pressed into the ventral recesses of the lumbosacral spine and glomerulus. Urinary and urinary areas are indistinct. The body of kidney is divided into middle, front and back parts. The histological section of the renal parenchyma shows incised renal tubules, the walls of which consist of epithelium, next to which on the section of the cortical substance in the field of view are numerous Malpighi bodies (vascular glomerulus surrounded by the Shumlyansky-Bowman capsule).

Normally, the kidney has a typical structure. The structural and functional unit of the kidney is the nephron. The nephron wall is constructed of a single layer of epithelium. The nuclei have well-defined boundaries. The renal vascular glomerulus has a typical structure.

The diameter of the glomeruli in the kidneys of one month old quails is $5.52 \pm 0.01 \mu\text{m}$, at 2 months of age is $7.06 \pm 0.01 \mu\text{m}$. The cross-sectional area of the glomeruli is 24.67 ± 0.08 and $40.86 \pm 0.12 \mu\text{m}^2$ at 1 and 2 months of age, respectively. The diameter of the renal vessels in one-month-old quails and the area of the vascular lumen are $18.46 \pm 0.01 \mu\text{m}$ and $309.08 \pm 0.28 \mu\text{m}^2$ and decrease by almost 20% during the next month of life of the bird, while the diameter and area of the lumen of the direct tubules is growing. The renal tubules are sensitive to damage. They contain a large number of lysosomes, more susceptible to the activation of reactions of lipid peroxidation, ischemia, protein overload of the nephron [7].

Despite the toxicity of high levels of selenium (Se), the element is a part of selenocysteines, which control important enzymatic reactions [3]. Se-dependent diseases are manifested as impaired reproductive function, growth inhibition, white muscle disease [15]. Dietary addition of selenium in yeast reduces the negative effects of exotoxins, accelerates the rate of glomerular filtration, tubular reabsorption [1], reduces vascular degeneration of the renal tubules [8]. Addition of selenium in yeast normalizes the level of lipid peroxidation, normalizes the activity of antioxidant enzymes [10], reduces bird mortality, liver damage and immunosuppression [15], protects kidney cells from oxidative stress [11] and inhibits blockade of the cell cycle [9].

In the control group, the histological structure was normal, manifested as normal epithelial cells of the renal tubules with a homogeneous plasma and a well-defined

tubular renal cavity. A large number of mitochondria and a rough endoplasmic reticulum were observed in the cytoplasm of the proximal convoluted tubules of epithelial cells. In the groups receiving selenium preparations, the kidneys had no obvious changes compared to the control group.

Our studies allowed us to establish the structural organization of quail kidneys before and during egg laying, to determine the size of some anatomical structures of the kidneys in terms of age and the receipt of selenium preparations. The results of the study of histochemical changes in the kidneys of quails can be used in further research on this topic and in classes on histology and histochemistry.

Список літератури

1. Aleissa, M. S., Alkahtani, S., Abd Eldaim, M. A., Ahmed, A. M., Bungău, S. G., Almutairi, B., ... & Abdel-Daim, M. M. (2020). Fucoidan Ameliorates Oxidative Stress, Inflammation, DNA Damage, and Hepatorenal Injuries in Diabetic Rats Intoxicated with Aflatoxin B1. *Oxidative Medicine and Cellular Longevity*, 2020.
2. Dünser, M. W., Druml, W., Petros, S., & Grandner, W. (2018). The Hydration Status and the Kidneys. In *Clinical Examination Skills in the Adult Critically Ill Patient* (pp. 137-142). Springer, Cham.
3. Geng, X., Liu, L., Tsai, K. J., & Liu, Z. (2017). Selenium: roles in cancer prevention and therapies. In *Essential and Non-essential Metals* (pp. 39-68). Humana Press, Cham.
4. İlçe, F., Gök, G., & Pandir, D. (2019). Acute effects of lipopolysaccharide (LPS) in kidney of rats and preventive role of vitamin E and sodium selenite. *Human & experimental toxicology*, 38(5), 547-560.
5. Liang, N., Wang, F., Peng, X., Fang, J., Cui, H., Chen, Z., ... & Geng, Y. (2015). Effect of sodium selenite on pathological changes and renal functions in broilers fed a diet containing aflatoxin B1. *International journal of environmental research and public health*, 12(9), 11196-11208. doi: 10.3390/ijerph120911196
6. Orosz, S. E., & Echols, M. S. (2020). The urinary and osmoregulatory systems of birds. *Veterinary clinics: Exotic animal practice*, 23(1), 1-19.
7. Rattani, A., Derakhshani, R., & Ross, A. (Eds.). (2019). *Selfie Biometrics: Advances and Challenges*. Springer Nature.
8. Śliżewska, K., Cukrowska, B., Smulikowska, S., & Cielecka-Kuszyk, J. (2019). The effect of probiotic supplementation on performance and the histopathological changes in liver and kidneys in broiler chickens fed diets with Aflatoxin B1. *Toxins*, 11(2), 112.
9. Tsekhmistrenko, S. I., Bityutskyy, V. S., Tsekhmistrenko, O. S., Horalskyi, L. P., Tymoshok, N. O., & Spivak, M. Y. (2020). Bacterial synthesis of nanoparticles: A green approach. *Biosystems Diversity*, 28(1), 9-17.
10. Tsekhmistrenko, S.I., Bityutskyy, V.S., Tsekhmistrenko, O.S., Polishchuk, V.M., Polishchuk, S.A., Ponomarenko, N.V., Melnychenko, Y.O., & Spivak, M.Y. Enzyme-like activity of nanomaterials. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. – 2018. 9(3). – P. 469–476. DOI <https://doi.org/10.15421/021870>
11. Tymoshok, N. O., Kharchuk, M. S., Kaplunenko, V. G., Bityutskyy, V. S., Tsekhmistrenko, S. I., Tsekhmistrenko, O. S., Spivak, M. Y., & Melnichenko O. M. (2019). Evaluation of effects of selenium nanoparticles on *Bacillus subtilis*.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Regulatory Mechanisms in Biosystems, 10(4), 544–552.
<https://doi.org/10.15421/021980>

12. Wu, C. Y., Wong, C. S., Chung, C. J., Wu, M. Y., Huang, Y. L., Ao, P. L., ... & Chen, H. H. (2019). The association between plasma selenium and chronic kidney disease related to lead, cadmium and arsenic exposure in a Taiwanese population. *Journal of hazardous materials*, 375, 224-232.

13. Ахмеджанова, З. И., Жиемуратова, Г. К., Данилова, Е. А., & Каримов, Д. А. (2020). Макро-и микроэлементы в жизнедеятельности организма и их взаимосвязь с иммунной системой (обзор литературы). *Журнал теоретической и клинической медицины*, (1), 16-21.

14. Жуленко, В., Смирнова, Л., Ананьев, Л., Таланов, Г., & Цвирко, И. (2020). *Ветеринарная токсикология 2-е изд., пер. и доп. Учебник для СПО*. Litres.

15. Цехмістренко, О.С., Бітюцький, В.С., Цехмістренко, С.І., Мельниченко, О.М., Тимошок, Н.О., Співак, М.Я. (2019). Використання наночастинок металів та неметалів у птахівництві. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*, 2, 113–130.

16. Цехмістренко, О.С., Цехмістренко, С.І., Бітюцький, В.С., Мельниченко, О.М., Олешко, О.А. (2018). Біоміметична та антиоксидантна активність наносполук діоксиду церію. *Світ медицини та біології*, 1(63), 196–201.

«IMPROVING THE TECHNOLOGY OF SOUR MILK CHEESE DESSERT "FANTASY" WITH THE ADDITION OF FOOD ADDITIVE "MAGNETOFOOD" »

Tsykhanovska Iryna,

PhD, Associate Professor

Department of food and chemical technologies

Ukrainian Engineering-Pedagogy Academy

Evlash Victoria,

Doctor of Technical Sciences, Professor

Department of Chemistry, Microbiology and Food Hygiene

Kharkov State University of Nutrition and Trade

Hrachova Inna,

Candidate of Philological Sciences

Senior Scientific Researcher

of Scientific-Organizational Department

National academy of the National Guard of Ukraine

Abstract. The results of the influence of “Magnetofood” food additive on the quality indicators of cottage cheese dessert (organoleptic characteristics, density, mechanical strength, effective viscosity, degree of overrun and volume kinetics during storage) are presented. It was found that the introduction of “Magnetofood” additives in the experimental samples of curd dessert in the amount of 0,1%; 0,15; 0,2% by weight of the recipe mixture in comparison with the control improves the structure, texture and appearance of the finished product. The rational content of “Magnetofood” in the curd dessert recipes was determined – 0,15% by weight of the recipe mixture. The prospects of using “Magnetofood” as an improver and stabilizer of polyphase foam-like structures are determined.

Key words: curd dessert, “Magnetofood” food supplement, quality indicators.

Introduction. To date, such objective technological properties inherent in sour milk cheese as the main raw material have not been solved, namely protein clot compaction, syneresis, low moisture holding capacity, – which make a significant contribution to the quality indicators of dairy products.

The use of food nanoparticles in the technology of fermented milk curd products is a new and promising area of research. The problem of improving the functional and technological properties of fermented milk cottage cheese as the main raw material for fermented milk products and the formation of the quality of finished products is solved by using the “Magnetofood” mineral nanoadditive (based on ferrous and ferric iron: $\text{FeO}\cdot\text{Fe}_2\text{O}_3$). “Magnetofood” is a fine powder of dark brown or black color with a particle size of 70...80 nm, with a large specific surface;

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

antioxidant, bacteriostatic, sorption, complexforming, structuralforming, stabilizing, emulsifying, water- and fatretention properties [1–4].

Aim. Improving the technology of cottage cheese dessert with the introduction of the “Magnetofood” food additive.

Materials and methods. The subject of the study is model curd masses with a mass fraction of the “Magnetofood” food additive 0,10%; 0,15%; 0,20% by weight of the recipe mixture. The “Magnetofood” food additive (FAM) was introduced in the form of: 1) a fat suspension with stirring cottage cheese in an amount of 0,2 g; 0,3 g; 0,4 g per 100 g of the prescription mixture, which is 0% (control – sample 1); 0,10% (sample 2); 0,15% (sample 3); 0,20% (sample 4) FAM.

To determine the organoleptic (on a 5-point scale taking into account the weight coefficients of each indicator), physical and chemical (total acidity, mass fraction of moisture, density), structural-mechanical (effective viscosity using a Reotest-2 rotational viscometer, mechanical strength and ultimate shear stress – on the AP-4/1 penetrometer, microstructure of the knocked-down mass using a microscope) indicators, generally accepted and standard methods were used [3, 4].

Results and discussion. To achieve the goal, the following tasks were solved: study the influence of the “Magnetofood” food additive (FAM) on the organoleptic characteristics of prototypes of cottage cheese dessert; microstructure and distribution of air bubbles by diameter, physicochemical and structural-mechanical indicators of prototypes of whipped curd masses. The surface activity of “Magnetofood” nanoparticles and their ability to form solvate complexes with protein molecules improves the consistency of cottage cheese dessert, which can be seen from organoleptic indicators (Fig. 1).

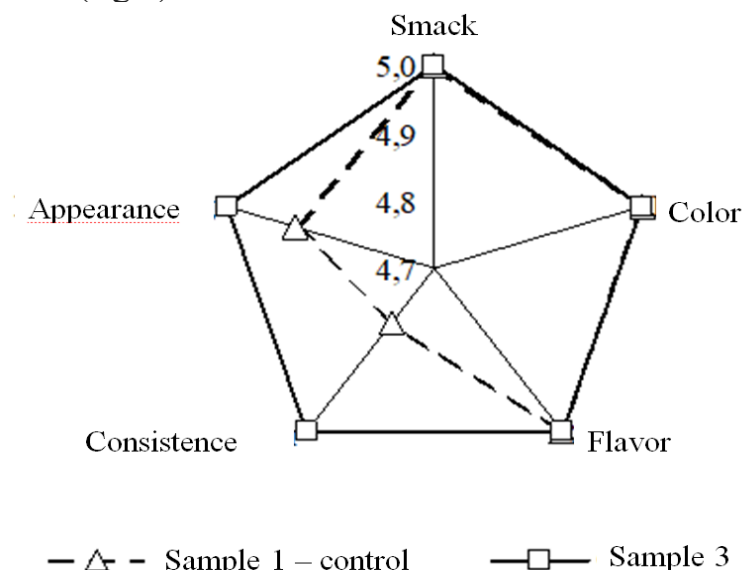

Fig. 1. Organoleptic characteristics of experimental samples of cottage cheese dessert with 0,15% FAM (sample 3) compared with the control (sample 1)

It was found (Fig. 1) that the best appearance and consistency was characterized by a dessert with a mass fraction of food additive "Magnetofood" (FAM) 0,15% by weight of the recipe mixture. Therefore, the rational content of FAM was 0,15%.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

The introduction of the "Magnetofood" food additive (FAM) into the curd dessert recipe ensures sufficient stability of the product, as can be seen from the narrow curve of the distribution of diameters of air bubbles (Fig.2).

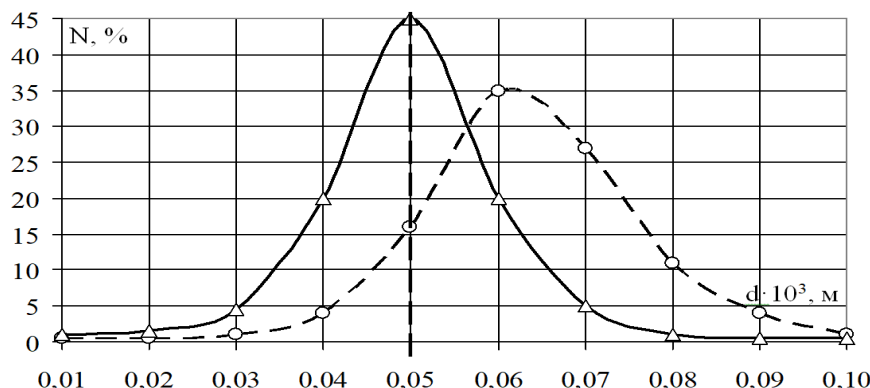

Fig. 2. The distribution of air bubbles by diameter in the experimental samples of cottage cheese dessert: —○— — control, —△— — dessert "Fantasy" with 0,15% FAM

A narrow distribution of air bubbles in diameter, helps to stabilize the foam structure of the curd dessert. This is explained by the compelling properties of FAM Fe atoms and the formation of coordination and electrostatic bonds of "Magnetofood" nanoparticles (NPM) with cottage cheese proteins, which strengthens the foamy structure of the curd dessert (contributing to the foaming and fixing of air bubbles in the system) [3, 4].

In addition, the introduction of FAM corrects the structural and mechanical characteristics of the curd dessert: with an increase in the mass fraction of FAM, the maximum shear stress is 1,18...1,3 times (which characterizes the bond strength in associative complexes of a polyphase structure with NPM having structure-forming ability), the thixotropy coefficient is 1,26 times compared with the control. As a result, the stability of the curd product increases and its structure softens somewhat (due to the fat-binding of NPM and the formation of a structured-solvated system) (Fig. 3).

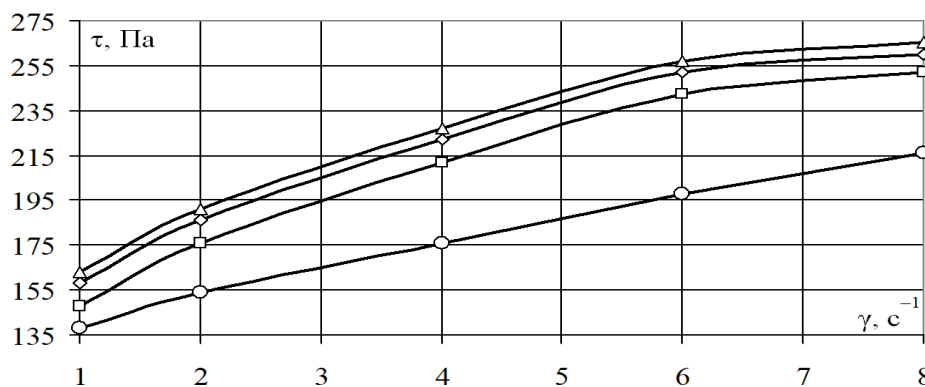

Fig. 3. The shear stress of the prototypes of cottage cheese dessert: —○— — control, —□— — 0,1% FAM, —◇— — 0,15% FAM, —△— — 0,2% FAM

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

At the same time, the structural and mechanical parameters of the dessert remain stable throughout the entire shelf life (24 hours).

Thus, the introduction of FAM in the amount of 0,10%; 0,15%; 0,20% functionally affects the structural and mechanical characteristics of the dessert from sour milk cheese: with increasing mass fraction of HDM increase: the maximum shear stress of 1.18...1,3 times (also, the slope of the dependence $\tau = f(\gamma)$ is greater relative to the control sample) and thixotropy coefficient of 1,24...1,28 times compared with the control. It is established that this nature of the effect has a positive effect on the texture of the product. That is, functionally FAM corrects the structural and mechanical properties of sour milk cheese products and slightly softens the structure of the dessert (due to water and fat retention), but does not change the stability of the dessert throughout the shelf life of the product, because the viscosity of cheese desserts within 24 hours of storage did not change.

Thus, the introduction of FAM improves organoleptic characteristics, stabilizes the foamy structure of the curd dessert, including during storage; contributes to the formation of stable forms of the product. The rational parameters of the technological process for the preparation of cottage cheese dessert were determined: mixing ($n=2,0...2,2 \text{ s}^{-1}$) 50% sour cream with a fat suspension of FAM for $(3...4) \times 60 \text{ s}$, holding sour cream-fat-magnetofood mixture $\tau=(27...30) \times 60 \text{ s}$ followed by whipping the mixture ($n=5,8...6,0 \text{ s}^{-1}$) for $(8...10) \times 60 \text{ s}$ and mixing ($n=2,0...2,2 \text{ s}^{-1}$) with cottage cheese and whipped with powdered sugar sour cream for $(3...5) \times 60 \text{ s}$. Based on the studies, a recipe was compiled and a technological scheme of the cottage cheese dessert "Fantasy" with FAM was developed.

Conclusions It is determined that the introduction of FAM (as a fat suspension) in the amount of 0,15% by weight of the prescription mixture improves the organoleptic properties, stabilizes the foamy structure of the cheese dessert, including during storage.

References

1. Tsykhanovska I. V., Alexandrov A. V., Evlash V.V., Lazareva T. A., Bryzyska O. A. Substantiation of the interaction mechanism between the lipo- and glucoproteids of rye-wheat flour and nanoparticles of the food additive "Magnetofood"// East European Journal of Advanced Technologies, 2018. Vol. 4 /11. № 94. C.61–68. doi: 10.15587/1729-4061.2018.140048.
2. Tsykhanovska I. V., Alexandrov A. V., Evlash V.V., Lazareva T. A., Yevlash T. A. Substantiation of the mechanism of interaction of carbohydrates of rye-wheat flour and nanoparticles of the polyfunctional food additive "Magnetofood". East European Journal of Advanced Technologies, 2018. Vol. 3 /11. № 93. C.59–68. doi: 10.15587/1729-4061.2018.133373.
3. Aleksandrov O. V., Tsykhanovska I. V., Kaida N. S., Yevlash V. V. (2019). Rozrobka retseptury syrkovoho desertu «Slononia» z vykorystanniam kharchovoi dobavky «Mahnetofud», Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu kharchovykh tekhnolohii / NUKhT, Kyiv, T. 25, № 1, S. 169–179.
4. Tsykhanovska I. V., Aleksandrov O. V., Tovma L. F., Yevlash V. V. (2018). Syrnyi desert, zbahachenyi polifunktsionalnoiu kharchovoiu dobavkoiu «Mahnetofud» dlia pokrashchennia yakosti kharchuvannia viiskovoslužbovtsiv,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND
PRACTICE

Aktualni problemy tylovoho zabezpechennia Natsionalnoi hvardii Ukrainy: tezy Kruhloho stolu Natsionalnoi akademii Natsionalnoi hvardii Ukrainy, 19 chervnia 2018 r., Natsionalna akademiia nats. hvardii Ukrainy, Kharkiv, S. 5–13.

ASPECTS OF THE STUDY OF SEXISM IN UKRAINIAN ADVERTISING

Vozniuk Tetiana

student

Lviv Polytechnic National University

Supervised by:

Taran Oksana

Ph.D., Associate Professor

Lviv Polytechnic National University

The appeal to this topic is based on the efforts of the phenomenon of sexism in advertising texts, which contradicts the current Ukrainian legislation.

Commonly *sexism* in advertising is manifested through a clear distinction between male and female images. The woman appears in the role of a housewife, mother or mother-doctor (example 1: in the advertising mosquito nets «Готуйся зустрічати непроханих гостей» depicts a housewife with curlers on her head and a fly swatter in her hand; example 2: the advertising pills for bloating «Еспумізан гель» «Мама спокійна, спокійне дитя»). However, the image of a seductress is exploited to the greatest extent (example 1: «Я дала твоєму сусіду! Хочеш дам і тобі» — реклама для поштових скриньок одного з інтернет-провайдерів, йдеться про 4 місяці безкоштовного інтернету; example 2: «Зі мною не твердіє» — реклама від комбінату будівельних матеріалів). In contrast to the men, they are promoted as the winners by advertisement (example 1: the chocolate bar advertisement «Снікерс» «Не гальмує, снікерсуй!»; example 2: the advertising of alcoholic beverages «Рідна Роса — справжні чоловіки обирають натуральне!»). Besides, the man is a hunter for women's hearts (example 1: the advertising of chocolate chip cookies «Бонжур»; example 2: the advertising of mineral water «Карпатська джерельна»). The man is a priori wealthy and successful (example 1: tea advertising «Ліптон», which shows only male office workers; example 2: beer advertising «Балтика»: «Успіх там, де ти!»).

«Dictionary of gender terms» by Z. Shevchenko interprets sexism as discrimination against a person on gender identity [10, P. 175]. O. Kis fairly considers that «discriminatory images in advertising underestimate the level and scope of self-realization of women and throw them inadequate role models» [7, P. 6]. The phenomenon of sexism stands for interest not only in terms of media literacy, but also in socio-psychological, legal and linguistics.

The social-psychological aspect. The concept of «sexism» is closely related to the concept of «gender stereotype», because «gender creates the mechanism of dominance of the masculine in society and subordination, suppression of the feminine». [9, P. 101] Gender stereotypes in advertising are manifested in three variations: 1) the representation of men and women through traditional notions of

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

masculinity and femininity. In this case, the role of the man is to present products that are focused on daily practical implementation. On the contrary, the image of woman is used in order to show the frivolity of buying the desired product. 2) Advertising products represent a stereotypical division of gender roles: a woman appears in the role of a mother, where her professional qualities are not revealed, while men are successful leaders. 3) The differences in the types of work: a woman's image is pushed for service roles, a woman's passivity and her incompetence in the professional sphere are taken into account, while the man's role is to represent a specialist in his field. An outstanding example of the opposition of stereotyped gender roles is the printed advertising of «*Epicenter*» hypermarket products: the woman is depicted in a housecoat with a pot and a spoon, and the man shows in a builder's suit with a drill.

An interesting opinion was expressed by the American educator Jackson Katz: «masculinity in print advertising normalizes violence by men, and images of women as passive objects can normalize behavioral manifestations such as harassment and violence» [5, P. 30]. The examples are the following advertising texts on billboards: «*Жар її під вікнами*» (the sausage advertising), «*спробуй зрілий зв'язок*» (the mobile advertising). Therefore, sexism is a disappointing rate of the realities of social life in the 21st century.

The legal aspect. On November 7, 1967, the «UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women» was adopted. In April 1996, the EU encouraged the European Commission and European Union Member States to promote the creation of more diverse and realistic portraits of women and men, and to take appropriate measures to introduce a ban on sex discrimination. On 5 September 2008, the European Parliament voted to adopt a program to issue legal provisions in the European Union that prohibit sexism in the portrayal of women and men in advertising, computer games, television and other media.

Nowadays, governments around the world are trying to introduce tough methods to combat gender inequality and prevent all forms of sexism in all areas of life. For example, in the United States created a special self-regulatory authority — the National Advertising Review Board. The purpose of this authority is to ensure gender equality and to prohibit their contempt. In the United Kingdom gender stereotypes have been tackled in advertising for a long time and officially: this function is performed by *The Advertising Standards Authority (ASA)*. Since 1994, the Spanish government has been working on specialized government programs aimed at changing the perception of women in advertising, prohibit the use of female charms to attract the attention of buyers.

In Ukraine, Article 24 of the Constitution of Ukraine guarantees that «Citizens have equal constitutional rights and freedoms and people are equal before the law», and ensures «equality of women's and men's rights». In Ukraine, the movement against sexism in the media and advertising began in March 2006 with the action «Stop Sexism!», which took place in Lviv at the initiative of the Research Center «Woman and Society». In case of sexism, including in advertising, you may be addressed to The Food and Consumer Service, the Verkhovna Rada ombudsperson on Human Rights and the Industrial Gender Committee on Advertising. There are

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

well-known precedents when an advertiser was responsible for sexism in advertising. Thus, in 2019, the «Citrus» store published a series of advertising texts for iPhones with the following slogans: «Подаруєш яблуко — попаруєш моркву», «Взяла в кредит, а не те, що ти подумав», «Подарунок, кращий за кекс». This outraged citizens, as a result of which the court of Odessa fined an appliance store for sexist advertising.

The linguistic aspect. The problem of sexism in advertising is also relevant in linguistic studies, in particular in the field of gender linguistics (M. Skoryk, Marlis Hellinger, Bennett Kastor, Donald Hook, *Christianne Corbett*, and sociolinguistics. According to *Concise encyclopedia of sociolinguistics* by R. Mesthrie, «the study of sexism and sex differences has been exceedingly fruitful, and sociologists have placed great stress on the role that language may play in sustaining or diminishing power differentials based on gender» [4, P. 95]. As noted in the encyclopedia that in the discussion of sexism, linguist Bolinger, commenting on the words used for women, remarks: «As with other relatively powerless classes, there is a heavy representation of epithets and similar unfavorable terms, more than for men» [1, P. 610].

The linguistic aspect deals with the concept of *linguistic sexism*, which is defined as «the expression in language or linguistic means of tendentious views and beliefs that demean, exclude, underestimate and stereotype women on the basis of gender» [see 8., P. 122]. Most frequently linguistic sexism, as well as gender linguistics in general, is associated with women. There is a separate field — feminist linguistics, which studies of women's language and language and sexism. [2, P. 169]. *The Dictionary of Gender Terms* by A. Denisova defines the purpose of feminist linguistics as follows: «exposing and overcoming the male dominance reflected in the language in public and cultural life» [6]. It is worth to mention, that linguist Deborah Cameron brackets «the campaign against sexism in language with the Plain English and Artificial Language movements as well as with language standardization activity. And where they do not, the aim is that they should raise the level of public consciousness about what language means or can be interpreted as meaning, thereby helping forward a change in attitudes towards minorities» [3, P. 610].

Another area of gender studies on advertising material is the study of gender metaphor (A. Kyrylina), which is «a kind of bodily metaphor — a figure of transferring physical or spiritual properties of «femininity» and «masculinity» to things not related to sex» [see: 8, P. 123].

The linguistic expertise of the educational literature on the detection of sexism and gender inequality is relevant today (see, for example, the theoretical and methodological basis in the works by T. Barchunova, T. Kostina, O. Malakhova, N. Kozlova, P. Frolov). I consider the study of language markers of sexism to be promising in this direction. The next phase: the creation of a computer program that would automatically analyze advertising texts and detect linguistic sexism in them.

References

1. Bolinger D Language The Loaded Weapon: The Use and Abuse of Language Today. London: Longman, 1980.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

2. Brown K., Miller J. Cambridge dictionary of linguistics. New York: Cambridge University Press, 2013.
3. Cameron D. Ideologies of Language: Demythologizing sociolinguistics: Why language does not reflect society // Ideologies of Language. London: Routledge, 1990. Chapter 4.
4. Mesthrie R. Concise encyclopedia of sociolinguistics. New York: Elsevier, 2001.
5. Боде Л., Бучинська О., Давліканова О. та ін. Стандарти недискримінаційної реклами: світові тенденції та українські ініціативи. Київ: Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні. 2018. URL: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/15350.pdf>.
6. Денисова А. А. Словарь гендерных терминов. URL: <http://www.owl.ru/gender/index.htm>.
7. Кісь О. Гендерні аспекти реклами: сексизм як негативний чинник формування гендерних відносин в Україні // Практичні аспекти впровадження принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в діяльності Верховної Ради України / Заг. ред. О. Суслова. Київ: Москаленко О. М. ФОП, 2010. С. 50–70.
8. Маєрчик М., Плахотнік О., Ярманова Г. Гендер для медій. Київ: Критика, 2017.
9. Шабурова О В. Гендер. Современный философский словарь / под общей ред. д. ф. н., проф. В. Е. Кемерова. Лондон; Франкфурт-на-Майне; Париж; Люксембург; Москва; Минск: Панпринт, 1998.
10. Шевченко З. Словник гендерних термінів. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю., 2016.

PHYTOCHEMICAL INVESTIGATION OF GRASS OF INULA BRITANNICA L.

Yerenko Olena

Ph.D., Assistant of the
Department of Management and Pharmacy
Economics and Medicinal Preparations Technology
Zaporizhzhya State Medical University

The *Inula L.* genus of the Asteraceae family contains over 200 species, more than 30 of which sprout in Ukrainian flora. Of all 30 species of *Inula L.* genus, growing on the territory of Ukraine. But during the harvesting phylogenetically close species are constantly found: *I. britannica L.*, *I. oculus – Christi L.*, *I. germanica L.*, *I. salicina L.*, *I. aspera Poir.*, *I. sabuletorum Czern. ex Lavr.*, *I. vulgaris Lam.*, *I. thapsoides Bieb. ex Willd. Spreng.*, *I. ensifolia L.* and *I. macrophylla Kar. et Kir.* The plants are most often found and reproduce their thickets in Dnipro, Zaporizhzhya, Vinnytsya, Donetsk, Khmelnytskyi, Odessa, Ternopil and Chernivtsi regions [1, 2].

The representatives of *Inula L.* genus are perspective phytotherapy objects, which are traditionally used in scientific medicine and ethnoscience of many countries as expectorants during respiratory diseases, as diuretic, choleric, anthelmintic and gall-forming agents. Thereby, the species containing a lot of biologically active compounds that have antiphlogistic, gastroprotective, antioxidant effects, are of particular interest now, namely *Inula britannica L.* [3, 4, 5, 6, 7, 8].

The purpose of this work is making qualitative analysis of ascorbic, organic acids and tannic substances content in the raw material of investigated species of *Inula britannica L.*

One of the most important physiological functions of ascorbic acid and free organic acids is the ability to regenerate the tissues and to normalize capillary permeability through collagen and procollagen synthesis. Their participation in blood coagulation mechanisms is of particular importance since the activity of platelets, prothrombin complex and thromboplastin depends on their presence. Scientific sources confirm vitamin C presence in raw material of many plant species. However, there is almost no information about ascorbic acid quantitative content.

The literature sources investigated indicate the presence and accumulation of ascorbic, free organic acids and tannic substances in the grass of many species of *Inula L.* genus. However, the quantitative content of substances and their accumulation during vegetation are not established.

The presence of organic acids in raw material of investigated species of *I. britannica L.* was established with the help of paper chromatography and thin-layer chromatography methods in system ether petroleum - acetic acid - water (13:3:1) using compounds of working reference substances (*Ascorbic acid Sigma-Aldrich (Germany)*).

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

The quantitative determination of total organic acids was carried out according to XI edition of State Pharmacopoeia methods in terms of malic acid (Malic Acid DL (China)). In order to eliminate impact on accuracy during ascorbic acid determination, the concentrations of this substance (titration with 2,6-dichloro-sodiumphenolindophenolate solution) were taken into account in calculations [9].

Water extracts were studied for the tannins presence in raw material of *I. britannica* L. investigated species. Compounds identification was carried out through chemical reactions in accordance with Ukrainian State Pharmacopeia.

The quantitative tannins content in raw material was carried out according to the XI edition of State Pharmacopoeia methods.

The presence of ascorbic and free organic acids in the grass of investigated species of *I. britannica* L. was determined on the previous step using paper chromatography and thin-layer chromatography methods in systems acetic acid 15%, ether petroleum - acetic acid - water (13:3:1) [10, 11]. At the same time, the chromatography of working reference substances was carried out. In order to display the ascorbic acid spots, 0.001 N solution of 2,6-dichloro-sodiumphenolindophenolate were used.

Maximum substances accumulation was observed during the period of mass vegetation and bud formation. Thus, the concentration of ascorbic acid in *Inula britannica* L. grass was established equal up to $0.48 \pm 0.05\%$ and $0.47 \pm 0.05\%$. At the same time, the content of free organic acids in *Inula britannica* L. grass was equal up to $0.19 \pm 0.02\%$ and $0.18 \pm 0.02\%$. High concentrations of compounds in the investigated species' vegetalraw material persisted until the end of flowering period.

In order to segregate tannins, the investigated raw material was extracted with the help of hot water; then the extract was purified from the related compounds presence by successive action of ether petroleum benzene, followed by a mixture of benzene and chloroform (1:1) and, finally, by petroleum ether and ethyl acetate. The preliminary extraction of investigated raw material with the help of nonpolar or low polar organic solvents was used to separate chlorophyll, lipids and terpenoids. Then, extraction with the help of ethanol with purification by column chromatography on polyamide was performed with the purpose of tannins segregation. Catechins were detected in the form of three pale blue spots ($R_f = 0.44, 0.56$ and 0.73). The chromatograms were dried, treated with iron (III) chloride solution, and a brownish-red stains colouring was observed. Catechin, catechin gallates and gall acid solutions (+) were used as working reference substances.

It was found out that raw material of *I. britannica* L. investigated species contained the following compounds from condensed tannins class: (+) catechin, catechin gallat. The tannins concentration in raw material is determined by gravimetry, photometry, spectrophotometry and other methods.

Significant tannins concentrations in raw material of *I. britannica* L. investigated species are important in the development of hepatoprotective effect of lyophilic extracts' biologically active compounds complex. The tannins content in *Inula britannica* L. grass during the flowering period was respectively equal to $9.30 \pm 0.92\%$ and $8.62 \pm 0.81\%$.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Thus, the *Inula britannica* L. grass contained quite significant concentrations of ascorbic acid, free organic acids and tannic substances, which greatly influence the biological effect of herbal medicinal products made of raw material.

References

1. Mruthunjaya K., Hukkeri V. I., 2008, In vitro Antioxidant and free radical scavenging potential of *Parkinsonia aculeata* Linn, *Pharmacognosy Magazine*, 4(13):42-51.
https://www.researchgate.net/publication/279899402_In_vitro_antioxidant_and_free_radical_scavenging_potential_of_Parkinsonia_aculeata_Linn
2. Samar Amin., Zahoor A Kaloo, Seema Singh, Tabinda Altaf, 2013, Medicinal importance of genus *Inula* - A Review, *Int J Cur Rev*, 5(2):20-26.
3. Chupahina G. N., Maslennikov P. V., Skryipnik L. N., Besserezhnova M. I. , 2012, Reaktsiya pigmentnoy i antioksidantnoy sistem rasteniy na zagryaznenie okruzhayushey sredy g. Kaliningrada vyibrosami avtotransporta, *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. Biologiya*, 2(18):171-185.
<http://journals.tsu.ru/uploads/import/757/files/18-171.pdf>
4. Seca Ana M. L., GrigoreAlice, Pinto Diana C.G.A., Silva Artur M.S., 2014, The genus *Inula* and their metabolites: From ethnopharmacological to medicinal uses. *Journal of Ethnopharmacology*, 154(2):286-310.
<https://doi.org/10.1016/j.jep.2014.04.010>
5. Mohan S, Gupta D., 2016, Phytochemical analysis and differential in vitro cytotoxicity assessment of root extracts of *Inula racemose*, 89:781-795. DOI: 10.1016/j.biopha.2017.02.053
6. Kalachaveedu M., Raghavan D., Telapolu S., Kuruvilla S., Kedike B., 2017, Phytoestrogenic effect of *Inula racemosa* Hook f-a cardioprotective root drug in traditional medicine. *J. Ethnopharmacol*, 8: 408–416. DOI: 10.1016/j.jep.2017.09.001
7. Salim Hatim, Rimawi Waleed H., Mjahed Arwa, 2017, Analysis of Extracts From Palestinian *Inula Viscosa* for Their Phenolic, Flavonoid and Lipid Contents, Antioxidant, Antibacterial Activity. *Journal of Chemistry and Biochemistry*, 5(1):12-23. <https://doi.org/10.15640/jcb.v5n1a2>
8. Kurkin V. A., Avdeeva E. V., Petruhina I. K., 2015, Aktualnyie aspekty standartizatsii lekarstvennogo rastitelnogo syirya, soderzhashego antratsenproizvodnyie, i slabitelnyih preparatov na ih osnove. *Fundamental'nye issledovaniya*, 2:1424-1431.
9. Sergunova E. V., Marahova A. I., Avrach A. S, 2013, Metodyi kolichestvennogo opredeleniya organicheskikh kislot v lekarstvennom rastitelnom syire i vodnyih izvlecheniyah, *Farmaciya*, 4:8-11.
10. Spiridon Iuliana, Nechita Constantin Bogdan, Niculaua Marius, Silion Mihaela, Armatu Alice, Teacă Carmen-Alice, et al., 2013, Antioxidant and chemical properties of *Inula helenium* root extracts, *Cent. Eur. J. Chem*, 11(10): 1699-1709. DOI: 10.2478/s11532-013-0295-3
11. Yerenko O. K., 2013, Farmakognostichne vivchennya vidiv rodu *Inula* L. floru Ukrainu ta otrimannya substancij na ih osnovi [dissertation]. L'viv: L'vivs'kij nacional'nij medichnij universitet imeni Danila Galic'kogo, 252 p.

**SEMANTIC CHARACTERISTICS OF PEDAGOGICAL
CONDITIONS OF FUTURE PRE-SCHOOL TEACHERS'
PREPARATION FOR THE MOTION MODE
IMPLEMENTATION IN THE CONDITIONS OF
PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION**

Yurchuk Oleksii

PhD in Pedagogy, associate professor
by Department of Pedagogy and Psychology
(preschool and correctional) named after prof. Ponimanska T. I.
Rivne state University of Humanities

The process of preparation of future pre-school teachers' preparation for the motion mode implementation in pre-primary school (PPS) requires the creation of certain conditions that ensure the effectiveness and efficiency of the incipience of personality of the future preschool teacher.

The professional literature contains a significant number of unanimous interpretations of the concept of "pedagogical condition". Dictionary-reference book on professional pedagogy presents "pedagogical conditions" as circumstances on which the integral and productive pedagogical process of professional training, which is mediated by the activity of the individual or a group of people, depends and is implemented. [244, p. 43].

The question of pedagogical conditions is considered in the works of many researchers (A. Aleksiuk, O. Brazhnych, L. Kondrashova, O. Kurok, P. Podkasisty, etc.).

Based on the experience of researchers of this problem, we define pedagogical conditions as a purposeful system of pedagogical tools, forms and methods of teaching that affect the regulation of the educational process, promote dynamic development and - as a consequence - enable theoretical and practical training of future educators for the implementation of the motion mode in PPS at a high level.

The set of pedagogical conditions was introduced in the process of training of future educators in the higher education institutions for the implementation of the motion mode in PPS: during the study of disciplines of natural science, general professional and practical training, passing various types of pedagogical practice, during the classes on "Basics of training future preschool teachers for the implementation of the motion mode in PPS ". In our opinion, certain conditions will be implemented in the interrelation and complementarity.

In order to identify the main pedagogical conditions of future pre-school teachers' preparation for the motion mode implementation in the conditions of PPS during the study a survey of preschool teachers of PPS and research and teaching staff of the

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

expert group of higher education institutions of Ukraine who were involved in the experimental study was conducted.

According to the results of the survey and theoretical research in this area, a list of pedagogical conditions for improving the effectiveness of training future preschool teachers to implement the motion mode in the PPS was determined. These include:

- creation of a physical culture and health environment for the formation of motivation of future preschool teachers;
- integration of the content of training of future educators to ensure the motion mode in PPS;
- practice-oriented special training of future preschool teachers for health care activities in PPS;
- pedagogical monitoring as a means of managing the process of formation of subject competencies of future preschool teachers.

The first pedagogical condition for the successful future pre-school teachers' preparation for the motion mode implementation in PPS - is the creation of a physical culture and health environment for the formation of their motivation.

In order to increase the motivation of applicants for higher education in the specialty "Preschool Education" to implement the motion mode in PPS in research and experimental work used:

- integration of academic disciplines, where the reflections the theoretical foundations of the motion mode, and pedagogical experience of its organization and implementation were found;
- informatization of students about the state of the motion mode in PPS and its impact on the physical and mental development of the child;
- business games to reproduce the subject environment of professional activity;
- general-faculty, university, mass and city physical culture and sports events;
- instilling in future educators the skills of a healthy lifestyle through the organization and participation in city or university physical culture and sports and physical culture and health activities;
- involvement of students of higher education institution in volunteer activities in the field of physical culture and sports of the city;
- student scientific conferences on the problems of physical education in preschool education;
- observational or educational practice, which is the basis for the formation of ideas about the profession of a pedagogical worker of a PPS and the organization of the motion mode.

We believe that in general the optimization of the process of forming the readiness of preschool education specialists and in particular the purposeful and holistic assimilation of knowledge and skills on the implementation of the motion mode in PPS is especially important to integrate the content of training future educators condition.

Given the connection between the organization and implementation of the motion mode in PPS with the solution of various problems and situations, effective decision-making, the main purpose of integrating the content of training future educators is to prepare future educators for real working conditions.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

In the perspective of improving the skills required for the implementation of the motion mode in PPS, a special course "Fundamentals of training future educators to implement the motion mode in PPS " was developed and implemented in the pedagogical process of the higher education institution. The development of a special course provides student-centered training of future educators for the formation of their subject competencies for the implementation of the motion mode in PPS, which will contribute to their further professional activity.

In the proposed work, the choice of active methods is due to elevated professional competence of future preschool education, which is the result of student-centered learning represented by the following elements: emphasis on active learning and analytical understanding of the problem, increased motion activity of future preschool teachers, teacher and student cooperation.

In the range of methods used to organize the educational activities of future preschool education specialists, problem situations, business games ("Round table", "Six hats of thinking", "Imitation"), competition method, project method and portfolio method deserve close attention. In our opinion, the use of such methods will enable the increase of interest of educators in physical culture and health activities; creation of future specialists' attitude to a healthy lifestyle; formation of a favorable environment for training and education of the future teacher; formation of practical skills for the implementation of the motion mode in PPS.

The third pedagogical condition is practice-oriented special training of future educators for health care activities in PPS, passing of which allows future educators to gain practical experience, as well as to form professional and pedagogical competencies to preserve and strengthen children's health and rethink the priority of health care. , to expand the professional skills acquired in the process of studying in a higher education institution.

Special training involves pedagogical monitoring of students' theoretical knowledge, as well as their readiness for professional activity and the implementation of the motion mode in PPS. The purpose of special training is to increase the level and quality of readiness of the future preschool teacher to implement the motion mode in PPS, which allows the future preschool teacher to: a) maximize their professional and pedagogical competence in the implementation of the motion mode in PPS; b) gain experience in practical work.

The main tasks of special training during pedagogical practice are developed, the purpose of which is to form skills to organize and carry out the motor mode of preschool children in PPS. During the development of tasks, specific features of training of future preschool education specialists in the higher education institution were taken into account.

The fourth pedagogical condition - pedagogical monitoring as a means of managing the process of formation of subject competencies of future educators.

The purpose of monitoring is to provide information conditions for the formation of a holistic view of the state of readiness of future preschool teachers to implement the motion mode in PPS . The main tasks of monitoring the quality of preparation of future preschool teachers s for the implementation of the motion mode in PPS are: development of a set of criteria and indicators that provide a holistic view of the

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

readiness of future preschool teachers to implement the motion mode in PPS ; systematic evaluation of knowledge and skills of future preschool teachers using traditional and innovative assessment methods during the study and after the study of the topic, section, course.

Thus, the pedagogical conditions identified in the study form a holistic system of preparation of future preschool teachers for the implementation of the motion mode in PPS as logically connected and interdependent. The use of pedagogical conditions will have a positive effect on the formation of competencies and the effectiveness of practical training of future specialists in preschool education. We believe that such conditions will contribute to the acquisition of competencies on the peculiarities of the organization and implementation of the motion mode in PPS, which will allow future preschool teachers to further improve independent exercise, respect their own health, develop children's love of physical activity, understand the positive impact motion mode on the child's body.

References

1. Semenova A.V. (2006) Dictionary-reference book of professional pedagogy. Odesa : Palmira (In Ukrainian)

ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП РОЗСЛІДУВАННЯ КАТУВАНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ СПІВРОБІТНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Андрусенко Олександр Анатолійович,
викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін,
Херсонський факультет Одеського державного
університету внутрішніх справ

Кіріченко Аліна Віталіївна
курсант, Херсонський факультет Одеського
державного університету внутрішніх справ

Відповідно ст. 3 Конституції України, захист життя та здоров'я людини, її честі і гідності, недоторканності і безпеки є найголовнішим завданням держави. Основний закон у ст. 28 визначає, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню. Отже, захист прав людини є головним обов'язком підрозділів Національної поліції.

У більшості випадків співробітник поліції, шляхом вчинення катувань, намагається отримати від підозрюваного, обвинуваченого або свідка інформацію щодо вчинення ним або іншою особою протиправних дій, аби досягнути бажаного результату в службовій діяльності.

Аналізуючи останні події, за попередньою інформацією, в ніч з 23 на 24 травня 2020 року оперуповноважений у своєму службовому кабінеті застосував тортури до жінки, яку викликали до відділення поліції як свідка – вдягав протигаз, застосовував кайданки та здійснював постріли з табельної зброї над головою. Після цього кілька разів згвалтував потерпілу. Крім цього, правоохоронці застосували фізичну силу відносно чоловіка, який у цей час перебував у приміщенні відділення поліції. Погрожуючи потерпілому згвалтуванням, правоохоронці ставили його на коліна, били по голові дубинками, надягали протигаз та стріляли із пістолета табельної зброї над головою. У результаті вказаних дій потерпілий отримав переломи ребер та носу. Досудове розслідування здійснюється за фактами згвалтування (ч. 1 ст. 152 Кримінального кодексу України), катування (ст. 127 Кримінального кодексу України) та перевищення службових повноважень, тобто умисне вчинення працівником правоохоронного органу дій, які явно виходять за межі наданих йому прав чи повноважень, якщо вони супроводжувалися насильством (ч. 2 ст. 365 Кримінального кодексу України) [1]. Зазначимо на тому, що заяви про вчинені правоохоронцями кримінальні правопорушення, розглядає прокуратура, і внаслідок розгляду вони проводять службові розслідування, щодо протиправних дій співробітників поліції. Якщо, внаслідок проведення

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

таких дій, факт вчинення катування підтверджується, то відомості про це кримінальне правопорушення вносяться до ЄРДР.

Водночас потрібно зауважити, що в багатьох випадках особи, які піддавались катуванню з боку співробітників Національної поліції, з різних причин не повідомляють про їх вчинення. Такими причинами є:

— залякування потерпілих з боку поліцейських про негативні наслідки звернення до правоохоронного органу із заявою про катування;

— недовіра потерпілих до правоохоронних органів щодо ефективності розслідування злочину;

— небажання потерпілих втягувати себе в судові процеси з представниками закону. Залежно від того, чи відомі на момент внесення даних до ЄРДР відомості щодо особи, яка вчинила катування, такі злочини традиційно поділяються на вчинені в умовах очевидності або неочевидності. Залежно від цього формуються завдання розслідування, які постають перед слідчим. У першому випадку, коли катування вчинено в присутності інших осіб (очевидців), завданням розслідування є встановити обставини катування, виявити речові докази, встановити мотиви катування. У разі вчинення катування в умовах неочевидності основним завданням розслідування є встановлення особи злочинця, обставин вчинення злочину [2, с. 88-89].

М. Кузьменко виділяє такі етапи розслідування: невідкладний (від проведення першої невідкладної слідчої дії до останньої або до передачі справи за підслідністю); початковий (до притягнення особи як обвинуваченого); наступний (до складання обвинувального висновку). Завданням першого етапу, на думку автора, є проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій, другого – всіх інших слідчих дій, спрямованих на збір та дослідження доказів, третього – збір додаткових доказів після допиту обвинуваченого [3, с. 114]. Під час початкового етапу здійснюється перевірка заяв та повідомлень про кримінальне правопорушення вчинене працівником поліції, отримуються пояснення від потерпілого та свідків, оглядається місце події, встановлюється місцезнаходження підозрюваних та проводиться їх опитування.

Відповідно до ч. 2 ст. 214 чинного Кримінального процесуального кодексу України досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до ЄРДР, що здійснюється негайно після завершення огляду у відповідності до ч. 3 ст. 214 КПК України.

Під час огляду місця події можуть бути виявлені: безпосередньо обстановка місця вчинення злочину, яка в деяких випадках навіть могла використовуватись як засіб вчинення злочину (холодні або надто теплі приміщення), сліди катування (у вузькому їх розумінні), знаряддя вчинення катування, відеодокументи, а також виявлення можливих очевидців злочинів, пов'язаних із катуваннями. Встановлені в такий спосіб відомості спрямовані не лише на виявлення кримінально-правових та криміналістичних ознак злочину, а й на правильну кваліфікацію діяння [4, с. 53]. Отже, шляхом проведення огляду

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

місця події, слідчий може збирати та перевіряти інформацію, ще до моменту внесення її до ЄРДР.

Постановка криміналістичних завдань на початковому етапі розслідування спрямована на досягнення головної мети – встановлення основних обставин події злочину та особи підозрюваного (обвинуваченого). Ці завдання можуть бути розділені на дві групи: а) завдання організаційно-управлінського характеру, що забезпечують відповідні умови для постановки і вирішення другої групи завдань; б) завдання розшукового і тактичного характеру, безпосередньо спрямовані на встановлення обставин розслідуваної події [2, с. 93].

До першої групи належать: 1) з'ясування й оцінка слідчої ситуації, що склалася на момент внесення до ЄРДР даних про злочин. Це вихідне криміналістичне завдання, що зумовлює постановку наступних завдань і дій (організаційного і тактичного плану). Вивчення й оцінка вказаної ситуації передбачає аналіз одержаної інформації щодо ознак насильницького злочину, наявності або відсутності відомостей про обставини його вчинення; 2) визначення джерел інформації про обставини події, що розслідується, – їх характеру та місцезнаходження. Найпоширенішими джерелами інформації у цій категорії справ на початковому етапі розслідування можуть бути: місце злочину, де залишаються сліди; речові докази, що свідчать про різноманітні обставини злочину та особу злочинця; показання потерпілого, очевидців та інших свідків про час вчинення злочину, механізм події, застосування злочинцем засобів і знарядь, прикмети злочинців; 3) вибір форми і прийомів взаємодії з органами і службами, що ведуть оперативно-розшукову роботу; 4) визначення напряму розслідування і складання плану дій. Вибір напряму розслідування полягає у висуванні кола слідчих версій з основних обставин події та у визначенні першочергових завдань, які повинні бути вирішені на основі вихідної інформації [2, с. 93-94]. Взаємна відповідність та упорядкованість у діях слідчого та оперативного співробітника, дозволить досягнути одержати певну інформацію та об'єктивні результати у найкоротший термін.

До другої групи завдань, що постають на початковому етапі розслідування названої категорії злочинів, належать: 1) одержання даних про спосіб, обстановку й інші обставини події, що дозволяє орієнтуватися в її змісті й характері; 2) збір і вивчення даних про особу потерпілого, що допомагає точніше з'ясувати мотиви і цілі злочинця, наявність чи відсутність інсценування нападу, висунути версії про коло причетних до злочину осіб; 3) одержання й аналіз інформації про злочинця та його спільників, що дозволяє висунути обґрунтовані версії стосовно особи злочинця, місця його проживання, рис характеру для подальшого встановлення і затримання [3, с. 115].

На думку багатьох криміналістів, початковий етап розслідування становить важливий інтервал слідчої діяльності, який визначається характером криміналістичних завдань, які стоять перед слідчим з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань і необхідні для досягнення ключових цілей розслідування справи [5, с. 120].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Основні завдання початкового етапу розслідування катування:

- встановлення джерела отримання інформації. Це завдання полягає в тому, що потрібно докладно встановити, хто звернувся із заявою до правоохоронних органів, якщо ж це просто надійшло повідомлення від інших осіб, у такому разі потрібно встановити особу, яка потерпіла від конкретного злочину, та осіб, які це повідомили;

- збір інформації про особу потерпілого, що допоможе з'ясувати мету, мотиви та цілі злочинця, а також спосіб вчинення, обстановку та місце вчинення злочину;

- реєстрація заяви та внесення її до Єдиного реєстру досудових розслідувань;

- по змозі проведення огляду місця події (усе залежить від ситуації, яка склалась, та пройденого часу);

- оцінка слідчої ситуації, що дозволяє слідчому визначити та поставити перед собою певні завдання для розслідування конкретного злочину;

- висунення версій, відповідно до слідчої ситуації;

- встановлення форм і прийомів взаємодії з оперативними службами, залучення спеціалістів;

- складання плану розслідування [2, с. 98]. В такому випадку момент закінчення початкового етапу розслідування, залежить від кількості виконаних завдань.

Отже, початковий етап розслідування катувань вчинених поліцейськими залежить, насамперед, від кількості відомостей про факт вчинення катування поліцейськими, та злагожденості дій слідчого та оперативного апарату.

Список літератури:

1. Згвалтування та катування у приміщенні відділення поліції – ДБР затримало двох поліцейських. Державне бюро розслідувань офіційний веб-сайт. 25.05.2020. URL: <https://dbr.gov.ua/news/zgvaltuvannya-ta-katuvannya-u-primischenni-viddilennya-policii-dbr-zatrimalo-dvokh-policeyskikh> (дата звернення: 03.06.2020)

2. Коваль М. М. Методика розслідування катувань, що вчиняються співробітниками Національної поліції : дис. канд. юр. наук : 12.00.09 / Коваль Марія Мирославівна. Львів, 2017. 237 с.

3. Кузьменко Н. К. Периодизация этапов в методике расследования преступлений. Методика расследования преступлений (общие положения): матер. науч.-практ. конф. М., 1976. С. 114–116.

4. Озар В. Г. Виявлення органами досудового розслідування ознак злочинів, пов'язаних із катуванням. Вісник ХНУВС. 2014. № 1 (16). С. 49–58.

5. Ищенко Е. П. Первоначальный этап расследования как основа доказательственной деятельности по уголовному делу. Проблемы доказательственной деятельности по уголовным делам. Красноярск, 1985. 118–127 с.

ВИКОРИСТАННЯ CAS-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ХІРУРГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

Бажан Вікторія Михайлівна,

студентка,
факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії,
Вінницький Національний Технічний Університете, м. Вінниця

Романюк Олександр Никифорович,

д. т. н., професор,
завідувач кафедри програмного забезпечення,
Вінницький Національний Технічний Університет, м. Вінниця

Денисюк Алла Василівна

асистент кафедри програмного забезпечення,
Вінницький Національний Технічний Університет, м.Вінниця

Сьогодні важливою 3d-візуалізація для планування операцій та здійснення хірургічного втручання з використанням cas-технологій стає усе популярнішою та затребуваною технологією. CAS-технології (від англ. Computer Assisted Surgery), або автоматизовані операції, це є хірургічний підхід, а також ряд методів, в яких комп'ютерні технології використовуються для хірургічного планування або для виконання хірургічних процедур. CAS-технології також відомі як комп'ютерна хірургія, комп'ютерне втручання, зображення керованої хірургії та хірургічної навігації [1]. CAS-технології включають в свій склад систему 3D-візуалізації, основу на використанні медичних зображень, з формуванням комп'ютерної, анатомічної 3D-моделі зони пацієнта для подальшого планування хірургічного втручання разом з виконанням віртуальної операції.

В середині 70-их років минулого століття, в сучасній медицині відбулися суттєві зрушення - на основі впровадження в медичну практику методів променевої діагностики і розвитку інформаційних технологій були запропоновані нові технології в діагностиці, візуалізації, терапії, хірургії та для фаз реабілітаційного лікування. Основні напрямки впровадження інформаційних технологій в медичну практику пов'язані з обробкою великих обсягів різноманітної медичної інформації та управлінням медичними установами. Однак найбільш серйозні проблеми виникли при впровадженні інформаційних технологій в практику підготовки і планування хірургічного лікування. Це пов'язано з тим, що вимоги підвищення можливостей хірургічного лікування і його ефективності привели до різкого зростання і ускладнення технічного оснащення хірургів, включаючи найскладніші

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

робототехнічні і комп'ютерні системи. В результаті перед хірургами постала проблема вирішення множини незвичних і досить складних технічних завдань, що виникають при використанні сучасного хірургічного інструментарію. При цьому для вирішення цих завдань практично неможливо було безпосередньо використовувати добре відпрацьовані та освоєння інженерні методи, так як об'єктом хірургічного втручання є різні тканини живого організму, властивості і поведінку яких принципово відрізняються від властивостей технічних матеріалів та об'єктів [2].

Методи променевої діагностики дозволили лікарям істотно підвищити точність діагностики до і в процесі хірургічної операції. Швидкий розвиток методів комп'ютерної графіки забезпечило високоякісну 3D-візуалізацію анатомічних структур пацієнта, при цьому хірурги та члени хірургічних бригад отримали можливість точно позиціонувати хірургічний інструмент в анатомічному полі та спостерігати його візуальне відображення. В результаті виявилось можливим послідовно і безперервно нарощувати складність і точність хірургічних операцій, скорочувати час хірургічного втручання і підвищувати його ефективність. Можливості точних 3D моделей і методів візуалізації прижиттєвої анатомії пацієнта і патологічних процесів дозволили розробити ряд методик і програмних засобів для передопераційного та інтраопераційного планування хірургічного втручання та забезпечити підтримку прийняття рішень при підготовці хірургічних операцій.

Однак, як правило, ці методики призначені для вирішення приватних завдань конкретного типу операцій і не придатні для оцінки процесу повної реабілітації пацієнта і всіх його функціональних систем до і після операції. У той же час, виходячи з можливостей сучасних інформаційних технологій, існуючих методів діагностики і постійно зростаючих вимог до якості результатів лікування, в тому числі хірургічного, очевидно вимога системного підходу до інформаційно-діагностичного супроводу пацієнтів на всіх стадіях їх лікування.

Завдання автоматизованого супроводу роботи хірурга в багатьох випадках можна розглядати як технічну задачу і використовувати для її вирішення ефективні і перевірені методи і технології комп'ютерної графіки та CAD / CAE / CAM систем. В даний час такий підхід, в основному, реалізується за допомогою спеціальних технологій підготовки хірургічного втручання, включаючи діагностику, а також передопераційне планування та інтраопераційне супровід. Спочатку вони називалися Image Guided Surgery технологіями, а потім Computer Aided або Assisted Surgery - CAS технологіями. Роботи над цими технологіями в країнах Заходу були розпочаті в середині 90-х років минулого століття і в даний час ці методи досить широко використовуються в західній медицині [2]. CAS технології також менш інвазивні ніж традиційна хірургія, тому що хірурги можуть бути більш точними, використовуючи сучасні технології і робототехнічний інструмент замість традиційного ручного хірургічного інструменту [2] в процесі операції. Це дозволяє підвищити рівень безпеки пацієнта та знизити ризик післяопераційних ускладнень.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Підготовка оперативного втручання з використанням CAS технологій проводиться хірургами спільно з висококваліфікованими технічними фахівцями, які використовують різні прикладні програмні системи CAD / CAM і комп'ютерної графіки, не призначені для вирішення завдань підготовки хірургічного втручання. Традиційно комплект таких програм складається з програми (AMIRA, Mimics і т.п.), що забезпечує обробку даних променевої діагностики, як правило, представлених у форматі DICOM, потужного 3D графічного редактора (Autodesk 3DStudio Max і т.п.) і інших програмних систем. Для підвищення ефективності роботи хірургів при плануванні і проведенні операцій в Центральному науково-дослідному інституті стоматології та щелепно-лицевої хірургії (ЦНДІЗ і ЧЛХ) на основі 3D моделей анатомічних елементів і технологічного оснащення, створених з використанням перерахованих програм методом стереолітографії виготовляються їх пластикові моделі.

Для автоматизованої підтримки процесів реалізації CAS технологій розробляються спеціальні програмні комплекси, які отримали назву CAS систем. Вдалим прикладом таких систем є програма SimPlant фірми Materialise, орієнтована на вирішення проблем хірургії в стоматології. Традиційно CAS системи призначені для підвищення ефективності роботи хірурга та мінімізації хірургічного втручання. Це досягається шляхом вирішення таких завдань:

- 3D візуалізація і побудова 3D геометричної моделі за даними променевої діагностики;
- подання анатомічних об'єктів із заданою точністю, інтеграції етапів хірургічного втручання;
- предоперативне планування і інтраопераційний супровід.

При цьому процес хірургічного лікування в даний час складається з таких етапів:

1. вивчення пацієнта - клінічні аналізи та початкова діагностика;
2. уточнена діагностика на базі методів променевої діагностики;
3. візуалізація патології і створення 3D моделей анатомічних елементів пацієнта;
4. планування оперативного втручання, виготовлення інструменту та оснастки для виконання операції;
5. виконання операції, інтраопераційний супровід і фіксація ходу операції;
6. оцінка результатів хірургічного втручання та прийняття рішення про подальші дії щодо реабілітації пацієнта.

CAS системи використовуються для вирішення завдань з другого до п'ятого етапу і спеціалізуються відповідно до розділів хірургії: щелепно-лицьова, нейрохірургія, хірургія кінцівок і т.п. Така спеціалізація обумовлена істотними відмінностями в анатомії і фізіології відповідних органів людського тіла. У вітчизняній практиці CAS системи не набули поширення через недостатнє використання сучасних інформаційних технологій в медицині, а також оскільки вони не адаптовані до вітчизняних умов, мають високу вартість і складні в освоєнні. У зв'язку з цим подібні операції в нашій країні виконуються тільки в деяких клініках, де є технічні фахівці, здатні разом з хірургами вручну,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

використовуючи програмні засоби CAD / CAM і комп'ютерної графіки, вирішувати завдання третього, четвертого і п'ятого етапів, пов'язані зі створенням 3D моделей анатомічних елементів пацієнта, плануванням хірургічного втручання, проектуванням імплантатів.

У роботі [2] пропонується почати створення CAS системи, призначеної для хірургів щелепно-лицевої хірургії, а також розширити рамки використання CAS систем і включити ряд нових етапів, функціонально забезпечуваних і підтримуваних CAS системами. Відповідно розширюється коло завдань, що вирішуються за використанням CAS систем, і саме поняття - CAS системи, як засобу автоматизації роботи медичних фахівців, впершу чергу хірургів, у процесі повної реабілітації пацієнта. Пропонується розглядати процес лікування пацієнта як єдиний і безперервний процес, спрямований на повне вилікування пацієнта при мінімізації всіх негативних наслідків і шкоди для пацієнта. Для вирішення цього завдання необхідна інтеграція всіх етапів реабілітації пацієнта з урахуванням їх взаємного впливу і прогнозних оцінок наслідків при прийнятті рішень, як по окремих етапах, так і по всьому процесу реабілітації.

З урахуванням викладених положень і на основі аналізу існуючих CAS технологій, сучасних технологій CAD / CAE / CAM, комп'ютерної графіки та технічних засобів і перспектив їх розвитку пропонується нова структура медичного технологічного процесу (МТП) хірургічного лікування пацієнта, який повинен включати такі етапи:

- 1) дослідження пацієнта - клінічні аналізи і початкова діагностика;
- 2) уточнена діагностика на базі діагностичної мультимодальної моделі пацієнта, що об'єднує результати різних методів променевої і функціональної діагностики;
- 3) мультимодальна комплексна візуалізація патології і синтез вигляду пацієнта з патологією як післяопераційної 3D моделі пацієнта;
- 4) прийняття рішення про необхідність хірургічного або інших методів лікування;
- 5) створення гібридних, мультимодальних (проектних) 3D моделей необхідних анатомічних елементів пацієнта з необхідною точністю, зіставлення актуальної моделі пацієнта з післяопераційною моделлю;
- 6) оцінка патології, вибір концептуальних варіантів реалізації оперативного втручання та числа етапних оперативних втручань;
- 7) вибір варіанта виконання операції на основі моделювання ходу операції (на базі розрахункової моделі пацієнта), визначення технологічної структури обраного варіанту;
- 8) планування (конструкторське проектування) оперативного втручання з урахуванням робочих зон інструменту та доступності операційних зон для хірурга, проектування інструменту і оснастки для виконання операції. Вибір інтраопераційної навігаційної системи і оцінка необхідності і можливостей використання спеціальних засобів (хірургічних роботів, мікроманіпуляторів, лапароскопії, ендоскопії та т.п.);

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

9) прогнозування результатів післяопераційного одужання пацієнта для запропонованого варіанту оперативного втручання (на базі розрахункової моделі пацієнта) з можливістю повернення на етап 7 при негативній оцінці даного варіанту;

10) технологічне проектування оперативного втручання як медичного технологічного процесу з підготовкою загального плану операції і операційних карт для кожного члена хірургічної бригади, виготовлення інструменту та оснастки для виконання операції;

11) тренування хірургічної бригади в умовах доповненої (augmented) реальності;

12) виконання операції, інтраопераційне супровід ходу операції з можливістю оперативної зміни плану операції і використовуваного інструментарію, фіксація ходу операції;

13) моніторинг стану пацієнта з використанням діагностичної унімодальної моделі пацієнта, при задовільному стані - повернення до пункту 5 при наявності невиконаних етапних оперативних втручань;

14) оцінка результатів хірургічного втручання, зіставлення їх з результатами прогнозування (пункт 9) і прийняття рішення про подальші дії щодо реабілітації пацієнта.

Відповідно до запропонованої структури процесу хірургічного лікування можна сформулювати вимоги [] до завдань, що вирішуються CAS системою:

- створення необхідних геометричних 3d моделей анатомічних ділянок пацієнта із заданою точністю і на їх основі мультимодальної діагностичної моделі за даними променевої і функціональної діагностики;

- візуалізація різних 3d моделей анатомічних областей пацієнта;

- створення гібридних мультимодальних (проектних) 3d моделей необхідних анатомічних елементів пацієнта із заданою точністю;

- синтез еталонного післяопераційного вигляду пацієнта і відповідних післяопераційних 3d моделей;

- створення гібридних мультимодальних (розрахункових) 3d моделей необхідних анатомічних елементів пацієнта із заданою точністю для моделювання процесу оперативного втручання і післяопераційних змін в процесі одужання пацієнта;

- формальний опис оперативного втручання, створення бібліотеки описів типових хірургічних операцій;

- синтез технологічного оснащення оперативного втручання для усунення патології;

- моделювання процесу обраного варіанту оперативного втручання з урахуванням робочих зон інструменту і доступності операційних зон для хірурга при прийнятті рішення щодо вибору варіанта операції;

- проектування інструменту і оснастки для виконання операції;

- прогнозування наслідків оперативного втручання;

- технологічне проектування оперативного втручання;

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

- інтраопераційне супровід ходу операції з можливістю оперативної зміни плану операції і використовуваного інструментарію.

Для вирішення перерахованих завдань необхідно провести ряд дослідницьких робіт для розробки відповідних методів і моделей. Необхідно також сформулювати специфікацію до нового покоління CAS систем, розробити їх теоретичну і алгоритмічну базу і самі системи [2].

Проведено аналіз CAS-технології. Описано процес планування операції і здійснення хірургічного втручання.

Список літератури

1. 3Д-візуалізація для планування операцій і виконання хірургічного втручання [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://docplayer.ru/57412432-3d-vizualizaciya-dlya-planirovaniya-operacij-i-vypolneniya-hirurgicheskogo-vmeshatelstva-cas-tehnologii.html>
2. CAS-системи – системи автоматизованого проектування в хірургії [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://engineering-science.ru/doc/168885.html>

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

Баранцова І. О.

доцент кафедри методики викладання германських мов
МДПУ імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь

Анотація. У статті розглянуто і проаналізовано тексти англomовної реклами, а також лексичні особливості даних текстів і труднощі при їх перекладі на українську мову.

Ключові слова: реклама, рекламний текст, переклад, адаптація, лексико-семантичні трансформації, ревізія.

Реклама значною мірою впливає на життя суспільства: вона присутня у більшості сфер людської діяльності і є механізмом передачі інформації, суджень та шляхом впровадження продукції на нові ринки. Перекладені рекламні тексти – це засоби, які дозволяють зарубіжним компаніям здобути відомість та завоювати репутацію серед покупців в інших країнах. Успіх рекламної кампанії безпосередньо залежить від якості її перекладу, який вважається свого роду мистецтвом і вимагає від перекладача не тільки гарного володіння лінгвістичними та стилістичними навичками, але й таких якостей, як креативність, влучність, обізнаність в культурних традиціях мови перекладу.

Отже, існує необхідність в системному вивченні такого складного та динамічного явища, як рекламний текст, та аналізі лінгвостилістичних особливостей, які можуть вплинути на процес перекладу.

Метою даної статті є виявлення основних лінгвостилістичних особливостей рекламних текстів та факторів, що впливають на процес їх соціолінгвістичної адаптації до мови перекладу. Матеріалом дослідження слугують англomовні рекламні тексти та слогани провідних зарубіжних компаній, виокремлені із засобів масової інформації, а також авторські варіанти їх перекладу українською мовою.

Реклама – явище, яке перебуває на межі кількох наук: лінгвістики (адже використовує слово як основний важіль впливу), психології (при написанні рекламних текстів враховуються певні особливості сприйняття інформації потенційними покупцями) та економіки (головною метою рекламодавців є отримання прибутку від продажу певного товару). Отже, не дивно, що рекламні тексти були проаналізовані з різних боків багатьма видатними вченими. Зокрема В. Аренс, К. Бове, І. Гольман, Ф. Котлер, М. Хайтт, Ю. Шатін вивчали економічні аспекти рекламних текстів; М. Апетян, О. Бондаренко, Н. Жукова, І. Злобіна, К. Крістеллі, Н. Кушнір, Л. Мороз, Ю. Рябчук досліджували лінгвістичні особливості англomовних рекламних текстів та проблеми їх перекладу; І. Імшинецька та Т. Добросклонська вивчали мову реклами та її особливості.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Рекламний текст належить до досить нової сфери мовознавства – медіалінгвістики. З огляду на свою багатоаспектність та поліфункціональність поняття рекламного тексту – багатогранне та комплексне. Спробуємо розглянути найбільш вдалі визначення та запропонуємо робочий варіант.

В. Аренс та К. Бове дають таке визначення: «Реклама – це неособиста форма комунікації переконливого характеру з чітко вказаним джерелом фінансування, яка передає інформацію про продукт, послугу або ідею через різні засоби масової комунікації» [1, с. 6].

На думку І. Імшинецької, в рекламному тексті «думок повинно бути багато, а слів, якими ці думки передаються, – якомога менше, крім того, добираючи слова, не треба забувати про те, що рекламний текст не тільки інформує і переконує, але й формує ставлення до рекламованого об'єкта. Емоції, викликані у читача, залежать від якості підбраного лексичного матеріалу» [2].

Т. Добросклонська у своїй роботі, присвяченій вивченню медіалінгвістики, акцентує увагу на таких властивостях рекламних текстів: «Рекламні тексти найбільш повно поєднують у собі реалізацію двох функцій впливу: функцію впливу мови, яка реалізується за допомогою усього арсеналу лінгвістичних засобів виразності, і функцію впливу засобів масової комунікації, яка реалізується шляхом застосування особливих медіа технологій» [3, с. 135].

Отже, рекламний текст – це коротке інформаційне повідомлення, створене для того, щоб стимулювати збут продукту або послуги, яке має сильне переконуюче посилення, виражене за допомогою лінгвістичних засобів мови. Рекламні тексти часто націлені на велику аудиторію і розраховані на переконання цієї аудиторії придбати певний продукт. Досягнення збереження цієї мети є провідною задачею перекладача і потребує, у зв'язку з цим, врахування певних особливостей та функцій в процесі перекладу.

Проаналізувавши матеріали з цієї теми, можна виділити такі фактори, що впливають на добір лексичного матеріалу, який буде використаний при перекладі рекламних текстів:

1) Тип рекламованого об'єкта. Продукція різного типу має значний вплив на стиль рекламного тексту та добір лексичного матеріалу. Так, реклама коштовностей буде значно відрізнятися за структурою та змістовим наповненням від реклами мила або продуктів харчування.

2) Тип впливу на цільову аудиторію: метод агресивного або м'якого впливу. При методі агресивного впливу рекламодавець звертається до покупця безпосередньо. Тут немає завуальованих реплік або натяків. Є лише продукт та пропозиція скористуватись ним. Характерним для цього типу буде використання наказового способу дієслів, використання назви торгової марки у тексті повідомлення або натяк на пряме призначення продукції.

3) Гендерне спрямування впливу рекламного тексту. Не таємниця, що кожен товар має свою цільову аудиторію. Отже, врахування певних психологічних особливостей різних груп людей допоможе створити максимальний ефект впливу на них. Найбільшу різницю у психологічному плані сприйняття інформації становлять чоловіки і жінки. Підбираючи лексичний матеріал, рекламодавці враховують ці особливості. Так, наприклад, чоловіки, обираючи

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

машину, більше оцінять її технічні характеристики та той ефект, який придбання певного автомобіля матиме на їхній статус, самооцінку тощо. Жінки будуть обирати надійність, безпечність, легкість у використанні.

4) Використання прикметників. Рекламні тексти мають містити велику кількість прикметників для створення яскравих образів продукції в думках покупців. Але вони можуть стати каменем спотикання для перекладача, адже в англійській мові прикметники багатозначні, інколи досить важко підібрати правильний еквівалент при перекладі. Ще однією особливістю є використання прикметників у ступенях порівняння. Це пов'язане насамперед з наявністю на ринках збуту однакових товарів різних виробників. Отже, використовуючи вищий та найвищий ступені порівняння, рекламодавці акцентують увагу покупця на перевагах даного продукту серед ряду подібних.

Генералізація – це лексико-семантична заміна одиниці вихідної мови, що має більш вузьке значення, одиницею мови перекладу з більш широким значенням [4, с. 24]. Наприклад: Land Rover: «Go beyond» «За межею буденного». Англійське словосполучення «go beyond» «перевищувати» при перекладі набуло більш широкого значення, для демонстрації більших можливостей для водіїв з новим Land Rover.

Антонімічний переклад – заміна форми слова в мові оригіналу на протилежну за значенням в мові перекладу (позитивне значення – на негативне і навпаки) [4, с. 15]. Наприклад: (58) KFC «Nobody does chicken like KFC» «Ніхто не готує курку так, як KFC».

Ще одним прийомом перекладу рекламних текстів є ревізія, яка передбачає формування зовсім нового рекламного тексту в мові перекладу. Ревізія використовується перекладачами, якщо адаптація тексту неможлива, адаптований текст виходить невдалим або не відображає основного змісту, закладеного у повідомленні. Але варто зазначити, що ревізія є досить ризикованим перекладацьким прийомом, який здатен повністю змінити ідею, закладену виробником, тому до неї слід звертатися тільки в разі гострої потреби.

Можна зробити висновок, що переклад рекламних текстів – складний, творчий процес, який потребує врахування багатьох факторів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Arens W. *Contemporary Advertising* / William Arens, Courtland Bovée. – New York: McGraw-Hill Education, 1994. – 573 p.
2. Имшинецкая И.А. *Креатив в рекламе* / И.А. Имшинецкая. – М.: РИП – Холдинг, 2002. – 172 с.
3. Добросклонская Т.Г. *Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ* / Т.Г. Добросклонская. – М.: Флинта-Наука, 2008. – 203 с.
4. Науменко Л.П. *Практичний курс перекладу з англійської мови на українську: навч. посіб.* / Л. Науменко, А. Гордеева. – Вінниця: Нова книга, 2011. – 138 с.

ДЕТІНІЗАЦІЯ ТА ДОБРОВІЛЬНЕ ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКОВОЇ КУЛЬТУРИ

Башинський Ігор Анатолійович

головний державний інспектор
Головне управління ДПС у Херсонській області,
Автономній Республіці Крим та м. Севастополі

Важливою складовою економічного розвитку України є формування високої податкової культури в населення. У кожній країні цей процес відбувається по-різному. Проте результат спільний – виховати в громадян свідомість щодо добровільності сплати податків. Саме тому головною метою органів Державної податкової служби (далі – ДПС) є впровадження ідеології добровільності декларування доходів, взаєморозуміння та формування високої податкової культури громадян.

Декларування – важливий процес, що поєднує інтереси держави і суспільства. Надходження податку з доходів фізичних осіб від сплати задекларованих громадянами доходів є одним із резервів наповнення місцевого бюджету. Отже, ідеться про повноцінне функціонування місцевих бюджетів, що забезпечують життя самоврядних громад сіл, селищ і міст. Надходження сум податку з доходів фізичних осіб, що все ще залишається базовим, визначає стабільність у регіонах. Невиконання місцевих бюджетів за власною дохідною базою може значно ускладнити функціонування бюджетної сфери. А це – зарплати вчителів, лікарів, працівників культури, виконання соціальних програм тощо. Саме тому всі громадяни повинні розуміти, що, сплачуючи цей податок, вони підтримують саме місцеві бюджети, а останні – формують соціальну політику своїх регіонів.

Податкова культура є віддзеркаленням ціннісних орієнтирів громадян у сфері публічних відносин між ними та органами контролю й державою в цілому. При цьому декларування є одним із індикаторів її здійснення. Високий рівень податкової культури характеризується прозорістю відносин між платником податків та податковим органом, добровільністю сплати податків. Він можливий лише в разі відчуття справедливості в процесі сплати податків, в іншому разі ймовірні корупційні прояви [1].

Як відомо, одним із конституційних обов'язків громадян України є обов'язок брати участь у формуванні державного та місцевого бюджетів шляхом сплати податків і зборів та подання до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік у порядку, встановленому законом [2].

Добровільне дотримання податкового законодавства передбачає, що платники податків мають самостійно, на основі внутрішніх мотивів та

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

інтересів, що враховують потребу поступального розвитку держави, виконувати вимоги податкового законодавства. Зокрема, правильно та вчасно здійснювати облік та декларування податкових зобов'язань, проводити їх сплату, не допускати виникнення податкового боргу та здійснювати співпрацю з державними органами з питань оподаткування. У межах виконання своїх функцій платники ведуть облік процесів і результатів власної фінансово-господарської діяльності, розраховують їх податкові наслідки, вносять відповідну інформацію до податкової звітності та сплачують розраховані податкові зобов'язання [3].

Декларування доходів як інструмент державної політики може стати дієвим і в контексті забезпечення детінізації доходів, оскільки детінізація може мати кілька складових. Виплата ж офіційних заробітних плат повним обсягом є лише однією складовою. Іншою, але не менш значущою, є самостійне декларування громадянами своїх доходів повним обсягом.

За повідомленням прес-служби ДПС України підсумки проведеної кампанії декларування доходів 2019 року свідчать про зростання добровільної сплати податків. Загалом по Україні з початку 2019 року понад 596 тисяч громадян подали податкові декларації про майновий стан і доходи, якими задекларували отримані 2018 року доходи на загальну суму 94,4 млрд. грн. Громадяни самостійно визначили до сплати майже 3,4 млрд. грн. податку на доходи фізичних осіб та майже 485 млн. грн. військового збору. Як відомо, порівняно з 2017 роком показники суттєво поліпшилися [4].

Наразі в межах проведення кампанії декларування податківці прагнуть створити для громадян, які заповнюють річні декларації про доходи, максимально комфортні умови. З цією метою розгорнуто масштабну інформаційно-роз'яснювальну роботу серед громадян.

На офіційному веб-сайті ДПС України створено окремих розділ під назвою «Деклараційна кампанія 2020». Тут розміщено всю потрібну нормативно-правову базу, форму податкової декларації про майновий стан і доходи, зразки її заповнення, роз'яснюються способи та граничні строки подання податкової декларації, коментується, яка відповідальність настає за несвоєчасне подання декларацій, проводяться консультації з питань декларування доходів тощо. Крім того, роз'яснення з питань декларування активно публікуються в засобах масової інформації. Зазначені дії податківців сприятимуть формуванню нової ментальності українських громадян, підвищенню рівня податкової культури, усвідомленню важливості їх ролі в наповненні бюджету, та, відповідно, зростанню рівня добробуту населення.

З метою заохочення громадян, які добровільно і завчасно декларують отримані доходи і відповідно сплачують податки, територіальні підрозділи ДПС України запроваджують спеціальні конкурси. Конкурс «Кращий декларант року» проводиться серед громадян – декларантів (не приватних підприємців), які самостійно і завчасно задекларували доходи і сплатили податки (наприклад, добровільно задекларували значні іноземні доходи, дохід від продажу нерухомості та рухомого майна, інвестиційний дохід, доходи від здавання в найом нерухомості, подарунки). Крім того, у ДПС України щороку

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

оголошується конкурс на кращу соціальну рекламу декларування доходів громадян. На офіційному веб-сайті ДПС по кожному регіону розміщуються найкращі роботи з питань декларування доходів: презентації, розфарбовки, плакати, календарі, пам'ятки, листівки, білборди, сітілайти, брошури, буклети, флаєри, журнали, конверти, фотографії сувенірів, лозунги, рушники, візитівки, альбоми [5]. Проведення подібних конкурсів із залученням широкого кола громадськості з усіх регіонів, безумовно, сприяє створенню атмосфери добровільної сплати податків, виховання соціальної поваги до громадян, які самостійно і вчасно декларують доходи і сплачують податки з таких доходів, забезпечення умов для зростання кількості сумлінних декларантів, пропагування свідомого відношення до сплати податків з усіх отриманих доходів, підвищення загального рівня податкової культури населення.

Важливо наголосити, що добровільна сплата податків – це показник рівня соціальної та громадянської культури. Декларування повинно стати невід'ємним складником менталітету громадян, оскільки суспільна мораль має бути орієнтованою на публічний осуд тих, хто приховує доходи. Україна стане розвинутою європейською державою лише за умови, коли всі учасники податкових відносин розуміють ті усвідомлюють, що існує безпосередній зв'язок між сплатою податків та добробутом суспільства. На шляху до поліпшення громадського життя, досягнення в майбутньому європейських стандартів ведення господарства і якості життя має бути все чесно та прозоро, податки слід сплачувати добровільно й повним обсягом. Заробітна плата є одним із основних джерел доходів громадян. Проте, водночас, тіньові процеси у сфері виплати заробітної плати в умовах сьогодення набули особливого поширення, а проблема боргів із виплати заробітної плати в Україні існує не один рік.

Водночас, як відомо, у всьому цивілізованому світі офіційна праця і зарплата – це потреба, а висока податкова культура зі сплати податків – це норма. Проте в Україні ситуація з неофіційною працею та відповідно – несплатою податків досягла загрозливого масштабу.

За даними Мінекономрозвитку, тіньова економіка в Україні становить близько 30% ВВП [6]. Це вагомий показник, що істотно впливає на умови ведення бізнесу, розвиток країни та її інвестиційну привабливість. Тіньова економіка в Україні є однією із найбільших перешкод розвитку конкурентоспроможності країни, зростання соціальних стандартів життя населення та інтеграції в європейське співтовариство. Вона є відбиттям активної криміналізації економічних процесів, високої корумпованості органів державної влади та низької правової і податкової культури юридичних та фізичних осіб. Вирішення цих проблем – серйозний виклик Україні після політичних змін останнього часу.

Складовими тіньової економіки є три види ухилення від сплати податків, а саме:

- приховування доходу від бізнесу;
- приховування реальної кількості найманих працівників;

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

- приховування реальних розмірів виплаченої зарплати, або ж виплата зарплати «в конвертах».

Зрозуміло, що реальні масштаби ухилення від сплати податків та зборів неможливо оцінити на основі статистики та математичних розрахунків. Проте за даними соціологічних опитувань можна дійти певних висновків близьких до реального стану справ у цій сфері. Як показало дослідження, проведене Київським міжнародним інститутом соціології 2019 року, рівень тіньової економіки 2018 року склав 47,2% від загального обсягу ВВП. Найбільш «тінізованими» секторами економіки є роздрібна торгівля та будівництво, де масштаби тіньової економіки перевищують 50% [7].

Цей рівень корелюється з даними опитування, проведеного в межах проекту USAID «Трансформація фінансового сектору». Опитування показало, що близько половини українців відчуває себе комфортно, ухиляючись від сплати податків. Наприклад, 48% погодилися б отримувати частину зарплати готівкою «в конверті» і лише 33% від опитаних респондентів відмовились би від таких виплат. У той же час 77% опитаних хочуть бачити, як витрачаються сплачені ними податки, і лише 9% не вважають це важливим [8].

Масштаби приховування та неповного звітування досить великі і за даними опитування 2018 року склали в середньому:

- 40% своїх доходів підприємства України залишали не задекларованими;
- 32% працівників компаній не були офіційно працевлаштованими;
- 45% заробітної плати працівників компаній було виплачено неофіційно [8].

Таким чином, можна констатувати, що реальні факти неукладення трудових договорів, використання інших форм регулювання трудових відносин в обхід законодавства (наприклад, цивільно-правові договори, офіційне оформлення на неповний робочий день при повній зайнятості), виплати заробітної плати «в конвертах» набули значних масштабів, попри значні розміри штрафних санкцій.

Як відомо, нині в Україні з фонду заробітної плати справляється три податки та збори. Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – 18%, військовий збір (ВЗ) – 1,5 % та єдиний соціальний внесок (ЄСВ) – 22%, що регулюються нормами Податкового кодексу України та Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Існує значне навантаження на фонд оплати праці та досить незручне адміністрування, що призводить до виводу офіційної заробітної плати в «тінь». Мінімізувати ці масові із заробітними платами схеми, на нашу думку та експертів, може лібералізація трудового законодавства, забезпечення свободи трудового договору, радикальне зменшення надмірного навантаження на фонд оплати праці. Суть змін: замінити три чинні податки та збори на один – єдиний податок із заробітної плати, що буде сплачуватися на єдиний казначейський рахунок. Податок повинен включати себе ПДФО, ВЗ, ЄСВ, відрахування до Фонду захисту інвалідів. У майбутньому до складу єдиного податку із заробітної плати можна ввести відрахування на страхову медицину, що буде сприяти зацікавленості самих працівників укладати офіційні трудові договори.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Запровадити єдиний звіт з фонду оплати праці, що замінить чинні звіти. Розмір єдиного податку із заробітної плати пропонується зменшувати поступово: наприклад, на першому етапі зменшити з 40% до 30%, на другому з 30% до 20%. Втрати бюджету буде нівельовано за рахунок виводу зарплати з «тіні». Витрати на адміністрування буде зменшено: замість трьох рахунків та платіжних доручень, – один, замість трьох особових рахунків – один, замість двох податкових звітів – один та один інспектор задіяний в камеральних та документальних перевірках.

Своєю чергою, нелегальне працевлаштування має негативні наслідки для держави і громадян. Нелегальна праця знижує доходи місцевих бюджетів, бюджетів Пенсійного фонду та фондів соціального страхування, знижує рівень державного соцзабезпечення, зменшує інвестиційну привабливість країни, спотворює бізнес-конкуренцію. Неофіційно працевлаштована особа позбавлена законодавчого захисту та залежить від роботодавця, його дій відносно працівників.

З метою виведення бізнесу із тіньового сектору новоствореній ДПС України слід розпочати широкомасштабну роботу з детінізації економіки, активні заходи щодо сприяння легалізації праці і заробітної плати, роз'яснювальну роботу з роботодавцями, які офіційно виплачують своїм працівникам лише мінімальну заробітну плату, а решту – без належного обліку та відповідно – без сплати встановлених податків і зборів до бюджету.

У той же час податківцям потрібно постійно віднаходити нові форми інформаційної й роз'яснювальної роботи з більшою частиною населення щодо висвітлення інформації про такі негативні явища, як використання праці незареєстрованих найманих працівників, виплату заробітної плати «в конвертах» або в розмірі, що є нижчим від законодавчо встановленого мінімуму. Ціль такої роботи – викоринити практику виплати заробітної плати «в конвертах», збільшити надходження податку з доходів фізичних осіб до місцевих бюджетів завдяки збільшенню обсягу виведених з «тіні» доходів.

Отже, нелегальна трудова діяльність в Україні свідчить про низьку податкову культуру як роботодавців, що мінімізують видатки на оплату праці і не сплачують податки, так і працівників, які погоджуються на такі умови. Уважаємо, що кожна сторона нелегальної трудової діяльності (роботодавець пропонує умови, а найманий працівник з ними погоджується) свідомо порушує законодавство і заслуговує на притягнення до відповідальності. Вітчизняне законодавство також не передбачає притягнення до відповідальності найманих працівників, які отримують неофіційну заробітну плату і не повідомляють про такі факти податковим органам. Це є одним із суттєвих недоліків, що потребує законодавчого врегулювання. Активна громадянська позиція кожного працівника допоможе створити в українському суспільстві атмосферу нетерпимого відношення до такого негативного явища, як приховувана зайнятість. Потрібно на законодавчому рівні створити такі умови, що зроблять виплату неофіційної заробітної плати економічно не вигідним для роботодавців та працівників. Водночас, податковим органам слід усіма можливими засобами роз'яснювати потребу виплати й отримання заробітної плати лише легальним

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

шляхом, заохочувати сумлінних платників та свідомих громадян, створювати партнерські відносини й атмосферу взаємної довіри між податковою службою і платниками, які б сприяли підвищенню податкової культури в суспільстві.

Список літератури

1. Задорожня Л.А. Регулятивна ефективність персонального прибуткового податку: приклад України: дис. ... канд. економ. наук: 08.00.08 / Задорожня Ліна Адамівна. - К., 2017. - 266 с.

2. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – К. : Преса України, 1997. – 79 с.

3. Олейнікова Л.Г. Створення умов та сприяння добровільній сплаті податків як елемент удосконалення податкової політики України / Л.Г. Олейнікова // Вісник Запорізького національного університету. Серія: Економічні науки № 4(8) – Запоріжжя, 2010 - С. 273-278.

4. ДПС// Офіційний портал / Державна податкова служба підбила підсумки деклараційної кампанії 2019 року. <https://cutt.ly/lyDpVf6>.

5. Офіційний веб - сайт Державної податкової служби України // Головна/ Декларування доходів громадян / Конкурс на кращу соціальну рекламу. <https://cutt.ly/rySAPQ5>.

6. Урядовий портал /Головна / Новини/ Рівень тіньової економіки в Україні у 2018 році найнижчий з 2009 року, - Мінекономрозвитку. <https://cutt.ly/qySYuXt>.

7. Київський міжнародний інститут соціології / Прес-релізи та звіти / Тіньова економіка в Україні. Результати дослідження 2019 року. <https://cutt.ly/ayAjAb1>.

8. В USAID вияснили, как много украинцев готовы уклониться от налогов // Інформаційне агентство «Інтерфакс-Україна». <https://interfax.com.ua/>.

НЕЙРОННІ МЕРЕЖІ У ДОСЛІДЖЕННЯХ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ НАВІГАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ

Безвесільна Олена,

д.т.н., професор,
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”

Назаренко Наталія,

аспірант
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”

Киричук Юрій

д.т.н., професор,
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”

Подальше удосконалення систем керування навігаційних комплексів (СК НК) можливе шляхом використання алгоритмічних методів дослідження, зокрема шляхом використання апарату нейронних мереж. Однак, у відомій літературі не наведено шляхів вирішення цієї задачі [1-2]. Тому у цій роботі використаємо апарат нейронних мереж для підвищення точності СК НК ЛБМ.

Нейронною мережею називають структуру, що складається зі зв'язаних між собою нейронів.

Нейрон (рис. 1) - це складова частина нейронної мережі. Він складається з елементів трьох типів. Математично елементи нейрона - множники (синапси), суматор і нелінійний перетворювач. *Синапси* здійснюють зв'язок між нейронами, множать вхідний сигнал на число, що характеризує силу зв'язку, - вагу синапсу. *Суматор* виконує додавання сигналів, що надходять по синоптичних зв'язках від інших нейронів, і зовнішніх вхідних сигналів. *Нелінійний перетворювач* реалізує нелінійну функцію одного аргументу - виходу суматора. Ця функція називається "*функція активації*" (рис. 2) [3].

Нейрон у цілому реалізує скалярну функцію векторного аргументу. Математична модель нейрона:

$$\begin{cases} S = \sum_{i=1}^n w_i x_i + b \\ y = f(S) \end{cases}$$

де w_i - вага синапсу, ($i=1,2,\dots,n$); b - значення зсуву; S - результат підсумовування; x_i - компонента вхідного вектора (вхідний сигнал), ($i = 1,2,\dots,n$); y - вихідний сигнал нейрона; n - число входів нейрона; f - нелінійне перетворення (функція активації).

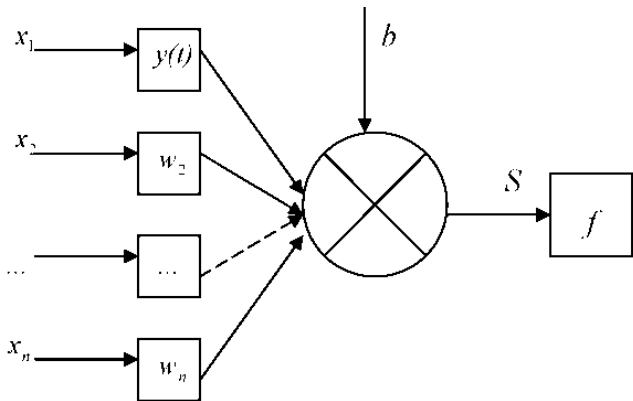

Рисунок 1 – Схема побудови нейрону

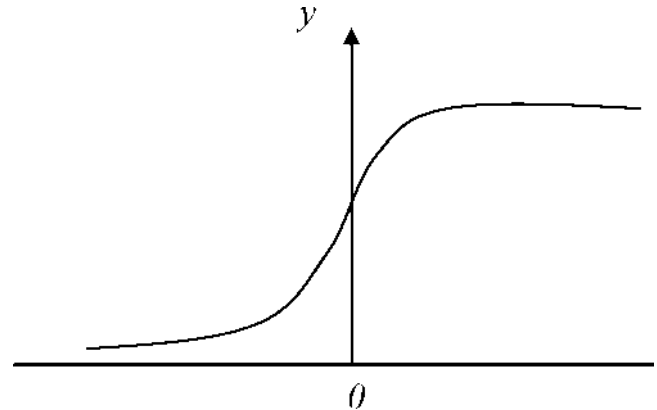

Рисунок 2 – Сигмоїдна функція активації

У загальному випадку вхідний сигнал, вагові коефіцієнти і значення зсуву можуть набувати дійсних значень. Вихід (y) визначається видом функції активації і може бути як дійсним, так і цілим (при функції активації релейного типу). У багатьох практичних задачах входи, ваги і зсуви можуть набувати лише деяких фіксованих значень.

Синаптичні зв'язки з додатними вагами називають *збудливими*, з від'ємними вагами – *гальмівними* [4].

Нейронні мережі можуть мати різні архітектури. Можна виділити три основних типи нейронних мереж: повнозв'язні мережі (рис. 3,а), багатошарові мережі (рис. 3,б), слабкозв'язні мережі (мережі з локальними зв'язками, рис. 4).

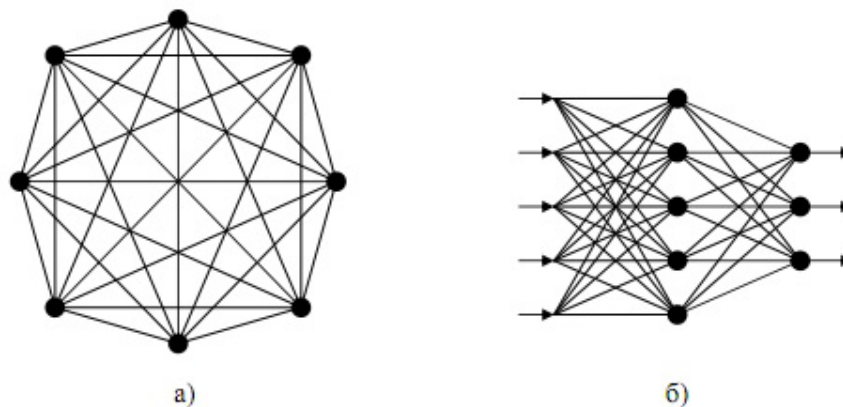

Рисунок 3 – Архітектури нейронних мереж:

а) повнозв'язна мережа, б) багатошарова мережа з послідовними зв'язками

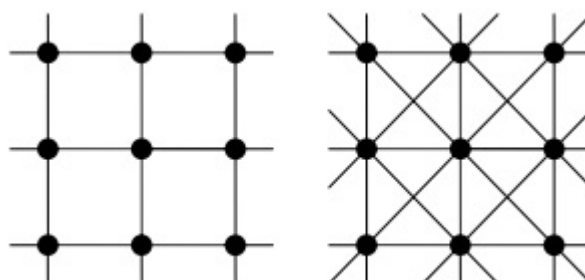

Рисунок 4 – Архітектура слабкозв'язних нейронних мереж

У *слабкозв'язних* мережах нейрони розташовуються у вузлах прямокутних ґраток. Кожен нейрон зв'язаний з чотирма чи вісьма своїми найближчими сусідами. На рис. 5 наведено архітектуру багатошарового перцептронну.

У *повнозв'язній* мережі кожен нейрон зв'язаний з усіма іншими (на входи кожного нейрона подаються вихідні сигнали інших нейронів) [4].

У *багатошарових* мережах нейрони об'єднуються в шари. *Шар* - це сукупність нейронів з спільним вхідним сигналом. Зовнішні вхідні сигнали подаються на входи нейронів першого шару, а виходами мережі є вихідні сигнали останнього шару. Крім вхідного і вихідного шарів у багатошаровій нейронній мережі є один чи декілька проміжних (прихованих) шарів. Зв'язки від виходів нейронів деякого шару m до входів нейронів наступного шару $(m+1)$ називаються *послідовними*.

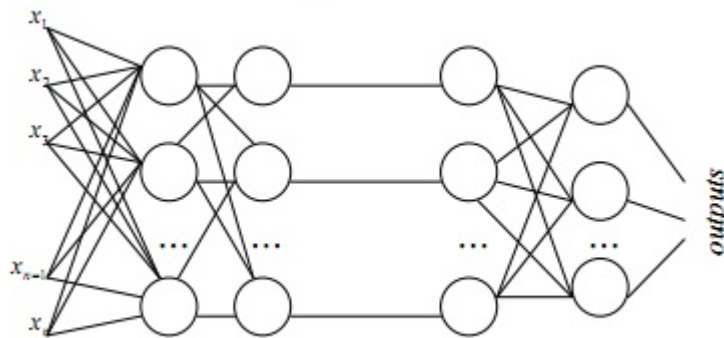

Рисунок 5 – Архітектура багатошарового перцептронну

Якщо нейрони кожного шару мережі мають однакову функцію активації, то таку нейронну мережу називають *однорідною*.

Нейронні мережі з локальними зв'язками. Нейрони в таких мережах розташовуються у вузлах прямокутних ґраток. Кожен нейрон зв'язаний з невеликим числом (4 чи 8) своїх сусідів.

Неструктуровані нейронні мережі. До цієї групи відносяться всі моделі нейронних мереж, які не можна віднести ні до однієї з попередніх груп.

Кожна група нейронних мереж може бути використана для розв'язання лише деякого обмеженого класу практичних задач. Так багатошарові і повнозв'язні нейронні мережі з сигмоїдними функціями використовуються для розпізнавання образів і адаптивного керування; нейронні мережі з локальними зв'язками - для обробки зображень і деяких інших задач. Для розв'язання задач лінійної алгебри використовуються багатошарові мережі.

Найбільшою мірою теоретично обґрунтовані двошарові нейронні мережі з сигмоїдними функціями. На основі теореми Колмогорова-Арнольда доведено, що такі мережі можуть відтворювати будь-які відображення вхідного сигналу у вихідний.

Апаратна реалізація нейронної мережі може бути здійснена на нейрочіпах - мікросхемах, що містять фрагменти нейронних мереж, або на ПЛІС - програмованих логічних інтегральних схемах.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Нейронна мережа може бути реалізована не тільки апаратно, а й програмно, у вигляді відповідного алгоритму. Для побудови такої мережі, орієнтованої на розв'язання конкретної задачі, використовуються процедури формування нейронних мереж. Ці процедури забезпечують введення характеристик моделей нейронів і структур нейронних мереж. Як правило, у кожній окремій програмі реалізована лише частина з описаних моделей нейронів і нейронних мереж. Вибір структури нейронної мережі еквівалентний процедурі структурної ідентифікації.

В процесі параметричної ідентифікації необхідно провести настроювання параметрів мережі - *навчання нейронної мережі*. Настроювання здійснюється за навчальною вибіркою, що складається з пар (<вхід>, <бажаний вихід>) - навчальних прикладів.

Якщо в ненавчену нейронну мережу ввести вхідний сигнал одного з прикладів навчальної вибірки, то вихідний сигнал мережі буде істотно відрізнитися від бажаного вихідного сигналу, визначеного в навчальній вибірці. Функція помилки чисельно визначає подібність всіх поточних вихідних сигналів мережі і відповідних бажаних вихідних сигналів навчальної вибірки. Найбільш розповсюдженою функцією помилки є середньоквадратичне відхилення.

Мета навчання - мінімізувати функцію помилки, тобто знайти такі значення параметрів мережі, при яких поточні вихідні сигнали мережі мінімально відрізняються від відповідних бажаних вихідних сигналів, заданих навчальною вибіркою. Отже, задача навчання є задачею оптимізації.

Навчання - це ітераційна процедура, яка при реалізації на звичайних комп'ютерах вимагає значного часу. Алгоритми навчання істотно розрізняються за швидкістю збіжності. Однією з найважливіших характеристик нейронних мереж є швидкість збіжності алгоритмів навчання, що реалізовані в програмі. Найпоширенішим способом навчання нейронної мережі є застосування алгоритму зворотного поширення помилки.

Алгоритм зворотного поширення помилки застосовується для багат шарового перцептрона. У такій мережі є множина входів x_1, \dots, x_n , множина виходів *Outputs* і множина внутрішніх вузлів. Перенумеруємо всі вузли (включаючи входи і виходи) числами від 1 до N (наскрізна нумерація, незалежно від топології шарів). Позначимо через $w_{i,j}$ вагу, що стоїть на ребрі, яке сполучає i -й і j -й вузли, а через o_i - вихід i -го вузла. Якщо нам відомий навчальний приклад (правильні відповіді мережі t_k , $k \in \text{Outputs}$), то функція помилки, отримана за методом найменших квадратів, матиме вигляд

$$E(\{w_{i,j}\}) = \frac{1}{2} \sum_{k \in \text{Outputs}} (t_k - o_k)^2.$$

Для налаштування ваги нейронів коректуються після кожного навчального прикладу i , таким чином, відбувається рух у багатовимірному просторі ваг. Щоб дістатися до мінімуму помилки потрібно рухатися у бік, протилежний градієнту, тобто на підставі кожного прикладу додавати до кожної ваги

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

$$\Delta w_{i,j} = -\eta \frac{\partial E}{\partial w_{i,j}},$$

де $0 < \eta < 1$ - множник, що задає швидкість руху.

Алгоритм зворотного розповсюдження помилки достатньо простий, але має багато недоліків. По-перше, це алгоритм багатокритеріальної оптимізації (критеріями є помилки для кожного набору даних навчальної вибірки), причому критерії застосовуються послідовно - отже, немає гарантії, що навчання колись закінчиться. По-друге, навчання нейронної мережі до прийнятної точності може потребувати дуже великої вибірки і багато часу. По-третє, якість навчання суттєво залежить від вибору навчальних прикладів.

Цей алгоритм є найбільш розповсюдженим. Крім нього, для вирішення задач, використовують алгоритми:

1. Локальної оптимізації з обчисленням частинних похідних першого порядку: градієнтний алгоритм (метод найшвидшого спуску), зворотного розповсюдження помилки, методи з одномірною і двомірною оптимізацією цільової функції в напрямку антиградієнта, методи, що враховують напрямки антиградієнта на декількох кроках алгоритма;

2. Локальної оптимізації з обчисленням частинних похідних першого та другого порядку: метод Ньютона, методи оптимізації з розрідженими матрицями Гессе, квазіньютонівські методи, метод Гауса-Ньютона та ін.;

3. Стохастичні алгоритми оптимізації: пошук у випадковому напрямку, метод Монте-Карло;

4. Глобальної оптимізації.

Список літератури:

1. Системи керування навігаційних систем рухомих об'єктів: монографія / О. М. Безвесільна, Ю. В. Киричук, С. С. Ткаченко - Житомир: ЖДТУ, 2010. – 153 с.

2. Черепанська І. Ю. Штучні нейронні мережі при вирішенні задач у технологічних вимірюваннях, приладобудуванні та проектуванні гнучких виробничих систем. Монографія / І. Ю. Черепанська, О. М. Безвесільна, А. Ю. Сазонов, Т. В. Хильченко. – Житомир: ЖДТУ, 2017. – 217 с.

3. Cherepanska I., Automated technological complex to precise angles measurement based on goniometer / I. Cherepanska, E. Bezvesilna, A. Sazonov, A. Lavrishev // Technological Complexes. – 2015. – No 1/2 (12). – P. 38–45.

4. Irina Cherepanska. The procedure for determining the number of measurements in the normalization of random error of an information-measuring system with elements of artificial intelligence / Irina Cherepanska, Elena Bezvesilna, Artem Sazonov, Sergey Nechai, Tatiana Khylichenko // Eastern-European journal of enterprise technologies. – 2017. – No 5/9 (89). – P. 58 – 67. doi: 10.15587/1729-4061.2018.141290

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ У КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ–ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Беліков Ілля Олегович

Військова частина А3840

місто Мелітополь

В умовах реформування Збройних Сил (ЗС) України та поступового переходу їх на змішаний спосіб комплектування, підвищуються вимоги і до системи фізичної підготовки (ФП) військ, яка впливає на забезпечення високого рівня боєготовності особового складу військових частин, з'єднань і об'єднань.

Постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 р. № 115 було затверджено державну цільову соціальну програму розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року. Одним з пунктів було підвищення рівня готовності молоді до служби у Збройних Силах та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів, правоохоронних органах, рятувальних та інших спеціальних службах з метою захисту суверенітету та незалежності держави [2].

Вивчаючи систему перевірки й оцінки фізичної підготовки найбільш розвинутих у військовому відношенні країн можна зазначити, що вона умовно ділиться на три рівні. Перший рівень – перевірка за основним руховим здібностям, де у кадетів перевіряється ступінь фізичної підготовленості за допомогою Єдиного армійського тесту – фізична готовність. Другий рівень – визначення рівня розвитку військово-прикладних навичок, які є специфічними для кожного роду Сухопутних військ. Третій рівень – визначення рівня спеціальних якостей і рухових навичок у поєднанні з виконанням військово-професійних прийомів і дій, а також із стрільбою зі штатної зброї. При цьому перевіряється стійкість військово-професійних навичок на тлі великих фізичних навантажень [1, с. 266–267].

Особливістю чи специфічною ознакою системи фізичної підготовки Збройних Сил є те, що вона, з одного боку, є складовою частиною національної системи фізичного виховання різних верств населення з трьома організаційно-структурними рівнями управління: національним, регіональним та рівнем районів і територіальних громад, а з іншого боку – невід'ємною складовою системи професійної та бойової підготовки військ і поділяється теж на три рівня управління: стратегічний, оперативний та тактичний.

Фізична підготовка проводиться в таких основних формах: навчальні заняття, ранкова фізична зарядка, спортивно-масова робота, фізичне тренування в процесі навчально-бойової діяльності. Додатковими формами проведення фізичної підготовки є тренажі, інструктажі, самостійна підготовка,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

індивідуальне фізичне тренування, фізкультурні паузи. Навчальні заняття є основною формою фізичної підготовки і проводяться у формі теоретичних, методичних та практичних занять [3, с. 58].

Висновок. Отже, на нашу думку систему перевірки та оцінки фізичної підготовки у Збройних Силах України треба змінити за наступними напрямками: визначення найбільш оптимальних організаційних завдань та їх рішення; розробку і впровадження в навчальний процес системи завдань, нормативів і вправ з тактичних і військово-спеціальних дисциплінах; підвищення наукового рівня і методичної майстерності викладачів; організаційно-педагогічні вирішення завдань навчання курсантів за індивідуальними планами та самостійно; створення морально-психологічних умов у всіх видах діяльності, максимально наближених до умов професійної діяльності.

Література:

1. Одеров А. М. Основні напрямки розвитку системи фізичної підготовки в умовах реформування Збройних Сил України / А. М. Одеров, С. В. Романчук, О. М. Лойко // Перспективи розвитку озброєння і військової техніки Сухопутних військ: матеріали доп. Міжнар. наук. – техн. конф. – Львів, 2014. – С. 266–267.

2. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-%D0%BF>.

3. Тимчасова настанова з фізичної підготовки у Збройних Силах України: наказ начальника Генерального штабу – Головнокомандувача ЗС України від 11.02.2014 р. № 35 – К.: 2014. – 158 с.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДДАЛЕНОЇ ФОРМИ РОБОТИ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Великий Віктор Миколайович

к.п.н., доцент,
доцент кафедри професійних та спеціальних дисциплін
Херсонського факультету
Одеського державного університету внутрішніх справ

Ситуація карантину в Україні і світі підвищила актуальність проблеми віддаленої форми роботи персоналу. Всеукраїнське ролінгове дослідження «Українці в умовах карантину: Хвиля 4», проведене групою Rb з 28 березня по 24 квітня 2020 року при вивченні дій роботодавців на питання про те, як вони вчинили під час карантину засвідчило, що: відправили робітників на віддалену роботу із збереженням зарплати -17%; відправили робітників у примусову відпустку без збереження зарплати – 13%; скоротили години роботи та робочі зміни – 7 %; відправили робітників у примусову відпустку із збереженням зарплати – 6%; звільнили частину робітників – 4 %; скоротили зарплатню – 4%; закрит (ліквідував) підприємство – 2%; заморозили додаткові виплати (премії, соціальні програми, допомогу і т.п.) – 1%; надали допомогу (грошову чи іншу) у лікуванні хворим робітникам або членам їх родини –лише1%; [1].

Можна констатувати, що можливості віддаленої зайнятості персоналу використані недостатньо. Слід зазначити, що ця проблема не нова. Ще у 1981 році Держкомітетом СРСР з праці і соціальних питань, Секретаріатом ВЦСПС Постановою № 275/17-99 «Про затвердження Положення про умови праці надомників» було визначено сутність поняття «особа надомник», категорію осіб, яким надається переважне право на укладання трудового договору про роботу на дому. Праця надомників була спрямована, як правило, на виробництво товарів народного споживання, надання окремих послуг громадянам та підприємствам[2].

Однак сучасні зміст та умови праці значно розширюють можливості виконання виробничих завдань поза межами підприємства або установи. Якоюсь мірою, Верховна Рада України намагалась врахувати це в Законі № 530-ІХ прийнятому 17 березня 2020 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» [3]. 30 березня 2020 р. Законом України № 540-ІХ було внесено відповідні зміни у деякі статті Кодексу законів про працю, які стосуються у тому числі і особливостей гнучкого режиму робочого часу [4].

Дія цих документів обмежена лише періодом карантину(ів) або обмежувальних заходів, пов'язаних з поширенням коронавірусної хвороби. Однак у такого режиму є певні конкретні позитивні моменти, які слід

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

реалізовувати і у подальшому. Наприклад, були виявлені під час досліджень проведених у США ще на початку 1970-х років. Серед таких моментів відзначались можливість вирішення транспортних проблем як міста, так і працівника, забезпечення роботою населення відділених сільських районів. У зв'язку з вище наведеним, багато країн розробили програми розширення дистанційної зайнятості населення. У США, Канаді, Фінляндії, Швеції частка таких працівників сягає 30 і більше відсотків, Німеччина поставила собі за мету довести цю частку до 50 відсотків.

Міжнародна Організація Праці та Європейський фонд з покращення умов життя і праці 15 лютого 2017 року у доповіді «Робота у будь якому місці у будь який час і її вплив на сферу праці» відзначає, що сучасні комунікаційні технології сприяють кращому поєднанні роботи і особистого життя через віддалену роботу[4].

Але не слід замовчувати і низку соціальних та соціально-психологічних проблем пов'язаних з дистанційною роботою: далеко не кожен працівник за своїм психологічним складом здатен продуктивно працювати поза дисциплінуючої обстановки, яка є на підприємстві або в організації.

Відповідно, слід на законодавчому рівні чітко визначитись з поняттями «надомна», «віддалена», «дистанційна» робота та розмежувати їх сутність, їх співвідношення з поняттям «гнучкий режим робочого часу», поняття «фрилансер» як особа, що працює віддалено тощо.

На нашу думку, дистанційна (віддалена) робота - це така форма організації праці, коли робота виконується працівником за місцем його проживання чи в іншому місці за його вибором, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, але поза приміщенням роботодавця. Дистанційна робота передбачає, що працівник має право розподіляти робочий час на свій розсуд, на нього не поширюються правила внутрішнього трудового розпорядку, якщо інше не передбачено у трудовому договорі.

Надомна робота вирізняється виконанням виробничих завдань з використанням матеріалів, інструментів та механізмів, які надаються роботодавцем або закуповуються самим працівником. Надомник може залучати до роботи і членів своєї сім'ї.

Гнучкий режим робочого часу - це форма організації праці, якою допускається встановлення режиму роботи, що є відмінним від визначеного правилами внутрішнього трудового розпорядку. При таких умовах роботи може бути встановлений визначений фіксований робочий час, коли працівник зобов'язаний бути на робочому місці, та не визначений не фіксований час, коли працівник самостійно вирішує, протягом якого часу він буде виконувати роботу.

У зв'язку з дистанційною роботою потребують правової регламентації й такі питання, як: відпустка, вимушений простій, надання лікарняних в умовах дистанційної роботи; обладнання робочого місця; компенсаційні виплати за використання власних матеріалів, інструментів, техніки, енергоресурсів, викликів (відряджень) безпосередньо на підприємство або в установу, умови забезпечення постійного надійного зв'язку з роботодавцем тощо.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Питання віддаленої роботи персоналу повинно бути невід'ємною складовою частиною законодавств з праці та соціального захисту населення. Всебічний соціологічний, економічний та правовий аналіз віддаленої роботи дозволить розробити обґрунтовані рішення щодо регулювання такої праці, захисту як прав самих працівників, так і роботодавців.

Список літератури

1. Всеукраїнське ролінгове дослідження «Рубікон: Хвиля 4.Українці в умовах карантину», http://rb.com.ua/uk/blog-uk/rubicon_wave_4/.
2. Постановление Госкомтруда СССР, ВЦСПС Об утверждении Положения об условиях труда надомников. От 29.09.1981 № 275/17-99 http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN5075.html.
3. Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) Від 17 березня 2020 р. № 530-IX URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення 23.05.20р.).
4. Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019) Від 30 березня 2020 р. № 540-IX URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення 23.05.20р.).
5. [Working anytime, anywhere: The effects on the world of work](https://www.ilo.org/global/publications/Eurofound/EU) URL: <https://www.ilo.org/global/publications/Eurofound/EU> (дата звернення 23.05.20р.).

ВИКОРИСТАННЯ ПРОДУКТІВ ПЕРЕРОБКИ ЗЕРНОВИХ У М'ЯСО-РОСЛИННИХ НАПІВФАБРИКАТАХ

Верченко Михайло Дмитрович,

студент, магістрант
Національний університет харчових технологій,

Топчий Оксана Анатоліївна,

кандидат технічних наук, доцент
Національний університет харчових технологій

Галенко Олег Олександрович

кандидат технічних наук, доцент
Національний університет харчових технологій

В основі сучасної уяви про харчування повинна лежати концепція функціонального харчування, яка б передбачала необхідність повного забезпечення потреб організму людини не лише в енергії та харчових речовинах, але і у функціональних компонентах їжі, здатних захистити спадковість людини від несприятливих наслідків зовнішнього середовища[1,2]. Виробництво нових продуктів харчування з високими споживчими характеристиками, збалансованого складу набуває широкого попиту та актуальності[3].

Тому, створення асортименту продукції підвищеної харчової цінності для корекції раціонів харчування населення України є актуальною задачею[4].

Особливий інтерес представляють продукти тривалого зберігання та швидкого приготування, виготовлені з м'ясної сировини, яка є головним джерелом повноцінного білку[5]. Серед різноманітних засобів одержання нових видів продуктів, найбільш перспективна технологія заснована на формуванні харчових мас, яка не вимагає великих матеріальних та енергетичних затрат, а готові вироби користуються попитом у населення.

Метою роботи є наукове обґрунтування та розробка технології виготовлення нових видів м'ясо-рослинних напівфабрикатів з використанням нетрадиційної сировини.

Об'єктом досліджень було вибрано яловичину, свинину, баранину, куряче м'ясо та рослинні добавки.

В процесі досліджень вивчали зміни органолептичних показників та фізико-хімічного складу посічених напівфабрикатів. В плані досліджень здійснювали часткову заміну м'ясної сировини на рослинні добавки та на нетрадиційну м'ясну сировину.

Рецептури контрольних і дослідних зразків котлет представлено в таблиці 1.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Таблиця 1

Найменування сировини і матеріалів	Норма витрат сировини і матеріалів для фаршу				
	№1	№2	№3	№4	Контр.
Несолена сировина, кг					
Яловичина	20	-	15	10	20
Свинина	-	20	-	10	30
Баранина	15		20	15	-
М'ясо птиці	-	15		-	-
Хліб					12
Зародки пшениці, або продукти з пробудженого насіння ячменю, пшениці, рису гідратовані	27	27	27	27	-
Жир	5	5	5	5	5
Меланж	2	2	2	2	2
Сухарі панітрувальні	4	4	4	4	4
Цибуля свіжа	5	5	5	5	5
Сіль кухонна	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Перець чорний	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Перець духмянний	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Вода	20	20	20	20	20
Всього	100	100	100	100	100

При виготовленні дослідних зразків котлет, проводили попередню гідратацію рослинних добавок, перед внесенням їх у фарш, у співвідношенні 1:3 протягом 30 хвилин. Масова частка рослинних компонентів варіювалась від 15 до 35%. В результаті органолептичної оцінки було встановлено, що до складу розроблених рецептур доцільно вводити їх в кількості 25-28%.

За результатами проведених дегустацій визначено органолептичну оцінку нових січених виробів. Встановлено, що часткова заміна традиційної м'ясної сировини на нетрадиційну та додавання зародків пшениці або продуктів з пробудженого насіння пшениці, ячменю та рису не знижують органолептичні

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

показники котлет, а у деяких випадках, вони навіть вищі, ніж у контролі. Середня органолептична оцінка котлет :

- із зародками пшениці – 4,7
- із пробудженими зернами пшениці – 4,8
- із пробудженими зернами ячменю – 4,8
- із пробудженими зернами рису – 4,5
- контроль – 4,5

Найкращі смакові якості мали котлетні вироби, які включали пробуджені зерна ячменю і пшениці. Вироби, виготовлені із зародками пшениці також представляють інтерес для подальших розробок.

Результати проведених органолептичних та фізико-хімічних досліджень свідчать, що дослідні зразки за вмістом білків, жирів, вуглеводів перевищують контрольні (таблиця 2).

Таблиця 2

Найменування показника	Дослід	Контроль
Вміст білку %	12 – 13	17 – 19
Вміст жиру, %	13-14	13-14,5
Вміст вуглеводів %	12-14	18-21
У тому числі клітковини	0,14-0,15	0,33-0,40

На підставі проведених досліджень розроблено технологію виробництва посічених напівфабрикатів із продуктами пробуджених зерен та зародками пшениці. Загальна технологічна схема включає такі операції: подрібнення м'яса, гідратацію рослинних добавок, приготування фаршу, формування котлет, панірування сухарями, обсмажування або заморожування для подальшого зберігання.

Проведені розрахунки виходу котлет після обсмажування свідчать, що часткова заміна м'яса рослинними добавками дає змогу не лише розширити асортимент січених напівфабрикатів, але і збільшити їх вихід після обсмаження на 6-8% у порівнянні з контролем.

Розроблені напівфабрикати володіють оздоровчими властивостями за рахунок багатого комплексу нативних вітамінів, мінералів та клітковини з підвищеними сорбційними властивостями.

Список літератури

1. Розвиток м'ясопереробних підприємств з позиції забезпечення продовольчої безпеки України. Кундєєва Г.О., Топчій О.А. Журнал «Наукові праці Національного університету харчових технологій» Т. 25 № 4.-частина . К., 2019

2. Функціональні м'ясомісткі продукти: стан і перспективи / В. М. Пасічний, М. О. Полумбрик, Ю. О. Хоменко, М. М. Іванова // Нові ідеї в харчовій науці - нові продукти харчовій промисловості : міжнародна наукова конференція, присвячена 130-річчю Національного університету харчових технологій, 13-17 жовтня 2014 р. – Київ : НУХТ, 2014. – С. 206.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

3. Use of oilseed polyfunctional supplements in the manufacture of meat products // Topchii O., Kotliar Ye., Honcharenko T., Petryna A., Tarasiuk O. Food science and technology. 2019. ol.13, Issue2. DOI: <http://dx.doi.org/10.15673/fst.v13i2.1384>

4. Сімахіна Г. О., Науменко Н. В. Харчування як основний чинник збереження стану здоров'я населення . "Проблемы старения и долголетия", 2016, 25, № 2. – С. 204-214

5. Використання композиційної суміші у технології посічених напівфабрикатів. Руслана Куц, Оксана Топчій. Збірник праць за підсумками VIII Міжнародної науково-практичної конференції вчених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки у вирішенні актуальних проблем виробництва та переробки сировини, стандартизації і безпеки продовольства» 2019р.- К.: НУБіП , 2019р.-С. 92-94.

АРХІТЕКТУРНО-МІСТОБУДІВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІШОХІДНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА

Вотінов Максим Алекович,
канд. архіт., доцент, зав. каф. ОАП

Смірнова Ольга Вячеславівна
канд. архіт., доцент, доц. каф. АБіСтаДАС
Харківський Національний Університет Міського Господарства
імені О.М. Бекетова

Пішохідна інфраструктура становить сукупність комунікаційних просторів міста зі середовищними об'єктами, призначеними для піших пересувань різної дальності, тривалості та цільової спрямованості. Ця система пов'язує між собою різноманітні об'єкти тяжіння міста і є складовою транспортно-пішохідної інфраструктури міського середовища загалом.[1-4]

Пішохідна інфраструктура в сукупності з транспортною інфраструктурою становить єдину комунікаційну та планувальну структуру міста. Вона повинна створюватися з урахуванням основних напрямів гуманізації її предметно-просторового середовища.[5]

Організації пішохідного руху варто приділити особливу увагу:

- у малих містах, у яких основна частина пересувань здійснюється пішки;
- у центрах крупних і крупніших міст, де фокусується громадське життя і концентруються значні за розміром пішохідні потоки;
- у житлових районах, у межах яких здійснюються основна частина культурно-побутових пішохідних пересувань, а також переважна частина пересувань несамодіяльної групи населення (літні люди та діти).

Вимоги безпеки зумовлюють необхідність ізоляції один від одного пішохідних і транспортних пересувань у місті, тобто розведення пішохідних і транспортних потоків.

Існує три прийоми розведення пішохідних і транспортних потоків:

- тимчасовий (розведення за часом: світлофор, регулювальник);
- по вертикалі (підземні та надземні переходи, транспортні шляхопроводи, пішохідні платформи і т.п.);
- планувальний або містобудівний (розведення потоків у плані з мінімальним перетином).

Організація системи пішохідного руху в місті заснована, насамперед, на пішохідній доступності засобів громадського транспорту.

Формування міського середовища за принципом пішохідної доступності має на увазі створення мережі магістральних вулиць із маршрутами громадського транспорту так, щоб всі сельбищні території і все населення виявлялося в пішохідній доступності від зупинок маршрутної мережі.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Відстань від найвіддаленішої точки житлової забудови до магістральної вулиці не повинна перевищувати 500 м у центральній і серединній зонах (зонах багатоповерхової забудови) і 750 м – у периферійних зонах і районах малоповерхової забудови.

Сьогодні досвід європейських міст дозволяє позначити низку загальних принципів, на яких ґрунтується практика створення пішохідної інфраструктури міста[6]:

- гнучке трактування поняття, різноманіття форм організації (пішохідні вулиці і простори, території «комфортного» «спокійного» руху);

Відстань від найвіддаленішої точки житлової забудови до магістральної вулиці не повинна перевищувати 500 м у центральній і серединній зонах (зонах багатоповерхової забудови) і 750 м – у периферійних зонах і районах малоповерхової забудови.

Сьогодні досвід європейських міст дозволяє позначити низку загальних принципів, на яких ґрунтується практика створення пішохідної інфраструктури міста:

- гнучке трактування поняття, різноманіття форм організації (пішохідні вулиці і простори, території «комфортного» «спокійного» руху);

- не вичленення локальних зон, а розвиток взаємопов'язаних систем між об'єктами масового тяжіння, місцями відпочинку, на пішохідних транзитах і туристичних та прогулянкових маршрутах;

- велика типологічна градація елементів міського середовища, включених в пішохідні системи, зокрема, внутрішньо-квартальні простори і ландшафти;

- функціональність, що забезпечує, насамперед, зручність руху, чітке зонування, широкі можливості використання;

- соціальна привабливість середовища, що з'єднує традиційні цінності і динаміку сучасного життя; баланс суспільних, колективних, приватних зон;

- охорона цілісності міського середовища: коректний по відношенню до історичної основи характер благоустрою та міського обладнання, неприпустимість розміщення великоформатної реклами, регламентація колірних та інших характеристик сучасних компонентів середовища, продуманий світловий дизайн;

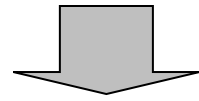
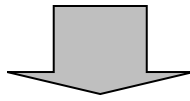
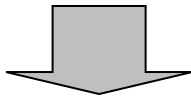
- особлива увага до архітектури землі, яка поєднує в собі властивості пішохідної поверхні, ландшафтною складовою, а на територіях з історичною підосновою – й об'єкта «урбаністичної археології»;

- комплексне рішення міської орієнтуючої інформації, включаючи історичні відомості про місця, вулиці, будинки;

- культурна місія пішохідних просторів як загальнодоступних центрів сучасного мистецтва, концертних і виставкових залів, місць проведення свят, фестивалів, мистецьких акцій та ін.

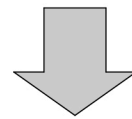
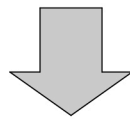
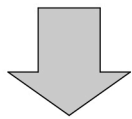
Основне завдання вдосконалення формування пішохідної інфраструктури міста – це створення комфортних умов пішохідного руху за допомогою застосування різноманітних планувальних і об'ємних елементів [5](рис. 1).

ОБ'ЄКТИ ПІШОХІДНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА

<ul style="list-style-type: none"> • ТРОТУАР; • ПІШОХІДНІ ПЕРЕХРЕСТЯ: РЕГУЛЬВАНІ І НЕРЕГУЛЬВОВАНІ, НАДЗЕМНІ, ПІДЗЕМНІ; • ПІШОХІДНІ МОСТИКИ; • ВУЛИЦІ-ПАСАЖІ 	<ul style="list-style-type: none"> • ПІШОХІДНІ ВУЛИЦІ; • ПІШОХІДНІ ЗОНИ; • ТРАМВАЙНО-ПІШОХІДНІ ВУЛИЦІ; • ПІШОХІДНА КОМУНІКАЦІЯ В СТРУКТУРІ ГРОМАДСЬКО-ТРАНСПОРТНИХ КОМПЛЕКСІВ 	<ul style="list-style-type: none"> • СКВЕРИ; • БУЛЬВАРИ; • НАБЕРЕЖНІ; • ЕСПЛАНАДИ; • ПІШОХІДНІ ПЛОЦІ
---	---	---

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ПЛАНУВАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПІШОХІДНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА

Відкритий пасаж

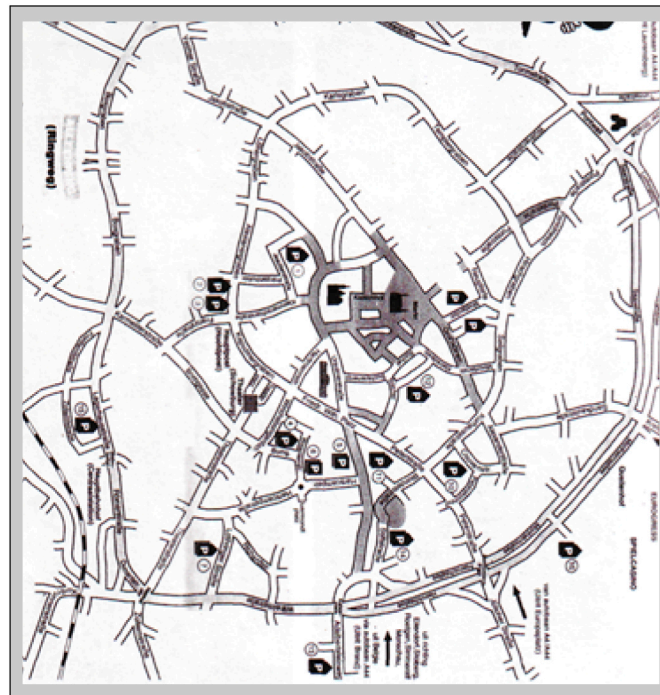
$L = 50 - 100\text{ м}$

СКВЕР

$S = 0,2 - 2\text{ га}$

Набережна

$L = 1200\text{ м і більше}$
 $B = 25 - 100\text{ м}$

ПІШОХІДНІ ЗОНИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ МІСТА ААХЕН (НІМЕЧЧИНА)

Пішоходна алея

ДОВЖИНА $L = 100 - 1\ 200\text{ м}$
ШИРИНА $B = 3 - 6\text{ м}$

Пішоходна вулиця

ДОВЖИНА $L = 600 - 1\ 000\text{ м}$
ШИРИНА $B = 24 - 30\text{ м}$

БУЛЬВАР

$L = 500 - 1\ 200\text{ м}$
 $B = 15 - 25\text{ м}$

Рисунок 1 – Об'єкти та елементи пішоходної інфраструктури міста

Список літератури:

1. Вотінов М. А. Пешеходные улицы и пешеходные зоны как объекты гуманизации городской среды / М. А. Вотинков // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. Збірка наукових праць. – Х.: ХДАДМ, 2015. – № 1 – С. 83–87.
2. Михайлов С.М. Дизайн пешеходной улицы. Учебное пособие для студентов специальности «Дизайн архитектурной среды». / С.М. Михайлов, М.И. Белов, А.С. Михайлов. – Казань: Дизайн-квартал, 2012. – 150 с.
3. Белов М.И. Пешеходная улица как кульминация в развитии городской культуры XX века. / М.И. Белов, А.С. Михайлова.– Научно-практический журнал по дизайну и архитектуре «Дизайн-ревю», 2010, №1. – <http://design-review.net/index.php?show=article&id=228&year=2010&number=1>
4. Крижановская Н. Я. Принципы гуманизации архитектурно-градостроительной инфраструктуры в крупнейших городах Украины (на примере города Харькова) : монография / Н. Я. Крижановская, М. А. Вотинков ; Харьков нац. ун-т. гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ, 2016. – 186 с.
5. Вотінов М. А. Перспективні тенденції гуманізації транспортно-пішохідної інфраструктури міста із застосуванням інноваційних видів транспорту / Н. Я. Крижановська, М. А. Вотінов // Містобудування та територіальне планування : Наук.-техн. збірник / Відпов. ред. М. М. Дьомін. – Київ : КНУБА, 2018. – С. 313–320.
6. Татаринова В.П. Эволюция формирования пешеходных коммуникаций в архитектурной среде. / В.П. Татаринова. – Татаринова Виктория Петровна. Эволюция формирования пешеходных коммуникаций в городской среде: Дис... канд. архитектуры: 18.00.01 / Харьковская гос. академия городского хозяйства. – Х., 1999. – 151л. : ил. – Библиогр.: л. 106-116.

КОМПЛЕКСНІ САНІТАРНО-ТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ НА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРОГАХ

Гаврищук Владислав Володимирович,
ТОВ «АКО Будівельні Елементи Лтд.»,
Київ, Україна

Каськів Володимир Іванович
кан. техн. наук, Державне підприємство
«Державний дорожній науково-дослідний інститут
імені М.П. Шульгіна (ДП «ДерждорНДІ»), Київ, Україна

Вода – один з основних природних ресурсів, однак, у той же час, вода – є причиною стихійного лиха та багатьох деформацій і руйнувань як дорожніх, так і цивільних конструкцій і будівель. В Україні, як і у всьому світі активно продовжується тенденція урбанізації. Урбанізація характеризується зростанням площ водонепроникних покриттів серед яких найбільшими показниками стоку характеризуються асфальтобетонні та цементобетонні покриття. Розвиток мережі автомобільних доріг спричиняє швидке зростання порушення гідрологічного балансу місцевості. Збільшення об'ємів дощового стоку з покриття доріг та його забрудненість є однією із причин погіршення санітарного стану ґрунтів у придорожній зоні, природних водойм і підземних вод.

Технологічні процеси будівництва і реконструкції автомобільних доріг мають тимчасовий малоінтенсивний характер та на стан навколишнього середовища суттєво не впливають. Більший негативний вплив на довкілля чинять процеси утримання доріг, зокрема зимового, під час ліквідації зимової слизькості. Проте основною причиною забруднення навколишнього середовища є автомобільний транспорт, перелік компонентів забруднення від якого є великим. Окрім забруднення свинцем, оксидом вуглецю, аміаком, метаном, оксидом азоту, сажею, діоксидом азоту, діоксидом сірки, вуглекислим газом, неметановими леткими органічними сполуками та іншими продуктами горіння палива, тобто викидів від роботи двигунів автомобілів наявні також продукти зносу шин, гальмівних колодок тощо.

Частина забруднень концентрується безпосередньо на покритті, частина в повітрі та частина в придорожній смузі. Токсичні компоненти відпрацьованих газів і пари палива утворюють в атмосфері смог, який, насичуючись парами води, осідає у вигляді туманів або випадає з опадами (дощ, сніг) потрапляючи таким чином до водойм чи в ґрунт.

Одну із найбільших екологічних небезпек у складі стічних вод несуть нафтопродукти, до складу яких входять циклічні та ароматичні сполуки, кетони, альдегіди та інші органічні речовини. За даним багаторічних

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

досліджень якості забруднень зливового стоку міст коливається в наступних межах [1]: зважені речовини - 470-2460 мг/л; нафтопродукти – 2-63 мг/л.

Частки металів автотранспортного походження надходять на поверхню ґрунту та включається в процеси ґрунтоутворення, поглинається рослинами, виноситься поверхневими і ґрунтовими стоками. У результаті вказаних процесів вздовж автомобільних доріг формуються геохімічні аномалії важких металів. Так, при фоновому вмісті цинку в чистих ґрунтах від 30 мг/кг до 220 мг/кг поблизу автомобільної дороги вміст може становити до 400 мг/кг. Час перебування забруднюючих речовин у ґрунтах набагато більший, ніж в атмосфері або гідросфері. Важкі метали, що накопичуються в ґрунті, можуть бути винесені з нього при ерозії, дефляції, вилуговуванні та засвоєнні біотою. Період напіввиведення важких металів із ґрунтів у середньому становить: для РЬ – від 740 до 5 900 років, для Сг – 13-100, Сu – 310-1 500 років [2].

Для мінімізації впливів застосовуються санітарно-технічні заходи (рис. 1):

Рисунок 1 – Класифікація санітарно-технічних заходів

Протягом останніх 10 років в Україні активно проводяться дослідження впливу автомобільного транспорту на навколишнє середовище [8-11] та ін. Для раціонального впровадження санітарно-технічних засобів на автомобільних дорогах необхідно впровадження обґрунтованих критеріїв їх застосування. Величина забруднення прямо пропорційна вантажонапруженості автомобільних доріг, стан покриття та швидкість руху транспортних засобів також впливають на величину забруднення придорожного середовища.

Основні критерії вибору ділянок для влаштування санітарно-технічних заходів (рис. 2):

- наявність мостів на автомобільній дорозі при пересіченні водних перешкод;
- інтенсивність руху авто/добу;
- стан покриття;
- проходження автомобільної дороги через населені пункти;

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

- наявність штучних споруд на ділянці автомобільної дороги: шляхопроводи, екстакади, віадуки, тунелі;
- проходження ділянок через сільськогосподарські угіддя або ліси.

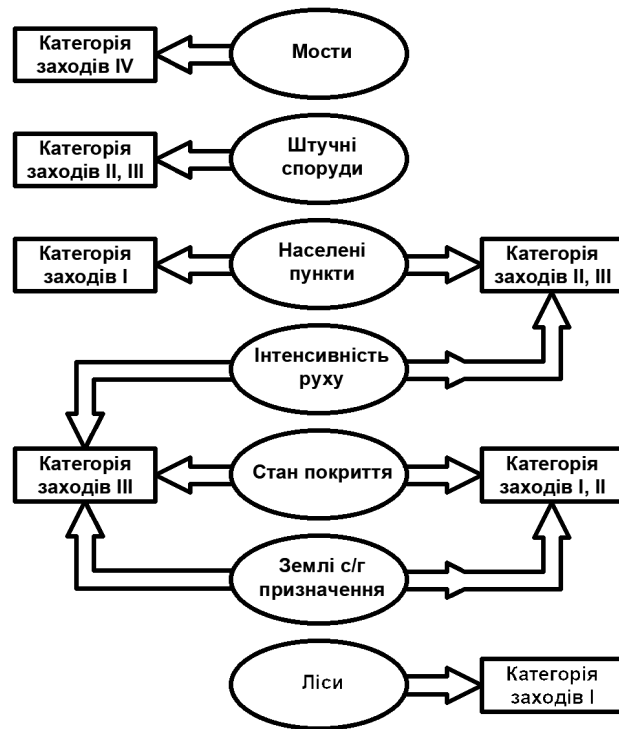

Рисунок 2 – Категорії заходів залежно від умов проектування траси автомобільної дороги

Найбільш поширеним санітарно-технічним заходом є збір і відведення стоку. В інженерній практиці для організації поверхневого водовідведення застосовують: ґрунтові канали, бетонні лотки, прикромкові лотки, бордюри тощо [3-6]. Дані рішення доцільно застосовувати на автомобільних дорогах з малою інтенсивністю руху, на яких відносно мала кількість забруднень, вони характеризуються відносно не великою вартістю, але не відповідають вимогам санітарно-технічних заходів для доріг із значними викидами забруднюючих речовин. Основні недоліки таких рішень:

- застосування ґрунтових каналів, найбільш дешевий спосіб з точки зору водовідведення, проте збір стоків з покриття автомобільної дороги неорганізований, відводиться укосами земляного полотна в каналу, що не лише характеризується забрудненням ґрунтів, а й ерозію укосів;

- організація водовідведення з використанням бордюру та водоскидами характеризується низькою ефективністю, затриманням великої кількості стоку на поверхні, що впливає на зниження безпеки руху, а відсутність герметичності, не перешкоджає фільтрації забрудненого стоку в ґрунтове середовище;

- прикромкові лотки – ефективне рішення з відведення стоку з малої водозбірної площі, але через відсутність контактної поверхні та розташуванні в зоні можливого наїзду транспортних засобів впливає на зниження безпеки руху.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Питання водовідведення з покриття автомобільних доріг в інженерній практиці України вважаємо не є вирішеним в повному обсязі. Традиційні рішення не є ефективними для ділянок автомобільних доріг із значним автотранспортним навантаженням. Стан питання можна покращити застосуванням водовідвідних каналів відповідно до [7]:

- зниження забруднення укосів земляного полотна та фільтрації забрудненого поверхневого стоку при потраплянні на водопроникну поверхню;
- збільшення ефективності роботи очисних споруд, найбільш забрудненими є перші порції поверхневого стоку, але при потраплянні їх в ґрунтову канаву саме вони будуть максимально всмоктуватись в ґрунт;
- водовідведення з покриття та унеможливлення потрапляння поверхневого стоку в основу автомобільних доріг, що в наступному впливає на стійкість конструкцій;
- зменшення величини поперечного профілю, за рахунок відсутності потреби у влаштуванні ґрунтової канави чи відкритого лотка;
- розрахунковий строк експлуатації суттєво збільшений порівняно з традиційними рішеннями.

Очищення зібраного поверхневого стоку потрібно виконувати в 3 етапи: очищення від завислих речовин, нафтопродуктів та важких металів. Традиційно завислі речовини видаляються шляхом відстоювання, найдієвіший спосіб видалення вуглеводнів зі стоку – коалесцентні сепаратори, очищення від важких металів: свинець, мідь, цинк можливо досягнути шляхом фільтрації стоку через Ферум(III) метагідроксид (FerroSorp RW). Також, застосування технології FerroSorp RW дозволяє стабілізувати кислотність водного розчину та зменшити вплив від застосування антижелезних матеріалів.

Застосування комплексних санітарно-технічних заходів на автомобільних дорогах (організоване водовідведення поверхневих стоків до водоочисних споруд і їх очищення) забезпечить мінімальний техногенний вплив на навколишнє середовище в процесі експлуатації автомобільної дороги.

Перелік посилань

1. Эпоян С., Лукашенко С., Гетманец Н. Эпоян Технология очистки нефтесодержащих поверхностно-ливневых сточных вод. *Motrol. Commission of Motorization and Energetics in Agriculture*. 2014, Vol.16, No. 6. С. 61-68.
2. Дідура Р.В. Вміст важких металів у дорожньому ландшафті автомагістралі Київ – Одеса. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. 2016. Вип. 28. № 3-4. С. 57-64.
3. Бируля А.К. Проектирование автомобильных дорог. М. : Автотрансиздат, 1961. 500 с.
4. Перевозников Б.Ф. Водоотвод с автомобильных дорог. М. : Транспорт, 1982. 190 с.
5. Перевозников Б.Ф. Расчеты максимального стока при проектировании дорожных сооружений. М. : Транспорт, 1975. 304 с.
6. Бегам Л.М., Алтунин В.С. Цыпин В.Ш. Регулирование водных потоков при проектировании дорог. М. : Транспорт, 1977. 304 с.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

7. ДСТУ Б EN 1433:2016 Лотки водовідвідні для транспортних і пішохідних зон. Класифікація, вимоги до виготовлення, методи випробувань, маркування та оцінка відповідності (EN 1433:2002, IDT+EN 1433:2002/A1:2005, IDT+EN 1433:2002/AC:2004, IDT).

8. Юрченко В.О., Коротченко М.В., Бригада О.В., Михайлова Л.С. Дослідження технологічних характеристик поверхневого стоку з автомобільних доріг. *Автомобільний транспорт*. 2012. Вип. 4 (228). С. 44-47.

9. Мельнікова О.Г. Підвищення екологічної безпеки замських об'єктів дорожньої інфраструктури : Дис. ... кан. техн. наук : 21.06.01. Х., 2017. 191 с.

10. Вирожемський В.К., Юрченко В.О., Бригада О.В., Коротченко М.В. Проблема забруднення придорожного простору та схеми відведення та очищення стоків з автомобільних доріг і штучних споруд. *Автомобільні дороги і дорожнє будівництво*. 2012. Вип. 83. С. 22 -29.

11. Литвиненко Т.П. Екологічні принципи проектування автомобільних доріг. *Галузеве машинобудування та будівництво*. 2013. Вип 4(39). Т. 2. С. 122-131.

ФІЛОСОФІЯ ТА СИМВОЛІЗМ У РОМАНІ ВІЛЬЯМА ГОЛДІНГА «ВОЛОДАР МУХ»

Галаха Христина Андріївна

студентка групи У3 – 21Б

філологічного факультету

Дрогобицького державного педагогічного університету

імені Івана Франка

У 50-60 роках ХХ століття в англійській літературі набуває поширення жанр філософського роману. І якщо далеко не завжди можна говорити про філософський роман, то філософська тенденція все частіше проникає в соціальні й соціально-психологічні твори англійських митців. Англійська література цього періоду пройнята настроями песимізму. Творчість Голдінга – яскравий приклад цьому. Письменник під час війни служив на флоті, про злочини нацистів говорив, що «їх чинили освічені люди – лікарі, юристи, за плечима яких був розвиток цивілізації; чинили вміло, холодно, зі знанням справи». Звідси повне розчарування Голдінга в людині, суспільстві. Голдінгу традиційний англійський гумор не властивий по суті, він мораліст і учитель. З під його пера вийшло понад десяток романів: «Володар мух», «Шпиль», «Піраміда», «Злодюжка Мартін», «Паперові люди» та інші

Один із найяскравіших та самобутніх англійських прозаїків ХХ ст Вільям Голдінг за життя сприймався як класик.

Про життя письменника, його смаки та звички відомо зовсім мало. Він не любив давати інтерв'ю, а якщо і робив це, то дуже рідко і не розкривався у них.

19 вересня 1911 року народився британський романіст Вільям Голдінг, лауреат Нобелівської премії з літератури 1983 року, відомий завдяки своєму першому романові «Володар мух», тираж якого перевищує 7 мільйонів примірників в Сполучених Штатах Америки і перекладений на більше ніж 14 мов світу. Цей роман включено до програм усіх англомовних шкіл, вивчають в університетах світу, зокрема і Україні.

Вільям був цікавим та багатогранним чоловіком, крім письменника він був шкільним вчителем, актором, моряком та музикантом.

В 1953 році Голдінг завершив роботу над романом «Володар мух». Спершу роман задумувався як іронічна відповідь на пригодницький роман Баллантайла «Кораловий острів» (1858 рік) в стилі вікторіанського виховання про англійських хлопців, які внаслідок краху корабля опиняються на безлюдному острові, влаштовують там свій побут та ведуть практично ідеальне життя. У романі Голдінга аналогічно: хлопці з пристойних англійський сімей опиняються на безлюдному острові, і на прикладі цих дітей, змушених

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

виживати в диких умовах, автор показує темні, часто потаємні сторони людського буття.

В 1954 році видавництво Faber&Faber публікує роман під назвою «Володар мух». Твір став бестселером у Великій Британії, а самого автора згодом прийняли до Королівської літературної спілки, а згодом прийшло і світове визнання.

В романі «Володар мух» відобразилися роздуми Голдінга про хід історії і про людину як носія властивостей і рис цивілізації та культури. Взявши за основу традиційну для англійської літератури ситуацію існування на безлюдному острові, Голдінг вступив у полеміку і творче змагання зі своїми попередниками, які розробляли схожі сюжети. Голдінг показує, що влада цивілізації над людиною значно міцніша, і услід за літературою екзистенціалізму досліджує людину в її соціальних зв'язках і вирішує проблему свободи. Вільям Голдінг зображує, як крок за кроком англійські хлопчики від шести до дванадцяти років, опинившись у результаті авіакатастрофи без дорослих на безлюдному острові, «скидають» із себе свою цивілізацію і дичавіють. Прослідкувати цей шлях допомагають йому історична освіта та вчительський досвід, безпосередні спостереження за життям підлітків.

За жанром - це роман-притча - твір з чітко вираженою мораллю, з конкретною повчальною ідеєю. Головна мета твору - застерегти, що всюди, де виникла ідея національної винятковості, може статися лихо. Автор роману вимагав від усіх, хто живе на землі, особистої відповідальності за те, що відбувалося навколо.

У своєму романі Голдінг показав не конкретні, характерні для певного часу ідеї, а позачасову сутність людської природи – гріховною, страшною, що опускається до найжорстокіших злочинів в умовах відсутності позитивної стимулюючої сили.

Зав'язка роману - не просто катастрофа, а наслідок ядерного бомбардування, після якого дітей почали евакуювати, що не могло не позначитися на їхньому психологічному стані. Вибиті з звичайного життя ще до авіакатастрофи, персонажі твору психологічно не здатні виробити послідовність власних дій: з одного боку, позбувшись опіки дорослих, вони хотіли б повною мірою насолодитися свободою, з другого, - підсвідомо їм комфортніше почуватися у рамках вимог і зручностей, які "заклав" у них дорослий цивілізований світ.

Роман побудовано таким чином, що моральна деградація персонажів найяскравіше проявилася у певних ключових моментах композиції, які стали мікрокульмінаціями для сюжетних ліній кожного з них.

Образи головних героїв показані яскраво і неповторно.

Саймон - улюблений герой у Голдінга, у цій дитині жило природне світле почуття істини. Саме Саймон з власної ініціативи йшов на гору, де причаїлося зло, і з'ясував його суть. Одкровення маленького месії не бути почуті у ревищі натовпу. Його смерть - остання межа до повного здичавіння дітей.

З образом здичавіння пов'язаний символічний образ ритму (барабанів). Вони вперше появилися під час пожежі, разом з відчуттям дикості. Ритмом здичавіння пройнято пісню мисливців та їхні танки. Нарешті, саме він –

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

антипод самотнього поклику рогу. Адже ритм передбачає просте гуртування, коли кожен – в зграї, а відповідає ватаг, тоді як рiг був символом демократичного колективу, де кожен мав рiвне право, кожен був особистiстю.

Роха - iнтелектуал-прагматик, втiлення у творi здорового глузду. Вiн - iнiцiатор всiх "цивiлізованих" починань на островi, вiн став носiєм рацiонального оптимiзму в романi. З Рохою пов'язано образ-символ окулярiв, якi, з одного боку, дали змогу розвести сигнальне вогнище, а з другого, - стали причиною, що ледь не знищила весь острiв. Отже, знання, яке вони символiзували, так само могли бути не лише корисними, а й руйнiвними.

Ральф - типовий благополучний пiдлiток, який самою своєю присутнiстю несвiдомо створив атмосферу "цивiлізованостi". Саме з ним у подальшому асоцiювалося це поняття.

Щодо Ральфа, то до нього є найближчим образ – символ вогню. Вогонь єднає дiтей, символiзує їхнє спасiння. Запалений за допомогою окулярiв Рохи, вiн стає символом життєдайної сили розуму. Та позбавлений контролю вогонь або гине i не виконує покладеної на нього функцiї, або стає Звiром – жорстоким i владним. Саме для Ральфа вогонь – абсолютний iдеал, остання i єдина сподiванка на нормалiзацiю свiту, повернення до цивiлізованостi. Коли Ральф втрачає можливiсть розпалити вогонь, втрачає i власне життя, врятоване дивом.

Джек - породження сiрої маси. Темрява i фетишизм супроводжували образ впродовж усього тексту. З кожною сторiнкою в цьому хлопчикovi все чiткiше виступає звiряче начало: спершу вiн набуває рис "мисливця", а потiм повнiстю знищує свою людську подобу. Саме з ним найтiснiше пов'язано образ-символ маски в романi. Це не лише святкова дитяча розвага, а й притягнення до вiдповiдностi зовнiшнього та внутрiшнього.

Також ключовим образом-символом щодо образу Джека є свиня. Її голова, принесена в жертву Звiровi, перетворюється на Володаря мух. Її тiло стає спокусою-випробуванням для всiх дiтей, Ральфа зокрема. Саме коли вiн промiняв вогнище на шмат свинини, Джек остаточно взяв верх у їхньому змаганнi за душi дiтей. Ось чому для одного свиняча туша – останнiй аргумент i виправдання, а для iншого – жахливий символ поразки й безвиходi.

Образ Звiра в романi сiввiдноситься з образом Диявола («повелитель мух» – у перекладi з давньоєврейської означає «Вельзевул»). Оптимiстично налаштований Ральф вважає Звiра вигадкою, Роха заперечує його iснування, спираючись на науковi знання про свiт, решта хлопцiв в таємницi бояться того, хто може їх убити, не пiдозрюючи, що, в першу чергу, бояться треба самих себе. Це знання вiдкривається тiльки одному з хлопчикiв – найслабкiшому i, одночасно, найрозумнiшому – постiйно непритомному Саймону. Зiткнувшись один на один зi свинячою головою, вiн починає подумки розмовляти з нею i отримує чiтку вiдповiдь про те, що Звiр – це «невiддiльна частина» його самого. Повноцiнний Звiр складається з сукупностi маленьких «звiрiв», якими стають здичавiлi мисливцi: почавши з знищення свиней, вони закінчують вбивством собi подiбних. Спочатку полювання на людину вони маскують пiд гру: один хлопчик зображує свиню, iншi роблять вигляд, що заганяють «її» в пастку i вбивають. Потiм звiрячi iнстинкти колись цивiлізованих дiтей виходять назовнi

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

і вбивство відбувається по-справжньому. Остаточо збожеволілі діти випускають свого внутрішнього «Звіра» на волю і зупиняються тільки в присутності більш грізної, творчої сили – що висадила на острів англійського офіцера. Останній стає в романі прообразом вищого божественного початку, разом припинившого всі суперечки і чвари і однією своєю присутністю перемігшого Диявола.

Образ Володаря мух - визначальний у творі. Це фактично дослівний переклад імені Вельзевула, тому Звір - образ символічний. Це втілення інстинктивного страху дітей перед невідомим і темного, звірячого начала у людині.

Висновки письменника з роману близькі до філософії екзистенціалізму: всі трагедії існування людини у світі невідворотні, їхні причини крилися у споконвічній меншовартості людської природи.

Голдінг, якого часто вважають песимістичним письменником, сам називає себе універсальним песимістом та космічним оптимістом, спираючись на те, що всесвіт – це сукупність людського емпіричного знання, а космос – це все, що нас оточує, включаючи Бога і людину. В своїх романах Голдінг розглядає присутність в людині вродженого зла, що лежить в основі цивілізації, підкреслюючи, що людська схильність до зла є більшою ніж до добра. Разом з цим письменник також розглядає проблему первородного гріха і свободи вибору людини, тому його твори часто схожі на казки.

Творчість Вільяма Голдінга – унікальне явище в англійській та світовій літературі. Письменник зумів підняти важливі для людства теми у найдоречніший для цього час.

Своїми книгами Вільям Голдінг намагався довести, що вихід можна знайти з будь якої ситуації і при цьому залишитися гідною людиною.

“Володар мух” – це надзвичайно складний філософсько-інтелектуальний роман. Він вимагає добре підготованого читача. Вільям Голдінг створив своєрідний роман-параболу. Поєднавши у “Володарі мух” багато жанрів, автор не надав домінантного наголосу жодному з них. Цей роман – гармонійне жанрове поєднання, що дає можливість читачеві яскравіше та багатоаспектніше розглянути глобальні проблеми людства.

Список літератури

1. Бегун Б.Я. Зверь – мы сами. // Відродження. – 1995. – № 2.
2. Івашова В.В. Уільям Голдінг та екзистенціалістський роман. // Всесвіт. – 1967. – № 4.
3. Історія західної філософії. Київ, 1995.
4. Павличко С.Д. Лабіринти мислення: Інтелектуальний роман сучасної Великобританії. – К., 1993. – С. 458.
5. Павличко С.Д. Розтрощені окуляри глузду. // Зарубіжна література . – 1999, ч. 5., лютий.
6. Ярошовець О. “Ми ж не дикуни...” // Зарубіжна література у навчальних закладах. – 2000, № 1.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ

Зозуляк Марта Михайлівна

старший викладач,
Мукачівський державний університет

Ефективний розвиток суб'єктів господарювання та економіки країни загалом неможливий без реалізації інвестиційних проєктів. Інвестиційна діяльність зумовлює вагомі зрушення в економіці, сприяє підвищенню соціально-економічного розвитку країни, виступає основоположним чинником зростання економіки, даючи змогу акумулювати тимчасово вільні фінансові ресурси та спрямувати їх на реалізацію різноманітних проєктів з метою отримання економічної вигоди в майбутньому. Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні характеризується нестабільністю та відсутністю належного обсягу інвестицій через формування несприятливого інвестиційного клімату в країні. Отже, можна стверджувати, що зростання інвестиційної привабливості займає провідне місце у розвитку національної економіки країни, що й обумовлює актуальність проведеного дослідження.

Сутність інвестицій, їх класифікації та теорію інвестиційної діяльності загалом досліджувало чимало вчених, серед яких зокрема такі, як: І.М. Боярко, Н.В. Бульбах, А.П. Дука, В.М. Гриньова, Т.Г. Затонацька, Т.В. Майорова, І.П. Мойсеєнко, А.А. Пересада, І.Л. Сазонець, В.А. Федорова, Р.С. Квасницька, А.С. Музиченко, С.М. Панчишин, Л. Петкова, В. Проскурін, Л.Д. Забродська, Т.С. Пічугіна, В.Г. Федоренко, Н.А. Хрущ, Н.В. Шевчишина, Б.М. Щукін, Ф. Доквайер, Г. Рапорт та багато інших. У їхніх працях знайшли відображення проблеми, пов'язані з особливостями управління інвестиційними проєктами; викладені питання сутності інвестицій та змісту інвестиційної діяльності; викладена методика аналізу інвестицій; розглянуті напрямки оцінки ефективності інвестиційної діяльності. Однак, теоретичні дослідження понять та тверджень будуть більш корисними, якщо підкріпити їх практичним аналізом сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні та пошуком шляхів її покращення, що й зумовлює актуальність проведення такого дослідження.

Різноманітність підходів у науковому середовищі щодо трактування поняття «інвестиційна привабливість» дозволяють систематизувати та узагальнити ряд тверджень, згідно з якими інвестиційна привабливість країни - це сукупність політичних, соціальних, інституціональних, екологічних, макро- і мікроекономічних умов функціонування національної економіки, що забезпечують стабільність інвестиційної діяльності вітчизняних та зарубіжних інвесторів [1]. Поняття інвестиційної привабливості важливе в процесах міжрегіонального та міждержавного переміщення капіталу як одного з основних факторів економічного розвитку. В силу значної територіальної нерівномірності розподілу економічних факторів взагалі та капіталу зокрема країни та регіони виступають конкурентами в боротьбі за вільні ресурси. Отже,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

інвестиційна привабливість - це сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- і мікрорівнях [1]. Часто інвестиційну привабливість певної території ототожнюють з поняттям «інвестиційний клімат», що в свою чергу має численні трактування. Так, зокрема одні науковці розглядають інвестиційний клімат як багатофакторну систему цілеспрямованих вчинків і дій, що свідомо формується на державному та регіональному рівнях в інтересах більш широкого залучення на конкретну територію додаткових ресурсів як у грошовій, так і в матеріальній формах [2]. Інші трактують інвестиційний клімат як сукупність політичних, правових, економічних, організаційних і соціальних умов, що визначають привабливість і доцільність інвестування певної господарської системи [3].

Систематизуючи існуючі в науковій думці трактування поняття «інвестиції» можна визначити їх як довгострокові вкладення засобів у різні галузі економіки з метою одержання прибутку. Із поняттям інвестицій тісно пов'язаний інший термін – інвестиційна діяльність, під якою розуміють комплекс дій з організації, реалізації та контролю за рухом і окупністю вкладених коштів в об'єкти інвестування з метою отримання економічних чи соціальних вигод від такої діяльності [4]. Інвестиційна діяльність підприємства існує в різних формах, що визначаються видами інвестицій, які, в свою чергу, класифікуються за різними ознаками.

Для оцінки індексу інвестиційної привабливості у світі використовують відповідні системи моніторингу та оцінки інвестиційної привабливості країни, зокрема: рейтинги Світового економічного форуму, цифрова шкала Гарвардської школи бізнесу (США), індекси журналів «Fortune» (США) та «The Economist» (Англія), методика оцінки інвестиційної привабливості, розроблена Банком Австрії, рейтинг інвестиційної привабливості держав, що визначається Інститутом менеджменту у Лозанні тощо [5].

В Україні дослідження та оцінку стану інвестиційної діяльності проводять уповноважені рейтингові агентства, що включені до Державного реєстру («ІВІ-Rating», «Експерт – Рейтинг», «Кредит-Рейтинг», «Стандарт-Рейтинг», «Рюрик»), спеціалізовані моніторингові організації та незалежні інституції, які на підставі офіційних статистичних даних та власних спостережень здійснюють аналіз вітчизняного інвестиційного клімату [6].

Вітчизняний ринок рейтингових послуг також представлений діяльністю не уповноважених рейтингових агентств: РА «Ранг», «Агентство фондового ринку», «Інвест - Рейтинг», «Консалтинг – Гамма», «Українське рейтингове агентство», «Українське агентство фінансового ринку», «Євро - Рейтинг» та інші [7].

Результати таких рейтингів [8], що були проведені вітчизняними агентствами за два роки до початку світової пандемії та світової економічної кризи, які не минули і Україну, свідчать, що у випадку подальшого проведення політики децентралізації в Україні розрив між окремими територіями за рівнем їхньої інвестиційної привабливості та соціально-економічного розвитку буде збільшуватися. Тільки ті з областей, яким вдасться

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

збільшити притік інвестицій в регіональну економіку, сформуують необхідний запас для соціально – економічного розвитку на майбутнє [9].

За даними Державної служби статистики України за два роки до початку світової пандемії та світової економічної кризи (січень-вересень 2017 року) в економіку України іноземними інвесторами з 76 країн світу було вкладено 1218,2 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу) [10]. Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на 01.10.2017 року становив 39719,8 млн. дол. США. В Україні продовжувала зберігатися тенденція, коли інвестиції спрямовувалися у вже розвинені сфери економічної діяльності [10]. До основних країн – інвесторів протягом останніх належали: Кіпр (25,7 %), Нідерланди (16,5%), Велика Британія (5,5%), Німеччина (4,6%), Віргінські Острови (Британія -4,2%), Швейцарія (3,9%). Обсяги освоєння капітальних інвестицій підприємств України станом на 2017р. склали 259,5 млрд. грн., що на 20,7 % більше від обсягу капітальних інвестицій за відповідний період минулого року [10].

Провідними сферами економічної діяльності за обсягами освоєння капітальних інвестицій упродовж трьох останніх років залишаються: промисловість – 33,6%, будівництво – 13,0%, сільське, лісове та рибне господарство – 15,8%, інформація та телекомунікації – 4,3%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 7,5%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 7,7%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 5,1% [10].

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій. Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень незначна. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоюється близько восьми відсотків капітальних інвестицій [10].

Отже, Україна залишається привабливою для інвестицій, і водночас вона не знаходиться осторонь світових процесів та є достатньо інтегрованою у світове господарство. Світова економічна криза, порушення макростабільності на зовнішніх ринках також має свій відголос в Україні. Сучасні тенденції поведінки інвесторів на ринку України характеризуються спадом обсягів іноземних капітальних інвестицій в Україну. До причин, які стримують інвестиційні процеси в Україні та формують високий інвестиційний ризик, і надалі належать: високий рівень корупції, недовіра до судової системи, нестабільність національної валюти, монополізація ринків, військовий конфлікт [11]. Проблемними залишаються сфери, де затягуються реформи, а саме: судова реформа, антикорупційні інституційні основи, зокрема антикорупційний суд, земельна реформа, приватизація державних підприємств. Це ті сфери в Україні, які, на думку світових експертів та міжнародних організацій, першочергово відчують потребу в прогресі, надходженні інвестиційних потоків та швидкому розвитку [12].

Таким чином, для подальшого покращення інвестиційної привабливості України актуальним на сьогодні є питання удосконалення правової та

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Список літератури:

1. Петкова Л., Проскурін В. Муніципальні інвестиції та кредити. Навчальний посібник / Київ, 2006. - 158 с. // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-90.html>
2. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навчальний посібник[для студ. вищ. навн. закл.]/ А. П. Дука.—К.: Каравела, 2012.—432 с.
3. Сазонець І. Л., Федорова В. А. Інвестування: міжнародний аспект: Навчальний посібник.—К.: Центр учбової літератури, 2007.—272 с.
4. Мордань, Є.Ю. Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні [Текст] / Є.Ю. Мордань, К.С. Закорко // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка та менеджмент. – 2017. – Випуск №23, Ч. 2. – С. 63-67.
5. Орлова Н. С. Механізм організації системи моніторингу інвестиційної політики сталого розвитку в Україні / Н. С. Орлова, Т. В. Максимова // Інвестиції: практика та досвід. - 2016. -№ 1. -С. 64-69. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_1_15.
6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ssmc.gov.ua/fund/rateagencies>.
7. Брус С. І. Ринок рейтингових послуг в Україні: реалії і вектори розвитку / С. І. Брус // Вісник Інституту економіки та прогнозування. - 2014. - С. 83-87. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vier_2014_2014_13.
8. Офіційний веб-сайт рейтингового агентства «Євро Рейтинг»: <http://euro-rating.com.ua/regiony/rejting-list/rejting-list-oblastej/>
9. Docquier, F. and Rapoport, H. (2012), «Globalization, Brain Drain and Development», *Journal of Economic Literature*, vol 50, pp. 681—730.
10. Державна служба статистики України :офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Economic Reform Agenda for Ukraine, by Ricardo Giucci, Robert Kirchner, Georg Zachmann, Stephan von Cramon-Taubadel, Policy Study PS/01/2014, available at: <http://beratergruppe-ukraine.de/?content=%2520publikationen/beraterpapiere>.
12. Foreign Direct Investment in Ukraine: Past, Present, and Future, by Robert Kirchner and Vitaliy Kravchuk, Policy Briefing PB/09/2015, available at: https://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wp-content/uploads/2014/06/PP_02_2015_en.pdf.
13. The official site of Global Reporting Initiative (GRI) (2015), «Reporting on sustainable development», available at: <https://www.globalreporting.org/> (Accessed 20 Nov 2015).
14. The official site of The World Bank (2004), «Factors, Actions and Policies to Determine the Investment Attractiveness of a Territorial System», available at: <http://info.worldbank.org/etools/docs/library/136063/ballotta.pdf> (Accessed 20 Nov 2015).

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

15. The official site of Organisation for Economic Co&Operation and Development (2009), «Building Trust and Confidence in International Investment», available at: <http://www.oecd.org/investment/investment&policy/42446942.pdf>.

16. The official site of United Nations Conference on Trade and Development (2015), «Investment policy monitor», available at: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaepcb2015d13_en.pdf (Accessed 20 Nov 2015).

АНАЛІТИКО-СТОХАСТИЧНА МОДЕЛЬ ГОТОВНОСТІ СИСТЕМИ SCADA КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Іванченко Олег

к.т.н., доцент

Університет митної справи та фінансів

Розвиток сучасного суспільства в значній мірі залежить від ефективного та безпечного застосування за призначенням критичної інфраструктури (КІ), одним з найважливіших компонентів якої є система диспетчерського управління та збору даних (SCADA). Саме тому на сьогоднішній день спостерігається стійка тенденція здійснення атак на кібернетичні та інформаційні ресурси КІ шляхом реалізації зловмисних шкідливих впливів (ЗВШВ) на активи системи SCADA [1]. Проведений аналіз [2] підтверджує необхідність виконання заходів по підвищенню гарантоздатності та готовності [3,4] різноманітних компонентів КІ, які базуються на застосуванні як евристичної інформації, так і результатів моделювання. Тому актуальною науковою задачею є моделювання поведінки системи SCADA за умови здійснення ЗВШВ на її активи. Виходячи з цього, розглянемо яким чином можна побудувати аналітико-стохастичну модель готовності системи SCADA КІ з урахуванням зловмисного шкідливого впливу на її активи, який реалізується за певним сценарієм розвитку негативних подій.

Процес розробки моделі включає наступні дії:

- 1) побудуємо спрощену архітектуру системи SCADA КІ з урахуванням мережевих рівнів її апаратно-програмного забезпечення;
- 2) у відповідності з архітектурною реалізацією побудуємо структурну схему надійності (СН) та запишемо загальний вираз для розрахунку коефіцієнта готовності активів SCADA КІ;
- 3) враховуючи певний сценарій реалізації ЗВШВ, відобразимо робочий цикл, на протязі якого будемо здійснювати оцінювання змін рівня готовності SCADA КІ;
- 4) застосовуючи відомі теореми складання та множення ймовірностей [5], отримаємо вираз для показника готовності SCADA КІ з урахуванням ЗВШВ;
- 5) виконаємо візуалізацію отриманих результатів моделювання.

Спрощена архітектурна реалізація з урахуванням мережевих рівнів апаратно-програмного забезпечення, включаючи серверні компоненти та відповідні модулі кіберзахисту, а саме, брандмауери і системи паролізації для кібернетичних активів SCADA КІ, представлена в роботі [6]. На рис. 1 згідно представленої архітектурної реалізації відображено СН [7-9] системи SCADA КІ з урахуванням ЗВШВ на її кібернетичні активи. Зловмисні шкідливі впливи на рис. 1 відображаються відповідними умовними позначеннями.

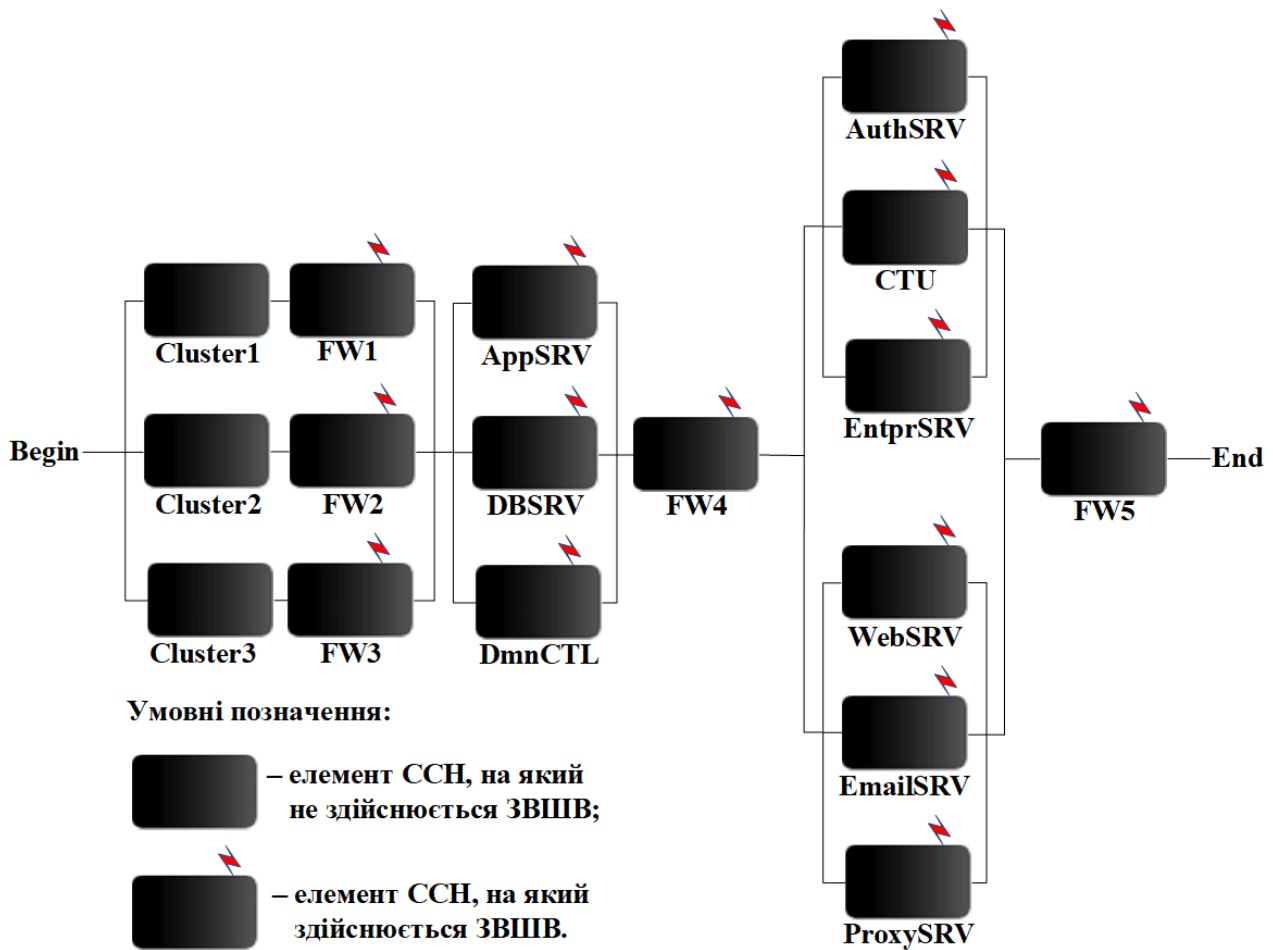

Рисунок 1 – Структурна схема надійності системи SCADA КІ з урахуванням зловмисного шкідливого впливу на її кібернетичні активи

Далі будемо вважати, що сценарій ЗВШВ реалізується за схемою, яка представлена на рис. 2.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Рисунок 2 – Схема реалізації ЗВШВ на активи SCADA KI

Припустимо, що ЗВШВ здійснюється аналогічно з атакою на кібернетичні та інформаційні ресурси, яка була реалізована у 2017 р. в Україні шляхом застосування двох відомих вірусів Wanna Cry і Petya Ransomware. Як відомо, один з вірусів проникнув в систему, а інший – кодував інформацію записану на носіях інформації. Це означає, що у пропонуємому сценарії також можна передбачити ЗВШВ у вигляді певних дій по відношенню до активів SCADA KI, які реалізуються аналогічно, а саме: а) проникнення через брандмауери (БДМ); б) злом системи паролізації кібернетичних активів та шифрування інформації, яка зберігається на будь-яких носіях. Час реалізації цих негативних дій разом з часом роботи SCADA KI утворюють загальний цикл оцінювання показника готовності системи з урахуванням ЗВШВ, схема якого наочно представлена на рис. 3. Слід зазначити, що доцільно загальний цикл оцінювання будувати, враховуючи режими роботи відповідних пристроїв та програмних додатків.

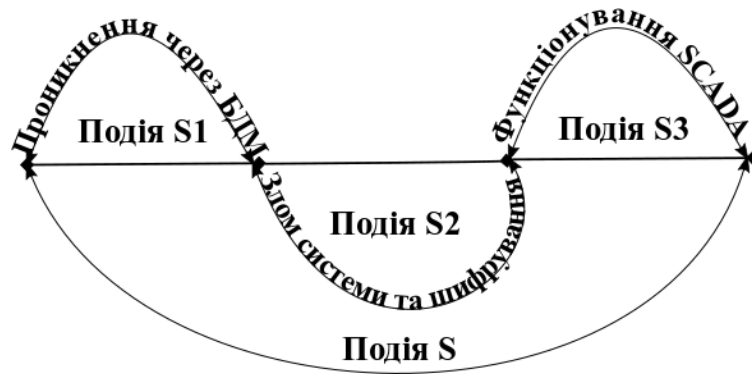

Рисунок 3 - Загальний цикл оцінювання показника готовності системи SCADA КІ з урахуванням ЗВШВ

Тоді, враховуючи приведену інформацію, показник готовності SCADA КІ з урахуванням ЗВШВ можна записати як

$$W_{SCADA} = P_{FW_{WC}} P_{PS_{PR}} A_{SCADA} + [1 - P_{FW_{WC}}] P_{PS_{PR}} A_{SCADA} + P_{FW_{WC}} [1 - P_{PS_{PR}}] A_{SCADA} + [1 - P_{FW_{WC}}] [1 - P_{PS_{PR}}] A_{SCADA}, \quad (1)$$

де $P_{FW_{WC}}$ – ймовірність успішного виконання брандмауером функцій фільтрації вхідних потоків даних (блокування дії Wanna Cry); $P_{PS_{PR}}$ – ймовірність успішного виконання системою паролізації автентифікаційної процедури перевірки паролю (блокування дії Petya Ransomware); A_{SCADA} – стаціонарний коефіцієнт готовності SCADA КІ. У співвідношенні (1) показник A_{SCADA} , компонентні складові, які входять до цього виразу, а також вихідні дані для моделювання задаються згідно [10]. На рис. 4 представлено узагальнені результати моделювання, які отримано з урахуванням показників безвідмовності компонентних складових і впливу ЗВШВ на активи SCADA КІ.

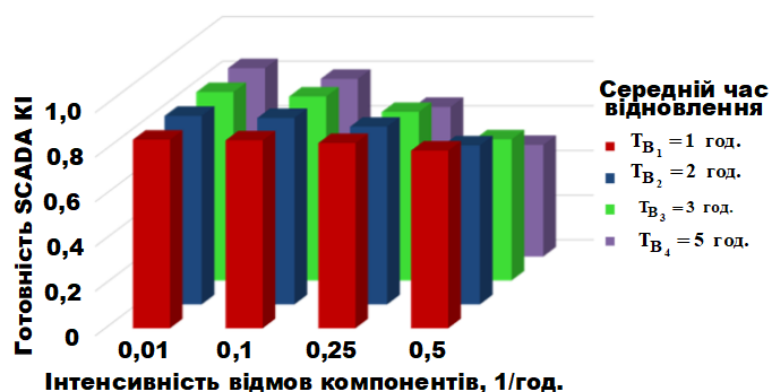

Рисунок 4 – Узагальнені результати моделювання

Аналіз результатів моделювання свідчить, що при реалізації відповідного сценарія ЗВШВ на активи SCADA КІ її коефіцієнт готовності не перевищує 85%. Безумовно цей рівень готовності не відповідає вимогам щодо

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

забезпечення надійного, безаварійного функціонування системи управління КІ, а питання кіберзахисту активів SCADA КІ залишається не вирішеним.

Отже, запропонована аналітико-стохастична модель в подальших перспективних дослідженнях може бути використана як для оцінки загального рівня готовності SCADA КІ за умови реалізації різноманітних сценаріїв ЗВШВ, так і для обґрунтування граничних значень показників готовності, кібербезпеки системи SCADA КІ.

Список літератури

1. Hentea, M.: Improving security for SCADA control systems. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge* 3(1), 73-86 (2008).
2. Fairley, P.: Cybersecurity at U.S. utilities due for an upgrade: Tech to detect intrusions into industrial control systems will be mandatory. *IEEE Spectrum*, 53(5), 11-13 (2016).
3. Харченко В.С. Гарантоздатні системи та багатOVERсійні обчислення, аспекти еволюції / В.С. Харченко // Радіоелектронні і комп'ютерні системи. – 2009. – Вип. (41). – С. 46–59.
4. Безопасность критических инфраструктур : математические и инженерные методы анализа и обеспечения : навчальний посібник / за заг. ред. В.С. Харченка. – Харків : Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», 2011. – 641 с.
5. Bolch, G., Greiner, S., De Meer, H., Trivedi, K.: *Queueing networks and Markov chains: modeling and performance evaluation with computer science applications*. John Wiley & Sons, (2006).
6. Ahmed, I., Obermeier, S., Naedele, M., Richard III, G. G.: SCADA systems: Challenges for forensic investigators. *Computer*, 45(12), 44-51, 2012.
7. Острейковский В.А. Теория надёжности. / В.А. Острейковский. – Москва: Высшая школа, 2003. – 463 с.
8. Dantas, J., Matos, R., Araujo, J., Maciel, P.: Eucalyptus-based private clouds: availability modeling and comparison to the cost of a public cloud. *Computing*, 97(11), 1121-1140, 2015.
9. Применение компьютерных технологий для оценивания надёжности и безопасности программно-технических комплексов : навч. посіб. / [Ю.Н. Соколов, В.С. Харченко, В.М. Илюшко, Ю.Л. Поночовный, М.Ф. Бабаков] ; за заг. ред. Ю.Н. Соколов, В.С. Харченко. – Харків : Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», 2013. – 458 с.
10. Іванченко О.В. Аналітико-стохастичний метод побудови структурних схем безпеки кібернетичних активів системи SCADA критичної інфраструктури / О.В. Іванченко // Системи та технології. – 2019. – Вип. 1(57). – С. 81–106.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНШОМОВНОМУ СПІЛКУВАННЮ В КОНТЕКСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАННЯ

Канюк Олександра Любомирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов;
Ужгородський національний університет

Кіш Надія Василівна
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов;
Ужгородський національний університет

У системі сучасної вищої освіти як один із засобів дослідження світу особливе місце займає іншомовне ділове спілкування завдяки його соціальним, пізнавальним та розвивальним функціям. Знання іноземної мови, і зокрема іншомовного ділового спілкування, сьогодні стає обов'язковим компонентом професійної підготовки сучасного фахівця в будь-якій сфері. Ось чому іноземна мова в університеті - це не тільки професійно орієнтована подача знань, але культурна, мовна та інтелектуальна в цілому. Виходячи з цього, викладання іноземної мови має свою специфіку, яка, зокрема, пов'язана з інтенсифікацією процесу навчання через пізнавальну діяльність студентів, а отже, через компетентну організацію їх знань. Тому необхідно створити умови для максимальної реалізації інтелектуального потенціалу студентів з урахуванням таких важливих їх особливостей, як рівень самопізнання, що є необхідною умовою розвитку особистості; готовність до самоствердження; потреба в професії; бажання перевірити власні сили та характер; прагнення до самовизначення з точки зору пошуку власного морального ідеалу; визначення власних цінностей тощо [9]. Тим не менш, організація навчання іншомовному спілкуванню студентів університету у функціональному контексті передбачає, що викладачі виконують певні функції, які так чи інакше сприяють процесу організації знань студентів. До таких функцій належать: функція управління; тренувальна функція; розвиваюча функція; функція зворотного зв'язку; функція оцінювання; діагностична функція; стимулююча функція. Для того, щоб виконувати ці функції найефективніше, індивідуальний підхід – це найкращий метод для навчання студентів [7]. Тому при навчанні студентів іншомовному діловому спілкуванню найчастіше використовуються такі форми навчання: «круглий стіл», дебати, дискусія, презентація, п'ятихвилинна промова, а також презентація проєктів, які можуть бути представлені, наприклад, у формі телевізійної програми, презентації; заняття у формі змагань та ігор; заняття, що

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

нагадують публічні форми спілкування; дослідження, засновані на імітації діяльності установ та організацій [6]. Ці та інші форми організації знань при навчанні іншомовному спілкуванню широко використовують можливості Інтернету, що значно розширює коло реальних комунікативних ситуацій. Це підвищує мотивацію студентів, дозволяє застосовувати набуті знання та вміння для вирішення реальних проблем спілкування. При цьому студент може самостійно працювати над мовою, використовуючи певні види вправ, пов'язані з формуванням навичок письма, аудіювання, говоріння тощо. Наприклад, при навчанні письма можна виконувати вправи, спрямовані на формування лексичних, граматичних знань та вміння висловлюватись за допомогою письма. Іншим прикладом є система вправ для навчання аудіювання (наприклад, вправи для навчання словесному слуху, вправи для засвоєння прогнозування, вправи на розвиток короткочасної та словесно-логічної пам'яті) та вправи для розвитку мови (наприклад, вправи в процесі прослуховування аудіотексту) [8].

Сьогодні методологічна наука виявляє все більший інтерес до додаткових лінгвістичних умов для іншомовного спілкування, інтелектуального рівня студентів та їхнього пізнання світу на загальнокультурному рівні. Це визначає культурну та інтелектуальну спрямованість сучасних методів навчання іноземних мов, яка вибирає в якості свого об'єкта мовну особистість, що реалізує необхідні лексико-граматичні структури, що відповідають нормам мовленнєвої діяльності осіб з різних мовних спільнот. Ось чому навчання студентів іншомовному спілкуванню як форми організації їх знань слід подавати як процес передачі мовного та культурного досвіду (в основі цього досвіду лежить ставлення молоді до себе, до світу та досвід творчої діяльності в процесі оволодіння іноземною мовою та іншими культурами), що в ідеалі має призвести до підвищення їх інтелектуального та загальнокультурного рівня знань. Ця позиція - сучасна суть мовної освіти як цінності, результату, процесу та системи [5]. У зв'язку з цим визначаються такі основні тенденції оновлення педагогічної системи вищої освіти: особистість студента з високорозвиненим інтелектуальним потенціалом стає системоутворюючим елементом університету; стратегічна мета освіти проголошує формування реальної компетентності (соціальної, інтелектуальної, професійної, етнокультурної, моральної тощо) студента як особистості, здатної до самовизначення, самовиховання, самореалізації та самоактуалізації; модернізація цілей, змісту та організації процесу навчання студентів іноземної мови як форми організації їхніх знань здійснюється на основі врахування індивідуальних психологічних особливостей студентів, їх потреб та мотивів до вивчення; забезпечується безперервність усіх рівнів освіти, орієнтація на цілісне виховання протягом усього життя; адекватний баланс рівнів професійної підготовки та мовної культури студента визначається системою управління, навчальним процесом з урахуванням модернізації якості освіти.

Розглядаючи поліпшення загальнокультурного рівня знань студентів, ми дійшли висновку, що процес викладання іноземної мови - це процес особистісного розвитку молодшої людини в рамках розвитку її як мовної особистості. Сучасні дослідники розглядають поняття мовної особистості як

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

категорію, що постійно розвивається, в якій відображаються як предметний, так і процесуальний аспекти. Перший аспект, як правило, стосується різноманітних знань, що беруть участь у процесі викладання предмета «Іноземна мова». Другий аспект - це, власне, вміння та навички використовувати набуті знання з метою усного та / або письмового спілкування. Отже, якщо ми говоримо про здібності особистісного розвитку процесу навчання іншомовному спілкуванню, то маємо на увазі розвиток особистості в цілому, як її культурних (мовних) аспектів, так і інтелектуальних (когнітивних) аспектів, які проявляються насамперед у мові [10]. Тому розвиток особливостей мовної особистості (мовних здібностей, навичок, готовності до мовленнєвих дій), які роблять студентів здатними бути ефективними учасниками міжкультурного спілкування, є стратегічною метою навчання студентів іншомовному спілкуванню як форми організації знань [4]. Кінцевий результат навчання пов'язаний з необхідністю не тільки розвивати здатність студента використовувати відповідні іншомовні «методики», але й розвивати такі якості, які дозволять здійснювати пряме та опосередковане спілкування з представниками інших культур.

Отже, серед сучасних методів важливі такі фактори навчання: соціокультурні особливості навчання, мотивація та рідна мова, розвиток особистості студента в процесі протистояння іншим культурам. Важливо, щоб обраний зміст навчання відповідав досвіду та інтересам студентів, а також, щоб він був порівнянний з аналогічним досвідом своїх однолітків - представників інших різних культур.

Список літератури

1. Гришкова Р.О. Формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей : Монографія. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 424 с.

2. Измайлова О.А. Формування іншомовної комунікативної компетенції як структурного компоненту комунікативної культури студентів мовних ВНЗ // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. – 2010. – Випуск 17. – С. 66-72.

3. Елухина Н.В., 2002, Роль дискурса в межкультурной коммуникации и метод формирования дискурсивной компетентности. Иностранные языки в школе, 3, 9-13.

4. Искрин С.А., 2004, Моделирование ситуаций общения в процессе обучения иностранному языку. Иностранные языки в школе, 9, 40-44.

5. Назарова М. В., Валеев А. А., 2017, Дидактические возможности интерактивных технологий в обучении иностранному языку в вузе. Современный журнал по методике преподавания языков, 7 (4), 21-33.

6. Хузиахметов А. Н., Валеев, А. А., 2017, Развитие познавательных способностей студентов университета. Современный журнал методики преподавания языка, 7 (2), 149-158.

7. Хусаинова Р.Р., Валеев А.А., 2018, Технологический аспект развития иноязычной деятельности студентов вуза. Astra Salvensis, 2, 746-765.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

8. Babayants, A. V., 2005, Technology for stimulating real communication in a foreign language. *Foreign languages in school*, 3, 60-66.
9. Reid, E., 2015, Techniques developing intercultural communicative competences in English language lessons. *Social and behavioral sciences*, 186, 939-943.
10. Zhang, Y., 2017, Supporting English language learners in social studies: language-focused strategies. *The social studies*, 108(5), 1-6.

ДИТЯЧИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРАВИЛЬНОГО МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКА

Кас'яненко Оксана Миколаївна

к.пед.наук, старший викладач
Мукачівський державний університет, Україна

Опанування мовленням – складний, багатосторонній педагогічний і психічний процес, його поява і подальший розвиток залежить від багатьох факторів. Мова починає формуватися лише тоді коли головний мозок, слух, дихання й артикуляційний апарат дитини досягнуть певного рівня розвитку, але, маючи навіть досить розвинений мовний апарат, сформований мозок, хороший фізичний слух, дитина повинна постійно вдосконалювати культуру мовлення. Основними засобами її розвитку є: організація їхнього спілкування у різних напрямках діяльності (гра, праця, сприймання різних видів образотворчого мистецтва; довкілля, природа, ознайомлення дітей з художньою літературою, використання технічних засобів; мовлення вихователя як один із засобів впливу на культуру мовлення дошкільнят).

Важливе місце в системі засобів мовленнєвого розвитку, навчання і виховання дошкільників посідає фольклор. Його вплив на мовну освіту дітей було розкрито в роботах педагогів: А.М.Богуш, Н.В.Гавриш, Г.В.Довженок, Л.О.Калмикова, В.Г. Бойко, Л.М. Кіліченко, КМ. Луганської та інших.

Дитячий фольклор – твори, що складаються та виконуються самими дітьми, а також «поезія пестування» – колискові, забавлянки, пестушки, створені для присипання дитини, для забавляння та пестування. Аналіз малих фольклорних жанрів засвідчив, що їм притаманна низка специфічних рис, які надзвичайно приваблюють дитину, а саме: невеличкий об'єм тексту, доступність змісту, захоплюючий ігровий сюжет, використання художньо-зображувальних засобів мови.

Фольклорні твори відзначаються барвистістю, виразністю, ритмічністю, легкістю для запам'ятання і саме це дозволило вважати, що за своїми художньо-специфічними рисами фольклор може слугувати ефективним засобом розвитку звукової культури мовлення дітей, збагатити їхнє мовлення образними виразами, текстами малих жанрів фольклору. Водночас, як у науковій, так і методичній літературі не була піднята проблема вдосконалення звуковимови дітей на ранніх етапах дошкільного дитинства засобами українського фольклору.

Бурлака Л. називає дитячим фольклором твори усної народної творчості, спеціально призначені для дітей, куди входять твори, які створювалися дорослими для дітей; твори, які втратили серйозне значення в житті дорослої людини і перейшли до дітей; твори, створені самими дітьми, які живуть лише в дитячому середовищі [1].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Н. Гавриш і Г. Довженок вважають, що фольклор дає прекрасні зразки мови, наслідуючи яким, дитина успішно навчається рідній мові. Загадки, прислів'я, приказки, писали вони, образні, поетичні, наділені порівняннями, яскравими епітетами, метафорами, в них багато визначень, уособлень. Поетична мова малих фольклорних форм проста, точна, виразна, містить синоніми, антоніми, порівняння та гіперболу. В основі багатьох прислів'їв лежить метафора. Вона служить засобом досягнення найбільшої експресії і мальовничості. Не менш багата і мова загадок. Широкий спектр зображувально-виразних засобів використовується у загадках для кодування образів предметів і явищ [2, 4]. Ці особливості залучають дітей до малих фольклорних жанрів.

Дитячі забавлянки – це надзвичайно вдала форма спілкування дітей з дорослими, що сприяє розвитку дрібних м'язів руки, активізації їхньої рухливості. Забавлянки (утішки) – це коротенькі пісеньки або віршики, поєднані зі своєрідними вправами та покликани зміцнювати дитину фізично, підтримувати радісний, бадьорий настрій. Забавлянки існують для дітей різного віку. Для найменших, які тільки починають сидіти, у народі складено забавлянки з похитуванням, підкиданням дитини, гойданням на коліні або одній нозі («*Ой чук, чук, чук*», «*Гойда, гойда, гойдала*»). Для немовлят - утішки-ігри з пальцями («*Печу, печу хлібчик*», «*Сорока-ворона кашку варила*»). Для дітей, які опанували рідну мову, пропонуються забавлянки-діалоги («*Зайчику, зайчику*»).

Вік, на який припадають забавлянки, утішки, – сенситивний для мовленнєвого розвитку малюків. Саме тому функція забавлянок – не лише розважати малюка, а й розвивати його мовлення, активізувати процес засвоєння звуків рідної мови дитиною дошкільного віку. Забавлянки насичені різноманітними повторами, звуконаслідувальними словами, тому вони так легко запам'ятовуються дітьми. Звукові повтори створюють особливу наспівність забавлянок, що є дуже важливим для зазначеного жанру, оскільки для немовлят зміст і значення слів не завжди зрозумілі. Вони сприймають мелодійний, ритмічний, звуковий малюнок твору. Повторюваність у поєднанні зі змінами ритмічного образу, жести та інтонація сприяють зосередженню дитячої уваги на таких творах і допомагають їх духовному, інтелектуальному, мовленнєвому розвитку. Бездоганність художньої форми забавлянок забезпечується багатою звуковою гамою та наспівністю за рахунок звукових повторів .

Сучасна педагогічна наука, народна дидактика виробили цілісну систему засобів формування правильної звуковимови. І чільне місце поряд з іншими займають загадки.

Загадка – це етичний поетико-алегоричний опис предмета чи явища. Подається вона у формі запитання, описового речення, найчастіше у віршованій формі, яка потребує відповіді. Загадки перевіряють кмітливість дитини, оцінюють її знання, спостережливість, допитливість. Відгадування загадок дає змогу дітям уточнювати уявлення про предмети, їх властивості, назви, усвідомлювати шляхом порівняння зв'язки між ними, узагальнювати окремі ознаки. Загадки вчать дітей мислити образами, розуміти переносне значення

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

слів, висловів. Вони відображають реальний світ, містять широке коло знань, їх рекомендують для навчання дітей грамоти: навчання дітей здійснювати звуковий аналіз слів; формування умінь характеризувати звуки; для ознайомлення з буквами, їх будовою, зображенням; для ознайомлення з наголосом, знаком наголосу; розуміння понять «звук» і «буква»; загадки про зошити, ручку, книжки, явища природи тощо.

Як вважає Г.В. Довженок, використання загадок у роботі з дітьми сприяє розвитку у них навичок промови-доказу й мови-опису. Вміти доводити – це не тільки вміти правильно, логічно мислити, а й правильно висловлювати свою думку, втілюючи її точну словесну форму. Доказ вимагає особливих, відмінних від опису та розповіді мовних зворотів, граматичних структур, особливої композиції. Зазвичай, дошкільнята у своїй промові ними не користуються, але треба створювати умови для їх розуміння та освоєння [4].

Щоб діти швидше опанували описову форму мови, треба звертати їх увагу на мовні особливості загадки, вчити помічати красу та своєрідність художнього образу; розуміти, якими мовними засобами він створений; виробляти смак до точного й образного слова. Враховуючи матеріал загадки, необхідно навчити дітей бачити композиційні особливості загадки, відчувати своєрідність її ритмів і синтаксичних конструкцій. У цих цілях проводиться аналіз мови загадки, звертається увага на її побудову. Автор рекомендує мати в запасі кілька загадок про один предмет, явище, щоб показати дітям, що знайдений ними образ, висловлювання непоодинокі, що є багато можливостей сказати про одне й те ж по-різному та дуже барвисто.

Відгадування та вигадкування загадок також впливає на різнобічний розвиток мови дітей. Вживання у загадках метафоричного образу різних засобів виразності (прийому уособлення, використання багатозначності слова, визначень, епітетів, порівнянь, особливої ритмічної організації) сприяють формуванню образності мовлення дітей дошкільного віку. Загадки збагачують словник дітей за рахунок багатозначності слів, допомагають побачити вторинні значення слів, формують ставлення до переносному значенні слова. Вони допомагають засвоїти звуковий і граматичний лад мови, змушуючи зосередитися на мовні форми та аналізувати її.

Оволодіння навичками описової мови відбувається успішніше, якщо поруч із загадками, як зразки, беруться літературні твори, ілюстрації, картини.

Поряд із загадками на етапі розвитку мовлення у дітей можна ефективно використовувати скоромовки і чистомовки.

Скоромовки – чудовий витвір народної логопедії, спрямований як на вдосконалення звуковимови, так і на розвиток діалогічного мовлення; фольклорний жанр, побудований на поєднанні звуків, які ускладнюють швидку вимову слів [2]. Це своєрідна мовна гра.

Основна мета скоромовок – формування чистого й правильного мовлення, закріплення артикуляції важких звуків і розвиток мовленнєвого апарату. На кожний звук, яким опановує дитина, пропонується відповідна скоромовка, наприклад, на звук «л»:

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Лама, дастівка, мітла
У словах ми чуєм ЛА.
Лото, ложка, лом, село
У словах ми чуєм ЛО.
Липа, листя, лин, столи
У словах ми чуєм ЛІІ.
Тюденя дежить мале
А тепер ми чуєм ЛЕ.

Є скоромовки невеличкі за розміром, у кожному слові яких повторюється лише один звук з твердою чи м'якою вимовою («*Босий хлопець сіно косить*»); скоромовки зі складним поєднанням відразу кількох важких звуків: шиплячих, свистячих і сонорних («*Прийшов Прокіп, наляв окріп*»); скоромовки з незвичним поєднанням голосних звуків («*Улас у нас, Опанас у вас*»); скоромовки діалогічної форми («*Де вороно-каркароно, ти була?*»).

Швидкість ритму, цікавий зміст сприяють легкому запам'ятовуванню скоромовок, бажанню проговорювати їх. Ритмічне чергування приголосних чи голосних звуків ускладнює швидку вимову слів, викликає сміх, радісний настрій. Легкість ритму, цікавий зміст сприяють легкому запам'ятовуванню скоромовок дітьми. Скоромовки поєднують однокореневі або співзвучні слова: «*на дворі трава, на траві дрова*»; «*воду у лійку налили, клумбу полили*»; «*троє трубачів у труби трублять*»; «*кіл коло стола, стіл коло кола*». Скоромовки можна використовувати для: формування навичок чіткої вимови звуків; ознайомлення із словом, реченням; навчання звукового аналізу слів; визначення кількості звуків у слові, їх місця і порядку розташування; визначення кількості слів у реченні; виховання бажання вчитися.

Чистомовки – ритмічний мовний матеріал, який містить нескладне поєднання звуків, слів важких для вимови. Особливо до вподоби малюкам жарти – чистомовки з використанням іграшок, картинок. Діти із задоволенням повторюють їх за дорослими, ніби граються, не помічаючи, що вони навчаються [3].

За допомогою чистомовок пропонується: вчити вимовляти звуки, склади, речення; визначати наголошений склад, наприклад, «*Мо-мо-мо-купи, мамо ескімо. Ім-ім-ім - побудуєм ми свій дім*», «*Алла шука-ла бу-лавку. Бу-лав-ка впа-ла під лав-ку*».

Прислів'я та приказки – особливий вид усної поезії, який через особливу організацію, інтонаційне забарвлення, використання специфічних мовних засобів виразності (порівнянь, епітетів) передають ставлення народу до того чи іншого предмета та явища. В.П. Адріанова-Перетц відзначає, що вони в узагальненому судженні про типові явища вдаються до найбільш стійкої частини лексики загальнонародної мови, в них немає ніяких прикрашаючих засобів, думка передається лише найпотрібнішими та найнеобхіднішими і, притому точно відібраними, словами [4].

Використовуючи у своїй промові прислів'я та приказки діти навчаються ясно, лаконічно, виразно висловлювати свої думки та почуття, інтонаційно

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

забарвлюючи своє мовлення, розвивається вміння творчо використовувати слово, вміння образно описати предмет, дати йому яскраву характеристику.

Колискові пісні – могутня сила, що дозволяє покращити мову дітей дошкільного віку. Колискова, як форма народної поетичної творчості, містить в собі великі можливості у формуванні фонематичного сприйняття, чому сприяє особлива інтонаційна організація (співуче виділення голосом голосних звуків, повільний темп тощо), наявність повторюваних фонем, звукосполучень, звукоповторень. Колискові пісні дозволяють запам'ятовувати слова і форми слів, словосполучення, освоювати лексичний бік вимови [5].

Грамматична різноманітність колискових сприяє освоєнню граматичного ладу мовлення. Навчаючи дітей утворювати однокореневі слова, можна використовувати ті пісні, в яких створюються добре знайомі дітям образи, наприклад образ кота. При чому це не просто кіт, а котенька, коток, котик, котя, кошеня; потішку про зайченя, де однокореневі словами будуть: зайка-зайченя, сіренький-сірий. З їх допомогою можливо розвивати фонематичний слух, так як вони використовують звукосполучення – наспіви, які повторюються кілька разів на різному темпі, з різною інтонацією, виконуються на мотиви народних мелодій. Все це дозволяє дитині спочатку відчутти, а потім усвідомити красу рідної мови, її лаконічність; долучає саме до такої форми викладу власних думок, сприяє формуванню образності мови дошкільнят, розвитку словесної творчості дітей.

Отже, аналіз малих фольклорних жанрів засвідчив, що їм притаманна низка специфічних рис, які надзвичайно приваблюють дитину, а саме: невеличкий об'єм тексту, доступність змісту, захоплюючий ігровий сюжет, використання художньо-зображувальних засобів мови. Фольклорні твори відзначаються барвистістю, виразністю, ритмічністю, легкістю для запам'ятання. За своїми художньо-специфічними рисами фольклор може слугувати ефективним засобом розвитку звукової культури мовлення дітей, збагатити їхнє мовлення образними виразами, текстами малих жанрів фольклору.

Література

1. Бурлака Л. Дитячий фольклор - феномен дитячої творчості/ Л. Бурлака // Дошкільний навчальний заклад. – 2007. - №7. – с.36-40.
2. Гавриш Н. Художнє слово і дитяче мовлення: Методичний посібник для вихователів / Н. Гавриш – Донецьк: ТОВ «Лебідь», 1999, - 170с.
3. Дитячий фольклор. Колискові пісні та забавлянки. – К.: Наук. думка, 1984. - 472 с.
4. Дитячий фольклор /Вступ, ст. Г.В. Довженок. – К.: Дніпро, 1986. - 304 с.
5. Довженок Г.В. Українські народні колискові пісні та забавлянки /Г.В.Довженок, К.М. Луганська // Дитячий фольклор. Колискові пісні та забавлянки. – К.: Наук, думка, 1984. – С 11-44.

**ИЗУЧЕНИЕ МЕХАНИЗМОВ ВЛИЯНИЯ
НИЗКОИНТЕНСИВНОГО СВЕТОВОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ
(ЗЕЛЕНЬКИЙ $\lambda=530$ НМ, СИНИЙ $\lambda=440$ НМ) НА ТЕЧЕНИЕ
СТАДИЙ ВОСПАЛИТЕЛЬНОЙ РЕАКЦИИ И
ИММУНОРЕЗИСТЕНТНОСТЬ У
ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ ЖИВОТНЫХ С
ИНДУЦИРОВАННЫМ ПЕРИТОНИТОМ**

Климова Елена,
д.б.н., проф., зав. лаборатории
ГУ «Институт общей и неотложной хирургии
им. В.Т.Зайцева НАМН Украины»

Быченко Екатерина
М. н.с.
ГУ «Институт общей и неотложной хирургии
им. В.Т.Зайцева НАМН Украины»

Неэффективность антибиотикотерапии как адекватного воздействия на инфекцию для устранения острых и хронических воспалительных процессов диктуют необходимость поиска новых и эффективных методов лечения, среди которых перспективным является применение фотонных технологий [1].

Достаточно давно в медицине сформировано новое направление, которое основано на применении светового воздействия видимого диапазона [2]. Многие заболевания протекают на фоне многоэтапной воспалительной реакции [3]. Как известно, на каждой стадии происходят различные молекулярные события, обеспечивающие межклеточные взаимодействия. Известным русским ученым И.И. Мечниковым была сформулирована общая теория воспаления, в которой он уделил особое внимание роли фагоцитирующих антигенпрезентирующих клеток [4]. На первой стадии воспалительной реакции происходит инфильтрация зоны локализации антигена. Биологическая роль воспаления заключается в концентрации фагоцитов и других защитных факторов в зоне локализации антигена с целью ликвидации инфекционного агента, после альтерации и экссудации должно произойти завершение воспалительного процесса и наступить фаза регенерации, при которой происходит восстановление структуры и функции поврежденной ткани. Продолжительность и выраженность отдельных фаз воспалительного процесса относительноны и сильно зависят от характера повреждения и сопутствующих ему условий, а также от уровня общей резистентности организма.

Существует серьезная проблема в лечении хронического воспаления, которая требует скорейшего решения. Важным является изучение характера и

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

механизмов светового воздействия различных длин волн на завершающие этапы воспалительной реакции.

Целью данного исследования было изучение влияния низкоинтенсивного светового воздействия (зеленый $\lambda=530$ нм, синий $\lambda=440$ нм) и иммунокорригирующих эффектов на течение воспалительной реакции у экспериментальных животных с ЛПС-индуцированным перитонитом.

Материалы и методы. Эксперимент проводили на половозрелых крысах-самцах породы Wistar, массой $230\text{г} \pm 10\%$. Экспериментальным животным, путем однократного внутрибрюшинного введения ЛПС, индуцировали развитие перитонита. Все исследуемые животные были разделены на группы: А) – интактные животные, В) – животные с ЛПС-индуцированным перитонитом, С) – животные с индуцированным перитонитом после многократного светового воздействия зеленым светом ($\lambda=530\text{нм}$) и синим светом ($\lambda=470\text{нм}$). Затем, в зависимости от стадий воспалительного процесса экспериментальных животных группы С в течение 23 суток облучали брюшную стенку фотонными (светодиодными) матрицами Коробова А. – Коробова В. «Барва-Флекс/24ФМ», излучающими в зеленой области спектра ($\lambda=530\text{нм}$) и в синей области спектра ($\lambda=470\text{нм}$). На стадиях альтерации и экссудации с целью локализации воспалительного процесса и стимуляции регенерации и факторов иммунорезистентности применяли многократное облучение зеленым светом ($\lambda=530\text{нм}$). Для ингибирования и завершения воспаления и для предотвращения рецидивов воспаления применяли многократное облучение синим светом ($\lambda=470\text{нм}$). Во всех группах экспериментальных животных с моделью перитонита исследовали иммунологические показатели.

Фагоцитарную активность нейтрофилов оценивали на модели *in vitro*, по поглощению и элиминации микробных тел *Saccharomyces cerevisiae* нейтрофильными гранулоцитами (НГ) с применением метода световой микроскопии. Определяли фагоцитарную активность – адгезию и эндоцитоз микробного агента. На мазках, фиксированных этиловым спиртом 96%, окрашенных по Романовскому-Гимза. Определение содержания аутоиммунных антител (лимфоцитотоксический тест) проводили методом Тerasаки. Концентрацию циркулирующих иммунных комплексов определяли спектрофотометрически методом осаждения в градиенте плотности полиэтиленгликоля.

Результаты исследований

У животных ЛПС-индуцированным перитонитом на первой локальной стадии воспалительного процесса брюшной полости происходит образование множества иммуногенных факторов воспаления, которые подвергаются фагоцитозу гранулоцитарными нейтрофилами.

Фагоцитирующие клетки, которые первые активируются при воспалении, выполняют роль в поддержании иммуногенетического контроля внутренней среды организма благодаря наличию специфических поверхностных рецепторов. Течение и исход любого инфекционного и воспалительного процесса определяется реакцией гранулоцитарных нейтрофилов. В основе

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

защитной функции фагоцитирующих клеток лежит фагоцитарный процесс, который заключается в их способности поглощать и переваривать микробные антигены. У животных в группе В с индуцированным перитонитом после однократного введения ЛПС фагоцитарный индекс, который характеризует количество клеток участвующих в фагоцитозе, снижался относительно интактных животных и составлял $(62 \pm 3,3)\%$ при контроле $(83,0 \pm 2,1)\%$. Самое низкое значение ФИ наблюдали на 7-е, 10-е сутки. Начиная с 13-х суток количество клеток начинает возрастать, но все равно не достигает диапазона нормы.

У животных (в группе С) после индукции перитонита ЛПС и после облучения зеленым светом ФИ повышался до $(69 \pm 2,1)\%$ относительно группы В, а после воздействия синим спектром, отмечали повышение фагоцитарного индекса уже на 2-е сутки эксперимента на 18% относительно группы животных с индуцированным перитонитом, который составлял $(73 \pm 1,1)\%$. На всех этапах исследований в группе С, после действия синего света фагоцитарный индекс был достоверно выше группы сравнения. Максимальное увеличение ФИ в данной группе экспериментальных животных наблюдали с 10-х по 17-е сутки.

Фагоцитарное число (ФЧ), которое отображает среднее количество микробов, поглощенных одним нейтрофилом крови в группе животных с индуцированным перитонитом после однократного введения ЛПС (группа В) был высоким относительно диапазона нормы и составлял $(4,3 \pm 0,2 \text{ у.ед.})$ при референтных значениях $(3,8 \pm 0,1 \text{ у.ед.})$. После действия зеленого света в группе С наблюдали повышение ФЧ до значений $(4,1 \pm 0,3 \text{ у.ед.})$, а после действия синего света наблюдали понижение данного показателя до $(4,0 \pm 0,3 \text{ у.ед.})$.

Переваривающую способность фагоцитов оценивали по показателю индексу завершенности фагоцитоза (ИЗФ). Начиная с 3-их суток в группе В ИЗФ был значительно снижен относительно интактных животных и составлял $0,9 \pm 0,01$. В группе С после действия зеленого и синего света переваривающая способность фагоцитов повышалась, и достоверно отличалась от группы животных без воздействия на 13-е, 20-е и 23-и сутки эксперимента. После воздействия синего света переваривающая способность фагоцитов нормализовалась и показатель - ИЗФ составлял $1,1 \pm 0,1$ при контроле $1,2 \pm 0,1$.

Через 6 часов после введения ЛПС степень лимфоцитотоксичности сыворотки крови, которая характеризует суммарный эффект действия цитотоксических мембранотропных компонентов, у животных группы В увеличилась на 48%. К 14-м суткам наблюдали увеличение лимфоцитотоксичности более, чем в 2 раза по сравнению с референтными значениями и интактными животными на фоне обострения перитониальных явлений. При этом в группе С этот показатель не отличался от группы интактных животных. Уже на 1-е сутки наблюдали разнонаправленные изменения этого показателя – в группе С на стадии экссудации и инфильтрации, при воздействии зеленого света, степень ЛЦТ увеличилась на 28%, в то время как в группе С при воздействии синего света на

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

заключительной стадии – пролиферации, степень лимфоцитотоксичности снизилась до значений диапазона нормы.

Содержание концентрации циркулирующих иммунных комплексов в сыворотке крови животных с индуцированным ЛПС перитонитом была выше относительно интактных животных, а после облучения зеленым светом ($\lambda=530\text{нм}$) и синим спектром светового диапазона ($\lambda=470\text{нм}$) была в диапазоне нормы и вызвало ингибирующий эффект воспалительного процесса.

Поскольку иммунологические процессы представляют собой смену периодов активации и снижение функции иммунных факторов при развитии воспалительного процесса, то индукция фаз инфильтрации и экссудации за счет ЛПС максимально происходила сразу через 6 часов после введения антигена, и на 3-и – 7-е сутки развития воспалительного процесса, а на 1-е – 13-е сутки развития индуцированного перитонита наблюдали нивелирование воспалительной реакции за счет активации кислородонезависимого фагоцитоза нейтрофилов, который осуществляли эндоцитоз цитотоксических антигенов.

Таким образом, в результате исследований было показано, что при ЛПС-индуцированном перитоните у животных применение светового воздействия зеленого ($\lambda=530\text{ нм}$) и синего ($\lambda=440\text{ нм}$) выявили позитивный эффект на разные стадии воспалительной реакции. Световое излучение способно оказывать влияние на иммунные клетки при различных стадиях воспаления.

Выявленные биологические эффекты фотонов света имеют практическое и теоретическое значение, так как они изменяют энергетический потенциал клеток и влияют на иммунорезистентность. Зеленый свет ($\lambda=530\text{нм}$) на фоне ингибирования альтерации и экссудации приводил к регенерации воспалительного процесса. Синий свет ($\lambda=470\text{ нм}$) способствовал активации фагоцитоза ткани брюшной полости на завершающей стадии воспалительного процесса с первых суток воспаления. Способствовал улучшению микроциркуляции, повышению биоэнергетического потенциала и активности клеточных мембран. Применение низкоинтенсивного светового воздействия различных длин волн (зеленый $\lambda=530\text{ нм}$, синий $\lambda=440\text{ нм}$) расширяет возможности скорейшего ингибирования всех стадий воспалительного процесса у экспериментальных животных с индуцированным ЛПС перитонитом.

Литература

1. Кимирилова О.Г., Харченко Г.А., Кимирилов А.А. Иммуноглобулинотерапия энтеровирусных менингитов у детей. // Российский вестник перинатологии и педиатрии. – 2016. - Том 61(2). - С. 79 — 83
2. Рубин А.Б., ред. Молекулярные механизмы биологического действия оптического излучения. М.: Наука; 1988
3. Воспаление. — В кн.: Литвицкий П.Ф. — Патолофизиология. — 2 изд. — М.: ГЭОТАР МЕД., 2003. — Т. 1. — С. 142–200
4. Mechnikov I. On the present state of the question of immunity in infectious diseases Nobel Lectures, Physiology or Medicine 1901–1921 1967 Amsterdam Elsevier Publishing Company (in english)

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР

Ковтун Ольга Миколаївна

аспірантка кафедри суспільних дисциплін

Національний університет водного господарства та природокористування

м. Рівне, Україна

Для визначення педагогічних умов формування світоглядної культури медсестер нами визначено такі напрямки дослідження (організаційно-педагогічні умови):

1. Організація психолого-педагогічної супервізії формування світоглядної культури майбутніх медичних сестер під час навчально-виховного процесу коледжу.

2. Забезпечення професійної підготовки викладачів щодо формування деонтологічного світогляду (питання дотримання [лікарської таємниці](#), заходи відповідальності за життя і здоров'я хворих, проблеми взаємин у медичному співтоваристві, взаємин з хворими та їхніми родичами та ін.) майбутніх медичних сестер за допомогою насичення змісту основних і за вибором навчальних дисциплін відомостями про проблеми моралі і моральності.

3. Формування духовно-морального освітнього середовища медичного коледжу.

4. Актуалізація мотивації до формування світоглядної культури майбутніх медичних сестер медичного коледжу у процесі навчально-виховної діяльності.

5. Організація навчально-творчої, деонтологічної діяльності майбутніх медичних сестер медичного коледжу.

У ході наукового дослідження ми визначили, що однією із основних педагогічних умов формування світоглядної культури майбутніх медичних сестер є **організація психолого-педагогічної супервізії формування світоглядної культури майбутніх медичних сестер під час навчально-виховного процесу коледжу.**

1. Після ціленаправленого аналізу педагогічної літератури та усного опитування майбутніх медиків та їх викладачів нами було виокремлено основні завдання виховної системи закладів освіти: формування суспільно-громадського досвіду майбутнього фахівця; розвиток, стимулювання та реалізацію пізнавального, духовного, творчого потенціалу особистості студента, як майбутнього фахівця; формування особистісно значущих соціокультурних, професійних цінностей, потреба у яких не повною мірою задовольняється в процесі навчання і виховання; задоволення потреб майбутнього фахівця в професійному самовизначенні; виховання морально-

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

вольових якостей, духовної культури, а також формування активної життєвої позиції тощо.

Медсестринство в умовах сучасного темпу життя стало самостійною галуззю в системі охорони здоров'я, має чітко окреслені функціональні обов'язки, пов'язані з реабілітацією хворих і підвищенням якості їхнього життя, відповідно професійно-спрямована підготовка медсестер є важливою для формування їх загальної світоглядної культури.

А тому закономірно, що в процесі підготовки майбутніх медичних сестер викладачам медичних коледжів слід враховувати все вищезазначене в навчально-виховному процесі, тобто особливу увагу звертати на:

1. Питання дотримання [лікарської таємниці](#), адже звертаючись до лікаря пацієнт розраховує на дотримання медичним працівником конфіденційності щодо отриманих відомостей під час надання певної медичної допомоги (*На одному з занять майбутні медичні сестри готували медико-правове повідомлення-презентацію «Лікарська таємниця: правові, медичні та деонтологічні аспекти» [2] про відповідальність за порушення лікарської таємниці, адже за незаконне розголошення лікарської таємниці передбачена кримінальна відповідальність за ст.145 КК України, а за розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби – кримінальна відповідальність за ст.132 КК України.*)

2. Навчальні заняття, виховні заходи, присвячені питанням відповідальності за життя і здоров'я хворих (зокрема актуальні питання сімейних цінностей, які напряму впливають на здоров'я як самих батьків, так і їх дітей. Цікаве та корисне для нашої роботи дослідження Л. Іваненка «Спосіб життя батьків як детермінанта здоров'я дітей», який зазначає що «останнім часом відбуваються переоцінка та девальвація сімейних цінностей. Споживацьке ставлення до здоров'я, недостатня активність у дотриманні гігієнічних норм поведінки й дефіцит знань із ЗСЖ протирічать твердженням про цінність здоров'я. Неадекватна оцінка рівня здоров'я дітей, пасивність у контролі за їх здоров'ям свідчать про зниження відповідальності батьків за здоров'я дітей. Антитютюнове виховання дітей і підлітків в умовах тютюнопаління в сім'ї не результативне. Приклад паління батьків є пусковим механізмом у залученні дітей і підлітків до тютюнопаління. Педагогічна неспроможність батьків з виховання здорових дітей обумовлена їх особистою поведінкою, недостатньою мотивованістю на здоровий спосіб життя, поширеністю шкідливих звичок» [1]

3. Обговорення проблем взаємин у медичному співтоваристві, адже відносини лікаря з колегами і медичними сестрами зокрема – важлива складова медичної деонтології, бо атмосфера у медичному колективі впливає на пацієнтів і на співробітників.

4. Питання взаємин із хворими та їхніми родичами. Розуміємо, що справжня майстерність лікаря не тільки професіоналізм, інтелект, мобільні та зважені рішення і бездоганне володіння сучасною технікою медичних маніпуляцій, але й здатність комунікувати з хворим, адже мистецтво бесіди та медико-психологічний, духовно-моральний вплив лікаря на пацієнта складно

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

переоцінити. Гарантія успішного лікування заснована на деонтологічному підході: ввічливі взаємовідносини між лікарем і пацієнтом, засновані на довірі, підтримці, розумінні, співчутті, повазі так ін.

Насичення змісту основних і за вибором навчальних дисциплін, виховних і наукових заходів відомостями про проблеми моралі і моральності. До прикладу, навчальну програму з дисципліни «Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка» (для нашого дослідження особливо важливі теми: Здоров'я. Фактори ризику виникнення захворювань. Формування здорового способу життя, профілактика захворювань. Раціональне харчування. Загартування. Уявлення про психотерапію. Сім'я і здоров'я. Активне довголіття. Моральна і правова відповідальність медичної сестри та інші) складено для вищих медичних (педіатричних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010101 «Лікувальна справа» відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011р.

Принагідно зазначимо, що у зв'язку з реформою охорони здоров'я в Україні та відповідно до «Концепції розвитку охорони здоров'я населення України», які спрямовані на реалізацію положень Конституції та законів України щодо забезпечення доступної кваліфікованої медичної допомоги кожному громадянину України та нових державних стандартів вищої медичної освіти, виникла необхідність підготувати кваліфікованих фельдшерів для роботи на засадах сімейної медицини (загальної практики), впроваджувати нові технології профілактичної діяльності амбулаторій загальної практики сімейної медицини, що теж, зважаючи на специфічну ситуацію (спілкування медик-пацієнт), передбачає формування у майбутніх медичних сестер деонтологічного світогляду і підходу в роботі.

Список літератури

1. Л. Іваненко. Спосіб життя батьків як детермінанта здоров'я дітей. Науковий журнал Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2014, № 2 (36) С.411-420.

2. Про Клятву лікаря [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 15.06.1992 р. № 349. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/349/92>.

ПЛАСТИКА, ХОРЕОГРАФІЯ І ГРИМ ЯК ДОПОМІЖНІ ІНСТРУМЕНТИ СЦЕНІЧНОЇ ВИРАЗНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ДРАМАТИЧНОГО АКТОРА

Коленко Анфіса Володимирівна

К. пед. наук, старший викладач кафедри сценічної мови
Київський національний університет
імені І. К. Карпенка-Карого, *Україна*

Сучасний драматичний театр потребує синтетичного актора, який володіє всіма технічними засобами сценічної виразності. Пластика, хореографія і грим, в поєднанні різних жанрів та видів мистецтва, допомагають драматичному актору створювати яскраві сценічні образи. Грим у виставі, в поєднанні пластики та хореографії – це певний поштовх і стимул до подальшого розкриття психофізичних характеристик ролі, адже глядацька уява поглиблюється завдяки зовнішнім характеристикам образу, відбувається розширення кола сценічного впливу на глядача. Для вирішення сценічних завдань, в пошуках нових форм виразності режисери драматичного театру і кіно починають активно застосовувати нові яскраві сценічні інструменти як то, пластика, хореографія і грим. Тому важливою складовою навчання майбутнього актора є застосування цих допоміжних інструментів в класі акторської майстерності та на сцені навчального театру.

Режисерське рішення сценічних просторових форм через пластику, позу і жест формує складний малюнок психофізичного образу ролі. Через зовнішню виразність зображається внутрішнє життя персонажу, його спосіб життя і мислення, його поведінка. Можемо припустити, що грим, сценічна пластика і хореографія, може бути допоміжним інструментом в розвитку сценічної дії на сцені.

Хореографію і пластику в драматичному театрі дослідили науковці О.Абрамович, А Кудренко. В своїх наукових роботах вони зазначають, що «специфіка сценічної пластики в контексті сучасної акторської майстерності – один із важливих засобів у процесі здійснення новаторських постановок класичних драматургічних творів та авторських інсценізацій, що відображає особливості еволюціонування художніх засобів зовнішньої акторської виразності» [1; 3; 4; 5; 7].

Відомий японський режисер ХХ ст., засновник авангардного театру «Васеда Шо-Гекіо» Тадаші Сузукі [8], педагогічний метод якого активно використовується в навчанні акторів Америки та Європи, акцентував увагу на розвитку тіла актора для побудови яскравої форми зовнішньої характеристики образу. На його думку правильно розподілена та використана енергія актора сприяє формуванню ідеальної техніки актора, максимальної концентрації

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

сценічної уваги, що сприяють виразності та злагодженістю мінімалістичних жестів.

Швейцарський педагог і композитор Еміль Жак-Далькроз, засновник Інституту ритміки, наприкінці XIX ст. дослідив поєднання пластики і ритміки у навчанні, а потім і в сценічній дії. Його метод «система ритмічної гімнастики», а пізніше – «ритміка» був використаний в Росії його ученицею Надією Стуровою, яка разом з Іваном Кохом поєднали ритміку з технікою падіння, прийомами сценічного бою та мовленнєво-руховою координацією. В творчому тандемі вони розробили курс, який отримав назву «Сценічний рух».

Аналізуючи наукові джерела «Замітки про міміку і грим» П.Ленського (1890 р.), напрацювання П. Лебединського, «Енциклопедія сценічної самоосвіти: грим», «Перші уроки гриму» О.Клепікова (1923 р.) стає зрозумілим в якій мірі важливим був грим для акторів і режисерів різних епох. Протягом всієї історії розвитку та становлення театру актор, який створював зовнішню характеристику сценічного образу, завжди застосовував сценічний грим, що входив до основних засобів виразності актора. Науковець І.Сиромятникова на початку XXI ст. дослідила історію виникнення і розвиток світового гримерного мистецтва від античного і японського театрів до сучасного гримерного мистецтва [2]. Подібні дослідження дають чітке розуміння, що грим, як допоміжний засіб сценічної виразності актора, завжди знаходив застосування в роботі актора над сценічним образом. Можна стверджувати, що в театрі, а особливо в кіно, грим стає найвиразнішим художнім засобом, який допомагає глядачу уявити в повній мірі вигаданий, а іноді фантастичний світ автора. Сьогодні в своїй сценічній практиці актор застосовує різні види гриму. Мальовничий грим будується на основі тільки фарб і використовується здебільшого для імітації шрамів, ран, зміни кольору шкіри, вікових змін (зморшок, впадин, опуклостей). Об'ємний (пластичний) грим передбачає застосування пінолатекса, силікона, різноманітних наліпок, підтяжок та ін. [6]. В сучасних умовах зі швидкими суспільними змінами, в цих нових обставинах змінюється і театр, а його виразні інструменти набувають нових, яскравих форм. Складні завдання постають перед актором, який прагне створити сучасні, яскраві художні образи. Пластика, хореографія і грим це та платформа на якій створюються нові цікаві підходи до зовнішньої побудови сценічного образу.

Поєднання хореографії, пластики і гриму в створенні сценічного образу, дозволяє майбутньому актору драматичного театру і кіно бути більш виразним в створенні психофізичного малюнку ролі. Це дає можливість забезпечити майбутнього актора потрібними йому елементами творчості й підвищує рівень його майстерності, сприятиме розвитку акторської техніки, що є пріоритетним завданням театральної педагогіки.

Література

1. Абрамович О.О., Кудренко А.А. Сценічна пластика в контексті сучасного акторського мистецтва. URI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_9%281%29__31 Дата звернення: 10.04.2020.]

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

2. Млярчук К.Г. Грим як об'єкт наукової рефлексії. Культура і творчість (1). Студії молодих учених. 2019. С. 288–292.

3. Петько Л.В. Англійська мова для студентів-хореографів. Дидактичний матеріал для практичних занять та самостійної роботи студентів з іноземної мови зі спеціальності 6.020202 «Хореографія» : навч. посібник для студентів та викладачів ВНЗ. Київ: Талком, 2016. 169 с. : іл., портр.

4. Петько Л.В. Естетичні пріоритети студентів та виховання естетичної культури майбутніх хореографів. *Педагогічний альманах*: зб. наук. пр. ; редкол. В.В.Кузьменко та ін. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. Вип. 34. С. 35–41.

5. Петько Л.В. Підручник з іноземної мови як засіб навчання і виховання естетичної культури майбутніх хореографів. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія: Філологічні науки : [зб. наук. ст.] / [гол. ред. В. А. Зарва]. – Бердянськ : БДПУ, 2017. – Вип. XII. – 240 с. – С. 59–66

6. Сыромятникова И.С. (2004) Искусство грима и макияжа. Москва: РИПОЛ КЛАССИК, 2019.

7. Hlazunova, I., Ivanenko, O., Kolenko. A., Holinska, T., Honchar, L., Hutsan, L., & Ragozina, V. (2020). Model of art entrepreneurship & education in creative economy. *Journal of Entrepreneurship Education*, 23(1).

8. Suzuki T. *The Way of Acting: The Theatre Writings of Tadashi Suzuki*. Tadashi Suzuki. – New York : Theatre Communications Group, 1986.

СОЦІОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ЗЛОЧИННОСТІ АДОЛЬФА КЕТЛЕ

Колич Ольга Іванівна

к.ю.н., доцент кафедри
теорії, історії та філософії права
Навчально-науковий інститут права,
психології та інноваційної освіти
Національний університет “Львівська політехніка”

Новий етап розвитку соціологічної думки на Заході характеризувався становленням і розвитком емпіричної соціології, появою нових її напрямів та теорій, зокрема індустріальної соціології, що намагалась певним чином поєднати теоретичну й емпіричну соціології [1].

Адольф Кетле – найвідоміший з емпіриків, франко-бельгійський статист і демограф, з ім'ям якого пов'язаний перехід соціальної статистики від процесів збирання та описування фактів до встановлення стійких відповідностей, кореляцій між показниками та статистичними закономірностями. У 1935 р. А.Кетле видав працю “Про людину і розвиток її здібностей, або Досвід соціальної фізики”. Саме ця праця дала поштовх до розвитку емпіричної соціології, або ж, як її визначив сам А.Кетле, “соціальної фізики”, як науки, яка є емпірично обґрунтованою. Науковець розробив концепцію середніх величин, статистичних закономірностей, поняття соціального закону, а також сформував методологічні принципи формулювання анкетних запитань. А. Кетле пропонував ставити лише такі запитання, які є необхідними, відповіді на які не викликають підозри, а також які будуть зрозумілі усім опитуваним.

А. Кетле розглядав злочинність як соціальне явище. На думку науковця, людина – продукт свого фізичного та соціального оточення, конкретного середовища, а також власної індивідуальності. Суспільство саме готує будь-який злочин, а особа злочинця виступає його інструментом. Будь-яке суспільне утворення не менше стимулює певну чисельність злочинів певного типу, які ніби виростають із системи організації суспільства як неминучі наслідки. А. Кетле доводив, що злочинність формується у суспільстві за принципом вірогідності та визначається за допомогою кримінальної статистики. На засіданні бельгійської Королівської академії наук у Брюсселі 9 липня 1831 року науковець заявив, що майже так само, як наперед можна підрахувати народжуваність та смертність, можна передбачити також кількість вбивств, шахрайств, отруєнь тощо. Схильність до злочину А. Кетле пов'язував із статтю, професією, вихованням, кліматом, порою року, а також із різкою зміною способу життя особи від добробуту до убогості. Убога людина постійно

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

піддається спокусам. За висновком А.Кетле, щоб злочин здійснився, необхідні три умови: воля вчинити злочин, що залежить від ступеня моральності людини, сприятливі умови для злочину і можливість використати ці умови [2].

Дані висновки були закономірними з огляду на розвиток в XVII ст. демографічної статистики. Проте аж до XIX ст. систематичні статистичні дані про злочинність були відсутні. Ще у 1788 році Ієремія Бентам припустив, що для злочинності повинні спостерігатися стійкі та систематичні закономірності. Наявність такої статистики, на його думку, може стати найдосконалішим методом забезпечення законодавця необхідними даними, які могли б підвищити ефективність законодавства.

Статистичні дослідження злочинності проводилися за статтю, національністю, віком, професією, освітою злочинців, економічними умовами, порами року. Відтак, основний висновок, отриманий у результаті досліджень, полягав у тому, що сума всіх злочинів за рік, а також сума злочинів по конкретних видах, приблизно однакова щороку.

В результаті досліджень було виявлено, що конгломерат злочинів формує явище, яке відрізняється від окремих його частин. Ідеться про злочинність як соціальний феномен, який існує лише у суспільстві та залежить від його конкретних умов.

Злочинність, як явище, існувало та існує завжди, і постійно проявляється, тому можна зробити висновок, що її породжують сили, які стабільно діють. Якщо визнавати злочинність як соціальну закономірність, то видається логічним визнавати і її обумовленість соціальними явищами, які сприяють, чи навпаки, перешкоджають її існуванню.

А. Кетле був переконаний, що саме у суспільстві міститься зародок усіх, хто повинен вчинити злочин, адже в ньому містяться умови, які сприяють їх розвитку. Тому суспільство готує злочин, а злочинець виступає лише знаряддям. Наслідком організації кожного соціального стану є наявність певної кількості та порядку злочинців. Хоча дане спостереження на перший погляд може видатися доволі невтішним, та навпаки, є дуже позитивним, якщо придивитися уважніше. Адже це вказує на можливість вдосконалення людей за допомогою зміни ціннісних установок, рівня освіченості, звичок, та й загалом усього, що впливає на побут.

Таким чином, А.Кетле вперше зробив акцент на важливості коригування соціальних умов, відобразив соціальну детермінованість злочинності, її відносну самостійність та незалежність від свідомості та волі особи, а також похідний від соціального середовища характер.

А. Кетле сформулював декілька закономірностей у динаміці злочинності. Перша – рівень злочинності у різних країнах, і навіть у різних регіонах у межах держави з року в рік є сталою величиною. Дана теорія отримала назву “залізного закону злочинності”, тобто злочинність як феномен не є випадковим явищем, а об’єктивною суспільною закономірністю.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Друга – А. Кетле, а також ряд інших дослідників злочинності, сформулювали ряд структурних та динамічних закономірностей стосовно злочинності. Зокрема, це стосувалося статевого розподілу, який виявився доволі сталим: щороку на 80% злочинців-чоловіків припадає 20% злочинців-жінок. Також було простежено зв'язок між віком та злочинністю. Схильність до злочину зростає достатньо швидко при досягненні певного віку, і до кінця життя поступово згасає. Варто зауважити, що соціально-демографічні закономірності залишилися актуальними і в наш час, хоча з певними корективами [3, с.295].

На нашу думку, ідеї А.Кетле обмежувало доволі механічне розуміння соціального детермінізму. Для життя суспільства він намагався застосувати закони, які аналогічні принципам механіки: дія викликає протидію, а рівновага є властивістю суспільства, яка може бути стійкою або ж не стійкою, тощо.

Список літератури

1. Дворецька Г.В. Соціологія. Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2001. URL: <https://buklib.net/books/21973/>
2. Михайлов О.Є. Кримінологія. Навчальний посібник. К.: Знання, 2012. 565 с. URL: http://lib-net.com/book/100_Kriminologiya.html
3. Спеціальні та галузеві соціології. За ред. В.Є. Пилипенка. Київ. Каравела. 2004. 350 с.

МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА Г.С. СКОВОРОДИ ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Кордубан Марина Валеріївна,

кандидат педагогічних наук, доцент
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди

Ковтун Анна Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди

Одним із основних завдань Національної стратегії розвитку дошкільної освіти в Україні на період до 2021 року визначено оновлення змісту виховання дітей дошкільного віку відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти та програм розвитку дитини. Невід'ємною складовою цілісного формування особистості дитини є естетичне виховання. У програмі розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» [1] в розділі мистецької освіти (музика) визначено, що дитина повинна мати уявлення про українську народну музику та музику народів світу, знати українські народні інструменти, уміти охарактеризувати музичний твір, висловлювати враження від музики, використовувати набутий музичний досвід під час самостійної художньої діяльності.

Спрямування освітньої політики України на розвиток національної системи дошкільної освіти, в контексті євроінтеграції та одночасного збереження і примноження національних освітніх традицій, відповідає окресленим завданням і вимагає використання та творче переосмислення педагогічних ідей видатних просвітників минулого. В історії педагогічної думки такою всесвітньовідомою постаттю, що акумулювала в собі культурні риси європейського простору та вітчизняного просвітництва, народної педагогіки, є Г. Сковорода.

Феномен Григорія Сковороди обумовив неабиякий інтерес широкого загалу суспільства та вузькоспеціалізованих науковців до його філософської, мистецької, педагогічної спадщини. У свій час дослідження щодо філософських поглядів Г. Сковороди проводили науковці Н. Іванова, Т. Кононенко, В. Вандишев, М. Закала, О. Крамаренко, С. Йосипенко, Т. Чернега та інші. Автори Л. Ушкалов, І. Гузар, Л. Гнатюк, Т. Александрович, І. Драч у своїх роботах приділили увагу вивченню літературного доробку освітянина. Велика кількість наукових розвідок присвячена різним аспектам педагогічної діяльності Г. Сковороди. Окремо вивченням музичної-педагогічної спадщини

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

педагога займались О. Шреєр-Ткаченко, М. Боровик, І. Івань, Б. Мартусь, Л. Ярославич тощо. Проте питання використання музично-педагогічних ідей Г. Сковороди в естетичному вихованні дітей дошкільного віку потребує більш детального розгляду.

Естетичне виховання дошкільників в сучасному розумінні визначається як процес формування у дітей естетичного ставлення до життя, розвиток сприймання й розуміння прекрасного у мистецтві, навколишньому світі, людських комунікаціях і передбачає художню творчість [2]. Неабияку роль у розвитку естетичного почуття дитини відіграє музичне мистецтво. Емоційна чутливість дошкільників, як стрижнева складова музичних здібностей, забезпечує єднання особистості дитини з природою, національними традиціями, загальними надбаннями людства.

Як зауважила О. Донченко в своєму дослідженні «Проблема естетичного виховання дітей дошкільного віку в педагогічній думці України (кінець ХІХ – початок ХХ ст.)», музично-педагогічні ідеї, просвітницька діяльність Г. Сковороди резонували в тогочасному суспільстві, а відтак наповнювали естетичне виховання особливим змістом.

Музика мала велике значення в житті та творчості просвітника. Дослідники біографії українського генія, зокрема його учень і друг М. Ковалинський, автор монографії про життя педагога Дмитро Багалій, відзначають, що Г. Сковорода був надзвичайно музично-обдарованою особою та через музичну діяльність на різних етапах життя виражав власні світоглядні цінності [4]. Так, освітянин мав чудовий голос, грав на декількох музичних інструментах (скрипка, бандура, гуслі, флейта). Першим і, за словами самого Г. Сковороди, найулюбленішим з музичних інструментів була сопілка. Педагог яскраво заявив про себе, як про непересічного музиканта, ще за часів навчання в сільській школі, а згодом у Києво-Могилянській академії. У подальшому набував професійного досвіду в Придворній капелі в Санкт-Петербурзі. За виняткові музичні здібності Г. Сковорода отримав звання «придворного установника», відповідно до якого був заспівувачем в хорі, вчителем співу, диригентом [5].

Багатогранність музичної творчості Г. Сковороди обумовлюється і його виїздами закордон. За припущеннями дослідників, у подорожах з російським графом Вишневським митець напивувався культурними надбаннями європейського барокового музичного мистецтва [4, 5].

Музична діяльність просвітителя відобразилась і в площині домашньої освіти. В історії педагогічної думки відомий факт праці Г. Сковороди в якості домашнього вчителя в родині поміщика Степана Томари, що передбачало проведення уроків співу, музики. Педагогічна музична діяльність продовжувалась і в період викладання в Харківському колегіумі [3]. На музичних вечорах педагог співав і грав на сопілці [5]. У подальшому, обираючи шлях мандрівного філософа, мислитель навчав музичному мистецтву підрастаюче покоління українців.

Творчий музичний доробок Г.Сковороди становить церковна музика, ним написані канти, духовні концерти з використанням текстів псалмів і літургійних віршів. Однак, варто зауважити, що видатний мислитель звертався і

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

до світських жанрів музики. Зокрема, його авторські пісні, так звані пісні-псалми або сквородинівські веснянки, що складають ядро музичної спадщини філософа, трансформувались у народні. Незважаючи на те, що педагог не видав нотні записи своїх пісень-псалмів, вокальна творчість просвітителя передавалась в усному вигляді. Набувши надзвичайної популярності і гарячої народної любові, пісенні твори Г. Сковороди міцно закріпились в репертуарі співаків-бардуристів, лірників, народних учителів – мандрівних дяків, таким чином розповсюджуючись країною та далеко за її межами.

Цілковита єдність філософської та музичної творчості Г. Сковороди становить її особливу цінність для педагогіки дошкільної освіти. Адже, своїм поетико-музичним спадком педагог транслює ідеї естетизму, що полягають у відображенні краси через добро та істину [6].

У пісенну творчість Г. Сковороди закладено важливу ідею музичної педагогіки – любов до музики. Адже, саме любов до музики обумовлює в дитини дошкільного віку формування музично-естетичної свідомості. Таким чином виникає стійка потреба в постійному зверненні до музичного мистецтва, дитина розвиває емоційну чутливість до творів музичного мистецтва. Так, у байці «Зозуля та Косик» просвітник наголошує, що працюючи за покликанням відносно сродності праці, пісня стає значним інструментом у підвищенні духовного рівня життя [4].

Музична творчість Г. Сковороди не носила стихійного характеру, вона формувалась під впливом усталених світоглядних позицій філософа. У дослідженні В. Стрілко виокремлено принципи музично-естетичного виховання особистості [7]. Продиктовані тогочасною реальністю навколо мислителя, його професійною творчою діяльністю, принципи передбачають наступні узагальнення: національне виховання має реалізовуватись на основі музичного мистецтва, підґрунтям формування духовності особистості визначено народнопісенну творчість, застосування різних жанрів і форм музики дає можливість виявлення індивідуальних музичних здібностей, майбутня професійна діяльність має забезпечувати творчу самореалізацію музично-естетичних здібностей особистості, залучення особистості до театрального мистецтва розвиває її акторсько-педагогічні можливості.

Таким чином, вражаючий синтез непересічності, самотності музично-педагогічного спадку Г. Сковороди і тісного наближення до української народної творчості становить підґрунтя для естетичного виховання дітей дошкільного віку, що відповідає завданням сучасної освіти України.

Список літератури

1. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. II. Від трьох до шести (семи) років./ Аксьонова О.П., Аніщук А.М., Артемова Л.В. [та ін.] ; наук кер. О.Л. Кононеко. Київ : «ТОВ МЦФЕР-Україна», 2014. 452 с.

2. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : підручник. Київ : Академвидав, 2013. 464 с.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

3. Гриценко І.В. Музика у житті та творчості Григорія Сковороди. Херсонський державний університет. [Електронний ресурс]. Режим доступу : // <https://www.sworld.com.ua/simpoz9/53.pdf>.

4. Горенко-Баранівська Л.І. Музично-просвітницькі аспекти діяльності Григорія Сковороди. *Наукові записки НаУКМА : Гуманітарні науки*. 2003. Т. 22. Ч. 1. С. 121-125.

5. Бакай С.Ю. Музично-педагогічні ідеї та просвітницька діяльність Г.С.Сковороди на Слобожанщині : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.01. Харків, 2004. 19 с.

6. Салдан С.О. Музичне мистецтво у контексті естетичного виховання за педагогічними ідеями Григорія Сковороди та Рудольфа Штайнера. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2016. №2. С. 185-188.

7. Стрілко В.В. Естетичне виховання українців у педагогічній спадщині Григорія Сковороди та Костянтина Ушинського. *Вісник Запорізького національного університет*. 2014. №1 (22). С. 82-86.

ВПЛИВ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ НА ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ

Коритко Михайло Васильович

студент

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

Забезпечення високого рівня конкурентоспроможності економіки, є пріоритетним завдання будь-якої країни. Способи задоволення даного завдання можуть відрізнятися, але практика сьогодення доводить, що одним із головних чинників, що сприяє досягненню такої мети, це впровадження інновацій.

Надаючи пріоритет стимулюванню інноваційної діяльності при формуванні економічної політики, можна досягнути значного рівня росту економіки.

Формування позитивного іміджу країни з метою розвитку інновацій є стратегічним завданням національного рівня, ключовим чинником при цьому виступає податкова система, що через закладені у її структуру механізми може здійснювати як позитивний так і негативний вплив [1].

Питання податкового стимулювання інноваційної діяльності досить часто піднімається у працях вітчизняних і зарубіжних науковців [1-5]. Погоджуючись із думкою вчених можемо стверджувати, що дієвий вплив на процеси активізації здійснюють податкові стимули, а саме запровадження податкових пільг для суб'єктів господарювання, які виробляють інноваційну продукцію; використовують інноваційні технології; впроваджують управлінські та економічні нововведення і т.д.

Запровадження нововведень є досить ризиковими та капіталомісткими інвестиціями, тому за умов обмежених прямих ресурсів для фінансування інновацій, держава надає перевагу непрямим методам фінансування, зокрема, через механізми податкового стимулювання (рис.1).

Рис. 1. Державні форми стимулювання інновацій

**Складено за [2].*

Відповідно до положень Податкового кодексу України, податкові пільги можуть надаватись чотирма способами: як звільнення від сплати податку та збору; через встановлення зниженої ставки податку та збору, що спричиняє часткове звільнення від обов'язку сплатити податок внаслідок зменшення його розміру; як податкове вирахування (знижку), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору; як зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору [3].

Окрім того, слід звернути увагу, що для отримання кращого результату впливу податкових інструментів на інноваційний процес в цілому, слід звернути увагу на аналогічний процес стимулювання окремих його етапів. Податковим стимулюванням має охоплюватися увесь інноваційний цикл, починаючи від наукових досліджень та розробок, далі – впровадження у виробництво, та продовжитися в комерціалізації. Такий підхід дозволить комплексно та адресно охопити всіх суб'єктів, задіяних у інноваційному процесі, з огляду на змістовність кожного з його етапів, рівня ризикованості й затратності, життєвого циклу інновацій.

У світовій практиці відомі різні форми податкового стимулювання інновацій, що можуть бути адаптовані та використовуватися в Україні. Серед податкових інструментів у різних країнах світу досить поширеними є надання податкового кредиту; запровадження «податкових канікул» протягом певного періоду на сплату податку з прибутку, від реалізації інноваційного продукту; пільгове оподаткування дивідендів юридичних і фізичних осіб, отриманих по акціях інноваційних організацій; пільгове оподаткування прибутку, отриманого в результаті використання патентів, ліцензій, «ноу-хау» та інших нематеріальних

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

активів, що входять до складу інтелектуальної власності; зарахування частини прибутку інноваційної організації на спеціальні рахунки з подальшим пільговим оподаткуванням у разі використання на інноваційні цілі та ін. [4, 5]. Зважаючи на зарубіжний досвід можемо стверджувати, що країни спрямовують усі дії на активізацію інноваційної діяльності з метою збільшення прибутку та компенсування ризиковості.

Незважаючи на існування значного арсеналу інструментів податкового стимулювання, українська податкова система не створює відповідної мотивації у суб'єктів господарювання [1]. Загалом, основними проблемами при стимулюванні інноваційної діяльності є нестабільне податкове законодавство в сфері надання податкових пільг; на сьогодні, податкові пільги «не прив'язані» до інноваційних проектів, а залежать від бюджету держави; в Україні відсутня програма податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств, яка дала б можливість чітко бачити переваги розвитку пріоритетних секторів економіки, як для держави, так і для самих підприємств.

Отже, введення спеціального стимулюючого податкового режиму дасть можливість побудувати інноваційно-спрямовану економіку, яка буде конкурентоспроможною на європейському та світовому рівні.

Список літератури:

1. Цимбалюк І. О., Шматковська Т. О. Інноваційний імідж країни та можливість податкового впливу на його формування. *Последните постижения на европейската наука – 2016*. Матеріали за 12-а міжнародна научна практична конференція, (17-22 юни, 2016). Том 1. Економіки. Софія : «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2016. 108 с. С. 49-52.
2. Желізняк Р. Й. Податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств: автореф. дис. канд. екон. наук. Львів, 2015. 21 с.
3. Податковий кодекс України. Верховна Рада України. Офіційний веб сайт. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
4. Савостенко Т. О., Грицаєнко А. М. Порівняльна характеристика методів державного регулювання інноваційної діяльності в розвинутих країнах світу та в Україні. *Економічний вісник НГУ*. №1. 2005. С.19–27.
5. Рева Д. М. Роль податкових інструментів у регулюванні інноваційної активності. *Адаптація до права ЄС регулювання економіки України в сучасних умовах*. Харків: НДІ ПЗІР, 2015. С. 172–177.

ДЕКОНСТРУКЦІЯ ЧОРНОГО ЗОЛОТА

Костенко Максим Олександрович,

студент 3 курсу 20 групи ФМТП

Київський Національний Торговельно-Економічний Університет

Студінська Галина Яківна

Доцент, Доктор економічних наук

Київський Національний Торговельно-Економічний Університет

Поточна ситуація на світовому ринку нафти викликає цікавість не тільки у дослідників, але й у пересічних громадян. В чому ж полягає особливість нафтового ринку?

Насамперед, особливість полягає в тому, що на ньому навіть незначні коливання попиту і пропозиції можуть призвести до величезних змін в ціні.

Якщо на звичайному ринку зміни обсягів попиту і пропозиції на 5% вплине на ціну, але, зрозуміло, не зможе підвищити її вдвічі, то на нафтовому ринку таке цілком собі трапляється. Це доволі специфічний і водночас ключовий товарний ринок в світі. Він доволі складно влаштований. В ньому досить вагому роль грають похідні фінансові інструменти як ф'ючерси, форварди та ін.

Що таке ціна на нафту? Ціна на нафту – це очікування з приводу майбутньої ціни на нафту. Тобто, якщо люди очікують, що в майбутньому ціна на нафту виросте, то вони підуть на ринок і будуть купляти її. І, відповідно, ціна виросте вже зараз, адже попит збільшиться. А що як всі очікують, що ціна на нафту в майбутньому впаде? Тоді ці ж люди підуть на ринок і будуть пропонувати (продавати) її там і, відповідно, ціна на нафту впаде.

Тож, чому зараз ціна на нафту впала? З одного боку, це, дійсно, коронавірус. Очікується, що світова економіка, скоріше за все, в найближчий, як мінімум, рік сповільниться. Тут зрозуміло, адже основний драйвер світової економіки – це Китай (ніяка не Індія, Африка, США), який і надалі створює більшу частину приросту світового ВВП. І, скоріше за все, ця ситуація залишиться такою ж ще не один десяток років [1].

По-перше, ціна змінилася через очікування, що світова економіка сповільниться. По-друге, нещодавно сталася доволі цікава подія. Зірвалася угода «ОПЕК Плюс» між Росією та представниками ОПЕК. В 2016 році Росія та ОПЕК домовилися про підтримання цін на нафту на достатньо високому рівні.

Варто зазначити, що в ОПЕК входять майже всі найпотужніші країни-експортери нафти, окрім Росії, Казахстану, Азербайджану та ще деяких країн цього регіону. Власне, Росія і очолила ці неприєднані до ОПЕК країни, і всі разом домовилися, що будуть утримувати виробництво нафти на заздалегідь визначеному рівні.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Насправді, Росія не сильно зменшила свої об'єми виробництва. Майже все лягло на плечі Саудівської Аравії та інших країн персидського залив, які, в першу чергу, виконують свої зобов'язання. Вони і зменшують об'єми добування. Річ у тім, що у Саудівської Аравії нафти надзвичайно багато. Насправді, ми точно не знаємо, скільки саме, адже вони не розкривають дані про розміри своїх нафтових запасів. Але, очевидно, нафти у них, справді, багато і вона дуже дешева. Вони можуть легко варіювати об'єм виробництва: дуже швидко збільшувати, дуже швидко зменшувати. І їм вигідніше всього, адже Саудівська Аравія живе винятково за нафтову ренту. Майже ніяких інших виробництв там нема. Навіть в Арабських Еміратах, наприклад, економіка цілком собі диверсифікована. [2]

В Саудівській Аравії немає ж майже нічого, окрім нафти. Відповідно, вони і зацікавлені, щоб ціни на нафту були максимально високими. Власне, от вони і знижують своє добування після можливих угод. Росія з цієї угоди вийшла. Але навіщо?

Тут може бути безліч варіантів. Багато пояснень дають, але яке з них правильне, ми достовірно не знаємо. Перше з них – це такий варіант, що Росія хотіла нашкодити американським нафтовим компаніям за те, що вони лобіювали заборону на прокладання трубопроводу «Північний потік – 2».

Інший варіант полягає у тому, що Росія на фоні коронавірусу вирішила, що жодні угоди не допоможуть, ніякого сенсу в них нема і тому відмовилась через беззмістовність.

Третій варіант пов'язаний з другим, полягає у тому, що Росія не хотіла йти на додаткові обмеження, адже її економіка щільно корелює із ціною на нафту, що прямо вплине на економіку цілої країни, а саудити не були готові виконувати старі обов'язки.

Нафта впала до 30 доларів. Ще зовсім нещодавно вона перевищувала \$70, а зараз впала у ціні більше, ніж вдвічі. Що буде далі?

Існує припущення, що все це зроблено для того, щоб перемогти американську сланцеву нафту. Часто фігурує така гіпотеза, але вірити у те, що можна перемогти сланцеву нафту – нерозумно. [3]

Сланцева нафта, яка добувається шляхом високого тиску, гідророзривами та іншими, доволі цікавими методами коштує відповідно дорого, адже потрібні значно більші витрати на обладнання, яке може витримувати високий тиск, проводити складне горизонтальне буріння. Власне, що люди і думають. Впаде ціна на звичайну нафту - попит на дорогу сланцеву нафту зникне сам.

Але потрібно розуміти, що ціни на нафту намагалися зменшити, щоб витіснити американську сланцеву нафту вже двічі. Спершу в 2014 році, і потім вже у 2016-17 роках. В обох випадках видобуток американської нафти падав, і потім дуже швидко відновлювався. Тому, можливо, Росія недооцінила масштаб наслідків своїх дій. Можливо, тут певні вузькокорпоративні інтереси грають роль, або просто російські лідери не змогли домовитися з саудівцями.

Америці нічим особливим зниження цін на нафту не загрожує. Воно загрожує конкретно тим нафтовикам, які мають дуже міцні лобістські здатності в американському уряді. Перший держсекретар США Майк Помпео раніше був

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

генеральним директором Exxon Mobile – найбільшої нафтовидобувної компанії на планеті. Скоріше, відмова від угоди з ОПЕК несла за собою удар, в першу чергу, по таким представникам. Адже акції американських нафтових компаній таким чином впали на 20-40%, а у деяких випадках і на 60%. Якщо за день ваші акції падають на 50% - це означає, що ніяких особливих перспектив в найближчому майбутньому у вашої компанії не спостерігається. [4]

Що цікавого в цьому аспекті, то це те, що близько 76% нових джерел енергії в США – це відновлювальна енергія (вітряна, сонячна, водна). Є правдою також те, що в США енергоспоживання майже не росте. Це не дуже гарний показник. Якщо у вас не росте енергоспоживання, то ви можете без проблем замінити вже існуючі невеликі застарілі виробництва на вітряні та сонячні джерела енергії, де це можливо. На противагу, у Китаї ж переважна більшість нової енергії отримується під час спалювання корисних копалин, зокрема 70% від вугілля, плюс атомна енергетика, А роль нафти в світовій економіці поступово знижується.

Тут нічого дивного. Раніше таку ж роль, як зараз нафта, грало вугілля, яке й досі посідає вагоме місце в світовій економіці, але вже не таке важливе, як колись. Ще раніше таку роль займала залізна руда. На сьогодні, нові джерела видобутку залізної руди вже не несуть такого інтересу в світі. Колись, наприклад, велику роль грали родовища міді. І Чилі на початку ХХ століття було місцем, де зіштовхувалися інтереси таких держав, як Німеччина, Великобританія та США навколо великих родовищ міді.

Ще колись таким ресурсом був марганець. Багато людей думають, що в майбутньому такими ресурсами можуть стати рідкоземельні метали та Літій. Літій потрібен для акумуляторів, а рідкоземельні метали для високотехнологічної електроніки. Україна в цьому плані теж має дуже великі перспективи, адже запаси літію в Україні складають близько 500 тис. тон. Стає також зрозуміло, чому, наприклад, Росія так охоче містить власні локації в Центральній Африці, де фіксуються великі родовища рідкоземельних металів.

Нафта почала користуватися попитом в часи Першої світової війни, коли на морях стали тренувати кораблі не з вугільним обладнанням, а нафтовим, і коли на війні отримав велику роль автотранспорт. Коли стало зрозуміло, що на фронті автомобіль може бути навіть кориснішим, ніж гармати. Вчасно перемістивши військо, доставивши снаряди в потрібне місце - відіграє вирішальну роль.

Американські дослідники передбачають ціну на 2020 рік близько \$20-25/барель, російські експерти ж зупинилися на прогнозі в \$45. Звісно, всі ці прогнози – лише суб'єктивні думки, але, тим не менше, люди розуміють, що ніякого повернення завтра до \$100/барель нема і в найближчому майбутньому не буде, адже ніякого підґрунтя для таких оптимістичних прогнозів нема і бути не може.

Список літератури

1. Ціни на нафту впали нижче 20 доларів за барель [Електронний ресурс] // Dt.ua. — 2020. — Електронні дані. — Режим доступа:

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

https://dt.ua/ECONOMICS/cini-na-naftu-vpali-nizhche-20-dolariv-za-barel-343024_.html_.html (дата звернення 22.05.2020). — Назва з екрана

2. Тиждень почався зі зниження цін на нафту [Електронний ресурс] // Ukrinform.ua— 2020. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/1933947-ponedilok-pochavsya-zi-znijennya-tsin-na-naftu.html> (дата звернення 23.05.2020). — Назва з екрана

3. Наступного дня після нафти [Електронний ресурс] // Epravda — 2020. — Електронні дані. — Режим доступу: Світові ринки нафти і газу: ризики і можливості для України [Електронний ресурс] // ZN,UA. — 2013. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/09/16/629157> (дата звернення 23.05.2020). — Назва з екрана

4. Світові ринки нафти і газу: ризики і можливості для України [Електронний ресурс] // ZN,UA. — 2013. — Електронні дані. — Режим доступу: https://dt.ua/energy_market/svitovi-rinki-nafti-i-gazu-riziki-i-mozhливosti-dlya-ukrayini-281351_.html/ (дата звернення 25.05.2020). — Назва з екрана

ДЕФІНІЦІЇ АНІМАЦІЙНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ВІЛЬНОГО ЧАСУ НАСЕЛЕННЯ

Крапівіна Галина,

к.держ.упр., доцент
Приазовський державний технічний університет

Мануїлова Яна,

студентка
Приазовський державний технічний університет

Васильченко Ганна

студентка
Приазовський державний технічний університет

Дозвілля, екскурсійно-анімаційну діяльність і туризм зазвичай розглядають як взаємопов'язані і частково дотичні дефініції. Однак, високий рівень сучасних вимог до якості послуг, що споживаються в процесі використання населенням вільного часу, і, відповідно, потреби висококваліфікованого маркетингу і менеджменту гостинності, туризму, анімації, екскурсійної справи вимагають адекватного дослідження відповідних дефініцій і розуміння специфіки різноманітних концепцій їх інтерпретації.

Зміст дефініції «дозвілля» може бути розкритий з кількох точок зору. Об'єктивний підхід вимагає розглядати дозвілля як протилежність роботі й визначає його як неробочий час, тобто час, що залишився після роботи [1-3]. Суб'єктивний підхід вільного часу акцентує увагу на якісній складовій дефініції «дозвілля», що має сенс тільки в контексті індивідуального сприйняття і системи поглядів особистості, тобто, може здійснюватися будь-коли і за будь-яких обставин. Отже, в дефініції «вільний час» головне значення набуває досвід людини та можливості його збагачення, й акцент переноситься з діяльності на функцію.

Рекреаційна концепція розглядає дефініцію «вільний час» як час, який є необхідним для відновлення життєвих сил людини, витрачених у виробничій і побутовій діяльності при середньому рівні техніки, середній інтенсивності праці і побуту, середньої кваліфікації робітника на підприємстві, яке випускає основну продукцію даного виду, а також час, необхідний на розширене відтворення життєвих сил людини, що в подальшому забезпечує зростання продуктивності його праці.

Розширене відтворення життєвих сил людини (фізичних, інтелектуальних, емоційних, тощо) визначає дефініцію «рекреація». Окремі дослідники визначають її як масив часу, протягом якого відбувається відновлення робочої сили людини, або як діяльність, спрямовану на таке відновлення.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Альтернативним є підхід, за яким дефініція «рекреація» визначається як функція будь-якої діяльності, будь-якого часу і будь-якої території [4].

Час на реалізацію розширеного відтворення життєвих сил людини (рекреаційні функції її діяльності) визначає дефініцію «рекреаційний час». Складові рекреаційного часу по-різному виконують функції простого і розширеного відтворення сил індивіда.

В туризмі окреслюють два основні типи дефініції «анімація»: дефініція «рекреаційна анімація» – комплекс активізуючих культурнорозважальних програм, що сполучається з лікувально-оздоровчими програмами в межах рекреаційного закладу; дефініція «туристична анімація» – туристична послуга, яка залучає туриста до активної діяльності [5].

Характерна риса дефініції «туристична анімація» – особистий контакт аніматора і туриста, взаємна участь аніматора і туриста у розвагах, що пропонуються анімаційною програмою [6].

Підвищення ролі дефініції «анімація» у розвитку сучасного туризму визначається об'єктивними передумовами, які у міжнародному туризмі знаходять своє втілення у появі нових туристичних ринків, укрупненні туристичних підприємств, поширенні міжнародної співпраці у галузі туризму, втіленні єдиних міжнародних стандартів обслуговування туристів.

Із трьох головних функцій дефініції «рекреація» (лікувальної, оздоровчої, і пізнавальної) дефініція «туристична анімація» виконує безпосередньо дві: спортивно-оздоровчу та пізнавальну. Опосередковано вона виконує й лікувальну функцію. В практиці анімаційної діяльності для цільового конструювання анімаційних програм визначають наступні функції дефініції «туристична анімація»: адаптаційна, яка дозволяє перейти від повсякденного середовища до дозвілєвого; компенсаційна, яка звільняє людину від фізичної та психологічної втоми повсякденного життя; стабілізуюча, яка створює позитивні емоції та стимулює психічну стабільність; оздоровча, яка спрямована на відновлення фізичних сил людини; інформаційна, яка надає можливість отримати нову інформацію про країну, регіон, людей та ін.; освітня, що дозволяє набути й закріпити через яскраві враження нові знання про оточуючий світ; вдосконалююча, яка призводить в сфері інтелектуального і фізичного розвитку; рекламна, яка надає можливість через анімаційні програми зробити туриста носієм реклами про країну, регіон, туристичний комплекс, готель, турфірму тощо.

Виходячи із внутрішніх потреб, інтересів, рівня культури та існуючих можливостей, людина під час відпочинку може брати участь у різноманітніших видах діяльності, які визначаються дефініцією «анімація».

Організатори анімаційної діяльності в світі значно випередили українців у розумінні та практичному використанні дефініції «анімація» в туристичній діяльності та наданні туристам можливостей для розваг. У сьогодення вже на стадії проектування готелів передбачаються спеціальні приміщення та майданчики для роботи анімаційних команд, які використовують новітні досягнення науки і техніки. Вони можуть перетворити місцевість з незначними

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

природними ресурсами у туристичний об'єкт, який буде користуватись неабияким попитом.

Програми, які залучають дефініції «рекреаційна анімація» та «туристична анімація» враховують особливості як окремих туристів, так й туристичних груп. Зокрема вік, стать, освіта, культурний рівень, темперамент, національність, віросповідання, соціальний статус туристів. Вибір виду і форми програми значно залежить також від природи і клімату місця організації анімаційної діяльності.

Отже, в Україні та в світі дефініція «культурне дозвілля» має різний сенс. Так, в Україні дефініція «дозвілля» розглядається не лише як «чистий» відпочинок, а носить виховний і пізнавальний характер. Ця традиція зберігається й в сьогодення, особливо при організації дитячого та юнацького дозвілля. Тобто, дефініція «культурне дозвілля» в Україні пов'язана з моральним оздоровленням суспільства та його майбутнім через пошук оптимальних варіантів, а також визначення пріоритетів в організації та змісті дефініції «дозвілля».

Світові ж туризмознавці частіше досліджують дефініцію «соціокультурна анімація», де аніматор, перш за все, допомагає людині зорієнтуватися в різноманітті видів дефініції «дозвілля», знайти цікаве заняття з урахуванням особистісних потреб. У завдання такого фахівця входить організація дефініції «культурний відпочинок», який є засобом позбавлення від втоми, відвернення людини від її повсякденних проблем і нейтралізації негативних впливів життя [8]. Очевидно, що дефініція «культурний відпочинок» тут визначає активність, високий рівень емоційності та психологічну розрядку, наповненість яскравими видовищними заходами, обмінами, поїздками, походами, змаганнями, жартами, грою.

Дефініція «анімація» вперше з'явився у Франції на початку ХХ ст. у зв'язку з введенням Закону про створення неполітичних асоціацій (1901 р.). До того різні соціальні об'єднання людей (за інтересами, за способом заповнення дозвілля тощо) існували поза конкретною політичною активністю. Згодом ситуація різко змінилася: збільшився обсяг вільного часу населення через скорочення робочого часу та почали розвиватися різноманітні аматорські асоціації та об'єднання, що потребувало відповідного юридичного оформлення.

Спочатку дефініція «анімація» трактувалася як діяльність, спрямована на те, щоб викликати і посилювати живий інтерес до культури та художньої творчості. В сьогодення дефініція «анімація» у вузькому сенсі характеризує організацію дозвілля в готелях, на корпоративних заходах, дитячих святах, часто з особистою участю відпочиваючих у культурно-масових заходах.

Дефініція «анімація» розглядається також як діяльність з розробки спеціальних програм проведення вільного часу, які включають спортивну гру та змагання, танцювальні вечори, карнавали, ігри, хобі, заняття, що входять до сфери духовних інтересів тощо. Отже, дефініція «аніматор» у вузькому значенні – це спеціаліст, який займається підготовкою індивідуальних і колективних програм та заходів, орієнтує людину у вільний час та організує повноцінне дозвілля [7].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Українська вчена О. І. Черниш проаналізувала діяльність організацій Франції з досвідом анімаційної роботи у широкому сенсі. Сотні театрів і кінозалів, розгалужена мережа спортивних майданчиків, чудові парки – все це є доступним для кожного «середнього» громадянина Європи. Однак все більша частка населення розвинених країн Європи проводять своє дозвілля за допомогою Асоціацій культурного розвитку, які зародилися у 1990 рр. в Парижі та працюють під керівництвом управління культури міської мерії. Так, дослідниця нарахувала у 25 містах сучасної Франції близько 400 майстерень, що охоплюють у цілому 175 найрізноманітніших видів дефініції «дозвілля».

Тобто, спочатку дефініція «анімація» включала лише культурний аспект. Але в сьогодення сутність і специфіка дефініції «анімація» не тільки дозвілля, оскільки важливою її складовою є змістовний потенціал, включення до якого світоглядного аспекту наближає дослідження до розуміння дефініції «анімація» як соціокультурного явища, що визначає напрям подальшого дослідження [8].

Список літератури

1. Крапівіна Г.О. Моделювання туризму як зайнятість населення в сучасних умовах / Г.О. Крапівіна / Вісник економічної науки України. – Київ, 2018. - №1(34). - С. 60-70.

2. Крапівіна Г.О. Нестандартні форми зайнятості: світовий досвід розвитку (на прикладі волонтерства та волонтуризму) / Г.О. Крапівіна / Економічний вісник Донбасу. – Київ-Старобільськ, 2019. - №3(57). - С.176-181.

3. Крапівіна Г.О. Орієнтири управління розвитком в туризмі: оцінка вільного часу населення (на прикладі м. Маріуполь) / Г.О. Крапівіна / Сучасні детермінанти розвитку бізнес-процесів в Україні. – К.: КНУТД, 2018. - С. 184-188.

4. Килимистий С.М. Анімація в туризмі / С.М. Килимистий. – К.: ФПУ, 2007. – 188 с.

5. Зорин И. В. Энциклопедия туризма / И.В. Зорин, В.А. Квартальнов. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 368 с.

6. Міхо О.І. Підготовка фахівців сфери туризму до організації анімаційної діяльності / О.І. Міхо / Практика сучасного туризму: соціальна та економічна ефективність. – К.: КУТЕП, 2009. – 488 с.

7. Крапівіна Г.О. Вільний час населення як інструмент впровадження корпоративної соціальної відповідальності (на прикладі м. Маріуполь) / Г.О. Крапівіна / Економічний вісник Донбасу. – Київ-Старобільськ, 2019. - №1(55) - С.43-49.

8. Гаранин Н.И. Менеджмент гостиничной и туристской анимации / Н. Гаранин, И. Бульгина. – М.: Советский спорт, 2003. – 128 с.

9. Крапівіна Г. О. Оцінка вільного часу населення як основного ресурсу туризму (на прикладі м. Маріуполь) / Г.О. Крапівіна / Вісник Приазовського державного технічного університету. - Маріуполь, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», 2018. - Вип.35. - С. 58-69.

ІНДУСТРІЯ 4.0 В НАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЯХ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Кудирко Людмила Петрівна

к.е.н., професор

професор кафедри світової економіки

Київський національний торговельно-економічний університет

Економічний розвиток країн, що інтегруються в систему світогосподарських зв'язків вирізняється умовами жорсткої конкуренції та турбулентністю бізнес-середовища. В умовах ХХІ століття найбільш успішні країни у фокусі своїх національних стратегій розвитку називають умови та механізми формування Індустрії 4.0. Мова йде про новітній етап технологічної еволюції людської цивілізації, який передбачає створення та консолідацію автоматизованого виробництва, баз даних і виробничих технологій як єдиної саморегульованої системи, участь людини в якій зведено до мінімуму[1]. Завдяки комбінаториці систем та процесів в Індустрії 4.0 створюється безпрецедентні можливості щодо збору, систематизації та аналізу даних, а відтак забезпечується оптимізація виробничих процесів за критерієм швидкості, адаптативності, ефективності.

Якщо визначати секторальні пріоритети для повномасштабного розвитку Індустрії 4.0, то зазвичай мова йде про такі напрями як: інтернет речей, при чому Інтернет використовується як майданчик для обміну інформацією не лише між людьми, але і між різними «речами» у вигляді машин, пристроїв, вимірювачів тощо; цифрові екосистеми, аналітика великих даних, складні інформаційні системи, цифрові платформи відкриті для використання клієнтами і партнерами.

Якщо ж виділяти країни, які вже досягли суттєвих результатів в розвитку Індустрії 4.0, то не можна не згадати такі держави як Німеччину, КНР, Японію, Південну Корею, Велику Британію та США. Окреслюючи найбільш розвинутий сегмент Індустрії 4.0, зазначимо, що все таки мова йде про прикладні аспекти комерційного її використання у напрямку оптимізації виробництва. Для п'яти із шести країн, окрім Великої Британії, важливою можливістю є формування нових бізнес-моделей. Ще для трьох країн – Китаю, США та Південної Кореї – важливим є показник якості надання послуг споживачам. Вибір конкретних можливостей залежить від специфіки самих країн. Наприклад, у Німеччині основна увага приділяється інтеграції інформаційних, комунікаційних та виробничих технологій у розумні, самоорганізовані фабрики. З іншого боку, у США і в Китаї Індустрія 4.0 уособлюється зі смарт-товарами, Інтернет-платформами та новими бізнес-моделями, що ґрунтуються на них.

Безумовно, окреслені країни, що є членами ОЕСР, яка має неформальну назву «клуб багатих країн», мають вочевидь більше як можливостей, так і

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

мотивацій для нарощування потенціалу цільових промислових секторів, забезпечуючи їх оновлення та подальший розвиток. За оцінкою експертів Всесвітнього економічного форуму, яка була оприлюднена у звіті *Readiness for the Future of Production Report 2018*, готовність до Індустрії 4.0. демонструють вельми обмежена кількість держав[2].

Варто вказати також на те, що регуляторна політика найбільш успішних країн залучає все більш диверсифікований інструментарій сприяння та розвитку[3]. Як правило всі вони стосуються фінансово-кредитних регуляцій, у т.ч. фіскальних та кредитних важелів, колаборації у сфері R&D. Зокрема в Іспанії та Франції застосовуються інструменти фінансування у вигляді позик для прискорення інноваційного розвитку. В Іспанії ці позики покривають від 25% до 70% вартості інноваційних проєктів. Французька модель регуляторної політики пропонує поєднання позик та податкових пільг, залучення приватних інвестицій в R&D. Шведська програма *Produktion 2030* керується значною мірою самими галузями з метою забезпечення кращого довгострокового зростання.

Особливістю британської програми є те, що вона сфокусована на масштабування технологій та розповсюдження інновацій з мінімальними ризиками через 7 технологічних центрів. У Франції платформа *IdFA* полегшує співпрацю між державними та приватними стейкхолдерами. В Німеччині це здійснюється через платформу *Industrie 4.0*. Італійська *CFI* інтегрує регіональні та національні політики по 4.0 у чіткій відповідності до рекомендацій ЄС[3].

Окреслюючи подальші перспективи розвитку Індустрії 4.0 в умовах глобальних викликів пандемії COVID-19, експерти в рамках Всесвітнього економічного форуму 2020 наводять такі аргументи щодо надзвичайно високого запиту на подовження національних програм підтримки неоіндустріалізації:

- в умовах реорганізації глобальних ланцюгів виробництва та збуту в 2020 р. держави потребуватимуть у все більшій мірі оптимізації виробничих процесів, гнучких виробничих систем та ланцюгів поставок;
- виробники, що застосовують у виробничих та бізнес-процесах цифровий інтелект, отримують додаткові переваги від впровадження технологій Індустрії 4.0;
- зростаюча потреба у віддаленій взаємодії контрагентів із різних країн та континентів потенційно може прискорити впровадження технології 5G;
- інвестиції від впровадження в сегменти Індустрії 4.0 мають високі показники віддачі[4].

Список літератури

1. *Industrie 4.0 in a Global Context Strategies for Cooperating with International Partners* / H. Kagermann, R. Anderl, J. Gausemeier, G. Schuh, W. Wahlster (Eds.); acatech STUDY. Herbert Utz Verlag GmbH, 2016. 74 p.

2. *Readiness for the Future of Production Report 2018*. Insight Report. In collaboration with A.T. Kearney. World Economic Forum. 2018. 266 p., URL: http://www3.weforum.org/docs/FOP_Readiness_Report_2018.pdf.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

3. Industry 4.0 initiatives in the COSME countries// Digital transformation monitor. – 2019, URL: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/dem/monitor/content/industry-40-initiatives-cosme-countries->

4. Peter Fretty/ World Economic Forum's Next Steps Under COVID-19's New Normal, URL: <https://www.industryweek.com/technology-and-iiot/media-gallery/21133201/next-steps-following-covid19>

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЕЛЕКТРОННОГО СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Курило Оксана Богданівна,
к.е.н. доц., кафедри фінансів
Національний університет «Львівська політехніка»

Мельничук Олександра Олегівна
студентка
Національний університет «Львівська політехніка»

Виконання державою своїх функцій можливе лише за рахунок своєчасного та повного надходження до бюджету податкових платежів.

Тому, справляння податків – це взаємовідносини, які виникають між державою та платниками податків щодо стягнення відповідними державними органами з платників податків певних податкових платежів, які надходять до бюджету держави або державного цільового фонду. Справляння податкових платежів здійснюється за допомогою певного механізму проведення конкретних дій, завдяки яким податки надходять від фізичних та юридичних осіб (платників податків) до бюджету або державного цільового фонду [1].

Наш світ не стоїть на місці, а завжди розвивається у всіх сферах. Оскільки стандартний процес справляння податків є досить складним і вимагає багато часу, тому високорозвинуті країни переходять на електронну систему справляння податкових платежів. Дослідженням цього питання займалися такі відомі вчені як: Глухова В.І., Зварич О.В., Івашків Т.С, Петрина М.Ю., Ткаченко Г.О., Фрадинський О.А. та інші [2].

До прикладу, однією з таких країн є США. В першу чергу, метою запровадження такої системи сплати податків у США, є зменшення виникнення конфліктних ситуацій між органами податкової служби та платниками податків, а також стовідсоткове забезпечення нарахування та сплати податків. Суть такого справляння податків полягає у тому що:

1. Створюється відповідний інтернет сайт для всіх платників податків органами державної служби.

2. Платник податку реєструється на цьому сайті за допомогою коду та пароллю.

3. За допомогою такого сайту платник податку подає, уточнює звітність та сплачує податки.

Крім того на даному сайті, платникам податків надаються підказки щодо правильності заповнення декларації. Також платник податків має доступ до своїх облікових даних, зокрема до картки особового рахунку [3]. Для прикладу проаналізуємо сплату податків через інтернет-сервіс у США протягом 2015-2017 років на основі даних таблиці 1.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Таблиця 1

Кількість платників податків, які сплачували податки через інтернет-сервіс у США протягом 2015-2017 років[4]

Розмір доходу	2015		2016		2017		Абсолютна зміна, осіб		Відносна зміна, %	
	Кількість платників податків	У % від загальної кількості	Кількість платників податків	У % від загальної кількості	Кількість платників податків	У % від загальної кількості	2016	2017	2016	2017
В загальному	144055089	100,000	144213523	100,000	145758391	100,000	158434	1544868	0,11	1,07
\$1 до \$5,000	13150496	9,129	12853487	8,913	12560482	8,617	-297009	-293005	-2,26	-2,28
\$5,000 до \$15,000	23404750	16,247	22752364	15,777	21919011	15,038	-652386	-833353	-2,79	-3,66
\$15,000 до \$25,000	21754411	15,101	21336964	14,795	20946287	14,371	-417447	-390677	-1,92	-1,83
\$25,000 до \$40,000	28046078	19,469	28234416	19,578	28366991	19,462	188338	132575	0,67	0,47
\$40,000 до \$75,000	35627523	24,732	36203411	25,104	37601524	25,797	575888	1 98113	1,62	3,86
\$75,000 до \$100,000	9950170	6,907	10175972	7,056	10763810	7,385	225802	587838	2,27	5,78
\$100,000 до \$200,000	9386714	6,516	9797784	6,794	10521685	7,219	411070	723901	4,38	7,39
\$200,000 до \$500,000	2263207	1,571	2381942	1,652	2569350	1,763	118735	187408	5,25	7,87
\$500,000 до \$1,000,000	343970	0,239	351172	0,244	372437	0,256	7202	21265	2,09	6,06
\$1,000,000 до \$1,500,000	63675	0,044	64989	0,045	68338	0,047	1314	3349	2,06	5,15
\$1,500,000 до \$2,000,000	23467	0,016	22143	0,015	24863	0,017	-1324	2720	-5,64	12,28
\$2,000,000 до \$5,000,000	30893	0,021	29030	0,020	32669	0,022	-1863	3639	-6,03	12,54
\$5,000,000 до \$10,000,000	6557	0,005	6954	0,005	7300	0,005	397	346	6,05	4,98
від \$10,000,000	3178	0,002	2895	0,002	3644	0,003	-283	749	-8,90	25,87

Як видно з даних таблиці кількість платників податків, які використовують інтернет-сервіси протягом 2015-2017 років у США має тенденцію до зростання. Так їхня кількість зросла у 2016 році, порівняно з 2015 роком на 0,11% або 158434 осіб. В 2017 році також простежується збільшення платників податків через інтернет ресурси на 1544868 осіб, що у відсотковому значенні становить 1,07%. Як видно з даних таблиці значна кількість платників податків, які використовують інтернет-ресурси, припадає на осіб, розмір доходу яких коливається від 15000\$ до 75000\$. Причому, кількість платників податків з доходом від 40000\$ до 75000\$, за 2015 – 2017 роки має тенденцію до збільшення. Натомість, кількість платників податків з доходом від 15000\$ до 25000\$ у 2017 році, що скористались інтернет-ресурсами для сплати податків зменшилась у порівнянні з 2016 на 390677 осіб, а в порівнянні з 2016 роком - на 808124 особи.

На рисунку 1 наочно представлено кількість платників податків через інтернет-ресурси за 2015 – 2017 роки.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

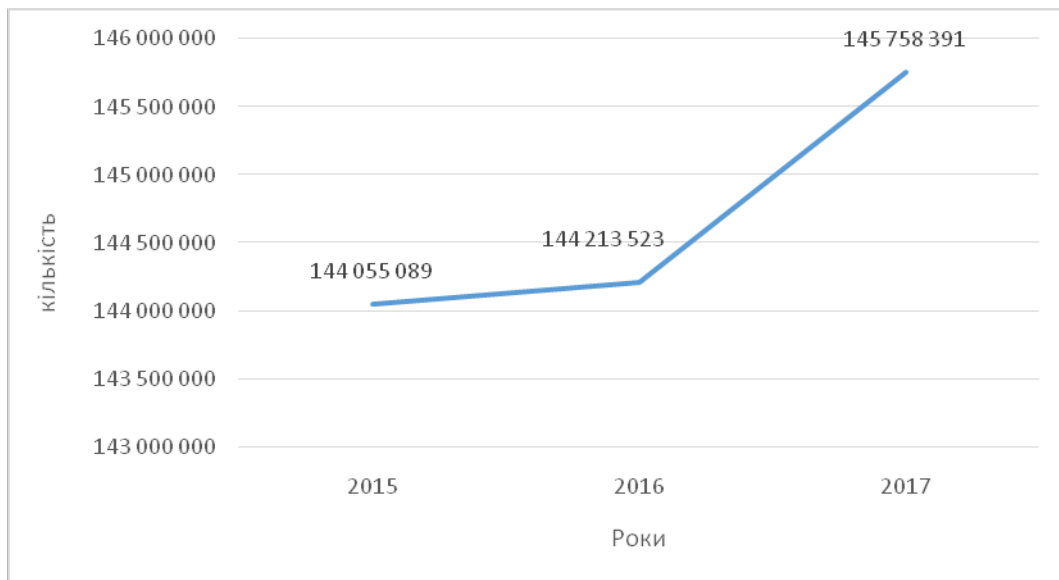

Рисунок 1 -Динаміка кількості платників, які сплачували податки через інтернет-сервіс у США протягом 2015-2017 років

Якщо ж говорити про Україну, то можна сказати, що така система справляння податків ще недостатньо розвинута, але з кожним роком набирає все більших обертів [6].

Переваги та недоліки електронного справляння податків представлено в таблиці 2.

Таблиця 2
Переваги та недоліки електронного справляння податків

Переваги	Недоліки
1. Економія часу платників податків. Не потрібно витрачати багато часу на заповнення податкових декларацій, а також її подання. 2. Економія часу бухгалтерів та працівників контролюючих органів. 3. Економія коштів для придбання бланків для заповнення декларацій. 4. Зменшення конфліктних ситуацій платників податків та органів податкової служби. 5. Стовідсоткова сплата податків. 6. Прозорість сплати податків. 7. Сплачувати податки можна навіть з дому. 8. Автоматичний контроль за сплатою податків. 9. Зменшення корупційних схем щодо сплати податків. 10. Уникнення черг.	1. Не всі підприємства мають програмне забезпечення щодо подання електронних декларацій. 2. Обмежена кількість подання електронних декларацій. 3. Недостатній рівень безпеки подання таких декларацій. 4. Можливість злому особистого кабінету і доступ до всіх рахунків платника податків. 5. Можлива зміна форм податкових декларацій. Велика ймовірність що людина не зможе сама розібратися як заповнювати нову декларацію 6. Подання неправдивої інформації платників податків.

Аналізуючи дану таблицю, можна зробити висновок, що переваг електронного справляння податків значно більше, ніж недоліків. Тому в Україні доцільно було б розвивати даний спосіб стягнення податків, адже це допоможе не лише зекономити час працівників та платників, зекономити

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

кошти, уникнути черг, але й дозволить зменшити кількість різних корупційних схем щодо сплати податків до бюджету.

Для того, щоб уникнути недоліків, доцільно здійснити наступні дії:

1. Проконтролювати, за допомогою спеціальних служб, наявність на всіх підприємствах програмного забезпечення, для того, щоб підприємства мали змогу подавати декларації у електронній формі.

2. При виникненні випадків неправильності подання декларації, зробити додаткову кількість декларацій, яку може подати платник податків (рекомендовано – 3 – 5 декларацій).

3. Забезпечити високий рівень безпеки під час подання платником податків декларації.

4. Забезпечити високий рівень програмного забезпечення електронного сервісу з метою захисту особистого електронного кабінету кожного платника податків, щоб унеможливити злом шахраями таких кабінетів і отримання ними доступу до особистих рахунків платників податків.

5. Не змінювати форми податкових декларацій: залишатися на одному їх варіанті. Якщо ж форми змінюватимуться, то прикріпляти на електронному сайті додаток про те, як заповнювати нову форму декларації, для того, щоб уникнути неправильності заповнення та подання податкових декларацій.

6. Проводити регулярний моніторинг щодо подання правильної інформації. Якщо платник податків зумисне подав 3 або більше декларацій з неправильними сумами податку, то податкові органи мають право такого користувача заблокувати, так, як це роблять органи податкової служби США. Також можливе введення притягнення до адміністративної чи кримінальної відповідальності.

Список літератури

1. Калінеску Т.В., Корецька – Гармаш В.О., Демидович В.В. Адміністрування податків // Фінанси і кредит. 2018. № 29 (290). С. 33.

2. Міщук О.В. Використання зарубіжного досвіду адміністрування податків в економіці України як запорука підвищення інноваційної активності її суб'єктів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2015_103_15

3. Сходинками американського досвіду [Електронний ресурс]. — Режим доступу <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1561>

4. EFTPS: The Electronic Federal Tax Payment System [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.irs.gov/payments/eftps-the-electronic-federal-tax-payment-system>

5. Деменко О.Є. Зарубіжний досвід адміністрування податків та можливості його використання в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2013_7_34

6. Бутенко Т.В., Бутенко В.В. Переваги та недоліки використання різних форм оподаткування в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2017/No4/28.pdf>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТЕПЛОПОСТАЧАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Лаврентьєва Анна Геннадіївна,
магістрантка,
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова

Гавриличенко Євгенія Вікторівна
к.е.н., доцент,
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова

Житлово-комунальне господарство є однією із важливих складових життєзабезпечення населення, тому неефективне функціонування цієї галузі безпосередньо впливає на якість життя громадян.

Підприємства з централізованого опалення та постачання гарячої води України незважаючи на те, що у переважній більшості є монополіями, мають низку проблем, що призводять до неефективного функціонування. Через специфіку своєї діяльності та законодавчих обмежень організації ЖКГ такі підприємства не мають можливості реалізовувати свої послуги на умовах передоплати, внаслідок чого відбувається накопичення дебіторської заборгованості. Тому у сучасних умовах управління дебіторською заборгованістю є необхідною функцією управління діяльністю комунальних підприємств.

Питання управління дебіторською заборгованістю, завжди була актуальною для підприємств сфери ЖКГ, особливої уваги у цьому питанні потребує питання управління саме поточною дебіторською заборгованістю, бо вона складає значну питому вагу. За офіційними даними дебіторська заборгованість населення теплопостачальних підприємств України в цілому за період з 2018 по 2020 рік збільшилася на 84% і станом на 31.12.2019 року склала 20412,3 млн. грн. (рис. 1).

Зменшення обсягів дебіторської заборгованості теплопостачальних підприємств є передумовою підвищення рівня використання фінансових ресурсів і можливостей інноваційного розвитку підприємств в умовах ринкової економіки. Тому в сучасних умовах управління дебіторською заборгованістю є необхідною функцією управління діяльністю комунальних підприємств, та вимагає необхідності у впровадженні дієвої методики внутрішнього контролю та аудиту дебіторської заборгованості.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

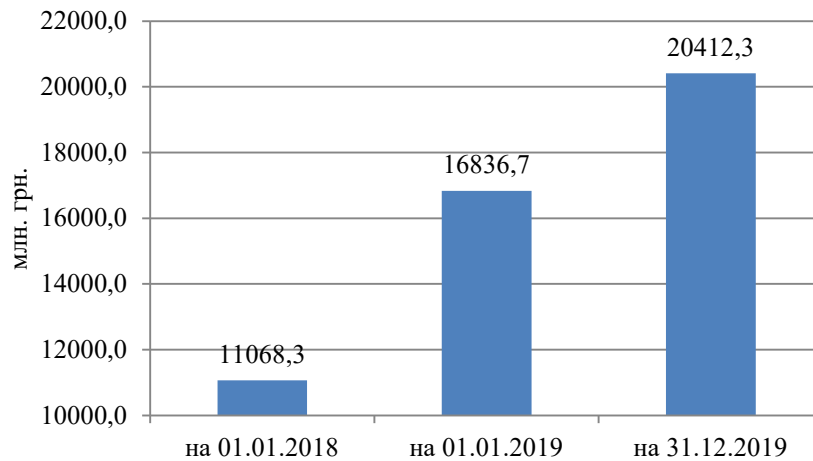

Рис. 1. Заборгованість населення з оплати централізованого опалення та постачання гарячої води [1].

Практична необхідність внутрішнього аудиту як одного з інструментів внутрішнього контролю полягає в тому, що ця система дає найбільш точну і достовірну економічну інформацію вищій ланці управління про поточний стан фінансово-господарської діяльності, за допомогою систематизованого і чіткого підходу до оцінки та підвищення ефективності системи внутрішнього контролю та управління ризиками, надає рекомендації щодо їх вдосконалення [2]. Особливе значення внутрішній аудит набуває в умовах великих підприємств з розгалуженою організаційною структурою, великою кількістю територіально віддалених філій, відділів, дочірніх і залежних підприємств, де керівництву досить складно оперативно отримати достовірну інформацію й оцінити дії керівників структурних підрозділів [3].

Слід відзначити, що наразі контроль, як функція управління, не завжди в повній мірі задіяний на вітчизняних комунальних підприємствах, зазвичай він має нерегулярний характер або є малоефективним: підприємства не приділяють належної уваги організації та проведення заходів контролю та внутрішнього аудиту.

Метою аудиту дебіторської заборгованості є підтвердження повноти, права, існування і вартісної оцінки сальдових залишків по рахунках розрахунків з покупцями на кінець звітного року.

Основними завданнями внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості є:

- встановлення реальності дебіторської заборгованості та простроченої заборгованості (за якою минув строк позовної давності);
- перевірка наявності та правильності оформлення первинної документації;
- перевірка правильності списання заборгованості, строк позовної давності якої минув;
- перевірка достовірності відображення в обліку дебіторської заборгованості залежно від прийнятого методу визначення реалізації;
- перевірка дотримання фінансово-розрахункової дисципліни та її вплив на платоспроможність підприємства,
- перевірка правильності та обґрунтованості списання заборгованості;

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

- дослідження правильності оформлення і відображення в обліку заборгованості за виданими авансами, пред'явленими претензіями [4, 5, 6].

Проведення внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві повинен включати наступні етапи:

1. Планування внутрішнього аудиту (складання плану).

2. Збирання, систематизація та оцінювання інформації.

3. Узагальнення результатів аудиту.

4. Надання висновків та пропозицій, моніторинг виконання рекомендацій внутрішніх аудиторів.

Організація внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості теплопостачальних підприємств потребує врахування наступних важливих аспектів:

- специфічні особливості діяльності підприємств житлово-комунальної сфери;

- особливості класифікації дебіторської заборгованості комунальних підприємств;

- визначення певних центрів відповідальності з питань управління дебіторською заборгованістю;

- оптимізація інформаційних потоків щодо погашення дебіторської заборгованості;

- створення та узгодження стандартів і посадових інструкцій щодо питань управління дебіторською заборгованістю;

- визначення функціональних зав'язків між підрозділами, що причетні до управління дебіторською заборгованістю;

- організація інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень щодо оптимізації дебіторської заборгованості;

- створення єдиного обліково-аналітичного простору для управління дебіторською заборгованістю;

- обґрунтування створення резерву сумнівних боргів.

При проведенні внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості виникає необхідність у застосуванні таких методичних прийомів:

- інвентаризація дебіторської заборгованості;

- вивчення складу дебіторської заборгованості;

- економічний аналіз та економіко-математичні методи;

- документальні прийоми.

Таким чином, організація внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості теплопостачального підприємства може стати одним із інструментів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності, а саме, сприяти вчасному погашенню дебіторської заборгованості. Внутрішній аудит дебіторської заборгованості повинен бути організований так, щоб адекватно відображати всі специфічні аспекти діяльності суб'єкта.

Список літератури

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Макаренко С. А., Сафонова М. Ф. Теоретические и практические аспекты внутреннего аудита дебиторской и кредиторской задолженности в

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

організаціях торгівлі. *Научный журнал КубГАУ*. 2014. № 103(09) – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/teoreticheskie-i-prakticheskie-aspekty-vnutrennego-audita-debitorskoy-i-kreditorskoy-zadolzhennosti-v-organizatsiyah-torgovli/viewer>.

3. Закревська О. Ю. Внутрішній аудит поточної дебіторської заборгованості підприємств торгівлі. торгівлі. – URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/statti/vzuk-47-2017_82-90.pdf

4. Савченко В. Я. Аудит : навч. посіб. / В. Я. Савченко. Київ : КНЕУ, 2006. 322 с.

5. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: навч. посіб. Вид. 3-тє. Київ: Каравела, 2006. 560 с.

6. Вареник В.М., Лесінська В.С. Удосконалення внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 1(18).С.288-294.

ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СТРУКТУРНО ЛОГІЧНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТЕЙКХОЛДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Мамонов Костянтин Анатолійович,

доктор економічних наук, професор,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова

Величко Володимир Анатолійович

кандидат економічних наук, асистент,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова

Економіка України характеризується накопиченням негативних явищ, зростанням внутрішніх і зовнішніх протиріч, поглибленням турбулентності економічних процесів. У таких умовах виникає необхідність розробки заходів щодо розвитку суб'єктів господарювання, особливо будівельних підприємств, які є локомотивом розвитку економіки держави. У цьому контексті слід вказати на застосування сучасного інструментарію щодо моделі формування та реалізації стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельними підприємствами на основі структурно логічної моделі.

Науково-методичні розробки щодо визначення стейкхолдерів, розробки стейкхолдерно-орієнтованої стратегії представлено у роботах [1, 2, 3, 4].

Запропонована структурна логічна модель формування та реалізації стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельними підприємствами, яка включає комплекс взаємопов'язаних етапів та інструментів, локальних стратегій, спрямованих на зростання їх інвестиційної привабливості, враховуючи напрями та особливості рівня стейкхолдерних відносин.

Вона складається з інформаційного блоку, що створює кількісне підґрунтя для реалізації стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельними підприємствами.

Аналітичний блок включає формування квазіметричних моделей переходу чинників та інших елементів інформаційного блоку в показники, що впливають на формування та реалізацію стейкхолдерних відносин. У результаті будується багаторівнева система показників, що дозволило розробити та реалізувати методологічний підхід до інтегральної оцінки рівня стейкхолдерних відносин будівельних підприємств (оцінний блок). Визначається інтегральний показник рівня стейкхолдерних відносин, значення якого варіюється від 0 до 10 і більше.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Якщо його значення менше 3, то застосовується локальна антикризова стейкхолдерно-орієнтована стратегія управління будівельними підприємствами. Значення інтегрального показника рівня стейкхолдерних відносин знаходиться у проміжку від 3,01 до 7 дозволяє запропонувати локальну стейкхолдерно-орієнтовану стратегію стабілізації. Якщо інтегральний показник перевищує значення 7,01, то застосовується стратегія зростання.

Залежно від запропонованих локальних стратегій, розробляється та реалізується дорожня карта забезпечення ефективності рівня стейкхолдерних відносин будівельних підприємств, відповідних заходів.

Результуючим етапом структурно-логічної моделі формування та реалізації стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельними підприємствами є розробка відповідних заходів.

Список літератури

1. Грицьков Є. В. Стейкхолдерно-орієнтований підхід до управління будівельними підприємствами / Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». Випуск 3-1 (46) 2018. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2018/46_1_2018/26.pdf.
2. Henderson B. The origin of strategy. Harvard Business Review, 1989. pp. 139–143.
3. Freeman R. Edward. Strategic Management: A stakeholder approach. Boston: Pitman, 1984. 292 p.
4. Mitchell R. K., Agle B.R., Wood D.J. Toward a theory of stakeholder identification and salience: defining the principle of who and what really counts / Academy of Management Review. 1997. Vol. 22. № 4. С. 853–888.

ЗМІНИ АКТИВНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЛАНКИ СОМАТИЧНОЇ РЕФЛЕКТОРНОЇ ДУГИ ЗА УМОВ ГОСТРОГО ДЕФІЦИТУ ТЕСТОСТЕРОНУ

Маража Ірина Олександрівна,
аспірант кафедри фізіології ДЗ «ДМА»

Родинський Олександр Георгійович,
д.мед.н., професор, зав. кафедрою фізіології ДЗ «ДМА»

Ткаченко Сергій Сергійович
к.мед.н., викладач кафедри фізіології ДЗ «ДМА»
ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»,
м. Дніпро.

Метою роботи було дослідження біоелектричної активності мотонейронного пулу спинного мозку за умов тривало існуючого дефіциту тестостерону шляхом аналізу моносинаптичних розрядів вентрального корінця (MP BK).

Дослідження було виконано на 22 самцях білого щура лінії Vistar, розділених на дві групи – контрольну (n=12) та піддослідну (n=10). Експериментальний стан було отримано шляхом хірургічної кастрації. Через 4 місяці утримування у стандартних умовах віварію тварини обох груп залучались до гострого експерименту. Під загальною анестезією Тіопенталом натрію 50 мг/кг ваги тварини, виконувалась ламінектомія та дуротомія. Вентральні та іпсилатеральні дорсальні корінці сегменту L5 спинного мозку перетинались біля входу у міжхребцеві отвори, та розміщувались на біполярних реєструючих та подразнюючих електродах відповідно. Спинний мозок перетинали на рівні Th₁₂ - L₁. Через 3 години починали реєстрацію викликаної біоелектричної активності мотонейронів. На дорсальний корінець наносили прямокутні імпульси силою від 1 до 2 порогів та тривалістю 0,3 мс. Модифікацію фаз рефрактерності досліджували методом нанесення парних стимулів (з міжстимульним інтервалом від 1 до 1000 мс). Вивчали такі параметри, як: поріг виникнення збудження, хронаксія, тривалість латентного періоду та загальна тривалість викликаного потенціалу дії, а також амплітуда відповіді.

У тварин з орхектомією було встановлено збільшення порогової величини подразника на 35,29±8,7 % (p<0,01, n=10) по відношенню до показника контрольної групи тварин, прийнятого за 100 %. Хронаксія MP BK у тварин з експериментальною гіпоандрогенемією зменшувалась на 6,2±2,66 % (p<0,05, n=10). Що до параметрів самої викликаної відповіді, то за умов експериментальної гіпоандрогенемії достовірних, але не великих змін зазнавав

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

лише латентний період: його значення у порівнянні з аналогічним параметром контрольної групи тварин достовірно зросло на $4,59 \pm 0,88$ % ($p < 0,01$).

При нанесенні парних подразнень з різними часовими інтервалами виявлено, що у контрольних тварин при міжстимульних інтервалах від 3 до 100 мс спостерігалось пригнічення амплітуди відповіді на тестуючий стимул з максимумом при міжстимульному інтервалі 10 мс ($12,31 \pm 1,73$ % амплітуди відповіді на кондиціонуючий стимул) з наступним його поступовим відновленням. У тварин з експериментальної групи динамічна крива мала такий самий профіль, проте діапазон міжстимульних інтервалів, при якому спостерігалось пригнічення амплітуди другого ПД, було зміщено вздовж осі часу: процес розпочинався при інтервалі 3 мс та сягав максимуму при 20 мс ($10,79 \pm 1,09$ % порівняно з амплітудою першого ПД). Крім того, пригнічення на проміжку від 3 до 7 мс мало менш виражений характер, а відновлення амплітуди відповіді на тестуючий стимул більш повільним. Так, при інтервалі між подразненнями 30 мс амплітуда другого ПД у тварин контрольної групи складала $35,83 \pm 2,56$ % ($n=10$) від амплітуди першого, тоді як у кастрованих тварин цей показник досяг лише $15,91 \pm 1,29$ % ($n=10$, $p < 0,001$).

Зниження збудливості мотонейронів, що проявлялося як підвищення порогу збудження та збільшення тривалості латентного періоду, може бути обумовлене порушенням нормального регенеративного процесу мотонейронного пулу [1] через нестачу андрогенів з їх нейропротекторними властивостями [2], що може призводити до морфологічних змін [3], а також посиленням явищ окисного стресу [4]. Зменшення хронаксії відбувалось у відповідності з кривою залежності «сила-час».

Зниження рівня цитоплазматичного кальцію у пресинаптичних закінченнях за умов нестачі андрогенів [5] збільшує тривалість латентного періоду вивільнення медіатору, а отже й інерційність синаптичної передачі. Це може бути однією з причин достовірного подовження латентного періоду викликаного МР ВК.

Значне запізнення відновлення амплітуди відповіді на другий стимул у випадку подразнення нерва парними імпульсами за умов дефіциту андрогенів можна пояснити зниженням активності Na^+/K^+ -АТФази, і як наслідок, уповільненням відновлення нормального трансмембранного градієнту іонів після збудження мембрани [5,6,7].

Ще однією причиною зниження амплітуди другого ПД може бути гомосинаптична депресія, пов'язана з виснаженням запасів нейромедіаторів у пресинаптичних терміналях та десенситизацією постсинаптичних мембран [8,9].

Отже, у віддалених строках хірургічної гіпоандрогенемії спостерігаються значні зміни у функціонуванні центральної ланки сегментарної моносинаптичної рефлексорної дуги спинного мозку у вигляді зниження збудливості мотонейронного пулу та погіршення часових характеристик викликаних потенціалів дії, а саме: збільшення тривалості латентного періоду та зниження лабільності для низькочастотного подразнення. Останній факт

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

може обумовити деяке зниження тонусу м'язів кінцівок у випадку нестачі чоловічих стероїдів.

Список літератури

1. Fargo K.N., Galbiati M., Foecking E.M. Androgen regulation of axon growth and neurite extension in motoneurons. *Hormones and behavior*. 2008 May. Vol. 53, No. 5. P. 716–728.

DOI: 10.1016/j.yhbeh.2008.01.014.

2. Hammond J., Le Q., Goodyer C. Testosterone-mediated neuroprotection through the androgen receptor in human primary neurons. *Journal of Neurochemistry*. 2001. Vol. 77. P. 1319–1326.

DOI: 10.1046/j.1471-4159.2001.00345.x

3. Narayanan R., Mohler M.L., Bohl C.E. Selective androgen receptor modulators in preclinical and clinical development. *Journal of the Nuclear Receptor Signaling Atlas*. 2008. Vol. 6. P. 1–26.

DOI: 10.1621/nrs.06010

4. Pike C.J., Carroll J.C., Rosario E.R. Protective actions of sex steroid hormones in Alzheimer's disease. *Frontiers in neuroendocrinology*. 2009 July. Vol. 30, No. 2. P. 239–258.

DOI: 10.1016/j.yfrne.2009.04.015

5. Foradori C.D., Weiser M.J., Handa R.J. Non-genomic Actions of Androgens. *Frontiers in neuroendocrinology*. 2008 May. Vol. 29, No. 2. P. 169–181.

DOI: [https://doi.org/ 10.1016/j.yfrne.2007.10.005](https://doi.org/10.1016/j.yfrne.2007.10.005)

6. Deliconstantinos G. Structure activity relationship of cholesterol and steroid hormones with respect to their effects on the Ca²⁺-stimulated ATPase and lipid fluidity of synaptosomal plasma membranes from dog and rabbit brain. *Comparative Biochemistry and Physiology Part B: Comparative Biochemistry*. 1988. Vol. 89, No. 3. P. 585–594.

[https://doi.org/10.1016/0305-0491\(88\)90178-2](https://doi.org/10.1016/0305-0491(88)90178-2)

7. Yeagle P.L., Young J., Rice D. Effects of cholesterol on (Na⁺,K⁺)-ATPase ATP hydrolyzing activity in bovine kidney. *Biochemistry*. 1988. Vol. 27, No. 17. P. 6449–6452.

DOI: 10.1021/bi00417a037

8. Capek R., Esplin B. Homosynaptic depression and transmitter turnover in spinal monosynaptic pathway. *J. Physiology*. 1977. Vol. 40, № 1. P. 95–105.

9. Pedram A., Razandi M., Sainson R.C., Kim J.K., Hughes C.C., Levin E.R. A conserved mechanism for steroid receptor translocation to the plasma membrane. *Journal of Biological Chemistry*. 2007 Aug 3. Vol. 282, No. 31. P. 22278-22288.

DOI: 10.1074/jbc.M611877200

НАЦІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА США

Мізюк С.Г.,

канд. екон. наук, доцент
Національний авіаційний університет

Шмаровоз Д.С.

студентка
Національний авіаційний університет

В сьогоденній час, коли відбувається активний процес глобалізації, кожна країна прагне до забезпечення лідерства на всіх напрямках науки, зміцненню зв'язків між фундаментальними науками і національними цілями, розвитку ефективного партнерства між державою, промисловістю та академічними колами, підготовці вчених і інженерів особливо високого класу. Все це на тлі підвищення рівня науково-технічних знань населення країни.

Багато вчених займалися вивченням поняття «національна інноваційна система». Це поняття є відносно молодим та було засноване в 80-ті роки 20-го століття Б. Лундваллом, Р. Нельсоном та К. Фріменом. Англійський економіст Крістофер Фрімен визначив НІС, як «мережа лікувальних закладів в державному і приватному секторах, діяльність та взаємодія яких ініціюють, імпортують, модифікують і поширюють нові технології» [1]. Р. Нельсон визначає НІС, як «низку інституцій, взаємодія яких визначає інноваційну діяльність вітчизняних фірм» [4]. А Б. Лундвал вважає, що НІС – це «організації та установи, що беруть участь у пошуку і дослідженні, наприклад, відділи досліджень і розробок, технологічні інститути та університети» [4]. Від розвитку інноваційної системи залежить успіх країни в різних сферах, її конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Інноваційний розвиток став в Сполучених Штатах Америки «національною ідеєю». Інноваційні процеси відповідають стратегії нарощування інновацій і охоплюють всі стадії життєвого інноваційного циклу, послідовно включають фундаментальні дослідження, прикладні дослідження, розробки, інновації.

Підприємства бізнесу, взаємодіючи з науковими та освітніми установами, впливають на спрямованість наукових досліджень і освітній процес, в тому числі підготовку фахівців, а держава виступає в цій моделі як венчурний інвестор і громадський контролер.

Американська національна інноваційна система (НІС) включає в себе економічні, політичні та інші соціальні інститути, що впливають на інновації – національну фінансову систему, законодавство про реєстрацію підприємств і захисту інтелектуальної власності, довузівську систему освіти, ринки праці, культуру і спеціально створені інститути розвитку.

Інноваційна система США включає в себе кілька елементів, які забезпечують активний розвиток НДДКР. Сьогодні експерти виділяють три

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

взаємопов'язані ланки, що відповідають за наукові дослідження в рамках інноваційного процесу.

Першим з елементів національної інноваційної системи можна назвати університети, багато з яких займають лідируючі місця в світових рейтингах. Серед них виділяється вісімка блискучих вищих навчальних закладів, що належать до «Ліги плюща», - Стенфордський і Гарвардський університети, Массачусетський технологічний інститут та інші.

Велика частина досліджень в галузі фундаментальної та прикладної науки зосереджена саме тут. Університети США мають більші земельні володіння і значними фінансовими фондами, а також отримують фінансування на наукові дослідження від державного сектора. Крім того, за допомогою венчурних компаній університети можуть здійснювати трансфер технологій в промисловість. За рахунок високого рівня зарплат американські університети залучають кращих професорів з усього світу, багато з яких залишаються в США і отримують американське громадянства [2].

Така структура НІС США дозволяє їм залучати фахівців, які добиваються високих технологічних досягнень, і підтримують лідерство в більшості областей науки.

Другим елементом системи є національні лабораторії, величезні інститути, зайняті будь-яким напрямком прикладної науки. Крім цього в США існують так звані «think tanks» – науково-дослідницькі організації, що займаються як фундаментальними, так і прикладними дослідженнями.

Третій елемент американської НІС – це інноваційні кластери, що історично сформувалися на території США в останні кілька десятиліть, головна мета яких полягає в мотивації університетів, науково-дослідницьких центрів і компаній на створення і комерціалізацію інноваційних технологій. Такі кластери, як правило, виникають на базі територіальної концентрації спеціалізованих постачальників і виробників, пов'язаних технологічним ланцюжком. Особливу увагу слід звернути на Силіконову долину, провідний технопарк США, на частку якого припадає 1/3 щорічного обсягу венчурних інвестицій [3].

На території цього комплексу розташовується близько 7 тисяч високотехнологічних компаній, які розробляють і виробляють програмне забезпечення, мікропроцесори та іншу продукцію сфери інформаційних технологій.

США також є сприятливою країною для стартапів. У США добре налагоджена краудфандінгова система. Основні краудфандінгові платформи: Kickstarter, Product Hunt, Indiegogo. Основна суть краудфандінга в тому, що інші люди авансом фінансують якийсь проект, щоб в майбутньому отримати якісь привілеї, або продукт, який буде випущений. По-справжньому великі кошти для стартапів можна залучити завдяки бізнес-ангелам - приватним інвесторам, здатним вкласти в проект від десятків тисяч до мільйонів доларів.

За статистикою, щорічно півтори тисячі нових проектів отримують фінансову підтримку від венчурних інвесторів, більше п'ятдесяти тисяч - від «ангелів». Перші фінансують один стартап з 400, а другі - один з 40 [5].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Мізюк С.Г. та Рак А.В. вважають, що на сьогоднішній день, малий бізнес є соціально-економічним фундаментом, для розвитку будь-якої інноваційно орієнтованої національної економіки. «Мале підприємництво допомагає державі вирішувати економічні (створення конкурентного середовища, функціонування приватного капіталу, привабливість для іноземних інвестицій) та соціальні проблеми (створення додаткових робочих місць, вирішення проблем бідності)» [6].

Характеризуючи в цілому НІС США, необхідно відзначити, що сучасна система американських інновацій значно сильніше залежить від державно-приватного партнерства, ніж кілька десятиліть тому, а держава відіграє значно помітнішу роль у фінансовій та законодавчій підтримці інновацій. Серед інших характерних особливостей розвитку американської інноваційної сфери слід підкреслити вирішальну роль університетів у створенні спільних дослідницьких проектів з приватними компаніями. в результаті такої співпраці вчені отримують можливість перетворити свої розробки в комерційну продукцію. Також можна відзначити, що основні інститути інноваційної сфери (технопарки та венчурні фонди) з'являються практично незалежно від федеральних державних органів.

Крім цього іншого, в США виключно високу активність проявляють малі інноваційні компанії та стартапи. Цьому сприяє наявність спеціальних державних програм підтримки таких фірм, а також доступність венчурного капіталу – основного джерела засобів. Різноманіття таких програм дає федеральним відомствам можливість фінансувати найбільш перспективні наукові дослідження і розробки. Чітка діяльність всіх елементів структури американської інноваційної системи дозволяє США протягом багатьох років утримувати лідируючі позиції на ринку інновацій.

Список літератури:

1. Freeman C. Technological Infrastructure and International Competitiveness: Репринт оригінальної статті для конференції ГЛОБЕЛИКС/ Електронний ресурс: http://redesist.ie.ufrj.br/globelics/pdfs/GLOBELICS_0079_Freeman.pdf
2. Сергеев В.М., Алексеєнкова Е.С. Становлення держави та моделі інноваційного розвитку // Політгтя. № 4. 2008.
3. Огляд інноваційних кластерів в іноземних державах // Мінекономрозвитку Росії, 2011 року.
4. Яненкова І. Г. Організаційно-управлінські ресурси інноваційного розвитку економіки: методологія та практика: [монографія] / І. Г. Яненкова. – Миколаїв: Вид-ва ЧДУ імені Петра Могили, 2012. – 59 с.
5. Можливості для стартапів в США. Електронний ресурс: https://abroadz.com/articles/Vozmozhnosti_dlya_startapov_v_SShA/ (дата звернення: 28.05.2020)/
6. Мізюк С.Г., Рак А.В.. Напрями управління ефективністю діяльності підприємств малого бізнесу транспортної галузі // Науковий вісник Ужгородського національного університету – 2019.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ВТОРИННИХ РЕСУРСІВ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Мізюк С.Г.,

к.е.н. доцент, завідувач кафедри Міжнародної економіки, НАУ, Київ

Романескул О.І.

студент, НАУ, Київ

У сучасному глобальному аспекті важливим є раціональне споживання ресурсів, особливо обмежених, а ще важливіше значення має переробка цих самих ресурсів для їх повторного використання. Історично склалося що для такого процесу не підходить загальновідома «лінійна економіка», яка має замкнутий цикл споживання. Науковці протягом багатьох років досліджували проблему обмежених ресурсів і наполягали на термінових змінах, але лиш не так давно ця проблема загострилась і нині вона спонукає усе населення світу діяти рішуче. Саме цим процесом, раціональним використанням ресурсів, їх переробкою та утилізацією направлені на дослідження циркулярна, зелена та синя економіки стосуються реалізації цілей сталого розвитку.

Циркулярна економіка розвивалась доволі довгий час, вперше про неї заговорив Уолтер Штехель, архітектор та промисловий аналітик, він згадував у своєму дослідницькому звіті 1976 року у співавторстві з Женев'євою Редей «Потенціал заміни робочої сили на енергію» бачення економіки в циклі або кругову економіку. Цікаво, що з англійської термін звучить як «Circular economy», особливості української мови при перекладі та дослідженнях використовують два терміни такі як «циркулярна» та «кругова» економіка, що по своїй суті одне й те ж. Також її ще називають економікою замкнутого циклу що з англійської «closed-loop economy». За свій час розвитку ЦЕ набула багатьох значень та ввібрала в себе різні частинки та галузі які пов'язані з переробкою та вторинним використанням ресурсів. У різних країнах світу вона була введена як національна економіка під різними назвами, наприклад у Китаї «економіка замкнутого циклу», у Північній Кореї – «Стратегія зеленого розвитку», у Японії будують «Суспільство правильного матеріального циклу»[1]. Також забезпеченням захисту навколишнього середовища займається організація ІКАО, впроваджуючи популяризацію екологічної стабільної аеронавігаційної системи, екологічного захисту та безпеки серед своїх учасників [2].

Протягом певного часу на основі досліджень та визначень терміну, сформувався принципи, яких повинні дотримувати підприємства задля впровадження вторинної переробки продукції. Світовий досвід можна звести у графічний метод, що допоможе детальніше побачити етапи становлення принципів ЦЕ, які включають в себе 9R, а саме відмова, переосмислення,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

зменшення, повторне використання, ремонт, відновлення, реконструкція, використання за іншим призначенням, переробка, повернення енергії (рис.1)

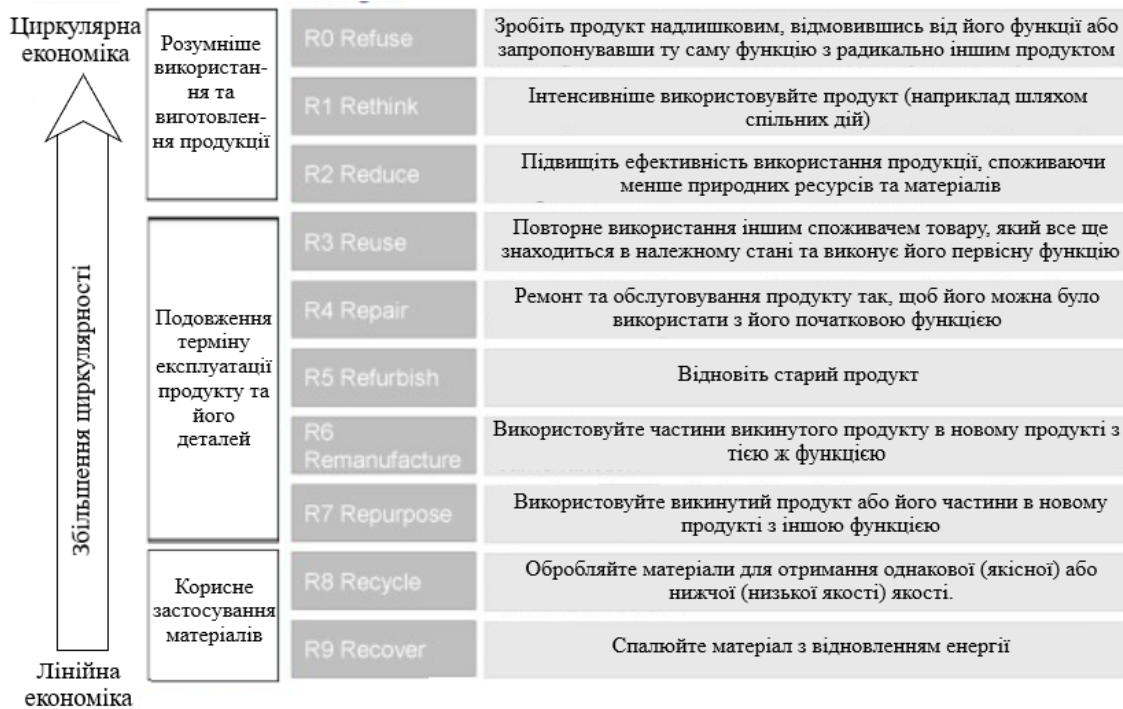

Рисунок 1. Принципи 9 R. Шлях від лінійної до циркулярної економіки

Джерело: створено автором на основі [1]

Для успішного розвитку кругової економіки необхідна система показників для оцінки їх формулювання - це основа для кількісної оцінки економічного розвитку та надання ключових критеріїв оцінки надійності економічного розвитку. Науковці у всьому світі робили спроби створити нову систему національного обліку, пропонуючи показники, які підкреслюють збалансований економічний, соціальний та екологічний розвиток, наприклад індекс людського розвитку (Програма розвитку ООН з 1990 р.), Індекс сталого економічного добробуту (Daly and Cobb з 1989), справжній індекс прогресу (Daly з 1996), суб'єктивне благополуччя (Schwarz and Strack з 1999) та ін. Мета більшості з них - визначити справжні темпи зростання після вирахування екологічних втрат з економічного зростання.

ВВП як традиційний показник економічного розвитку, відіграє ключову роль у демонстрації економічної сили нації. Однак він не вказує на зміни в багатстві нації та добробуті її народу або негативний вплив економічного зростання на навколишнє середовище. З появою охорони навколишнього природного середовища та сталого розвитку в 1960-х роках деякі економісти намагалися інтегрувати екологічні міркування в національну систему економічного обліку, що призвело до виникнення терміну "зелений ВВП". Як модифікація ВВП він представляє величину ВВП після вирахування амортизації капіталу продукції, втрати природних ресурсів та втрат, спричинених забрудненням. Незважаючи на прогрес у дослідженні зеленого ВВП, залишаються суперечки. Наразі жодна система розрахунку зеленого ВВП

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

не визнана в усьому світі, і жоден уряд ніколи не оприлюднював офіційні показники зеленого ВВП, незважаючи на експерименти в деяких державах[3].

Було проведено дослідження та розраховано зелений ВВП за однією методикою. Загальні результати зеленого ВВП 2018 року показують тривожні тенденції, що стосуються політики урядів, а також міжнародних організацій, громадянського суспільства та приватних суб'єктів, що взаємодіють з ними. Країни досягають фактичного прогресу у напрямку моделі зеленої економіки, але є і такі випадки, коли країни рухаються у зворотному напрямку досягнення більш сталого розвитку та зеленого зростання. Блок європейських країн, включаючи північні країни (Данія, Фінляндія, Ісландія, Норвегія та Швеція) та Австрію, Німеччину та Швейцарію, продовжують лідирувати, щодо дотримання тенденцій зеленої економіки та сталого розвитку. Оскільки показник є відносним, ці високі результати ще не означають, що в цих країнах вже не лишилось роботи для збільшення зростання. Але вони підказують, де досягнуті найтриваліші успіхи на сьогоднішній день. Ці топ-виконавці не повинні показувати того, що лише більш багаті, розвинені країни досягають сильних результатів. Насправді, Бразилія, Коста-Ріка та Замбія успішно працюють на цьому новому етапі, і Замбія реалізує одне з найбільших удосконалень (+16) порівняно з 2016 роком. Але на відміну від європейських лідерів, більшість країн, що розвиваються, все ще намагаються досягти вершини сприйняття зеленого ВВП.

Оскільки країни продовжуватимуть потребувати більших інвестицій, пов'язаних з кліматом, у наступне десятиліття, кращі комунікативні можливості на цих зелених ринках стануть важливішими, ніж будь-коли. Паралельно з цими потужними виконавцями, показник зеленого ВВП 2018 року чітко ілюструє, що багато країн – залишаються в нестабільних економічних моделях (деякі з них є найшвидше зростаючими країнами світу). Незважаючи на своє світове лідерство з величини ВВП і Китай, і США продовжують погано позиціонуватись на зеленому ВВП, хоча вони обидва реалізують кращі результати сприйняття цілей зелених інвестицій та інновацій. За винятком Норвегії та Канади, більшість країн, які дуже залежать від експорту викопного палива, також працюють погано, а Росія, Азербайджан, Нігерія та більшість країн «Ради з питань співробітництва в Перській затоці» знаходяться в низу рівня ефективності зеленого ВВП(табл. 1).

Багато економік, що швидко розвиваються, виявляють подібні результати, за деякими винятками. Відповідно до Світової економічної перспективи МВФ, Індія, Бангладеш та Сенегал повинні реалізувати зростання ВВП у межах 6-8% у 2018 році. Проте в тенденції, що спостерігалися в попередніх визначеннях показника зеленого ВВП – ці країни погано працюють над новим зеленим ВВП. Цікаво, що Камбоджа реалізувала найбільше покращення рівня зеленого ВВП порівняно з 2016 роком, піднявшись на 22 місця до 20-го місця в рейтингу. Зважаючи на те, що прогнозується, що Камбоджа зросте на 7% у 2018 році, це представляє можливу модель того, як зелене зростання може бути інтегровано у подібних країнах, що розвиваються(табл. 1)[4].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Нині загрозою для навколишнього середовища і найбільшим забруднювачем, який розкладається до 1000 років або й навіть більше – є пластик, і все в чому він знаходиться. Вчені прогнозують, якщо нічого не зміниться у наших звичках споживання пластику до 2050 року, то в океанах буде більше пластику, аніж риби. Згідно з нещодавнім дослідженням Science Advance, з часу винаходу пластику в 1907 році було вироблено 8,3 мільярда метричних тонн (не переробленого) пластику, що генерує 6,3 мільярда метричних тон відходів, 79% з яких накопичилося на сміттєзвалищах лише 9% було перероблено. До 2050 року очікується, що на сміттєзвалищах та в навколишньому середовищі буде знаходитися 12 мільярдів метричних тон, якщо продовжуватимуться поточні тенденції виробництва та поводження з відходами.

Таблиця 1

Відношення країн до ринку вторинних ресурсів та зеленої економіки через
зелений ВВП

Країна	Рівень сприйняття	Показник сприйняття,%	Рівень виконання	Показник виконання,%
Швеція	4	93,7	1	77,6
Норвегія	5	88,9	2	69,1
Фінляндія	10	74,5	3	67,6
Швейцарія	14	68,2	4	67,6
Німеччина	1	97,7	5	66
Австрія	21	51,8	6	65,2
Ісландія	17	61,8	7	63,7
Замбія	79	28,84	8	62
Данія	3	93,8	9	61,8
Бразилія	18	59,7	10	60,3
Коста-Ріка	13	69,8	11	58,69
Канада	6	85,6	12	58
Камбоджа	64	30,9	20	54
США	2	94,7	30	51,5
Нігерія	49	33,4	43	48,8
Сенегал	41	35	54	44
Азербайджан	76	29,3	57	43,7
Китай	12	72,1	64	41,7
Індія	19	58	68	40,4
Бангладеш	43	34,6	73	39
Росія	51	32,6	74	38,1

Джерело: складено автором [3]

Перетворення відходів пластмаси у високоякісні матеріали є ключовим фактором боротьби зі зміною клімату, морським сміттям, збереженням природних ресурсів та відводом відходів від сміттєзвалища та спалювання. Для подальшої підтримки цього переходу Європейський Союз розробив міцну рамку законодавчих текстів щодо продуктів, матеріалів, операцій з поводження з відходами та цілей переробки.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Переробка є важливим елементом ієрархії відходів та стійкого підходу до постійно зростаючого, ринкового попиту на нові пластмасові вироби. Обмеження експорту пластикового брухту на Далекий Схід, а також специфічні для Євросоюзу та країн-членів регуляції повинні сприйматися як можливість для галузі. Можливість, яку можна повною мірою використати лише за умови досягнення збалансованого підходу між поліпшенням кругообігу пластмас, наприклад, включенням цілей для ширшого набору пластикових виробів, збереження природного середовища та усунення будь-яких ризиків для здоров'я людини.

Нижче проведено аналіз щодо розвитку переробної промисловості, а саме пластику, у Європі.

Чистий попит на ПЕТ оцінювався у 5,3 млн. тонн у 2019 році. На рис. 2 наведені дані попиту Євростату на ПЕТ у 2019 році 4,3 млн тонн порівняно з виробництвом ПЕТ у 3,4 млн т, тобто лише 70% чистого попиту в ЄС задовольняється виробництвом або пропозицією.

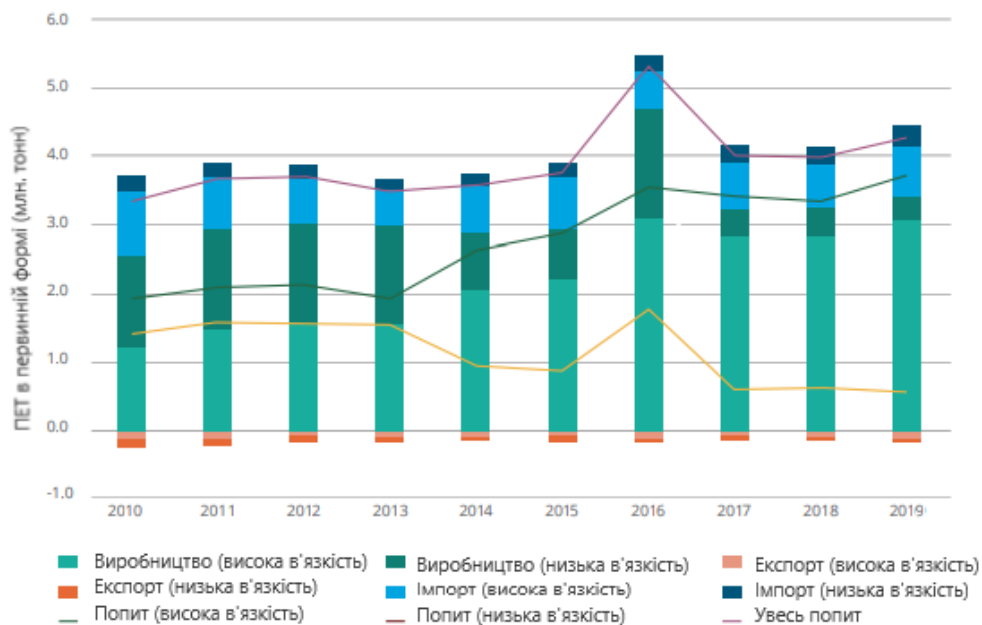

Рисунок 2. Виробництво та попит ПЕТ в первинних формах за 2010-2019 роки в ЄС

Джерело: створено автором [2]

Рівень виробництва та попиту на ПЕТ з низькою в'язкістю в первинних формах знизився за останнє десятиліття з приблизно 1,4 млн., попит в 2010 році до 0,6 млн. тонн у 2019 році. Однак попит на ПЕТ з високою в'язкістю збільшився з 1,9 млн. тонн у 2010 році до майже 3,7 млн. тонн у 2019. Це було досягнуто переважно збільшенням виробництва ПЕТ з високою в'язкістю в межах ЄС28, тонна імпорту залишається відносно стабільною по ціні з часом [5].

Імпорт ПЕТ первинної форми в ЄС у шість разів перевищує експорт, загальна вартість імпорту - 1,1 млрд. євро проти вартості експорту - 180 млн. євро. У тональному виразі імпорт ПЕТ первинної форми перевищує експорт приблизно на 900 к.тонн. ЄС також є чистим імпортером ПЕТ-продукції. У всіх

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

заявках на ПЕТ - основні форми, пласти та пляшки - ЄС має від'ємний торговий баланс понад 1,4 млрд. євро [6].

Таким чином тенденції вторинного використання ресурсів покращуються, поступово вводяться індикатори, які оцінюють екологічну ситуація в країнах світу. Збільшується кількість заводів які переробляють продукцію в енергію або для повторного використання. Усвідомлення необхідності впровадження циркулярної економіки як традиційної національної – збільшується, поступово і збільшується виконання процесів щодо досягнення економіки замкнутого циклу споживання. Аналіз країн показав, що лідерами з раціональним використанням ресурсів є Скандинавські країни а також певні країни Європи такі як Німеччина та Австрія. Надалі планується впровадження систем з переробки ресурсів та перетворення їх у вторинну сировину у країнах на національному рівні, так як це зробили Китай, Японія та Північна Корея.

Список літератури

1. Ellen Mac Arthur Foundation (2014) Toward the Circular Economy—Accelerating the Scale-Up across Global Supply Chains.
2. Світове господарство та міжнародні економічні відносини: сучасні трансформації та перспективи розвитку: монографія/ за редакцією Мізюк С.Г. – К. Видавничий дім «Кондор», 2019. – 392 с.
3. OECD Farm Management Practices to Foster Green Growth (2016) <http://www.oecd.org/publications/farm-management-practices-to-foster-green-growth-9789264238657-en.htm>
4. Методика розрахунку зеленого ВВП «The Global Green Economy Index» <http://dualcitizeninc.com/global-green-economy-index/economic-environmental-indicators.php?id=3>
5. A certification scheme focusing on traceability of plastic materials (throughout the entire recycling process and supply chain), and on the quality of recycled content in the end-product. More information available at: <https://www.eucertplast.eu/>.
6. PCI Wood Mackenzie (August 2019) PET Recycle Survey West Europe 2018.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Моргунова Тетяна Іванівна

к.т.н., доцент

Одеський державний університет внутрішніх справ
Херсонський факультет

Стратегія успішного розвитку національних економічних систем держав-лідерів останніми роками тісно пов'язана з лідерством у дослідженнях і розробках, появою нових знань, розвитком високотехнологічного виробництва і створенням масових інноваційних продуктів. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р схвалено «Стратегією розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року». Розвиток інноваційного потенціалу – це не тільки шлях динамічного розвитку та успіху, а і засіб забезпечення безпеки суверенітету держави, її конкурентоспроможності у сучасному світі.

Відповідно до індексу інноваційного розвитку, представленого агентством Bloomberg у 2018 році, Україна на 53 місці серед 60 досліджуваних держав. При цьому наша держава виявилася найгіршою за продуктивністю праці (60 місце), що свідчить про низький рівень застосовуваних технологій та виробництва товарів з низькою доданою вартістю, потрапила до трійки аутсайдерів за технологічними можливостями (58 місце) та посідає 54 місце за рівнем витрат на дослідження та розробки у валовому внутрішньому продукті. Водночас вона зберігає високе 28 місце за ефективністю вищої освіти та 35 місце за патентною активністю, тобто має потенціал до розвитку [1].

Досвід країн з розвинутою економікою свідчить про важливість інноваційної діяльності. Україні необхідно приділяти більше уваги підтримки інноваційного розвитку всіх галузей економіки, що дозволить підвищити конкурентоздатність власного виробництва та розширить перелік технологічних можливостей. Ключову роль в активізації, стимулюванні, регулюванні, розвитку інноваційної діяльності відіграє відповідна державна політика.

Сучасна нормативно-правова основа інноваційної діяльності в Україні налічує близько 200 документів. Така кількість регулюючих документів свідчить про відсутність концептуальної основи у формуванні інноваційної політики в державі. До того ж, через постійне внесення змін, призупинення діючих норм законів втрачаються чинники, що стимулюють розвиток інноваційної діяльності. Аналіз системи нормативно-правового регулювання інноваційної діяльності свідчить про відсутність системного підходу в цій галузі та єдиної стратегії її розвитку. Зокрема, національне інноваційне законодавство включає норми Конституції України, Господарського кодексу,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Закону України «Про інноваційну діяльність», Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні», Закону України «Про інвестиційну діяльність», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» та інших нормативно-правових актів, які визначають правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлюють форми стимулювання державою інноваційних процесів, спрямовані на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом, задоволення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку шляхом взаємодії освіти, науки, бізнесу та влади.

Правове регулювання інноваційної діяльності повинно забезпечити узгодженні координаційні дії і підтримку держави, такі завдання виконує інноваційне законодавство в зарубіжних країнах.

Вихідні правові передумови державної інноваційної політики закладено в Конституції України. Відповідно до статті 54 громадянам гарантується свобода наукової і технічної, а також інших видів творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав. Держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим товариством [2].

Закон України «Про інноваційну діяльність» (стаття 1) надає визначення інноваційної діяльності як діяльності, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [3].

Закон України «Про інвестиційну діяльність» (стаття 3) визначає, що інноваційна діяльність є сукупність заходів, спрямованих на створення, впровадження, поширення та реалізацію інновацій відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» з метою отримання комерційного та/або соціального ефекту, які здійснюються шляхом реалізації інвестицій, вкладених в об'єкти інноваційної діяльності. В цьому ж Законі містяться загальні положення щодо здійснення інноваційної діяльності шляхом внесення інвестицій, так як об'єктами інвестиційної діяльності може бути будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях економіки [4].

Господарський кодекс України (стаття 325) розглядає інноваційну діяльність у сфері господарювання як діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [5].

Інноваційна діяльність в українському законодавстві не має однозначного визначення серед науковців, не існує єдиного підходу до трактування визначення «інноваційна діяльність», нормативні акти, носять більш інформаційний характер, не виконують своєї функції з точки зору державного регулювання.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Правове регулювання інноваційної діяльності у сфері господарювання закріплено в розділі VI «Особливості правового регулювання в окремих галузях господарювання» Господарського кодексу України. Відповідно до ч.2 ст. 327 Господарського кодексу України інноваційна діяльність здійснюється за такими напрямками:

- проведення наукових досліджень і розробок, спрямованих на створення об'єктів інтелектуальної власності, науково-технічної продукції;
- розробка, освоєння, випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології;
- розробка і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, призначених для поліпшення соціального і екологічного становища;
- технічне переозброєння, реконструкція, розширення, будівництво нових підприємств, що здійснюються вперше як промислове освоєння виробництва нової продукції або впровадження нової технології [5].

Державні пріоритети інноваційної діяльності викладені у статті 2 Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», що визначає правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи пріоритетних напрямів інноваційної діяльності та їх реалізації в Україні.

Постановою Кабінетом Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1056 затверджено середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017-2021 роки. Уряд деталізував вісім середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017-2021 роки. Постановою уточнено такі напрямки:

- освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії;
- освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки;
- освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій;
- технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу;
- впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики;
- широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища;
- розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки [6].

Відповідно до статті 328 Господарського кодексу України держава регулює інноваційну діяльність шляхом: визначення інноваційної діяльності як необхідної складової інвестиційної та структурно-галузевої політики; формування і забезпечення реалізації інноваційних програм та цільових проектів; створення економічних, правових та організаційних умов для

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

забезпечення державного регулювання інноваційної діяльності; створення та сприяння розвитку інфраструктури інноваційної діяльності. Держава здійснює контроль за інноваційною діяльністю суб'єктів господарювання та інших учасників господарських відносин, її відповідністю вимогам законодавства і державним інноваційним програмам. Законом можуть бути передбачені галузі або об'єкти інноваційної діяльності, в яких обмежується чи забороняється використання іноземних інвестицій [5].

Важливим є вироблення та реалізація ефективної фінансової стратегії, чітких заходів та дій державної інноваційної політики. Проблемним елементом державного регулювання інноваційної діяльності є недостатнє бюджетне фінансування зазначеної сфери. Так, у 2019 р. на фінансування інновацій було направлено 29536,7 млн. грн., що склало 5% від загального обсягу коштів, спрямованих усіма суб'єктами на інноваційну діяльність. У 2018 р. та 2017 р. обсяги бюджетного фінансування були ще нижчими і склали 21036,7 млн. грн. (4%) і 14324,6 млн. грн. (3,5%) відповідно.

Для прикладу наведемо статистику державного фінансування інновацій у європейських країнах-сусідах: за підсумками 2018 р. Польща за рахунок державного бюджету фінансувала 24,1% витрат на інноваційні дослідження, а у Чехії рівень бюджетної підтримки інноваційної діяльності був 10,5%.

Головними проблемними моментами державного регулювання інноваційної діяльності, що стримують процес розвитку, призводять до втрачання конкурентних переваг суб'єктами господарювання, зниження інноваційного потенціалу, інвестиційної привабливості України, є:

- недосконалість діючого законодавства;
- розпорошеність повноважень;
- поширення практики ігнорування законодавства або призупинення дії статей законів, які стосувалися фінансової підтримки інноваційної діяльності;
- низький рівень державного фінансування.

Внаслідок непослідовного проведення та низької ефективності державної інноваційної політики, наша країна відстає в технологічному розвитку від розвинутих країн. Зменшується кількість інноваційно-активних підприємств, гальмується розвиток високотехнологічних галузей промисловості. Це призводить до зниження рівня конкурентоспроможності національної економіки.

У цьому зв'язку можна визначити такі основні завдання:

- удосконалення нормативно-правової бази інноваційної діяльності;
- об'єднання зусиль законодавців, урядовців, науковців, бізнесменів на оптимальному комплексному вирішенні методологічних, стратегічних і тактичних проблем формування національної інноваційної системи;
- розробка інноваційної стратегії розвитку України в умовах глобалізації, що дає змогу відкрити перспективи для впровадження інноваційної моделі розвитку країни, забезпечити її конкурентоспроможність;
- вироблення ефективної фінансової стратегії підтримки інноваційної діяльності;
- стимулювання інноваційної активності підприємницької діяльності.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Складений перелік завдань може стати основою моделі розвитку та функціонування системи інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності вітчизняних підприємства. На підставі вище наведеного зазначимо, що держава визначає пріоритети і перспективи саме інноваційного розвитку економіки в цілому. Але, в більшості нормативно-правових актів державна підтримка інноваційної діяльності в різних сферах економіки тільки декларується, тому суб'єкти виробництва реалізують усі інноваційні проекти за власні кошти. Для реалізації інноваційної політики держави необхідно здійснювати розробку і впровадження конкретних дій. Законодавці повинні прислуховуватись до пропозицій фахівців у сфері виробництва, і розробляти реальні шляхи для впровадження інноваційних технологій, забезпечувати державну підтримку юридично і фінансово. Для переходу економіки країни на інноваційний шлях розвитку необхідне досконале нормативно-правове забезпечення. Норми про інноваційну діяльність, що містяться в багатьох актах різних галузей законодавства України і за якими інновації є складовими інвестиційного процесу, утворюють в Україні законодавчу базу для здійснення і розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності, яка має досить виразні ознаки постійного вдосконалення, але результативність її впливу на розвиток інноваційних процесів ще недостатня.

Список літератури:

1. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p>
2. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Закон України Про інноваційну діяльність від 04.07.2002 р., №40-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
4. Закон України Про інвестиційну діяльність від 18.09.1991 р., №2560-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
5. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. № 4652-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
6. Постанова Кабінету Міністрів України Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017-2021 роки URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1056-2016-п>

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕТОДИКУ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ «ГЕМАТОЛОГІЯ», «ТРАНСФУЗИОЛОГІЯ», «ДИТЯЧА ГЕМАТОЛОГІЯ»

Мороз Галина Іванівна,

к. мед. н., доцент
Національна медична академія післядипломної освіти
імені П. Л. Шупика

Кучер Олена Володимирівна,

д. мед. н., професор
Національна медична академія післядипломної освіти
імені П. Л. Шупика

Видиборець Станіслав Володимирович

д. мед. н., професор
Національна медична академія післядипломної освіти
імені П. Л. Шупика

Вступ. В теперішній час післядипломне навчання лікарів зазнає суттєвих змін. Це обумовлено впровадженням новітніх технологій в педагогічний процес, зокрема, елементів дистанційного навчання, поширенням індивідуалізованих форм навчання із застосуванням комп'ютерів та використанням мережі Інтернет, електронних комп'ютерних підручників, віртуальних тренажерів, безупинним ростом інформації, підвищенням вимог до підготовки фахівця в світлі вимог викладених у концепції безперервного професійного розвитку лікаря та реалізації вимог відповідних наказів МОЗ України, перспективою введення принципів страхової медицини, реформуванням системи охорони здоров'я тощо. Однак медична освіта за інтенсивністю використання інформаційного інструментарію помітно відстає від інших освітянських напрямків, що, очевидно, обумовлено складнощами як формалізації компонентів викладання, так і консервативністю медичної освіти та недостатнім рівнем володіння інформаційними технологіями викладачами [2, 3, 5-7]. Кінцевою метою навчання лікаря є формування фахівця такого рівня, який зможе самостійно і кваліфіковано виконувати свої професійні обов'язки, зокрема, за такими спеціальностями як гематологія і трансфузіологія [1, 4, 8]. Для успішного вирішення означеної мети повинна бути потужна, добре обладнана та оснащена сучасною діагностичною та лікувальною апаратурою

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

навчальна та лікувальна бази, наявність висококваліфікованого викладацького складу.

Мета роботи – систематизувати та узагальнити дані щодо ролі семінарських занять в системі медичної освіти, продемонструвати необхідність зміни методологічних підходів до їх проведення в сучасних умовах.

Основна частина. У навчальні плани додипломного і післядипломного навчання лікаря входить певна кількість семінарських занять. Організації та якості їх проведення слід приділяти значну увагу, оскільки саме семінарські заняття значно підвищують мотивацію до навчання. Необхідно завчасно інформувати слухачів про мету семінарського заняття, план та умови його проведення, перелік рекомендованої літератури для самостійного вивчення. Семінари за змістом розподіляють на інформаційні, дослідницькі та контрольні. На семінарах лікарі можуть здійснювати поглиблене вивчення певного курсу, розділу, теми, причому, семінар за тематикою інформаційно може бути не пов'язаним з лекцією. За формою проведення семінари можуть бути: семінар-конференція, семінар-дискусія, семінар-колоквіум, семінар з клінічного розбору хворого, семінар-екскурсія, семінар з обговорення попередньо підготованих слухачами рефератів, семінар з обговорення контрольних робіт. При складанні плану кожного семінарського заняття визначають його основну мету, структуру, зміст, методи, форми та прийоми заохочення слухачів до активної дискусії. Логічним завершенням семінару повинно бути підведення підсумків, оцінювання участі кожного слухача при його проведенні та формулювання загальних висновків із кола питань, що обговорювались.

Внаслідок специфіки організації, постановки мети і завдань, семінар є одним із тих надійних видів занять, що підвищують мотивацію до навчання у лікарів і сприяють активному опануванню слухачами конкретної теми, розділу та курсу навчальної програми. Особливого значення означене набуває в умовах впровадження в педагогічний процес нових інформаційних технологій та зміні педагогічних і психологічних аспектів медичної освіти.

Семінарські заняття мають особливе значення і для формування клінічного мислення у лікарів. Під клінічним мисленням розуміють творчий процес діяльності лікаря із накопичення, обробки та тлумачення інформації про пацієнта, що за кульмінаційний момент має прийняття відповідального рішення щодо обстеження, проведення діагностики та диференційної діагностики, складання плану лікування, реабілітації, первинної та вторинної профілактики хвороби. Формування клінічного мислення є найскладнішим і найвідповідальнішим завданням професійної підготовки лікарів. Серед усіх різновидів семінарів при цьому важливе місце посідають семінари з клінічного розбору хворих. Насамперед, саме семінарські заняття дозволяють максимально контролювати ступінь засвоєння прийомів та методів обстеження хворих, опанування діагностичних та диференційно-діагностичних технологій, схем та стандартів лікування тощо. Контроль є вкрай важливою складовою частиною навчального процесу. За правильного його застосування при проведенні семінарських занять, він може суттєво сприяти досягненню їх остаточних результатів – формування клінічного мислення та становлення

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

особистості лікаря. Клінічне мислення в процесі діагностично-лікувальної роботи лікаря поділяють на п'ять основних етапів. Насамперед, це збирання інформації щодо стану органів і їх систем у пацієнта. Його повнота залежить від досвіду та набутих знань при попередньому навчанні лікаря. Наступним етапом є оцінка стану органів і їх систем у пацієнта, що залежить від обсягу і повноти зібраної інформації, здатності лікаря абстрактно мислити, виділяти основні синдроми тощо. Третім етапом є складання уяви про етіологію, патогенез окремих змін у органах та системах, здатність правильно оцінювати їхній взаємозв'язок та взаємозалежність, що дозволяє правильно оцінити фазу патологічного процесу, його перебіг. Четвертий етап полягає у діагностиці нозологічної форми, визначенні варіанту перебігу та призначенні лікування. П'ятий етап – перевірка правильності встановлення діагнозу, що досягається за допомогою ретельного самоаналізу проведеної диференційної діагностики та консультацій із колегами або лікарями-консультантами.

Важливою передумовою успішного формування клінічного мислення є глибокі базові знання лікарів. Їх контролюють на семінарських заняттях з допомогою визначення базового рівня знань, що дозволяє формувати групи слухачів відповідно до ступеня початкових знань і вносити корективи до мети та постановки завдань при плануванні проведення семінарів. Контроль знань може здійснюватися у дистанційному режимі.

Література

1. Бублий Ю. С., Выдыборец С. В. Неврологические, тромботические и биохимические нарушения при эритроцитозах: учебное пособие. Warsaw: RS Global z. , 2020. - 70 с. DOI: 10.31435/rsglobal/004.
2. Arinsburg S.A., Skerrett D.L., Fridman M.T. et al. A survey to assess transfusion medicine education needs for clinicians. *Transfus. Med.*, 2012, vol. 22, no. 1, pp. 44-51.
3. Berndt A., Murray C.M., Kennedy K. et al. Effectiveness of distance learning strategies for continuing professional development (CPD) for rural allied health practitioners: a systematic review. *BMC Med. Educ.*, 2017, vol. 17, no. 1, pp. 117.
4. Derpak Yu.Yu., Vydyborets S.V. Pattern of active blood donors donating for more than 10 years based on the results of laboratory, morphologic, biochemical and biophysical tests of peripheral blood. *Wiad. Lek.*, 2019, tom. LXXII, nr.12, cz.I, pp. 2344-2347. DOI: 10.36740/Wlek201012144
5. Karp J.K., Weston C.M., King K.E. Transfusion medicine in American undergraduate medical education. *Transfusion*, 2011, vol. 51, no. 12, pp. 2470-2479.
6. Panzer S., Engelbrecht S., Cole-Sinclair M.F. et al. Education in transfusion medicine for medical students and doctors. *Vox Sang.*, 2013, vol. 104, pp. 250-272.
7. Pyatnytskyi Yu. S., Oleksina N. O., Stetsyuk R. A., Melnyk I. V., Farion T. I. Nalezne zabezpechennja vyshchoi osvity navchalnoju knygoju – nevid'jemna skladova zabezpechennja osvitnjoj dijāl'nosti [Appropriate provision of higher education with text book – inseparable part of educational quality]. *Medychna osvita/Medical education*, 2016, no. 2(70), pp. 40-49.
8. Salmanov A. G., Voronenko Yu. V., Vozianov S. O., Shunko Ye. Ye., Mamenko M. Ye., Verner O. M., Mykhalchuk V. M., Vydyborets S. V., Shkorbotun

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND
PRACTICE

V. O., Beketova H. V., Okhotnikova O. M., Goryainova N. V., Oshlianska O.A.,
Laksha O., Belova O., Shuba V. Yo., Osadcha T. M. Bloodstream infections and
antimicrobial resistance of responsible pathogens in Ukraine: results of a multicenter
study (2013-2015). *Wiad. Lek.* 2019, tom. LXXII, nr.11, cz.I, pp. 2069-2075.

ЗАКОНОМІРНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ У ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ Е.Е. КАММІНГСА

Морозова Галина Костянтинівна

аспірант спеціальності 035 Філологія
Київського університету імені Бориса Грінченка
Україна

Творчість Е.Е. Каммінгса є особливою для американської літератури. У його віршах лінгвістичною новацією була ілюстрація деавтоматизації, що була охарактеризована празькими формалістами як прийом висунення. Згідно цієї теорії, вже відома інформація подається читачам як раніше невідома [2].

Паралелізм та девіація є лінгвостилістичними прийомами, які характерні для теорії висунення. В поезії Е.Е. Каммінгса паралелізм ілюструється на граматичному, лексичному, семантичному, графологічному та фонетичному рівнях. У віршах автора спостерігаємо обрамлення тексту завдяки анафорі, епіфорі. Для створення паралелізму на фонетичному рівні використовується полісиндетон, алітерація та асонанс. Завдяки цим прийомам автор впливає на швидкість та ритмічність читання текстів. Паралельні граматичні конструкції характерні для перших та останніх рядків віршів [1].

Поезія Е.Е. Каммінгса ілюструє девіацію на лексичному, графічному та семантичному рівнях. Для лексичного рівня характерна наявність оказіоналізмів у вигляді складних іменників. Семантична девіація виражена різноманітними тропами, які, в свою чергу, діляться на три групи: семантичне очуднення, перенос значення та ілюзія.

Графічна девіація є найбільшим феноменом віршів Е.Е. Каммінгса, адже автор вкладав особливе значення власне у візуальне оформлення текстів. Найбільш вживані інструменти для створення даного типу девіації є застосування курсиву, підкреслення, капіталізації, декапіталізації, напівжирного шрифту або переносу. Стабільним є декапіталізація займенників першої особи однини *I* та власних імен.

Автор має своє бачення на розміщення розділових знаків у тексті: він часто уникає використання крапок в їх загальноприйнятому значенні, проте може розмістити їх посеред речень, тим самим впливаючи на швидкість читання та сприйняття інформації реципієнтом. Відсутність ком створює ефект потоку свідомості автора, надаючи читачам можливість самостійно визначати логічний початок та кінець кожного речення. Довжина рядків у поезії Е.Е. Каммінгса нестабільна та варіюється від одного символу до рядків шириною в друковану сторінку. Форма окремого вірша також може представляти собою геометричну фігуру, або інший об'єкт, який є головним суб'єктом твору.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Отже, паралелізм та девіація закономірно використовуються в поезії Е.Е Каммінгса створюючи ефект висунення та впливаючи на перцепцію читача.

1. Морозова Г. К. Девіація як компонент створення ефекту висунення у поезіях Е. Е. Каммінгса / Г. К. Морозова, Г. В. Чеснокова. // *Studia Philologica* (Філологічні студії). – 2018. – №10. – С. 80–87.

2. Шкловский В. Б. Искусство как прием [Електронний ресурс] / Виктор Борисович Шкловский // Петроград: 18-ая Государственная типография, 1917. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.opojaz.ru/manifests/kakpriem.html>.

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ. ОРІЄНТИРИ РЕФОРМУВАННЯ НА ЄВРОПЕЙСЬКУ ПРАКТИКУ

Музика Вікторія Павлівна,
студентка III курсу
Факультету права та міжнародних відносин,
Київського Університету імені Бориса Грінченка

Лещенко Людмила Петрівна
студентка III курсу,
Факультету права та міжнародних відносин,
Київського Університету імені Бориса Грінченка

Актуальність дослідження: Розбудова місцевого самоврядування в Україні відбувається з динамічним розвитком законодавства. Актуальність проблем, які пов'язані з місцевим самоврядуванням досить велика. Одна із них це є створення демократичної соціальної держави, що є неможливим без перебудови системи місцевого самоврядування. Взагалі становлення складного процесу муніципальної влади умовно можна поділити на два аспекти: позитивний та негативний. Позитивний полягає у тому, що приймаються нові документи, які є важливими, а також впроваджуються спроби до реформації системи. Негативний аспект висвітлюється у мінливості становлення процесів самоврядування. На сьогоднішній день місцеве самоврядування посідає особливе місце в структурі національної влади. Це насамперед обумовлено тим, що на його органах, які тісно пов'язані саме з населенням, лежить відповідальність щодо вирішення практично всіх проблем, які стосуються локального характеру, наприклад: житлового і комунального господарства, сфери послуг, створення локальних систем освіти, екології, охорони здоров'я, транспортної інфраструктури, що майже звільнило державну владу і також дало їй певну можливість спробувати вирішити проблеми загальнодержавного значення.

Стан дослідження: Дійсно, варто зазначити, що на сьогодні система місцевого самоврядування в Україні, яка існує, досить ефективно виконує своє головне завдання. І тому є велика потреба у реформуванні системи місцевого самоврядування.

Проблеми, які стосуються муніципальної влади були актуальними ще задовго до наших днів. Після проголошення України незалежною цією низкою різних тем почали цікавитися, такі вчені як: М. О. Баймуратов, О. В. Батанова, В. І. Борденюка, Ф. Г. Бурчака, І. П. Бутка, А. С. Васильєва, В. М. Кампо, О. О. Карлова, О. Л. Копиленка, М. І. Корнієнка, Л. Т. Кривенко, В. В. Медведчука, В. Ф. Мелещенка, М. П. Орзіха, В. Ф. Погорілка, М. О. Пухтинського, А. О.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Селіванова, М. І. Ставнічук, О. Ф. Фрицького, М. В. Цвіка, В. М. Шаповала, Ю. С. Шемшученка, Л. П. Юзькова та багато інших.

Мета дослідження: З'ясувати особливості та розкрити правові аспекти реформування місцевого самоврядування в Україні. Дослідити зарубіжну практику та вияснити ,які особливості та перспективи в Україні орієнтуватися та вводити в дію дану практику.

Предмет статті: Нормативно-правове регулювання місцевого самоврядування та особливості спрямування європейського досвіду у нормативних аспектах.

Об'єкт статті: Відносини , що виникають у сфері місцевого самоврядування та їх регулювання у нормативному та практичному світі.

Виклад основного змісту. Місцеве самоврядування це один із головних аспектів функціонування влади у суспільстві та є невід'ємною частиною у демократичній державі. Саме у частині 1 статті 140 визначається,що «місцеве самоврядування є правом територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України».[1]

Як зазначає свою думку М.О. Баймуратов ,якщо говорити про міжнародні стандарти то можна сказати ,що в них з роками сформулювалося щось нове за допомогою певних аспектів розробленими державами. Серед всіх них головними все ж будуть ті стандарти ,які існують у сфері прав людини. Цю важливість можна обґрунтовувати тим ,що вони гарантують захист,охорону прав людини державою практично у всіх сферах життя людей, в умовах воєнних дій чи миру, у сфері місцевого самоврядування та у відносинах з державою . [3]

Аналізуючи систему деяких сучасних країн,можна сказати,що ними неможливо керувати зважаючи лише на центральні органи влади. Місцеві органи ,які є нижчими ,мають велику роль у демократичному розвитку держави та діють в інтересах суспільства ,яке мешкає у певній місцевості. Місцеве самоврядування,що дійсно діє ,насамперед сприяє зміцненню державної влади та вдосконаленню її роботи. Взагалі у місцевому самоврядуванні все має функціонувати чітко та без помилок. Найголовнішим у цьому є управління,яке повинно бути професійним,тобто здатність рівномірно розподіляти відповідальність.

Розбудова української демократичної держави значною мірою залежить від налагодження взаємовідносин між органами державної влади й органами місцевого самоврядування на місцях, від розширення сфери діяльності органів місцевого самоврядування, які здатні активізувати політичний, економічний, соціальний, культурний розвиток територіальних громад, забезпечити підвищення рівня життя та якості адміністративних послуг, що надаються населенню .Ті зміни, які сьогодні впроваджуються, передбачають реалізацію принципів субсидіарності, повсюдності місцевого самоврядування, фінансової самодостатності, широкого застосування механізмів демократії. Перед нами

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

стоїть завдання приведення місцевого самоврядування та територіальної організації влади у відповідність до європейських стандартів і виконання взятих державою міжнародних зобов'язань у цій сфері.

Також варто зазначити, що з початку 90-х років в Україні поступово будується європейська модель взаємовідносин державної влади і місцевого самоврядування. На шляху децентралізації та реформування місцевого самоврядування в Україні ключовим орієнтиром є Європейська Хартія місцевого самоврядування. Хартія є основним міжнародно-правовим документом і для країн членів Ради Європи, оскільки містить стандарти щодо організації управління на місцях на засадах місцевого самоврядування.

Норми Хартії мають пряму дію й володіють верховенством щодо норм права, створених самою національною державою. Хартію спрямовано на захист та зміцнення місцевої автономії в Європі, оскільки зобов'язує сторони застосовувати основні правила, які гарантують політичну, адміністративну та фінансову незалежність органів місцевого самоврядування від державної влади.[2]

Визначивши та розглянувши певні аспекти у місцевому самоврядуванні, можна сказати, що саме зараз Україна на тому етапі, коли прийшов час до суттєвих змін. Мало тільки змінити закони, потрібно увести їх в дію та реалізовувати на кожному кроці. Адже місцеве самоврядування оточує нас всюди і є актуальною проблемою забезпечити його вагомість та важливість у суспільстві.[4]

Так, дійсно, можна стверджувати, що місцеве самоврядування пройшло нелегкий шлях до свого становлення, але в все ж таки воно змогло закріпитися у правовій системі. Найважливішою та актуальною проблемою є реформування місцевого самоврядування. Тут важливу роль мають посідати районні та обласні органи, у яких має здійснюватись формування ефективної роботи. Вводячи будь-які зміни, потрібно дійсно упевнитися, що вони будуть дієвими та на користь суспільству.

Місцеве самоврядування за своєю суттю має бути сильною системою у демократичній державі, саме тому так важливо мати тісний зв'язок із населенням. Адже за їх допомогою буде вдосконалюватися весь механізм регулювання. Відповідно до цього розвиватимуться різні території та з часом буде зміцнюватися уся її велика складова.

Також велика частина вдосконалення має відбутися у функціях та повноваженнях місцевого самоврядування. І перш за все, що є найголовніше, вони мають реалізовуватися у повному обсязі і виконуватися обов'язково їхніми органами. Необхідно здійснювати суворий контроль над цим пунктом, адже саме це є одним із головних аспектів у встановленні міцного та надійного місцевого самоврядування.[6]

Отже, на сучасному етапі розбудови України як демократичної, соціальної та правової держави з урахуванням глобальних змін, які відбулися останнім часом, розвиток місцевого самоврядування є одним з пріоритетних напрямів державної політики. Розвиток держави неможливий без розвитку регіонів, від того, наскільки сильною є регіональна влада, як вона забезпечує надання

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

соціальних послуг населенню. Розуміючи важливість цієї проблеми, на сучасному етапі розвитку всіх гілок влади постає питання про необхідність вдосконалення теорії та практики сучасного державотворення, зумовленого трансформаціями в політичній системі суспільства, проведенням адміністративно-територіальних, регіональних реформ, упровадженням конструктивного соціального партнерства між центром і територіями.[5]

Таким чином, проблема модернізації сучасної системи місцевого самоврядування в Україні набуває нового концептуального змісту. Її розв'язання сприятиме вирішенню важливих для населення питань у межах регіону. Місцеве самоврядування сьогодні виступає важливим фактором демократизації суспільного життя, децентралізації управління та необхідною передумовою становлення громадянського суспільства, наближення влади до її джерела – народу. В Україні закладено конституційні засади місцевого самоврядування, ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування, прийнято низку базових нормативно-правових актів, які регулюють діяльність органів місцевого самоврядування.

Список літератури:

1. Конституція України | від 28.06.1996 № 254к/96-ВР
2. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985.
3. Баймуратов М.О., Батанов О.В., Кампо В.М., Музика О.А. Муніципальне право зарубіжних країн: Навч. посіб.: У 2 ч.: Ч. 2 / За заг. ред. П.Ф. Мартиненка. – К.: Знання України, 2006. – 120 с.
4. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
5. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / [редкол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2014. – 128 с.
6. Зарубіжний досвід державного управління: доцільність і можливості застосування в Україні : наук. розробка / авт. кол. : І. А. Грицяк, Л. А. Шереметьєва, К. К. Баранцева та ін. – К. : НАДУ, 2012. – 56 с.

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ ЛЮДИНИ

Павлов Олександр Сергійович,

студент,

Харківський національний університет радіоелектроніки

Мартовицький Віталій Олександрович

старший викладач кафедри електронних обчислювальних машин,

Харківський національний університет радіоелектроніки

В складних умовах сьогодення, на тлі пандемії коронавірусу COVID-19, коли багато підприємств скоротили свою діяльність, загострилась потреба в більш тонкому підході до управління персоналом. Виникла необхідність володіння не тільки професійними навичками, а й навичками спонукання до росту та розвитку підлеглих, допомоги у становленні та самореалізації, що зумовлює гармонійний розвиток особистості, її ефективну соціальну адаптацію. Тому на сьогодні актуалізувалась потреба розвитку потенціалу емоційного інтелекту людини.

Сучасні роботодавці все більше схильні брати на роботу тих спеціалістів, які швидко орієнтуються в життєвих ситуаціях, професійних проблемах, здатні проявляти активність, брати ініціативу в свої руки, оптимістично налаштовані на можливість досягати успіху, сміливо і виважено підходять до планування і здійснення роботи, здатні довести справу до логічного завершення, перебудовуватись, якщо того вимагає справа. Найбільш успішні у своїй діяльності ті люди, які вміло поєднують розум і емоції.

Саме люди з високим емоційним інтелектом швидше приймають рішення, ефективніше діють у критичних ситуаціях, краще керують своїми підлеглими, що відповідно і сприяє їх кар'єрному зростанню і процвітанню тієї структури, у якій вони працюють.

Сильні негативні емоції і фізичні реакції людей стають гальмом їх активності, що негативно позначається на побудові кар'єри, самореалізації.

Вміння правильно розуміти і використовувати емоції у повсякденні науковці називають "емоційним інтелектом".

Таким чином, актуальність питання дослідження емоційного інтелекту продиктована запитом сучасності, інновацій та стрімкого розвитку соціально-економічної сфери суспільства.

Концепція емоційного інтелекту (ЕІ) з'явилась у психологічній науці наприкінці ХХ ст. Її засновниками стали американські психологи Д. Карузо, П. Саловей і Дж. Майер, які розглядали емоційний інтелект як сукупність ментальних здібностей до розуміння власних емоцій і емоцій інших людей.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Раніше самореалізацію та життєву респектабельність людини більше пов'язували з інтелектом розумовим (IQ). Однак з'ясувалося, що самореалізовані люди мають високий рівень саме емоційного інтелекту, який і визначає ефективність їх взаємодії зі світом.

Дослідження університету Карнегі–Меллона показало, що емоційний інтелект є набагато важливішим фактором успіху, ніж звичайний інтелект, якщо йдеться про фінанси. На 85% фінансовий успіх залежить від комунікабельності, й лише на 15% – від технічних знань. Все тому, що люди намагаються вести бізнес із людьми, яким довіряють.

Відомий психолог і журналіст Деніел Гоулман популяризував поняття EQ, видавши книгу «Емоційний інтелект. Чому він може означати більше, ніж IQ». За його словами, EQ – це здатність виробити для себе мотивацію і прагнути до досягнення мети, не дати стражданню і негативу позбавити себе можливості думати, співпереживати, любити і сподіватися.

Девід Карузо та Пітер Саловей переконані, що цей погляд на емоції помилковий. На їхню думку, не можна надавати вторинного значення участі емоційних центрів мозку в розумовому процесі. Навпаки, ці центри є невід'ємною частиною нашого мислення, міркувань та інтелекту. У книзі «Емоційний інтелект керівника» автори демонструють, що емоції не тільки важливі, а й абсолютно необхідні для того, щоб приймати правильні рішення, усувати проблеми, справлятися зі змінами та досягати успіху.

Отже, що таке емоційний інтелект?

Емоційний інтелект (EI, EQ) (англ. Emotional intelligence) – група ментальних здібностей, що сприяють усвідомленню і розумінню власних емоцій та емоцій оточуючих. EQ включає в себе такі складові :

- самосвідомість – розуміння власних емоцій і мотивів.
- самоконтроль – контроль імпульсу.
- емпатія – співчуття і співпереживання.
- навички злагоджених стосунків, або ж соціальна комфортність.

Від їх гармонійного поєднання безпосередньо залежить особиста ефективність, зменшення кількості негативних переживань у житті та поліпшення якості взаємин з оточуючими - від друзів до колег і партнерів.

Дослідники Джон Мейер та Пітер Саловей, які наприкінці 20-го століття вперше описали це поняття, називають чотири напрямки емоційного інтелекту: як ми оцінюємо та виражаємо емоції, що про них знаємо, як ними керуємо, як на їх основі приймаємо рішення.

Вміння усвідомлювати почуття, керувати ними, мотивувати себе, розпізнавати почуття інших людей та будувати взаємини – це така важлива частина нашого життя, як і вміння думати. Але мало хто це усвідомлює.

У Європі люблять повторювати модний вислів: «Завдяки IQ ви влаштууетесь на роботу, завдяки EQ – робите кар'єру».

Чим відрізняється життя людини, чий емоційний інтелект розвинений більше, ніж у інших? Наприклад, австралійські дослідники Емі Чан та Пітер Капуті виявили залежність між емоційним інтелектом (EI) та задоволеністю життям: чим вищий у людини емоційний інтелект, тим більше вона задоволена

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

власним життям. Так само і задоволеність шлюбом: вона на 26% залежить саме від рівня емоційного інтелекту. Також емоційний інтелект пов'язаний із задоволеністю роботою. Дослідники Сатья Кумар і Відья Ієр з Індії опитали працівників освітніх закладів і виявили, що чим вищий рівень емоційного інтелекту, тим більше працівники задоволені своєю роботою.

Цікаво, що такий зв'язок ще сильніший для викладачів, порівняно з іншими працівниками освітніх закладів. Це пояснюють тим, що викладацька робота передбачає постійне спілкування з людьми, а де люди, – там і емоції.

Від емоційного інтелекту залежить, наскільки людина здатна бути емпатичною, тобто уявляти себе на місці іншого і розуміти, як інший відчувається.

Окрім того, ЕІ пов'язаний із тим, наскільки ми схильні співпрацювати в команді. Командні гравці – це здебільшого люди з високим рівнем емоційного інтелекту.

Американські дослідники Марк Бреккет і Джон Мейєр з'ясували, що чим нижчий рівень ЕІ, тим більше люди споживають алкоголь і наркотичні речовини. Водночас, люди з нижчим рівнем емоційного інтелекту відчуваються більш самотніми. Почуття самотності залежить від емоційного інтелекту на 24%.

У суспільстві існують стереотипи про те, що, наприклад, чоловіки не можуть показувати сентиментальність чи вразливість, не плачуть привселюдно.

Такі стереотипи можуть проявлятися і для інших категорій людей, наприклад, керівниця фірми може вважати, що їй не личить проявляти перед підлеглими розчулення.

Однак відмовляти собі в емоціях тільки через те, що ти чоловік, директорка чи президент – не найкраща ідея.

Успіх у значній мірі залежить від розумного володіння емоціями, тобто емоційним інтелектом (EQ), яким і визначається характер і рівень сприйняття людиною світу, подій, окремих людей, а також реакція на все, яка в свою чергу впливає на ефективність її дій.

Поглиблення здібностей в галузі емоційного інтелекту позитивно впливає не тільки на професійну діяльність, міжособистісні стосунки, а й на особисте життя: в сім'ї людина демонструє більш високий рівень врівноваженості, самоаналізу, розуміння почуттів інших, в результаті чого складаються більш гармонійні стосунки. В колективі людина з розвинутою емоційною культурою вважається ввічливою, має довіру колег, заслуговує повагу керівництва.

Уміння ефективно спілкуватися – це мистецтво слухати і чути, бачити і відчувати, розуміти співрозмовника і доносити до нього свої думки, вирішувати складні комунікативні ситуації.

Значення емоційного інтелекту для кар'єри полягає у його розвитку. Як і кожна особливість людини, емоційний інтелект у певній мірі передбачений генетично і основа для повного використання цього потенціалу закладається у дитинстві. Розвиток емоційного інтелекту – складна робота, але саме вона підвищує особисту ефективність.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Існує об'єктивна передумова розвитку емоційного інтелекту така як професійно-формування, тобто знання про підходи, закономірності, ознаки, компоненти професійної діяльності та наявність об'єктивних проблем її здійснення; стресові та конфліктні ситуації, втрата рівноваги та незнання способів запобігання їй і подолання, неусвідомлення цілей професійної підготовки і ставлення до обраної професії.

У розвитку емоційного інтелекту важливими є особистісні навички (самосвідомість: емоційна самосвідомість, точна самооцінка, впевненість у собі; самоконтроль: приборкання емоцій, відкритість, адаптивність, воля до перемоги, ініціативність, оптимізм) та соціальні навички (соціальна чуйність: співпереживання, ділова поінформованість, запобігливість; управління відносинами: наснага, вплив, допомога у самовдосконаленні, сприяння змінам, врегулювання конфліктів, зміцнення особистих взаємин, командна робота і співробітництво).

На відміну від IQ, емоційний інтелект можна розвивати в будь-якому віці. Якщо логічні здібності розвивають до 17 років, максимум до 25 (ось чому так важливо не змарнувати цей період в освіті), то пік розвитку EQ – це 40 років.

Процес розвитку емоційного інтелекту має свої особливості у кожному віковий період життя.

Основні структурні елементи емоційного інтелекту починають розвиватися у молодшому шкільному віці. Особливої важливості розвиток емоційного інтелекту починає набувати у студентському віці, оскільки саме в цей період відбувається активне емоційне ставлення особистості до себе та до інших, викликане навчальною діяльністю, відбувається процес удосконалення самосвідомості, здатність до рефлексії і децентралізації (уміння стати на позицію одногрупника чи викладача, враховувати їх потреби, почуття).

Таким чином, емоційний інтелект є головною складовою у досягненні максимально успішної самореалізації. Він також є необхідним чинником мотивації розумової активності, оскільки визнання своїх почуттів і керування ними в конструктивний спосіб збільшує інтелектуальні сили особистості. Отже, розвиток емоційного інтелекту являє собою розвиток самосвідомості, навичок усвідомлення своїх і чужих емоцій, вміння керувати своїми і чужими емоціями й ефективно взаємодіяти з людьми. Підвищити рівень емоційного інтелекту цілком можливо за рахунок тривалої тренінгової практики, особистої мотивації, прагнення змінити себе — все це є істотним кроком на шляху до підвищення емоційного інтелекту і як наслідок — успішної самореалізації.

На відміну від вашого IQ, ваш EQ дуже податливий. Неодноразово повторюючи нові емоційно-інтелектуальні моделі поведінки, ви зможете зробити їх звичними. Ваш мозок закріплює використання цих нових моделей, а старі, деструктивні форми поведінки відмирають. І незабаром ви почнете використовувати навички емоційного інтелекту, навіть не замислюючись про це.

Список літератури

1. Деніел Гоулман, 2013, Емоційний інтелект. Чому він може значити більше, ніж IQ, с. 492.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND
PRACTICE

2. Девід Карузо, Пітер Саловей, 2020, Емоційний інтелект керівника. Як розвивати і застосовувати, с. 320.
3. Ентоні Мерсіо, 2017, Емоційний інтелект для менеджерів проєктів, с. 312.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ У ДІЯЛЬНОСТІ СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДАЧА

Пасічник Тетяна Дмитрівна

Кандидат педагогічних наук, доцент
Київський національний лінгвістичний університет

Синхронний переклад вважається одним з найскладніших видів перекладу. Вивченням його сутності та методики навчання займалися багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Причину складності синхронного перекладу дослідники вбачають у його психолінгвістичних особливостях, які важливо враховувати викладачу усного перекладу у своїй педагогічній діяльності. У процесі синхронного перекладу спостерігається одночасність таких операцій як смислове сприймання повідомлення на мові оригіналу та говоріння мовою перекладу. Вміння синхронізувати зазначені дії вимагає наявності у тлумача добре розвинених психологічних механізмів. Ми умовно поділяємо їх на загальнопсихологічні (механізми довгострокової, короткострокової та оперативної пам'яті, механізми концентрації та розподілення уваги, імовірнісне прогнозування та випереджувальний синтез, рівневе управління діяльністю та усвідомлення дій, механізм самоконтролю) та специфічні (мовленнєва компресія, впізнавання мовленнєвих образів, переключення з однієї мови на іншу та перекодування). Розглянемо деякі з зазначених механізмів. Механізм ймовірнісного прогнозування (антиципації), по суті, визначає психічну діяльність людини, включаючи мовленнєву діяльність у цілому та синхронний переклад зокрема. Сутність цього механізму у роботі синхронного перекладача полягає у тому, що у процесі сприймання мовлення оратора тлумач підсвідомо оцінює ймовірний подальший смисловий чи вербальний розвиток намірів мовця. Безперервне ймовірнісне прогнозування мовлення оратора полегшує роботу синхронного перекладача, так як заздалегідь налаштовує його на вирішення перекладацьких задач та сприяє їх впізнаванню за окремими ознаками замість повного сприймання та аналізу (Чернов, 1987). Однак даний механізм не є основним у роботі синхронного перекладача. Виділяють ще механізм випереджувального синтезу, що виявляється під час відтворення повідомлення мовою перекладу та полягає у встановленні внутрішніх зв'язків між усіма елементами повідомлення. Іншим механізмом, який сприяє можливості одночасного сприймання повідомлення на мові оригіналу та його усного перекладу, є мовленнєва компресія як засіб зменшення об'єму перекладеного повідомлення без нанесення суттєвої шкоди виконанню комунікативної задачі оратора (Гурин, 2009). Мовленнєва компресія можлива завдяки інформаційній надмірності мовлення та досягається шляхом пропущення цих надмірних елементів або вживання більш компактних форм висловлювання (Швейцер, 2009). У синхронному перекладі мовленнєва компресія відбувається завдяки передачі сутності повідомлення та опущення

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

деталей, виражених, другорядними членами. Ще одним механізмом, який дозволяє усному перекладачу одночасно сприймати повідомлення на мові оригіналу та перекладати його, є механізм слухового впізнавання мовленнєвих образів за їх акустичними характеристиками. Під час синхронного перекладу у моменти говоріння участь мовнорухового аналізатора у впізнаванні мовних сигналів мовою оригіналу дуже обмежена. Перекладач впізнає слова та словосполучення лише на основі їх слухових (зорових) образів (Ширяев, 1979). Механізм рівневого управління діяльністю дозволяє одночасно здійснювати декілька дій та спрацьовує завдяки механізмам розподілу уваги (Чернов, 1987). Механізм переключення з однієї мови на іншу дозволяє актуалізувати різнорівневі мовні відповідники між контактуючими мовами та виявляється в автоматизації пошукових дій перекладача. Розвиток у майбутніх перекладачів описаних психологічних механізмів сприятиме успішному формуванню їх професійної компетентності в синхронному перекладі.

Список літератури

1. Чернов, Г. В. (1987). *Основы синхронного перевода*. Москва: Высшая школа. Гурин, И. В. (2009). *Приёмы речевой компрессии при синхронном переводе с русского языка на английский*. [Электронный ресурс]: Режим доступа: <http://rudocs.exdat.com/docs/index-88396.html>
2. Швейцер, А. Д. (2009). *Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты*. Москва: Либроком.
3. Ширяев А.Ф. (1979). *Синхронный перевод: Деятельность синхронного переводчика и методика преподавания синхронного перевода*. Москва: Воениздат.

НЕОЛОГІЗМИ У ТЕМАТИЧНІЙ ГРУПІ ЛЕКСИКИ «ОСВІТА І НАУКА» В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

Перейма Вікторія Іванівна

студентка

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Початок XXI століття характеризується значними змінами, що відбуваються в різних сферах суспільного життя. Закономірно, що всі трансформації відображаються у мові. Найбільш динамічним і схильним до змін є словниковий склад, який постійно збагачується новими словами – неологізмами.

Українське мовознавство має значний доробок щодо вивчення лексико-семантичних процесів. Так, теоретичні питання розвитку та вдосконалення української мови аналізували В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, С. Я. Єрмоленко; зміни лексико-семантичної системи у синхронії та діяхронії вивчали Л. А. Лисиченко, Є. А. Карпіловська, О. А. Стишов, Л. В. Струганець, Д. В. Мазурик; нові слова у лексикологічному, словотворчому, стилістичному, соціолінгвістичному аспектах досліджували І. І. Ковалик, Н. Ф. Клименко, М. Я. Плющ, Н. А. Москаленко, О. Д. Пономарів, Л. В. Кравець. Однак поповнення новою лексикою – процес перманентний, тому проблематика залишається актуальною.

Метою нашої студії є аналіз неологізмів у сфері освіти і науки, що функціонують в українській літературній мові початку XXI століття.

Завжди нові явища потребують нових назв. Більшість неологізмів мають невеликий термін вживання, але деякі з них закріплюються в мові і стають невід'ємною частиною її складу. Неологізми поділяють на лексичні і семантичні. Лексичними називають абсолютно нові слова як за значенням, так і за звучанням (*фейк, андроїд, скріншот*). Семантичними є вже наявні слова з новим значенням (*пірат* – «морський розбійник», «нелегальна програма») [1, с. 118].

До найважливіших способів оновлення лексичного складу української мови науковці відносять такі: творення неологізмів на базі власних мовних ресурсів, запозичення слів і словосполучень з інших мов та залучення лексичних елементів із периферійних ділянок мовної системи [2, с. 98]. Схожі чи аналогічні процеси відбуваються і в інших мовах. Д. В. Мазурик зазначає, що повновартість функціональних можливостей української літературної мови на сучасному етапі її розвитку свідчить про активність адаптаційних механізмів мовної системи, про її здатність до саморегулювання [3, с. 19].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

На початку XXI століття спостерігаємо активне входження неологізмів у тематичну групу лексики «Освіта і наука». Це цілком логічно, оскільки освіта і наука завжди залишаються важливими сферами життя суспільства, у яких не можна уникнути нових явищ і тенденцій. Останнім часом у цій царині широко побутує велика кількість інноваційних назв, переважно засвідчених раніше в європейських та інших мовах світу, або таких номінацій, які з'явилися зовсім недавно. Виділяємо такі підгрупи неолексем:

1. Назви осіб, пов'язаних із галузями освіти і науки: *гуру* – «духовний лідер, мудрий учитель, який передає недосвідченим молодим свої знання і свій досвід в області йоги та інших навчань» (moyaosvita.com.ua) («*Таке добре ставлення пояснюється самою природою духовного досвіду, який підносить гуру над зовнішніми правилами*» (moyaosvita.com.ua)), *т'ютор* – «особа, що веде індивідуальні або групові заняття з учнями, студентами, репетитор, наставник» (slovotvir.org.ua) («*І у ту годину, яку має т'ютор провести зі своїм учнем, не завжди і досить рідко йде мова про навчання*» (prosteeer.com.ua)), *гендеролог* – представник науки гендерології, який вивчає статі не лише за анатомічною ознакою, а й за соціальною («*Гендерологи відзначають потребу в переході від кількісних методів дослідження мовної маніфестації гендеру до якісних методів вивчення культурних смислів*» (slovnuk.me)), *спелчекер* – особа, що займається орфографічною перевіркою тексту («*Наприклад, спелчекер останньої ліцензійної версії Microsoft Word підкреслює в цьому тексті як помилкові слова «надмірностей», «оприявлює», «відправте» та «гм», хоча, бачить Бог, в українській мові вони є*» (medialab.online)), *хоумскулер* – «учень, який замість того, щоб відвідувати школу, вчиться вдома» (slovotvir.org.ua) («*Перейти на сімейну освіту зможуть всі охочі, достатньо буде лише написати заяву, а тому в МОН з нового навчального року чекають на значне збільшення хоумскулерів*» (unian.ua)).

2. Назви процесів і понять: *крауднаблішинг* – «видання книжок (перекладів) за принципом крауд-фандінга, тобто колективного збору коштів» (slovotvir.org.ua) («*Це платформа, побудована на принципах крауднаблішинга: на видання певного автора збирають гроші й оплачують ними переклад, друк і решту витрат на видавництво*» (eduget.com)), *скіл* – «здобута (вивчена) індивідом здатність виконувати певний тип завдань» (slovotvir.org.ua) («*Але в нас є для тебе цінні скіли, які допоможуть вижити в джунглях незалежності*» (likeu.ua)), *фідбек* – «відгук, критичний коментар до чогось» (slovotvir.org.ua) («*Якщо фідбек має потенційно негативний зміст, слід поступово переводити його з однієї площини в іншу*» (www.redbull.com)).

3. Назви заходів: *воркшоп* – «навчальний захід (нарівні із семінарами, курсами, майстернями), на якому учасники отримують знання самостійно. Дослівний переклад терміна – «робоча майстерня» (osvita.ua) («*Впровадження в освітню практику інноваційної форми освіти дорослих – воркшопу як інтенсивного навчального заходу – дає можливість педагогічним працівникам навчатися через власну активність*» (lyrovodol-osvita.gov.ua)), *івент* – «якась цікава і незвичайна подія» («*Компанія Meeting Application вже п'ять років*

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

допомагає опанувати хаос під час організації івентів клієнтам з більш ніж 30 країн світу» (nachasi.com).

4. Назви наукових напрямів: *іміджелогія* – «це сучасна наука про формування професійного іміджу, технології самопрезентації, без чого неможливий успіх в будь-якій професійній сфері діяльності» (stud.com.ua) («На початку 90%х років формується нова галузь гуманітарних технологій – іміджелогія, або наука про технологію створення бажаного, дуже потрібного кожному образу» (moodle.znu.edu.ua)), *акмеологія* – наука, яка виникла на перетині природничих суспільних, гуманітарних і технічних дисциплін, вона вивчає феноменологію, закономірності і механізми розвитку людини на етапі її дорослості, особливо при досягненні нею найбільш високого рівня в цьому розвитку («І акмеологія як принципово нова наука, джерела якої знаходяться в педагогіці та психології, і проблема підвищення якості освіти зараз активно досліджуються» (osvita.ua)), *біосоціологія* – система поглядів на громадське життя, заснована на законах еволюції органічної природи («Зводячи суспільні явища до їх біологічній основи як до початкової причини, біосоціологія не дозволяє зрозуміти суть економічних, соціальних, політичних і духовних явищ, що відносяться, наприклад, до області соціально-класових та національних відносин, діяльності державних інститутів, моралі, мистецтва, релігії» (stud.com.ua)), *едукологія* – «це багато різних дисциплін, професій, пов'язаних з вихованням, освітою суспільства як такого» (day.kyiv.ua) («Вона розглядала едукологію як проміжний варіант між педагогікою – наукою про навчання й виховання молоді, об'єкт дослідження якої вважався достатньо вузьким, – і «ethology» – наукою про діяльність людини у світі, об'єкт дослідження якої вважався занадто широким» (uk.wikipedia.org)).

Серед наведених неолексем домінують іншомовні запозичення, зокрема англізми. Мовці часто зловживають іншомовними словами, роблять мову важкою для сприймання, що суперечить основним вимогам до мови – зрозумілості і доступності. Уживання слів іншомовного походження в інтернет-ресурсах доцільне, якщо вони є назвами нових предметів і явищ, запозичені з мови джерела разом із позначуваними ними поняттями. В іншому випадку – краще добирати слова зі словника власне української мови, який є достатньо багатим.

Загалом неологізми потребують постійного вивчення та фіксації у лексикографічних працях.

Список літератури

1. Вплив суспільних змін на розвиток української мови: монографія / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 444 с.
2. Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття: монографія. Тернопіль: Астон, 2002. 352 с.
3. Мазурик Д. Сучасні тенденції в оновленні лексики української літературної мови. *Вісник Львівського університету: Серія філологічна*. 2000. Вип. 29. С. 177–182.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Проненко Вікторія Сергіївна

студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наливайко Лариса Романівна

д.ю.н., професор, професор кафедри загальноправових дисциплін
юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Питання проведення судової реформи в Україні на сьогодні є одним із найбільш актуальних та обговорюваних, особливо в світлі євроінтеграції нашої держави. Безсумнівно основним її завданням є утвердження справедливого суду та вдосконалення вітчизняної судової системи. Водночас проблематика здійснення судово-правової реформи та підвищення ефективності правосуддя завжди були й залишаються актуальними серед науковців та державних діячів.

Дослідженню проблем здійснення судової реформи в Україні приділяють увагу вітчизняні науковці: О.Бандурка, О.Банчук, М.Іоффе, І.Коліушко, Р.Куйбіда, О.Михайленко, М.Оніщук, В.Шишкін, П.Шумський та інші.

Правосуддя — самостійна галузь державної діяльності, яку здійснює суд, шляхом розгляду і вирішення у судових засіданнях в особливій, встановленій законом, процесуальній формі цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ.

Статті 124, 125 Конституції України визнають що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами та професійними суддями, а їх юрисдикція поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Суд повинен здійснювати правосуддя на суворому дотриманні закону, на засадах верховенства права, гарантувати захист прав і свобод людини і громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства та держави [1, с. 100].

На думку Слободяник Н., першочерговим завданням у цьому напрямі є відновлення довіри до судової влади, що безумовно потребує підвищення якості кадрового складу судової гілки влади. Нині модернізація судової влади, необхідність розширення гарантій реалізації прав та законних інтересів людини і громадянина в суді, забезпечення принципу верховенства права потребує пошуку нових підходів у формуванні суддівського корпусу. Висловлюється також ідея про можливість обрання суддів безпосередньо народом.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

У свою чергу, Крусян Р. висловлює думку, що вдосконалення суддівського корпусу в контексті сучасного етапу та тенденцій реформування системи судоустрою України за своїм змістом складається з послідовних стадій: очищення суддівського корпусу; оновлення суддівського корпусу; ефективізація нормативно-правового механізму (моделі) формування суддівського корпусу та модернізація статусу суддівського корпусу; забезпечення стабільності суддівського корпусу [2, с. 34].

Також одним із завдань реформування судової системи є забезпечення гарантованого Конституцією України права на судовий захист. Вагомим напрямом забезпечення справедливого правосуддя, в якому реалізується судова влада, є належне управління судовою системою, що нині, в умовах її реформування, зазнає суттєвих змін і має проблеми.

Науковці наголошують на імплементації у чинне законодавство досвіду проведення судових реформ у країнах Європи. Так, дійсно, частина норм поступово втілюється на практиці, проте частина проблем залишаються нерозв'язаними. Зокрема, на критично низькому рівні лишається довіра громадян до суду; залежність судів і суддів; надзвичайно висока завантаженість судів; невиконання судових рішень, що набуло системного характеру; політизованість процедури формування суддівського корпусу; хронічне недофінансування судової влади тощо. Тому всі ці прогалини потребують вирішення та проведення змін [3, с. 243].

Отже, жодне реформування не проходить без труднощів, але необхідність реформування судової системи в Україні продовжує залишатися одним із головних завдань, які на сьогодні стоять перед державою. Ключовими шляхами вирішення цих завдань є законодавче закріплення нових засад судоустрою та статусу суддів, забезпечення доступності правосуддя, запровадження справедливої судової процедури, забезпечення незалежності та неупередженості й професіоналізму суддів, поліпшення фінансування судової влади, підвищення ефективності системи виконання судових рішень тощо.

Список літератури

1. Щербанюк О. Судова практика як детермінанта верховенства права. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конференції 24-25 жовтня 2019 року. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. 336 с.

2. Слободяник С. Деякі питання формування суддівського корпусу на демократичних засадах. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конференції 24-25 жовтня 2019 року. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. 336 с.

3. Квасневська Н. Загальні проблеми реформування судової системи України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 2. С. 242-245.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Разнатовська Анастасія Дмитрівна

студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наливайко Олег Іванович

к.ю.н., доцент, старший науковий співробітник
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Виникнення і ствердження України як демократичної, незалежної та суверенної держави пов'язано насамперед із забезпеченням її національної безпеки. Особливе місце у системі прав і свобод людини і громадянина посідають конституційні права і свободи, які разом із відповідними обов'язками встановлено в основному законі кожної держави. В українському законодавстві на конституційному рівні закріплено комплекс прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, реалізація яких забезпечує функціонування держави на демократичних, соціальних та правових засадах.

Проблеми забезпечення національної безпеки нашої держави були висвітлені у працях О. Бантишева, Д. Веденєєва, І. Рижова, Г. Ситника, В. Мандрагелі, Є. Скулиша, О. Шамари, О. Шмоткіна тощо.

У Законі України «Про національну безпеку України» визначені об'єкти національної безпеки: людина і громадянин, їхні конституційні права і свободи; суспільство — його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне та навколишнє природне середовище і природні ресурси; держава — її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність [1].

Права і свободи людини і громадянина та гарантії їх забезпечення виступають основоположною складовою чинної Конституції. Конституція як основний закон держави має найвищу юридичну силу та пряму дію, повинна реально регулювати суспільні відносини та здійснювати безпосередній вплив на усю систему суспільних відносин, у тому числі й на відносини між людиною та державою.

Забезпечення безпеки особи передбачає визначення ряду умов, які гарантують реалізацію цього завдання за допомогою системи інститутів та наділення змістовною суттю і спрямованістю такої діяльності [2, с. 275].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Г. Шмоллер пояснює, що «під політичними, правовими і економічними інститутами ми розуміємо особливий порядок суспільного життя, спрямованого до певної мети і яким забезпечують стійкі рамки для безперервної діяльності». Держава, забезпечуючи безпеку особи, діє за допомогою органів влади – суб'єктів безпеки, які створюють умови безпеки особистості у відповідних сферах. Визначення людини, її життя і здоров'я, честі й гідності, недоторканності й безпеки найвищою соціальною цінністю породжує у держави конституційний обов'язок визнання, дотримання і захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, зокрема й тих, які закріплені в міжнародних договорах України.

Таким чином, держава, в особі її органів влади, у процесі реалізації своїх функцій щодо забезпечення національної безпеки має: – здійснювати об'єктивний та всебічний аналіз і прогнозування загроз національній безпеці України, розробляти заходи з урахуванням недержавних суб'єктів по її забезпеченню; – організовувати роботу недержавної системи забезпечення національної безпеки по реалізації комплексу заходів, спрямованих на попередження, виявлення та нейтралізацію загроз національній безпеці України; – підтримувати діяльність недержавної системи забезпечення національної безпеки, спрямовану на здійснення даної діяльності; – формулювати і реалізувати державну політику національної безпеки України; – організовувати розроблення державної програми забезпечення національної безпеки України, яка об'єднує зусилля державних і недержавних організацій у цій сфері; – удосконалювати правовий механізм регулювання суспільних відносин, які виникають у процесі забезпечення національної безпеки та є пріоритетним напрямом державної політики національної безпеки України [3, с. 53].

Отже, розглядаючи людину і громадянина, їхні конституційні права і свободи як об'єкт національної безпеки держави, необхідно забезпечити захищеність інтересів людини від загроз, створити можливості для задоволення її потреб сталого і прогресивного розвитку в матеріальній та духовній сферах.

Список літератури:

1. Про національну безпеку: Закон України від 21 червня 2018 року. *Офіційний вісник України*. 2018. № 55. Ст. 51.
2. Антонов В. Конституційно-правові засади національної безпеки України : монографія. Київ: ТАЛКОМ, 2017. 576 с.
3. Капуловський А. Забезпечення безпеки особистості як дієвий механізм реагування на загрози національній безпеці. *Механізм публічного управління*. 2014. № 8 (10). С. 48-55.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ: ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ

Рябокоть Вікторія Вікторівна

кандидат педагогічних наук
Черкаський інститут пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України

У своїй діяльності психологія, як і кожна наука, послуговується певними науковими методами. З метою виконання головних завдань психології, вивчення психічних явищ, індивідуальних особливостей та поведінки людини, закономірностей психологічної діяльності, зовнішнього впливу на психіку людини, міжособистісних взаємовідносин тощо у психології склалася ціла система методів, до якої належать як загальнонаукові методи, так і власне психологічні. Серед головних виділимо: загальнонаукові – теоретичний аналіз і синтез, систематизація та узагальнення, порівняння та класифікація, моделювання, абстрагування тощо, власне психологічні – метод поперечних зрізів, монографічний, лонгітюдний, структурний, метод шкалювання та ціла група пізнавальних методів, до яких належать спостереження, самоспостереження, анкетування, тестування, бесіда, інтерв'ю, експеримент тощо.

Метод експерименту вважається найефективнішим з наукового погляду, адже він дозволяє вивчити те чи інше явище за різних умов чи обставин та є основним способом отримання об'єктивних даних. До експерименту може бути залучена одна особа або ж група осіб.

Залежно від того, якою мірою дослідник втручається в перебіг психічних явищ, експеримент може бути констатувальним або формувальним. Констатувальний дозволяє вивчати психічні явища без зовнішнього впливу, а формувальний вивчає психічні властивості за допомогою цілеспрямованого впливу з використанням засобів навчання, виховання та розвитку.

До головних видів експерименту належать лабораторний експеримент, природний, психолого-педагогічний та моделювальний.

Для лабораторного експерименту створюються спеціальні умови, за допомогою яких стає можливим виявлення психічних явищ, зокрема прихованих процесів, механізмів та зв'язків між ними.

Природний експеримент відбувається в природних умовах – під час навчання, гри, праці. Він менш напружений, ніж лабораторний експеримент, але може бути не таким результативним, доводиться довго очікувати отримання необхідних даних.

Моделювальний експеримент полягає у математичному, фізичному чи кібернетичному моделюванні психічних якостей чи психічної діяльності. Його

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

результати дозволяють скласти функціональну схему конкретної якості досліджуваного. [1]

Окремо виділимо психолого-педагогічний експеримент, змістом якого є відстеження змін психологічних характеристик особистості, що виявляються під впливом дослідника. Під час такого експерименту намагаються не лише фіксувати факти, а намагаються за допомогою створення різноманітних ситуацій розкрити закономірності, динаміку, механізми, тенденції психічного розвитку, становлення особистості тощо. Цей експеримент успішно застосовується з метою вивчення умов, принципів, шляхів формування особистості, поєднуючи в собі психологічні дослідження з пошуком ефективних форм освітнього процесу.

Зазвичай психолого-педагогічний експеримент проходить в три етапи: констатувальний, формувальний та контрольний. [2]

На констатувальному етапі намагаються встановити характеристику та властивості досліджуваного явища. До експерименту слід залучити основну групу, яка візьме участь у всіх процедурах та пройде цикл формувальних впливів, та контрольну групу, яка є взірцем, еталоном, за яким буде оцінено розвивальний та формувальний ефект експерименту.

Підготовка до психолого-педагогічного експерименту включає проведення теоретичного аналізу досліджуваного явища, що дозволить правильно сформулювати мету експерименту, звузити його завдання та сформулювати гіпотезу, яка міститиме відомості про те, що вимагає експериментальної перевірки.

Важливим є планування організації експерименту, у процесі якого розробляється програма експериментального дослідження, визначаються необхідні умови для його проведення, добираються критерії, за якими буде відбуватися спостереження, та виявляються фактори, які можуть вплинути на кінцевий результат.

Для створення сприятливих умов проведення експерименту проводиться організаційна робота, під час якої підбираються об'єкти експерименту, усуваються випадкові фактори, обґрунтовується обсяг експерименту (терміни проведення, кількість дослідів тощо), послідовність реалізації заходів, обираються необхідні засоби, методики, системи фіксування фактів, що дозволить створити сприятливі умови для узагальнення та аналізу отриманих результатів.

Важливо правильно встановити тривалість проведення експерименту, залежно від того, що саме буде досліджуватися. До прикладу, якщо вивчається період навчання у молодшій школі, то експеримент повинен відбуватися протягом всього цього періоду, а не обмежитись лише контрольними зрізами на початку та після завершення такого навчання.

Не менш важливим для успішного проведення психолого-педагогічного експерименту є розробка та визначення критеріїв, їх показників, рівнів та підбір відповідних методик. Критерій – це та підстава, підґрунтя, за допомогою якого класифікується та оцінюється явище. Діагностувати розвиток певного явища і має на меті правильний вибір критеріїв. Як правило, серед педагогічних

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

критеріїв найвагомішими є якість знань, вмінь, навичок, здібностей, сформованість моральності та духовності, мовна культура, рівень патріотизму, соціальна відповідальність тощо. Серед психологічних критеріїв виділимо міжособистісні відносини, емоційність, наявність зовнішніх проявів емоційного стану, ставлення до себе, адекватність самооцінки, тривожність, оптимізм, толерантність, потяг до самовдосконалення тощо. [3]

На формувальному етапі дослідження здійснюють з основною групою учасників за допомогою спеціально побудованої експериментальної моделі розвивальних або формувальних впливів на особистість чи її окремі сторони (самосвідомість, інтелект тощо). Важливим елементом формувального етапу експерименту є побудова своєрідної моделі ідеального образу очікувань щодо результатів експерименту.

На контрольному етапі, який є завершальним етапом експерименту, відбувається узагальнююче дослідження обох груп учасників експерименту з метою фіксування емпіричних показників предмету дослідження після формувального впливу. Після цього результати дослідження аналізують та використовують для встановлення та обґрунтування закономірностей розвитку психологічних властивостей особистості. Тобто проводиться якісний та кількісний аналіз даних, що були отримані під час експерименту. Порівнюються дані, що були отримані на констатувальному етапі (фіксується контрольний стан досліджуваного явища до початку експерименту), з даними, отриманими після формувального експерименту.

Список літератури:

1. Савчин М. В. Загальна психологія : навч. посіб. / М. В. Савчин. – К. : Академвидав, 2012. – 464 с.
2. Максименко С. Д. Загальна психологія: навч. посіб. / С. Д. Максименко. – К.: Центр навч. літ., 2008. – С. 87.
3. Психолого-педагогічний експеримент / [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/327/8.pdf>.

СПОСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ «ПРОСТІР» У ФРАНЦУЗЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ

Семенова Олена Валентинівна

Ph.D., кандидат філологічних наук, доцент

Горлівський інститут іноземних мов

Державний вищий навчальний заклад

«Донбаський державний педагогічний університет»

У людській свідомості і культурі існують основоположні категорії, універсальні поняття, що відображають об'єктивну дійсність і входять до концептуального образу світу. До таких найважливіших концептів належить концепт «простір». Просторове сприйняття дійсності, розмежування її об'єктів є універсальними для людини та проявляються в мовній і концептуальній картинах світу. На думку В. А. Маслової, простір як найважливіша форма світу і життя в ньому людини багатогранно репрезентовано в мові, свідомості, культурі, міфології мовної особистості [1, с. 80]. Н. Д. Арутюнова вказує, що «буття визначається трьома основними параметрами: онтологічним, просторовим і часовим. Перший стосується природи існуючих предметів, другий – області їх побутування, третій – темпоральних меж буття» [2, с. 172].

Розглянемо реалізацію концепту «простір» у французькій мові. У тлумачному словнику французької мови *Le Petit Robert* слово простір («*espace*») визначається наступним чином:

I. Lieu, plus ou moins bien délimité, où peut se situer qqch. 1. Surface déterminée. *Espace vide, libre, rempli, occupé*. 2. Étendue des airs. 3. *Spécialt.* (ausing.) Le milieu extraterrestre. *Conquête de l'espace. Voyageurs de l'espace*. 4. Mesure de ce qui sépare deux points, deux lignes, deux objets.

II. – *Philo, Sc.* 1. Milieu idéal, caractérisé par l'extériorité de ses parties, dans lequel sont localisées nos perceptions, et qui contient par conséquent toutes les étendues finies. 2. *Géom.* Milieu conçu par abstraction de l'espace perceptif (à trois dimensions) ou une de ses parties (espace à une, deux dimensions: droite, plan). 3. *Phys.* *Espace physique*. – (Dans la Relativité) *Espace-Temps*: milieu à quatre dimensions où quatre variables sont considérées comme nécessaires pour déterminer totalement un phénomène. 4. *Fig. et litter.* Milieu abstrait comparé à l'espace [3].

Лексема «*espace*» має синонімічний ряд: *distance, domaine, sphère, étendue, intervalle, air, écart, surface, ciel, zone, vide, univers, temps, région, milieu, lieu, interstice, atmosphère, place, superficie, trajet, écartement, éloignement, marge, lacune, blanc, champ, course, hiatus, immensité, infini, portion, laps, interligne, espacement, durée, cosmos, continuum* [4].

Отже, в словникових дефініціях полягають основні значення слова «простір»: 1) місце; 2) повітряний простір; 3) особистий простір; 4) тривимірність (простору); 5) фізичний континуум; 6) перен. абстрактне середовище.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Сема місця (місцезнаходження) в даному концепті репрезентована цілою низкою топонімічних фразеологічних одиниць: *Forêt de Bondy* – небезпечне, розбійницьке місце, злочинський притон; *Être de la Champagne pouilleuse* – бути бідняком (із засушливої частини Шампані між Вітрі і Седаном); *Champ-de-Mars* – Марсове поле (в Парижі); *Pays de Cocagne* – казкова країна достатку і ледарства, рай земний; *Raisins de Corinthe* – виноград з Коринфа, родзинки з маленькими кісточками (Коринф – місто-порт в Греції – експортує виноград); *L'ogre de Corse* – корсиканське чудовисько (про Наполеона Бонапарта); *Le retour de l'île d'Elbe* – повернення до своїх пенатів (натяк на втечу Наполеона I в березні 1815 р. з острова Ельби); *La bergère de Domrémy* – домремійська пастушка (про Жанну д'Арк); *L'abeille de la France* – трудова бджола Франції (про Шарля Роллена).

Особливу роль у французькому концепті «простір» займають фразеологічні одиниці зі значенням місця, де чітко простежується етнічна самосвідомість французів: *Les fils de la France* – сини Франції, французи; *Le quinze de France* – французька національна (збірна) команда з регбі; *Vivre comme Dieu en France* (букв. «жити як Бог у Франції») – «жити як у Христа за пазухою».

Слід зазначити, що осмислення людиною її життєвого простору займає особливе місце в мовній картині світу. Цей концепт пов'язаний з етнічними зв'язками людини і уявленнями про «свій» і «чужий» простір, тобто для даного концепту характерний вираз диференційованого сприйняття просторового розташування об'єктів.

Список літератури

1. Маслова В.А. Когнитивная лингвистика. Минск, 2005. 255 с.
2. Арутюнова Н.Д. О новом, первом и последнем. Логический анализ языка: язык и время. Москва, 1997. 202 с.
3. Robert P. *Le Petit Robert I. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Paris: Dictionnaires Le Robert, 1991.
4. Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales. URL: <http://www.cnrtl.fr/synonymie/espace>. (дата звернення 03.06.2020)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТРОВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Семикопенко Аліна Олександрівна

студентка 4 курсу
спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)
МДПУ імені Богдана Хмельницького

Вітроенергетика – галузь енергетики, що займається розробленням та використанням методів і засобів перетворення енергії вітру в механічну, теплову, хімічну або електричну енергію. Використовуючи енергію вітру, як відновлюване джерело енергії, вітроенергетика розробляє способи найефективнішого використання вітроенергетичного потенціалу в галузях народного господарства. Використання енергії вітру для виробництва електроенергії є однією із найбільш екологічно чистих технологій. Вплив ВЕС на довкілля носить, переважно, непрямий характер і пов'язаний з виробництвом вітроенергетичного устаткування на підприємствах машинобудування. Негативний вплив вітрові станції також здійснюють на стадії будівництва, а потім вже експлуатації. Собівартість електроенергії, виробленої на ВЕС, досягла собівартості електроенергії, виробленої на ТЕС. Для Херсонської області актуальність питання надзвичайна, оскільки ця територія має значний вітровий потенціал, який необхідно використовувати в електроенергетиці.

На формування вітрової енергетики в Херсонській області мають вплив такі географічні передумови: рівнинний рельєф місцевості, що дозволяє здійснювати доставку на ділянки будівництва ВЕС великогабаритні компоненти ВЕУ без втрат електроенергії від затінення; достатня кількість сонячної радіації (4000-4500 МДж/м²), яка сприяє утворенню вітрових потоків; відсутність значної кількості опадів (300-420 мм), які можуть вплинути на роботу ВЕУ, особливо при від'ємних температурах; наявність стабільних вітрів – північних, східних, рідше південних, швидкість яких може бути значною – 7 м/с і вище; наявність територій, малоприсаєднатих або не присаєднатих для землеробства.

Галузь вітроенергетики сьогодні стрімко розвивається у Херсонській області. За двадцять років вітрові установки пройшли довгий шлях удосконалення. В результаті сучасний вітропарк за своїми характеристиками не поступається традиційним електростанціям. Більш того, вироблення електроенергії на вітрових станціях стає все більш конкурентоспроможним в порівнянні з традиційними джерелами енергії на викопному паливі: вже сьогодні вітрова енергетика не поступається новим вугільним і газовим електростанціям.

Вітроенергетичні проекти на території області реалізує ТОВ «Віндкрафт Україна», яке засноване у 2009 р. Компанія, займається розробкою та інвестуванням в проекти у сфері вітрової енергетики в Україні. Основним

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

предметом діяльності компанії є виробництво, передача, постачання та розподілення електроенергії [1].

Вітроенергетичний потенціал Херсонської області серед інших регіонів України становить 10%. За науковими дослідженнями [1] на Херсонщині можливо побудувати вітрові електростанції із загальною встановленою потужністю 4385 МВт) [2]. В області вже збудовано 5 вітрових електростанцій потужністю 103 МВт [2] (рис. 1):

- вітрова електростанція «Новоросійська» – Скадовський район, с. Новоросійське, потужність 9,23 МВт;
- вітрова електростанція «Берегова» – Скадовський район, с. Тарасівка, потужність 12,3 МВт;
- вітрова електростанція «Ставки» – Каланчацький район, с. Ставки, потужність 9,23 МВт;
- вітрова електростанція «Сиваська» – Чаплинський район, с. Григорівка, потужність 2,92 МВт;
- Новотроїцька вітрова електростанція розташована на землях Сиваської та Новотроїцької селищних рад Новотроїцького району Херсонської області потужністю 69,3 МВт.

Рис. 1. Вітрові електростанції Херсонської області

Вітроенергетика на сьогоднішній день є найбільш швидкозростаючою галуззю серед альтернативних джерел енергії. За останні двадцять років Херсонська область перетворилася в територію, яка стрімко розвивається, де

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

розроблені більш ефективні і надійні технології, вартість яких за десять років знизилася майже вдвічі, що дозволило налагодити їх комерційне виробництво. Вітроенергетичний бізнес викликає серйозний інтерес у зовнішніх інвесторів. На сьогоднішній день норвезька компанія NBT придбала ООО «Сивашенергопром» і планує побудувати вітряну електростанцію, яка буде складатися з 64 вітрових турбін, розроблених датською компанією «Vestas», потужністю 250-330 МВт [3].

Сьогодні на території Херсонської області вітрові електростанції є одним з найвигідніших альтернативних джерел енергії, адже вони займають мало місця і легко вписуються в будь-який ландшафт, а також відмінно поєднуються з іншими видами господарства.

Список літератури

1. Інвестиції в Херсонщину. Енергетичний потенціал. URL: <https://investinkherson.gov.ua/pro-region/energy-potencial/> (дата звернення: 06.06.2020).
2. Інвестиційний паспорт Херсонщини. URL: <https://investinkherson.gov.ua/investiciyniy-passport-khersona/> (дата звернення: 06.06.2020).
3. Сила вітру: як норвежці інвестують в українську відновлювальну енергетику. URL: <https://mind.ua/publications/20188346-sila-vitru-yak-norvezhci-investuyut-v-ukrayinsku-vidnovlyuvalnu-energetiku/> (дата звернення: 06.06.2020).

ОЦЕНКА СХЕМЫ ЛЕЧЕНИЯ ОСТРОГО ПРОМИЕЛОЦИТАРНОГО ЛЕЙКОЗА С ПРИМЕНЕНИЕМ ТРЕТИНОИНА

Сивкович Светлана Алексеевна

д. мед. н., профессор

Институт гематологии и трансфузиологии НАМН Украины

Актуальность темы. Острый промиелоцитарный лейкоз (ОПЛ) является одной из самых тяжелых форм острых нелимфобластных лейкозов, характеризующийся выраженным геморрагическим синдромом и чаще всего грубой лейкопенией. Применение химиотерапии приводило к усилению геморрагического синдрома, который являлся причиной смерти в 30% случаев. Безрецидивная выживаемость больных ОПЛ при индукции ремиссии только поли химиотерапией (ПХТ) через год составляла 50%, через 5 лет – 40 % [3].

С 1986 года в Китае впервые для лечения ОПЛ с успехом была применена полностью транс-ретиноевая кислота (all-trans-retinoic acid) – АТРА [3]. АТРА приводит к дифференцировке бластных клеток, что позволяет избежать глубокой аплазии костного мозга и связанных с ней инфекционных осложнений. АТРА также быстро купирует геморрагический синдром, что снижает летальность от геморрагических осложнений до 2 – 5 %.

В 1993 году предложен Европейский протокол лечения ОПЛ, включающий АТРА и химиотерапию цитозаром и даунорубицином. Такое сочетанное лечение приводит к полной ремиссии (ПР) в 85-95 % случаев [1,4,5,6].

Однако, АТРА вызывает различные осложнения, наиболее тяжелым из которых является синдром «ретиноевой кислоты». Он выражается в лихорадке, задержке жидкости, олигурии, формировании легочного и церебрального лейкостаза, в развитии полисерозита, респираторного дистресс-синдрома, тяжелой интоксикации. Синдром «ретиноевой кислоты» встречается в 15-25 % случаев на 7-30 день лечения [2,5]. Использование дексаметазона в дозе 20 мг в сутки снижает летальность от него до 5-8 %. Кроме того его развитие, по данным некоторых авторов [2], ассоциируется с ухудшением прогноза.

Монохимиотерапия АТРА и комбинированная терапия АТРА и ПХТ в индукции ремиссии приводит к развитию ремиссии в одинаковом проценте случаев – 94 % и 95 %, соответственно. Однако, комбинированная терапия уменьшает возможность развития синдрома «ретиноевой кислоты», а также число рецидивов [4,6,7].

Применение АТРА в консолидирующей и поддерживающей терапии положительно влияет на показатели без рецидивного течения ОПЛ. По данным РЕТНЕМ группы [6,7] присоединение АТРА к ПХТ в консолидации ремиссии снижает число рецидивов через 3 года с 20,1 % до 6 %. Рандомизированное изучение поддерживающей терапии показало явное преимущество сочетания

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

АТРА с ПХТ: в течение 2 лет рецидивы развились у 25 % больных, получавших только химиотерапию, у 13,5 % - только АТРА и лишь у 7 % больных, частота получавших сочетанное лечение [1]. Но, несмотря на достигнутые результаты, частота рецидивов, особенно поздних, остается высокой. По данным американских авторов [8] из 250 больных ОПЛ рецидивы развились в 20 случаях через 2 года от момента достижения полной ремиссии. Таким образом, очевидна актуальность дальнейшего изучения различных схем применения АТРА как в периоде индукции ремиссии, так и при проведении поддерживающего лечения ОПЛ.

Цель работы. Изучение непосредственных и отдаленных результатов лечения ОПЛ в зависимости от схемы применения АТРА в комплексной терапии данного варианта острого лейкоза.

Материалы и методы. Под нашим наблюдением находится 41 больной (16 мужчин и 25 женщин в возрасте от 17 до 68 лет). Средний возраст - 40,3 года. Геморрагический синдром разной степени выраженности при установлении диагноза наблюдался у 36 больных, лихорадка - у 20, умеренная гепатомегалия отмечалась у 12 больных, спленомегалия - у 7 больных. Число лейкоцитов варьировало от $0,6$ до $25,0 \cdot 10^9/\text{л}$.

Для индукции ремиссии был применен третиноин, представляющий собой АТРА. Препарат назначался в таблетках в суточной дозе 75 мг. В соответствии с методом индукции ремиссии больные были разделены на 2 группы. В первую группу вошли 25 больных, которым индукция ремиссии проводилась только АТРА. Вторую группу составили 16 пациентов, которым лечение начиналось третиноином, а при повышении числа лейкоцитов более $10,0 \cdot 10^9/\text{л}$ присоединялись курсы ПХТ «5+7» или «7+3». При получении полной ремиссии всем больным проводилось 2-3 курса консолидации ПХТ по тем же схемам на фоне третиноина. У одной больной в возрасте 68 лет с выраженной сердечной недостаточностью, обусловленной ишемической кардиомиопатией, индукция ремиссии и поддерживающая терапия проводилась только АТРА.

Поддерживающая терапия у 21 больного проводилась реиндукционными курсами ПХТ и АТРА в течение 2-3 лет. У 7 больных в качестве поддерживающего лечения проводились только реиндукционные курсы ПХТ по тем же схемам. В других 7 случаях поддерживающая терапия не проводилась в связи с отказом больных от лечения.

У всех больных эффективность лечения оценена по частоте ремиссии, продолжительности первой ремиссии и годовой выживаемости.

Результаты и их обсуждение. Из 25 больных индукция ремиссии проводилась только АТРА, в первые дни лечения [10, 14, 17] умерло 3 больных (2 - от синдрома «ретиноевой кислоты», один - от кровоизлияния в головной мозг). В остальных 22 (88 %) случаях была достигнута ПР в сроки от 38 до 58 дней. Эффективность лечения выражалась в сравнительно быстром купировании геморрагического синдрома (на 2-12 день терапии) с повышением числа тромбоцитов на 3-12 день.

В период индукции ремиссии в части случаев развились осложнения, обусловленные АТРА: умеренная головная боль - у 3 больных, выраженные

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

боли в костях, требующие применения наркотических анальгетиков - у 10, умеренные боли в костях - у 3. Различные инфекционные осложнения отмечены у 7 больных.

Синдром «ретиноевой кислоты» развился у 6 (27 %) больных на 8-18 дни лечения. С целью купирования данного синдрома всем 6 больным был назначен дексаметазон в дозе 24 мг в сутки с эффектом в 4 случаях, 2 больных умерли от легочной недостаточности. Нужно отметить, что в этих 6 случаях с синдромом «ретиноевой кислоты» боли в костях совпали с появлением одышки, лихорадки, легочной недостаточности. У тех больных, у которых первыми появились боли в костях, по поводу чего также назначали дексаметазон в той же дозе, синдром «ретиноевой кислоты» не развился. Таким образом, раннее применение дексаметазона при болях в костях предупреждает возникновение синдрома «ретиноевой кислоты».

Из 16 больных, составивших вторую группу, один больной умер от синдрома «ретиноевой кислоты», второй - от пневмонии. Полная ремиссия была достигнута на 34-73 день лечения в 87,5 % случаев.

Таким образом, процент полных ремиссий в обеих группах не отличался.

Продолжительность ПР была изучена в зависимости от характера поддерживающей терапии. У 21 больного, которому реиндукционное лечение проводилось курсами ПХТ каждые 3 недели, на фоне АТРА, длительность ПР к настоящему времени колеблется от 11 до 110 мес., в среднем составляет 62,5 мес. Из них рецидив развился в 5 случаях (31,2 %). Безрецидивное течение ОПЛ в этой группе больных через 3 и 5 лет составило 75 %, а общая выживаемость в эти же сроки - 86,7 %.

В 7 случаях с поддерживающей терапией только курсами ПХТ каждые 3 недели продолжительность ПР варьировала от 11,5 до 56 мес. Средний срок ПР - 24,5 мес. У 4 (57,1 %) больных зарегистрированы рецидивы. Безрецидивная выживаемость в этой группе больных через 3 года равна 57,1 %, через 5 лет - 42,8 %, а общая выживаемость в эти же сроки составила 57,2 % и 42,9 %, соответственно.

В других 7 случаях, отказавшихся от поддерживающей терапии, ПР длилась от 9 до 18 мес. У всех больных развились рецидивы.

Таким образом применение комбинированного лечения ПХТ и АТРА в индукции ремиссии приводит к быстрому купированию геморрагического синдрома, достижению ПР в 88 % случаев. Присоединение АТРА к поддерживающей терапии уменьшает число рецидивов с 57,1 % до 31 %, существенно увеличивает общую и безрецидивную выживаемость.

Литература.

1. Fenaux H., Chastang C., Chevret S. et al. A randomized comparison of all-transretinoic acid (ATRA) followed de chemotherapy and ATRA plus chemotherapy and the role of amintenance therapy in newly diagnosed acute promyelocitic leukemia. Blood. 1999; 94(4) 1192-1200.

2. Fenaux P., Chevret S. Sanz M. et al. ATRA followed by chemotherapy (CT) vs ATRA plus CT and the role of maintenance therapy in newly diagnosed acute

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

promyelocytic leukemia (APL) long term follow-up of APL 93 trial. *Blood*. 2001; 98 (11; suppl.1): abstr. 3190.

3. Huang M.E., Ye Y.C., Chen S.R. et al. All-transretinoic acid with or without low dose cytosine arabinoside in acute promyelocytic leukemia: report of 6 cases. *Chin. Med. J.* 1987; 100:949-53.

4. Iengfelder E., Reichert A., Schoch C. et al. Double induction strategy including high dose cytarabine in combination with all-transretinoic acid: effects in patients with newly diagnosed acute promyelocytic leukemia. *Leukemia*. 2000; 14: 1362-1370.

5. Sanz M.A., Martn G., Rayon C. et al. A modified AIDA protocol with anthracycline-based consolidation results in high antileukemic efficacy and reduced toxicity in newly diagnosed PML/RAR.α-positive acute promyelocytic leukemia. *Blood*. 1999; 94: 3015-3021.

6. Sanz M.A., Martn G., Barragan E. et al. All-transretinoic acid and anthracycline reinforcement in consolidation improve the outcome of patients with intermediate and high - risk acute promyelocytic leukemia: results of the Spanish RETHEMA trial LPA 99 (abstract). *Blood*. 2002; 98: 155a.

7. Sanz M.A., Martn G., Gonzalez M. et al. Risk - adapted treatment of acute promyelocytic leukemia with all-transretinoic acid and anthracycline monotherapy: a multicenter study by the RETHEMA group. *Blood*. 2004; 103: 1237-1243.

8. Tallman M., Andersen J.W., Schiffer C.A. et al. All-transretinoic acid in acute promyelocytic leukemia. *N.Engl.J.Med.* 1997; v. 337: 1021-1028.

МЕТОД ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ДОРОЖНЬОЇ КОНСТРУКЦІЇ З ПОПЕРЕЧНИМИ ДРЕНАЖАМИ МІЛКОГО ЗАКЛАДАННЯ

Славінська Олена Сергіївна,

д.т.н., професор
Національний транспортний університет

Бубела Андрій Володимирович,

к.т.н., доцент
Національний транспортний університет

Бондаренко Людмила Петрівна

к.т.н., доцент
Національний транспортний університет

Проектування оптимальних дорожніх конструкцій (ДК) з поперечними дренажами мілкового закладання (ПДМЗ) базується на трьох основних принципах. Це забезпечення міцності, морозостійкості і зсувостійкості дорожнього одягу за умови мінімальних приведених витрат, які являють собою суму наведених капітальних вкладень в дорожнє будівництво і витрат на експлуатаційне утримання дороги.

Виходячи з типу зволоження робочого шару земляного полотна (ЗП), ґрунтово-гідрологічних і кліматичних умов, рельєфу місцевості, наявності дорожньо-будівельних матеріалів призначають варіанти дренажних конструкцій [1].

Перед призначенням типу ПДМЗ в ДК попередньо розраховують дорожній одяг за умовами міцності. У цьому випадку в розрахунок дорожнього одягу потрібно включати значення модуля пружності, кута внутрішнього тертя і зчеплення ґрунту, вологість якого дорівнює капілярній вологоємності, відповідної необхідної щільності цього ґрунту. За цими даними повторюють розрахунок як на міцність так і на морозостійкість дорожнього одягу. Призначення варіанту ПДМЗ закінчується при необхідній товщині дорожнього одягу, отриманої розрахунком на міцність та морозостійкість.

ДК з однаковими коефіцієнтами запасу міцності можуть мати різні дренажні властивості. Це, в свою чергу, обумовлює відмінність в приведених витратах. Сума приведених витрат по кожному варіанту визначається за формулою:

$$C = C_{\text{дмз}} + \sum_1^n C_n \quad (1)$$

де C – приведені витрати на будівництво дорожнього одягу з дренажем, грн; $C_{\text{дмз}}$ – розраховані за кошторисом витрати на влаштування відповідної

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

конструкції ПДМЗ, грн; C_n – розраховані за кошторисом витрати на влаштування відповідного шару дорожнього одягу, грн; n – кількість шарів дорожнього одягу.

Пошук найбільш оптимальної конструкції ПДМЗ зводиться до мінімізації наступної цільової функції:

$$F(C_i, Z_1, Z_2, \dots, Z_n) = \frac{C_i}{\sum_{i=1}^n P_{ij}}, \quad (2)$$

де n – кількість конструкцій ПДМЗ, прийнятих до порівняння;

C_i – кошторисна вартість i -ої конструкції ПДМЗ,

P_{ij} – значення j -го техніко-технологічного параметра для i -ої конструкції ПДМЗ.

Оцінку сукупності техніко-технологічних параметрів, що визначають роботу конструкцій ПДМЗ проводять методом колективної експертної оцінки [2]. В рамках даного підходу до анкетування залучають провідних експертів у галузі дорожнього будівництва.

Експертам пропонується здійснювати оцінку відносної важливості факторів, що визначають роботу конструкцій ПДМЗ, шляхом присвоєння їм деякої кількості балів C_{ij} в межах від 0 до 100. Нуль балів присвоюється у тому випадку, якщо фактор, на думку експерта, не має суттєвого значення; 100 балів присвоюється тому фактору, який має найважливіше, вирішальне значення. Експерт може надати однакову кількість балів декільком факторам, якщо на його думку вони рівнозначні, однаково суттєві. Експерт може додатково включити до переліку нові фактори, якщо він вважає, що вони суттєво впливають на важливість досліджуваного показника. На основі отриманих від експертів бальних оцінок формується таблиця (матриця), яку перетворюють у таблицю (матрицю) рангів. Ранжування проводять наступним чином: ранг, рівний одиниці, присвоюється найбільш важливому фактору; ранг з числом n – найменш важливому фактору. Якщо експерт надає однакову кількість балів декільком факторам, то їм присвоюються стандартизовані ранги за методом середнього.

Визначається сума рангів, призначених експертами j -му фактору. Очевидно, що чим менша сума рангів, тим важливішим є певний фактор і навпаки.

При оцінці важливості окремих факторів визначається показник частоти максимально можливих оцінок (100 балів), отриманих за кожним фактором, який розраховується за формулою:

$$k_{100j} = \frac{m_{100j}}{m_j}, \quad (3)$$

де m_{100j} – кількість максимально можливих оцінок (100 балів), отриманих за j -м фактором;

m_j – кількість експертів, що оцінили j -й фактор.

Показник k_{100j} може приймати значення від 0 до 1. Важливість j -го фактору збільшується при зростанні k_{100j} від 0 до 1.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Оцінки, поставлені кожним експертом окремим факторам, як правило, різняться, тому обчислюють розмах цих оцінок.

За відсутності даних про деякі фактори коефіцієнти вагомості решти розрахованих факторів збільшують.

Кінцевий висновок для прийняття рішення щодо вибору найприйнятніших факторів можливий лише за умови певного рівня узгодженості думок експертів.

Оцінка ступеня узгодженості думок експертів оцінюється коефіцієнтом конкордації, який визначається за формулою:

$$k_{\text{кон.}} = \frac{12 \sum_{j=1}^n d_j}{m_1^2 \cdot (n^3 - n) - m \sum_{i=1}^m T_i} \quad (4)$$

Відхилення d_j визначається за формулою:

$$d_j = \sum_{i=1}^m R_{ij} - \frac{\sum_{j=1}^n S_j}{n}, \quad T_i = \sum_{l=1}^L (t_l^3 - t_l) \quad (5)$$

де L – кількість груп зв'язаних рангів;

t_l – кількість зв'язаних рангів в l -й групі.

Коефіцієнт конкордації може набувати значень від 0 до 1. У випадку повної узгодженості думок експертів $k_{\text{кон.}}=1$. Чим менше значення коефіцієнта конкордації $k_{\text{кон.}}$, тим слабша узгодженість думок експертів. Причиною низької узгодженості думок експертів може бути або дійсно відсутня спільність думок експертів, або існування серед експертів групи з високою узгодженістю думок, однак спільні думки їх протилежні.

Значення коефіцієнта конкордації, наприклад $k_{\text{кон.}} = 0,89$, свідчить про високий рівень узгодженості думок експертів щодо важливості і пріоритетності факторів, що визначають техніко-технологічні показники конструкцій ПДМЗ.

Список літератури

1. МР В 2.3-02070915-849:2014 Методичні рекомендації щодо регулювання водно-теплого режиму у межах робочого шару земляного полотна автомобільних доріг

2. Development of a mathematical model of evaluation of road-and transport assets as a component of information-and-management system. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies, 2017. DOI: 10.15587/1729-4061.2017.118798EID: 2-s2.0-85039947205

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПРИСЛІВ'ІВ ТА ПРИКАЗОК В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Сокол Мар'яна Олегівна,

Доцент кафедри змісту і методик навчальних предметів, доктор педагогічних наук, кандидат філологічних наук
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Федірко Христина Богданівна

студентка 2 курсу факультету філології та журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Кожен етнос сприймає навколишній світ, інтерпретує та висловлює свої емоції по-своєму, тому знайомство з англійськими прислів'ями та пошук їх еквівалентів в українській мові є невід'ємною частиною вивчення мовно-культурних особливостей з метою набуття вправності у мовленні. Англійська мова надзвичайно багата ідіоматичними виразами, прислів'ями та приказками, які постійно зустрічаються в літературі, в газетах, у фільмах, на радіо і телебаченні, а також у щоденному спілкуванні англійців. У прислів'ях і приказках відображений багатий історичний досвід народу, уявлення, пов'язані з працею, побутом і культурою людей. В який би час ми не жили, вони завжди залишаться актуальними. Правильне й доречне використання прислів'їв надає мові неповторну своєрідність і особливу виразність [1, с.16].

Вони розглядають, як мова століттями формувалася повсякденною культурою, що передається з покоління в покоління і відображує всі категорії і наміри життєвої філософії народу – носія. Вивчення прислів'їв на уроках англійської мови сприятиме кращому оволодінню цим предметом, розширенню знань про мову, про лексичний запас та особливості його функціонування.

Робота з прислів'ями і приказками — цікава, багатогранна, необхідна і на уроках англійської мови, і на заняттях мовного гуртка, оскільки дає можливість застосувати їх у своїй роботі на будь-якому етапі уроку, тому що вони є важливим елементом побудови креативності. Є декілька причин використання саме цих малих літературних форм у вивченні іноземної мови, а саме:

- вони мудрі та вагомі по лексичному значенню;
- їх легко знайти в інтернеті;
- можуть бути використані при навчанні різних аспектів мови: фонетичному, граматичному і лексичному;
- вони не важкі для запам'ятовування завдяки співзвучності, римі та ритміці;
- вони є виразними і експресивними, вимагають активізації образного мислення та аналізу;

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

– допомагають проілюструвати точку зору і узагальнити її у короткій формі [2, с.34].

Варто зазначити, що пошук відповідних прислів'їв та приказок в українській мові, формує здатність критично-аналітичного розуміння, що полягає в здатності розуміти смислове навантаження висловлювання: [3, с.10-15]

- A cat with nine lives. Живучий, як кішка.
- A friend in need is a friend indeed. Друзі пізнаються в біді. Без біди друга не пізнаєш. У пригоді признавай приятеля.
- Poverty is no sin. (crime, vice). Бідність – не вада. Злиднями очі не колять.
- Don't have thy cloak to make when it begins to rain. Готуй літом сани, а взимку – воза.
- Don't get mad, get even. Не тримай зла, відплати тією ж монетою.

Аналізуючи зміст і сенс прислів'їв і приказок в українській та англійській мовах прослідковуємо численні ознаки у філософському розумінні людського життя, у моральних орієнтирах і оцінках таких різних народів.

Прислів'я і приказки є тим інструментом викладання іноземної мови, який активізує розумову діяльність дітей, має значну методичну та практичну цінність в процесі її вивчення. Вони дозволяють зробити навчальний процес цікавішим, оскільки стимулюють емоційний розвиток особистості учнів, який в подальшому формує могутній стимул до вивчення мови. Використання прислів'їв та приказок розширює знання про мову, збільшує словниковий запас учнів, допомагає засвоїти лексичні, граматичні та фонетичні особливості, сприяє більш швидкому оволодінню іноземною мовою [1, с.27].

Підсумуємо, що використання прислів'їв і приказок збагачує навчальне спілкування комунікативною спрямованістю, зміцнює мотивацію вивчення іноземної мови і значно підвищує якість оволодіння усним і писемним мовленням. Використання прислів'їв і приказок на уроці – є дуже важливим етапом для психологічної адаптації школярів у новому мовному просторі, що може вирішити проблему природного входження іноземної мови в коло інтересів школярів.

Література

1. Англійські прислів'я та їхні українські відповідники.// Ганна Зінченко. – К.: Арій, 2018. – С. 10-15
2. Бабенко Т.В. Методика навчання англійської мови. Навчальний посібник. // Т.В.Бабенко. – К.: Арістей, 2006. – С.34
3. Використання прислів'їв і приказок у вивчанні англійської мови.// Англійська мова та література. – Вересень, 2002. - № 2-3. – С. 16-27.

НЕОЛОГІЗМИ У ЛЕКСИКОНІ СФЕРИ МОДИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Струганець Юрій Борисович,

к. філол. н., викладач
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Блащак Віта Ігорівна,

студентка
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Федик Наталія Ігорівна

студентка
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

У ХХІ столітті більшість особистостей хоче мати власний стиль, зберігати свою індивідуальність, проте не залишатись осторонь модних тенденцій. Мода – короткотривале панування певного смаку в певній сфері життя чи культурі. У вужчому значенні мода полягає у зміні форм одягу, взуття, аксесуарів та ін., що відбувається протягом відносно коротких проміжків часу. Відповідно до розвитку сфери моди сформувалася і постійно оновлюється система найменувань предметів і понять цієї галузі. Оскільки тенденції у моді є нетривалими, за незначний відрізок часу виникає чимало слів для позначення нових модних предметів ужитку. Результати вербалізації новітніх понять детермінують необхідність постійного вивчення, вчасного нормування і кодифікації неологізмів. Тому дослідження лексичних інновацій зі сфери моди є актуальним напрямом лінгвістичних студій.

Мета нашої розвідки – проаналізувати неологізми у лексиконі сфери моди в українській мові початку ХХІ століття.

Закономірно, що проблема входження інновацій постійно перебуває у полі зору науковців у контексті вивчення динамічних змін у національній мові (праці Є. А. Карпіловської, Л. В. Струганець, О. А. Стишова, Д. В. Мазурик, М. І. Навальної, А. М. Нелюби, Л. П. Кислюк та ін.). Наукових студій, присвячених лексиці сфери моди, небагато. Найґрунтовнішим дослідженням вважаємо дисертацію Г. М. Коваленко «Англійська лексика моди ХХ-ХХІ століть» [1]. У роботі схарактеризовано лексику моди в когнітивному і традиційному лексикологічному аспектах із урахуванням екстралінгвістичних чинників і семіотичного характеру елементів сучасного вбрання; окреслено межі лексики моди, визначено асоціативно-семантичні складники поняття

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

fashion, проаналізовано способи номінації та словотворення лексики моди. Н. В. Волошинович розглядає лексику сфери дизайну одягу та моди як самостійний сегмент у науковій картині світу носіїв мови, аналізує найпоширеніші способи та прийоми перекладу термінів, звертає увагу на проблеми перекладу неологізмів, авторських термінів, антропонімів та аббревіатур [2]. О. П. Косенко підкреслює, що «сфера фешн-індустрії багата на неологізми, які безперервно виникають у мові, з часом входячи до вокабуляру або зникаючи назавжди, бо, як відомо, мода характеризується швидкоплинністю і мінливістю» [3].

Тематична класифікація сучасного лексикону сфери моди, у тому числі його неологічного складу, є обов'язковою умовою лінгвістичного аналізу. Семантичне моделювання дає змогу встановити всебічні зв'язки між словами й позначуваними ними явищами. Об'єднання слів у тематичну групу відбувається на ґрунті подібності функцій позначуваних словами предметів і процесів у національній мові. Л. А. Лисиченко зауважує, що «в тематичній групі слова пов'язані не мовними зв'язками, а позамовними, через реалії, які виражаються в них. У тематичній групі ми, так би мовити, «шукаємо» назву для реалії, отже, віддаємо перевагу денотативному компонентові значення. До тематичної групи належать слова різних частин мови, однак зміст їх визначається насамперед іменниками, і це не випадково, бо саме в іменниках денотативний компонент може переважати над сигніфікативним» [4, с. 122]. Лексикологи поділяють тематичні групи на менші об'єднання – лексико-семантичні групи. Оскільки лексикон сфери моди дуже розгалужений за тематичною спрямованістю, корпус лексичних одиниць розподіляємо на п'ять лексико-семантичних груп. Розглянемо кожну з них.

1. Лексико-семантична група «індустрія моди» об'єднує назви стилів, модних тенденцій, як-от: *кежуел* – «повсякденний стиль, в європейській традиції – вид одягу, стиль, котрий в першу чергу є комфортним» (wikipedia.org) (*Чіткіші рамки стилю кежуел проявляються у середовищі футбольних фанатів, для котрих марка, її репутація і стиль мають вагоме значення* (wikipedia.org)), *унісекс* – стиль, у якому відсутні будь-які ознаки, що вказують на статеву належність їх власника (*Загальне рівноправ'я знаходить своє відображення у всіх сферах життя, насамперед у зовнішньому вигляді, і тоді звичні межі між чоловічим і жіночим одягом стираються, а в моду приходить стиль унісекс* (maximum.fm)), *нормкор* – повсякденний стиль для людей, які не бажають виділятися за допомогою одягу, а тому одягають щось звичне (*Нормкор – це мода на відсутність моди, коли більше не потрібно нічого доводити. Нормкор передбачає, що все те, що раніше було табу (сандали зі шкарпетками, треніки), більше не табу. Тобі самому вирішувати, що табу, а що ні* (wonderzine.com)).

2. Лексико-семантичну групу «одяг» (одні і ті ж лексичні одиниці) можна розподілити на кілька семантичних підгруп за різними характеристиками, а саме: за особами носіння – «жіночий одяг», «чоловічий одяг», «дитячий одяг», за сезонністю – «зимовий одяг», «весняний/осінній одяг», «літній одяг», за способом носіння – «верхній одяг», «нижній одяг». Так, до семантичної

підгрупи «верхній одяг» належать такі неолексеми: *анорак* – «куртка з новим пошиттям, яка своїм кроєм нагадує традиційний одяг північних народів» (*Традиційний анорак схожий на недовгу куртку з невеликим капюшоном. У її кишенях-кенгуру дуже зручно зігрівати свої руки і зберігати дрібні, необхідні для прогулянки речі* (newsdaily.com.ua)), *дафлкот* – «просте однобортне пальто з прямим силуетом, яке прийшло з військового гардеробу» (*Завдяки своєму стильному зовнішньому вигляду дафлкот завоював популярність хіпстерів* (newsdaily.com.ua)), *тренч* – стильний дощовий плащ, головною відмінністю якого є наявність великого двобортного коміра, присутність погонів на плечах, манжет і пояса (*Якщо ви плануєте носити тренч протягом декількох сезонів, краще вибрати класичні кольори: чорний, білий, всі відтінки бежевого* (newsdaily.com.ua)).

3. Лексико-семантична група «взуття» має семантичну ієрархію, схожу до лексико-семантичної групи «одяг», оскільки неолексику можна розподілити на семантичні підгрупи за такими характеристиками: за особами носіння – «жіноче взуття», «чоловіче взуття», «дитяче взуття», за сезонністю – «зимове взуття», «весняне/осіннє взуття», «літнє взуття». До аналізованої лексико-семантичної групи «взуття» увійшли такі нові запозичення: *ботильйони* – «щось середнє між звичайними туфлями на високих підборах і півчобітками, ...класичні ботильйони облягають кісточку, але не закривають ікри» (lvivmama.com.ua) (*Ботильйони можна носити в будь-якому віці, а після 30 років – це найелегантніше і найжіночніше взуття* (lvivmama.com.ua)), *броги* – «чоловічі туфлі з перфорованим верхом, можуть бути як з відкритою шнурівкою, так і з закритою» (uk.wikipedia.org) (*Небувало популярність броги здобули завдяки Принцу Уельському Едуарду – відомому аристократу та моднику* (uk.wikipedia.org)), *туфлі д'Орсе* – «туфлі з повністю закритими носком і п'ятою і відкритими боками, що оголюють склепіння стопи» (novu.tv/ua) (*Сьогодні такі туфлі вважаються чи не найсексуальнішим взуттям. І не дивно, адже вони максимально оголюють жіночу ніжку, при цьому приховуючи її ненайпримітніші частини, як пальці і п'яту. Гострий носок, притаманний туфлям д'Орсе, надає образу сексуальності і жіночності* (novu.tv/ua)), *лофери* – «чоловічі або жіночі туфлі без застібок або шнурівки з довгим язичком, круглим носком і перемичкою (або пензликом) на підйомі стопи» (uk.wikipedia.org) (*Якщо ви давно мріяли об'єднати високий стиль із комфортом, лофери стануть найкращим рішенням для вашого весняного гардеробу* (www.leomoda.ua)), *сліпони* – «легкі кеди без шнурівки; складаються з верхньої частини – парусини і гумової підошви» (uk.wikipedia.org) (*Бунтарську нотку у ваш образ внесуть шкіряні штани, доповнені класичними чорними сліпонами з білою підошвою* (newsdaily.com.ua)), *кріпери* – «масивне взуття з потовщеною прямою підошвою, оснащене мініатюрною шнурівкою» (ilady.in.ua) (*Багато повсякденних предметів одягу чудово виглядають разом з кріперами* (ilady.in.ua)).

4. Лексико-семантичну групу «головні убори» нові лексичні одиниці поповнюють найменше, усе ж зафіксували входження таких іншомовізмів, як *федора* (англ. *fedora*), іноді *борсаліно* (італ. *borsalino*) – «тип фетрового

капелюха з широкими крисами й заломом на наголовку. Зазвичай розширюється донизу й має дві ум'ятини по боках. Наголовок може мати округлу, краплеподібну або діамантоподібну форму, поздовжній і центральний залом, розташування бічних ум'ятин може бути різним» (uk.wikipedia.org/) (*Сміливо вдягай федору хоч із офісним костюмом, хоч із ніжною сукнею, хоч із речами у стилі кежуал* (rapok.ictv.ua)), *біні* – «маленька шапочка, що м'якенько облягає голову та прикриває волосся від пронизливого вітру» (vse.rv.ua) (*Біні пасує до курток та пальт восени та взимку, шапка надягається легко і швидко, і ви вже готові підкорювати вулиці міста, незважаючи на примхи погоди* (vse.rv.ua)).

5. Лексико-семантична група «аксесуари» також поповнилася неологізмами: *маклсфілд* – «строга краватка з дрібним, акуратним і повторюваним геометричним візерунком по всій поверхні» (maximum.fm) (*Якщо малюнок є принтом, то таку краватку можна назвати «маклсфілдом» лише з натяжкою* (maximum.fm)), *снуд* – «круглий шарф, найчастіше плетений, використовується в якості головного убору» (newsdaily.com.ua) (*Якщо боїтеся замерзнути і хочете залишатися стильною, незважаючи на погоду, віддайте перевагу снуду великої в'язки* (newsdaily.com.ua)), *Saddle Bag* (з англ. «сумка для сідла») – «сумка невеликого розміру з заокругленим низом, нагадує форму сідла» (fsntrend.com) (*Saddle Bag – дуже жіночна і універсальна сумка, яка підійде як до щоденного, так і до універсального образу* (fsntrend.com)).

Загалом результати аналізу неологізмів створюють основу для наукових рекомендацій щодо слововживання, базою для укладання лексикографічних праць різного типу. Активне входження неологізмів у лексикон сфери моди актуалізує необхідність встановити комунікативну вагу нових номінацій, вмотивувати реальну потребу їхнього використання, вилучення зайвих неозапозичень. Такі дії сприятимуть виробленню механізму створення гармонії між питомими і запозиченими словами у мові.

Список літератури

1. Коваленко Г. М. Англійська лексика моди ХХ-ХХІ століть: дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2005. 244 с.
2. Волошинович Н. Особливості перекладу термінів сфери дизайну одягу та моди. *Актуальні питання іноземної філології: науковий журнал*. 2017. № 6. С. 25–28.
3. Косенко О. П. Неологізми у фешн-індустрії. *Спецпроект: аналіз наукових досліджень: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.: у 7 т.* Дніпропетровськ: Біла К. О., 2012. Т. 4. С. 71–73.
4. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови. Харків: Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, 1977. 129 с.

COVID-НЕОЛОГІЗМИ ІСПАНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Сухорська Наталія Ігорівна

Асистент кафедри французької філології
Львівський національний університет ім. І.Франка

На початку 2020 року людство стикнулося з вірусом COVID-19, який позначився чи не на всіх сферах життя: економіці, освіті, зачепив наш побут... З'явилися нові поняття та явища, деякі терміни набули іншого значення. Багато слів, які перебували в нашому пасивному словниковому запасі, стали актуальними: епідемія, пандемія, карантин, самоізоляція і т.д. Виняткові обставини породжують нові слова, які часто є ефемерними. Дуже часто, незважаючи на їхнє масове розповсюдження, вони швидко зникають. Однак, дуже ймовірно, що коронавірус назавжди запам'ятається, оскільки це слово вже увійшло до нашої звичайної побутової мови. Це явище, так би мовити, планетарного масштабу, оскільки хвороба в тій чи іншій мірі зачепила всі країни світу, а разом із ними і мови.

У цій статті хотілося б детальніше зупинитися на неологізмах, які виникли в іспанській та українській мові.

В першу чергу слід розібратися з термінологією. Чому саме *коронавірус*? Корінь цієї назви походить з латини, і був наданий через схожість зовнішньої частини вірусу з сонячною короною. В іспанській мові це слово, на відміну від української, не змінюється в множині, тому правильною його формою є «los coronavirus».

Всесвітня організація охорони здоров'я запропонувала вживати для позначення цього захворювання абревіатуру COVID-19 (від COronaVirus + Disease «хвороба» + [20] 19). Королівська академія іспанської мови зазначає, що акронім COVID-19, який позначає захворювання, спричинене SARS-CoV-2, часто вживається у чоловічому роді (el COVID-19), оскільки слово *coronavirus*, від якого походить це скорочення, також чоловічого роду. Тобто, за метонімією хвороба отримала рід збудника, що її викликає. З іншого боку, вживання цього терміну в жіночому роді є більш виправданим, так як ядром акроніму є слово *хвороба* - *la enfermedad (COronaVirus Disease)*, тому, оскільки ключове слово виразу є жіночого роду, то й абревіатура має відповідно жіночий граматичний рід [1].

Аналогічне бачення з цього питання має і Академія французької мови.

Окрім того, на сучасному етапі, поки не відбулася повна лексикалізація цього терміну, іспанські лінгвісти рекомендують для його написання використовувати всі великі літери. З часом, якщо цей термін стане загальною назвою хвороби, ми зможемо його писати, використовуючи малі літери covid-19.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Ще складніша ситуація з цим терміном в українській мові, оскільки, окрім родів ми маємо ще й відмінки. Українські мовознавці на даний момент не поспішають з остаточними висновками чи рекомендаціями щодо вживання цього терміну, зокрема ще точаться дискусії до якої саме категорії його слід віднести: до відмінюваних чи невідмінюваних аббревіатур. Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України зазначає, що усі назви хвороб (вірусів), зокрема й аббревіатурного походження, в українській мові відмінювані, тому рекомендує відмінювати "Ковід" так само, як і "грип", тобто іменник чоловічого роду [2].

Н.: ковід,
Р.: ковіду,
Д.: ковіду,
Зн.: ковід,
Ор.: ковідом,
М.: ковіді,
Кл.: ковіде.

Цікавим є той факт, що останнім часом в іспанському Інтернет середовищі часто зустрічається й інша, так би мовити, побутова форма скорочення цього терміну – RONA. В першу чергу мова йде про соціальні мережі, в яких багато користувачів скорочують слово CORONAVIRUS до RONA. На сьогоднішній день таке скорочення ще не є офіційно прийнятим і не фігурує в словнику Королівської академії іспанської мови, проте, це може змінитися, оскільки будь-яка жива мова зазнає перетворень, це живий організм, який розвивається разом із суспільством і реагує на його потреби.

Серед інших, не менш цікавих неологізмів іспанської мови, можемо назвати запозичення з англійської мови:

Covidiot (ковідіот). Використовується для позначення всіх, хто ігнорує обов'язок ізолюватися або купує набагато більше, ніж потрібно в супермаркетах.

Coronials (короніали) або *Cuarentenials* - покоління, яке народиться в найближчі місяці в результаті ізоляції їх батьків.

До речі, Twitter видання The New York Times @NYT_first_said, який фіксує слова, які вперше з'являються в цій газеті, задокументував слово *covidiot* 4 квітня [5], *coronacoma* (коронакома) 1 березня, а *anticoronavirus* (антикоронавірус) 30 березня 2020 року.

Цікаво, що іспанська мова не лише запозичує ці слова, але й створює свої аналоги. Зокрема як аналог *Covidiot* з'явилося слово *coronaburro* (коронаосел) [4]. Тобто, ми можемо говорити про виникнення т.з. коронажаргону – *coronajerga*. До таких слів можемо віднести:

Confitamiento (перекручене *confinamiento* – самоізоляція), яке походить від *confitar* – глазурувати, натякаючи нам на численні кілограми, які ми набрали перебуваючи вдома, ласуючи домашніми смаколикami та не маючи можливості виконувати достатньо фізичних вправ. Близьким до нього є слово *Conchinamiento*. (del latín conchinamentum), яке означає «перетворення на свиню».

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Balconazis (дослівно «балкононацисти», балконопатрульні) – особи, які приміряли на себе функції поліції та викрикують зі своїх балконів образливі слова на адресу осіб, яких бачать на вулиці і які, на їхню думку, повинні сидіти вдома [3].

Zoompleaños (зумо-день народження). В час, коли бари, кафе, ресторани, боулінг-зали зачинені люди змушені відзначати день народження вдома. Єдиною можливістю розділити свою радість з близькими і рідними став відео зв'язок за допомогою платформи Zoom. Таким чином і виникло слово, яке поєднало назву Інтернет платформи та дня народження *Zoom + cumpleaños = Zoompleaños*.

На відміну від іспанських, українські неологізми не є настільки емоційно забарвленими, хоч також зустрічаються. Зокрема, в Інтернет середовищі та соціальних мережах з'явився такий термін як *ковідолог* – спеціаліст з COVID-19.

Без сумніву, тема неологізмів, пов'язаних з коронавірусною інфекцією є надзвичайно цікавою з лінгвістичної точки зору і заслуговує на подальше вивчення.

Список використаних джерел:

1. Crisis del COVID-19: sobre la escritura de coronavirus – Електронний ресурс. – Режим доступу <https://www.rae.es/noticias/crisis-del-covid-19-sobre-la-escritura-de-coronavirus>
2. Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України – Електронний ресурс. – Режим доступу <https://www.facebook.com/inmo.org.ua/posts/1605921659575783>
3. Javier Hernandez. Covidiota, balconazi, carallovirus... términos de la coronajerga. - Електронний ресурс. – Режим доступу https://as.com/diarioas/2020/04/08/actualidad/1586370644_336757.html
4. Covidcionario – Електронний ресурс. – Режим доступу <https://covidcionario.com/tag/personajes/>
5. New New York Times @NYT_first_said - Електронний ресурс. – Режим доступу https://twitter.com/NYT_first_said/status/1246367484673998848

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КАНАЛАХ РОЗПОДІЛУ

Тараканова Дар'я Віталіївна

Національний університет харчових технологій

У сучасних умовах світової глобалізації і переходу до інформаційного суспільства особливої актуальності набуває проблема підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняних товаровиробників, що призводить до нагальної необхідності перегляду підприємствами основних факторів їх конкурентної діяльності в нових умовах інтеграції до європейських та світових економічних процесів. Широкомасштабне впровадження ринкових відносин та орієнтація розвитку економіки держави на інтеграцію у світове співтовариство, вимагають радикальних структурних змін в економічному потенціалі суб'єктів господарювання та адекватної політики підвищення ефективності їх господарської діяльності.

Необхідність формування збутової мережі обумовлена неспроможністю виробника взяти на себе всі обов'язки та функції щодо задоволення очікувань потенційних споживачів. Для підприємств вибір збутової мережі, тобто каналів розподілу продукції, є стратегічним рішенням, яке повинно орієнтуватись не тільки на очікування у цільовому сегменті, але і на власні цілі та політику суб'єктів господарювання. Проте не тільки підприємства-виробники в умовах ринкової економіки приділяють значну увагу питанням оптимізації процесу руху товарів до споживача, але й самі посередники.

Збутова політика підприємства є комплексом заходів, спрямованих на організацію дієвої та результативної збутової мережі з метою підвищення ефективності продажу продукції. Вона має органічно та ефективно поєднуватись з іншими аспектами діяльності підприємства та маркетингової системи. Сучасний етап розвитку методики маркетингу передбачає формування двох аспектів [2].

Перший – розробка системи заходів з раціоналізації розподілу та реалізації продукції.

Другий визначає збутову діяльність підприємств харчової промисловості як систему заходів з ефективного фізичного переміщення продукції. Зазвичай проведення аналізу збутової діяльності на підприємстві починають з діагностики кон'юнктури ринку. Цей етап дає змогу оцінити перспективи розвитку підприємства та уточнити заплановані розміри торгівельного обороту (оптимізувати програму продажів). Наступним кроком діяльності є аналіз цінової політики як ринку загалом, так і сегментів споживання. Не менш важливим етапом є оцінювання конкурентоспроможності підприємства та дослідження його стану на ринку. Оцінкою ефективності маркетингових заходів виступає реальний продаж підприємствами своїх продуктів.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Ефективність збутової діяльності безпосередньо пов'язана із ринками збуту, адже від них залежить обсяг продажу, середній рівень цін, зиск від реалізації продукції, сума отриманого прибутку тощо [5, с. 235–236]. Тому, як пріоритети методики оцінювання маркетингової діяльності підприємств харчової промисловості, приймемо аналіз ринку збуту:

- визначення факторів, що впливають на зміну споживчого ринку;
- дослідження показників факторів, які впливають на збут товарної продукції;
- ефективність функціонування (прибутковість або збитковість).

Термін «вдосконалення системи розподілу» доцільно розглядати через призму управління каналами розподілу. До основних напрямків управління у каналі розподілу належать відбір учасників каналу, їх мотивація й оцінка діяльності. Головним в оцінюванні каналів розподілу є аналіз діяльності його суб'єктів. Він виходить з того, що такі суб'єкти є незалежними підприємствами, а тому, оцінюючи, насамперед враховують ступінь контрольованості та прозорості дій посередників.

Так, якщо взаємовідносини між виробником і посередниками є постійними та ґрунтуються на контрактах, то виробник може вимагати звітну інформацію. Це також можливо, коли виробник має міцну ринкову позицію.

Крім цього, на вид і частоту оцінювання каналу розподілу впливають наступні фактори:

- важливість суб'єктів каналу з погляду системи розподілу продукції фірми;
- природа продукції (чим складніша продукція, тим ширше масштаби оцінювання і навпаки);
- кількість членів каналу (за інтенсивного розподілу контролюються лише відхилення, оскільки посередників досить багато).

Вибір каналу розподілу і його учасників – це стратегічне рішення. Приймаючи це рішення, виробник, практично, зумовлює свій успіх або поразку у просуванні товару на ринок. Таким чином, за допомогою оцінки й відбору потенційних партнерів можна знизити ризик збутової діяльності і підвищити ефективність управління каналами. Під час вибору посередника у розподілі та налагодження з ним подальшої ефективної співпраці підприємство повинно врахувати певні його характеристики [3, с. 130]:

- ставлення посередника до товару (зацікавленість його у продажу);
- обсяг збуту, який повинен бути достатнім для того, щоб покривати його витрати та забезпечити необхідний рівень якості збутової діяльності;
- знання товару та кон'юнктури ринку;
- надійність, яку можна оцінити за такими ознаками, як тривалість роботи на ринку, динаміка збуту, структура капіталу, професійний рівень керівництва.

Ефективний продаж товарів може бути реалізований лише тоді, коли підприємство-виробник не тільки правильно проаналізувало дані й обрало метод збуту та учасників каналу розподілу, а насамперед ефективно управляє каналом розподілу. Це є дуже важливо для компанії, оскільки зараз на ринку диктує умови не виробник, а торговець. У зв'язку з цим у підприємств можуть

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

виникати проблеми, пов'язані зі збутом своєї продукції. Але слід зауважити, що дані проблеми можуть бути вирішені не лише коректуванням комплексу маркетингу, а й адміністративними (стимулювання збутового апарату).

Серед існуючих каналів вирізняють три основні методи збуту: прямий, непрямий та комбінований. Прямий метод продаж має свої особливості та обмеження, але його перевагою є можливість зберегти повний контроль за веденням торгівельних операцій. Проте, вважати його найбільш ефективним, оскільки він економить кошти на оплату посередницьких послуг та передбачає прямий контакт із споживачем, недоцільно. Дослідження показують, що наявність посередників у системі збуту в більшості випадків, навпаки, підвищує ефективність збутових операцій, оскільки високий професіоналізм посередника у збутовій та комерційній сферах дає можливість прискорити окупність витрат та оборотність коштів за рахунок масштабних, універсальних та спеціалізованих операцій, створює зручності для кінцевих покупців, економить час. При виборі непрямого каналу збуту виникає питання, скільки потрібно посередників у каналах розподілу, щоб забезпечити рівень охоплення ринку, який необхідний для вирішення завдання проникнення на ринок.

Якщо обирати комбінований (змішаний) канал збуту продукції, то він виконуватиметься через прямий канал або ж з участю посередницької ланки, тобто використовується і прямий, і непрямий методи. Як показує досвід серед великих підприємств харчової галузі найчастіше використовується саме комбінований метод побудови збутової системи.

Вибір каналів розподілу товару має важливе значення для його збуту, форми таких каналів залежать від властивостей товарів, розміру партій, порядку реалізації, зберігання та обслуговування. Додатковим параметром впливу на збут є ефективна діяльність продавців і торгових агентів

Використання товарного асортименту як параметра впливу на збут – це включення в асортимент торгового підприємства товарів, не характерних для його спеціалізації. Це веде до збільшення кількості покупців, покупок і, як результат, до збільшення обсягу збуту. Політика стимулювання збуту проводиться стосовно тих товарів, на які можна підвищити попит, є надія збільшити обсяг збуту і прибуток підприємства [4, с. 130].

Закінчується робота по плануванню збуту складанням портфеля замовлень, який, як правило, складається із поточних замовлень, які забезпечують ритмічність роботи в даний період; середньострокових замовлень на 1–2 роки; перспективних замовлень, більше двох років.

Харчова промисловість сьогодні є найбільш висококонкурентною галуззю, і щоб зберегти свою конкурентоспроможність, підприємствам доводиться використати увесь арсенал маркетингових і загально-управлінських прийомів. Окрім традиційних методів просування продукції на ринок, продовольчі компанії активно удосконалюють внутрішнє середовище бізнесу: конфігурацію організаційної структури і мережу корпоративних бізнес-процесів. До числа основних бізнес-процесів, які стають об'єктом робіт по плануванню, відноситься збут

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Українські виробники підприємств харчової промисловості застосовують різні стратегії розвитку, особливо інноваційні: продуктові, ресурсні, функціональні, організаційно-управлінські (актуальними на сьогодні є бізнес-стратегії, спрямовані на створення і реалізацію нової продукції, технології, послуг, створення нових торгових марок, стратегії соціально-етичного маркетингу тощо). Для прикладу соціальний маркетинг виступає у суспільстві як соціально-маркетингова, ефективна управлінська технологія, що формує маркетингові механізми, притаманні матеріальній та нематеріальній сфері суспільного виробництва [1].

Висновок. Отже, при формуванні маркетингової стратегії збуту доцільно враховувати особливості ринку продовольчих товарів, дослідити стан торгівельно-посередницької діяльності. Якщо підприємства мають за намір у своїх маркетингових діях використовувати стратегію просування товару, то варто зіставити розміри бюджету із життєвим циклом продукту. Діагностика ефективності системи збуту передбачає розрахунок показників системи збуту, аналіз чинників, що впливають на відхилення планових та фактичних показників збуту, дослідження збутових ризиків і можливостей підприємства. Планування обсягів випуску продукції і каналів збуту з урахуванням коливань попиту на продукцію, у тому числі сезонного характеру і під впливом змін кон'юнктури ринку, а також безперервна робота по плануванню і втіленню в життя заходів, пов'язаних з підвищенням якості продовольчої продукції, і заходів донесення до широкого кола споживачів переконливих доказів її високої якості – основа ефективної збутової діяльності підприємств харчової промисловості і основа благополуччя суспільства.

Література:

1. Дубовик Т. В. Соціально-етичний маркетинг підприємств / Т. В. Дубовик, І. О. Бучацька // Держава та регіони. – 2011. – № 3.
2. Крисанов Д. Ф. Харчова промисловість України в контексті розвитку національної інноваційної системи [Текст] / Д. Ф. Крисанов, К. О. Бужинська // Вісник Хмельницького національного університету. – Т. 1. – 2009. – №5.
3. Островська // Економіка та підприємництво. – 2006. – №5. – С. 388–392.
4. Балабанова Л. В. Стратегічне маркетингове управління збутом підприємств: Підручник [текст] / Л. В. Балабанова, Ю. П. Митрохіна. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2009. – 245 с.
5. Спільник І. В. та Загородна О. М., 2016. Аналіз ефективності збутової діяльності підприємства. *Економічний аналіз: збірник наукових праць*, 24 (2), – С. 130.
6. Тельнова А. В. Совершенствование процесса стратегического планирования предприятия / А. В. Тельнова, В. Л. Безбожный // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 8. – С. 235–236.

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА Е-НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КАРАНТИНУ

Терещенко Наталія

к. пед. н., доцент,
Київський університет імені Бориса Грінченка

Запровадження карантину суттєво вплинуло на умови та вимоги до освітнього процесу та його учасників: викладачів методистів, студентів, школярів тощо. Набули актуальності питання щодо можливостей та готовності освітніх закладів забезпечувати виконання освітніх програм та належну якість навчального процесу, та освіти загалом.

Питанням якості освіти науковці завжди приділяли увагу, оскільки вона є базисом для подальшої професійної діяльності, творчої фахової реалізації. Загалом, під «якістю освіти» слід розуміти комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективне формування компетентності та професійної свідомості майбутніх фахівців. Якість освіти характеризується її результатами, як в процесі самого навчання так і подальшій професійній реалізації. Зокрема, Е. Коротков зазначає, що якість результату освіти полягає в усвідомленні професіоналізму, розпізнаванні та реалізації індивідуальних здібностей та особливостей, безпосередньому працевлаштуванні, побудові кар'єри та зарплаті, оволодінні методологією самоосвіти, знаннях, практичних навичках [1].

Забезпечення якості освіти можливе за умови впровадження в освітню діяльність сучасних інформаційних технологій; розширення інформаційних зв'язків між учасниками процесу; інтенсивність і масштабність міжнародного обміну інформацією. Усі ці чинники стають каталізаторами інтеграційних процесів в освіті.

Забезпечення якості вищої освіти має міжнародний вимір. Оцінюючи якість, слід враховувати цілі і призначення навчальних закладів, їхні програми, а також ті знання, які вони надають споживачу. На думку Р. Гурак, «... якісна освіта дасть змогу українському суспільству подолати кризу та отримати багатовекторний вибір розвитку. Тому якість освіти під час карантину має бути в пріоритеті» [4].

Знання є універсальною частиною людського спадку. Проте, доступ до нього не завжди є легкими, оскільки знання постійно розвиваються і поновлюються технології його здобуття. Значний вплив на якість освіти має інформатизаційний аспект, оскільки інформація та доступ до неї є ключем до отримання знань, а якісна інформація – якісних знань.

Обмеження запроваджені під час карантину слали суттєвим викликом для усіх учасників освітнього процесу, зокрема і в контексті якості електронного

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

навчання, що в свою чергу вимагає фундаментального переосмислення освітньої діяльності, пошуку нових шляхів її здійснення. Зміни, що відбуваються в освітньому процесі стосуються різних організаційних та технологічних аспектів, спрямованих на мобілізацію усіх ресурсів та можливостей [3]. Одним з таких ресурсів є науково-педагогічні працівники. Здійснення викладацької діяльності в умовах ізоляції зумовило необхідність опановувати нові освітні та комунікаційні технології, шукати нові напрями партнерського співробітництва.

Нові партнери пропонують нові освітні сервіси та різні он-лайн платформи. У вітчизняній практиці, одним з таких прикладів стала Національна освітня платформа з цифрової грамотності «[Дія: Цифрова освіта](#)», яка надає можливість користувачам, а саме вчителям та державним службовцям здобути базові цифрові навички, основи цифрової грамотності та онлайн-сервіси. [3]

Європейські освітні заклади та бібліотеки тісно співпрацюють з видавцями, які забезпечують функціонування платформ для дистанційного навчання.

Так наприклад, в італійській системі освіти більше двох мільйонів цифрових навчальних об'єктів швидко були активовані, оскільки вони присутні у підручниках та посібниках, які вже прийняті у навчальних закладах. Нині фактично всі книги, прийняті в італійських школах, мають цифрову версію з додатковим інтерактивним контентом, без додаткових витрат для користувачів. Більшість викладачів досить активно використовують цифрові інструменти у своїй роботі [5].

Дистанційне навчання в Україні має дещо скромніші результати. Як зазначено рядом вітчизняних науковців, самодостатній формат електронної освіти мають і систематично використовують його у навчанні лише 13% вітчизняних ЗВО. Решта українських вишів з дотримуються традиційної моделі навчання і використовують е-навчання та інформаційно-комунікаційні технології не систематично [2, с.54].

Проблемою є і недостатня технічна та моральна готовність учасників навчального процесу працювати у домашніх умовах. Це пов'язано, з одного боку, із застарілістю технічних засобів, перевантаженістю мереж, поганою роботою або відсутністю Інтернет тощо. З іншого боку – відсутність чіткого взаємоконтролю знижує відповідальність та активність виконання навчальних завдань. Здійснення навчального процесу в умовах карантину вимагає зміни підходів до мотивації учасників освітнього процесу, що у свою чергу потребує координації їх взаємодії.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можемо сказати, що ця надзвичайна ситуація пов'язана з епідемією COVID-19, оголила проблемні аспекти щодо здійснення е-навчання та надання дистанційних освітніх послуг навчальними закладами. Проте вона, також може стати і поштовхом для якісного стрибка, як загальнодержавної системи освіти у здійсненні е-навчання, активізуючи добродійні інноваційні шляхи, так і для її партнерів які створюють умови, забезпечуючи необхідні технологічні освітні платформи.

Список літератури:

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

1. Коротков Е. Концепція якості освіти // Підручник для директора. – 2006. - №7. http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/144

2. Фоломєєв М. А. Оцінка рівня впровадження електронного навчання в українських ВНЗ шляхом аналізу їх веб-ресурсів: теоретичні аспекти соціологічного аналізу / М. А. Фоломєєв, К. Г. Яцура, В. І. Крижанівська, А. О. Жовнір, Д. М. Тремполець // Український соціум, 2017. - № 2 (61). - С. 45–59. - https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2017/04/45-59_no-2_vol-61_2017_UKR.pdf

3. Якість вищої освіти та карантин: нові можливості / Національне агентство з забезпечення якості вищої освіти. <https://naqa.gov.ua/2020/04/%D1%8F%D0%BA%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8-%D1%82%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BD-%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D0%BC/>

4. Якість освіти під час карантину має бути в пріоритеті / Державна служба якості освіти. <http://sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/hovyny/1171-yakist-osvity-pid-chas-karantynu-maie-buty-v-priorityteti>

5. Coronavirus, le biblioteche potenziano il servizio per i libri digitali. Così l'emergenza diventa opportunità. <https://www.ilfattoquotidiano.it/2020/03/03/coronavirus-le-biblioteche-potenziano-il-servizio-per-i-libri-digitali-cosi-lemergenza-diventa-opportunita/5723240/>

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тупченко Валерія Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри загальноосвітньої підготовки
Луганський національний аграрний університет

На сучасному етапі розвитку суспільства володіння іноземною мовою розглядається не лише як засіб, який дозволяє здійснювати комунікацію між різними країнами та культурами, а, у першу чергу, як інструмент, який дає людині можливість кар'єрного росту та зміцнення її професійного базису на міжнародному ринку праці. Уміння використовувати іноземну мову у певних обставинах і для певних цілей дає людині можливість бути більш гнучкою та мобільною під час вирішення будь-яких професійних питань. Залишилися у минулому часи, коли володіння іноземною мовою було передбачено лише для представників декількох професій, у світі сучасних технологій це, безперечно, необхідне уміння для представників різних професійних сфер. Це означає, що для тих, хто навчається і для тих, хто навчає, двома головними векторами діяльності мають бути наступні: професійне зростання та особистісний розвиток.

На початку 60-х років ХХ століття англійська мова для спеціальних цілей (ESP) стала одним з найбільш популярних напрямків у викладанні англійської мови. Його розвиток і вдосконалення стали результатом того, що збільшилася кількість університетів, які пропонують магістерські програми з ESP для студентів-іноземців в англійськомовних країнах.

В Україні викладання ESP набрало популярності за останні роки. І, як результат, спостерігаються поступові зміни, які вносяться до силабусів університетів, а також відкриття курсів англійської мови для певних спеціальностей, наприклад, англійська мова для екологів, для інженерів і т. ін., які поступово замінюють традиційні курси із загальної англійської мови. Великий внесок у цей рух вносить Британська Рада в Україні, яка пропонує різні заходи для підготовки та підвищення кваліфікації викладачів ESP, від теоретичного супроводу до семінарів, конференцій, круглих столів, вебінарів та тренінгів. Кваліфікований викладач ESP має бути не лише викладачем у традиційному розумінні, але також колегою, дослідником, розробником курсу, консультантом. Усі матеріали для навчання мають бути автентичними, із реальних джерел.

Існує багато варіантів трактування терміну ESP. Найбільш поширеними є наступні: 1) викладання англійської мови для будь-яких цілей, які можуть бути специфікованими; 2) викладання англійської мови для академічного навчання

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

або для професійних цілей. Найбільш точним визначенням вважається дефініція Tony Dudley-Evans (1997), який запропонував розглядати ESP з точки зору «абсолютних» і «варіативних» характеристик.

«Абсолютні» характеристики: 1) ESP має задовольняти потреби тих, хто навчається; 2) ESP використовує розуміння методології й видів діяльності, яким він слугує; 3) ESP спрямований на мову, яка відповідає цим видам діяльності з точки зору граматики, лексичного контенту, дискурсу та жанру.

«Варіативні» характеристики: 1) ESP може бути розроблений для специфічних дисциплін; 2) ESP може використовуватись в певних навчальних ситуаціях, його методологія може відрізнитися від загальної англійської мови; 3) бажано, щоб ESP розроблявся для дорослих слухачів і певних професійних ситуацій, але можливе його використання і в середній школі; 4) ESP, як правило, розробляється для здобувачів вищої освіти рівнів *intermediate* та *advanced*; 5) більшість ESP курсів передбачають базові знання мовних систем.

Викладання ESP на рівні університету має на увазі, що викладачі працюють з групами здобувачів вищої освіти рівня *intermediate* з приблизно однаковими базовими знаннями англійської мови. Нажаль, у реальному житті ідеально підібрана група мотивованих здобувачів зазначеного рівня не відповідає реальності. У більшості з них рівень володіння англійською мовою *elementary*. Отже, викладачі мають вирішувати проблему як об'єднати в одній групі здобувачів з різними рівнями володіння мовою. Усі методичні матеріали, які готуються викладачами, відповідають рівню *intermediate*, отже виникає потреба в адаптуванні методичних матеріалів до викликів реального життя. Викладачі мають вирішувати, або переробляти матеріали, або навчати загальній англійській мові. У будь-якому випадку порушується розроблений силабус і це впливає на методичну сторону даної проблеми.

У контексті вивчення структури курсів ESP необхідно виділити три найбільш загальних характеристики: 1) автентичні матеріали – використання автентичних навчальних матеріалів можливе лише тоді, коли група здобувачів вищої освіти дійсно відповідає рівню володіння мовою *intermediate* або *advanced*. Використання таких матеріалів, адаптованих або неадаптованих, є загальноприйнятим у курсі ESP. Здобувачам вищої освіти часто пропонують виконати дослідницьке завдання використовуючи різні джерела інформації, інтернет тощо; 2) орієнтація на поставлену ціль – генерація комунікативних завдань, які необхідні під час діяльності у певній ситуації. Здобувачі отримують різні завдання, наприклад, моделювання участі у науковій конференції, що означає підготовку доповідей, тез, обробку певного наукового матеріалу, письмо, читання тощо; 3) саморозвиток – ESP спрямована на перетворення слухачів у користувачів. Для цього необхідно давати здобувачам певний ступінь автономії – вони мають вирішувати де, коли, чому і як вони будуть навчатися.

ESP представляє собою симбіоз лінгвістичних та методичних прийомів у навчанні іноземній мові. Оскільки курси ESP можуть бути у різних спеціалізаціях, різних типів та напрямків, викладачам необхідно опанувати певну професійну інформацію та виконувати різні ролі.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Таким чином очевидним є той факт, що потреба у фахівцях, які володіють ESP, постійно зростає на ринку праці. Отже, викладання ESP для різних спеціалізацій є перспективним напрямком у програмах закладів вищої освіти.

РОЛЬ АДВОКАТА ЯК ПРЕДСТАВНИКА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ. ЦИВІЛЬНО ПРЕЦЕСУАЛЬНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Устюжанінова Ольга Тарасівна,
викладач, Херсонський факультет
Одеського державного університету внутрішніх справ

Семеног Аліна Олегівна
здобувач вищої освіти
Херсонський факультет
Одеського державного університету внутрішніх справ

На теперішній час досить актуальним є питання ролі адвоката як представника в цивільному процесі. Основним призначенням якого є здійснення і надання юридичної допомоги суспільству та його членам, захист прав свобод людини і громадянина.

Серед науковців, які займалися дослідженням окремих аспектів цієї теми були праці: В.М. Буробіна, О.Д. Бойкова, Т.В. Варфоломєєвої, В.М. Івакіна, І.О. Насонової, С. Ф. Сафулько, О.Д. Святоцького, О.В. Синеокого, Є.Г. Тарло, Л.В. Тацій, Д.П. Фіолєвського, М.Й. Штефана та інших.

Аналізуючи положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» можна зазначити, що адвокатом виступає фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та у порядку, передбаченому цим законом (п. 1 ст. 1). Положення цієї ж статті визначають адвокатську діяльність як незалежну професійну діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту (фізичній або юридичній особі, державі, органу державної влади, органу місцевого самоврядування) (п. 2, п. 7 ст. 1 вказаного закону) [1].

Сам термін «цивільного процесуального представництва» являє собою законодавчо врегульовану форму надання правової допомоги однією особою (представником) іншій особі (особа, яку представляють) у формі здійснення процесуальних дій представником від імені та в інтересах, особи, яку представляє, в межах отриманих повноважень у зв'язку з розглядом і вирішенням судом цивільної справи [2, с. 171].

Як вже зазначалося, що представником в суді може бути адвокат, основними завданнями якого в цивільному процесі є:

- 1) захист прав, свобод і законних інтересів громадян та юридичних осіб;
- 2) представництво інтересів громадян і юридичних осіб як у відносинах з державою, так і між собою;

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

3) представництво в судах та інших державних і правоохоронних органах інтересів фізичних та юридичних осіб;

4) надання фізичним і юридичним особам, державним і громадським установам (об'єднанням) юридичної допомоги;

5) підвищення рівня інформованості населення у правовій галузі [3, с.129].

Як представнику в судовому процесі адвокату також притаманні такі функції:

1) його участь обмежується конкретною справою і припиняється із завершенням її розгляду та постановленням по ній судового рішення;

2) він виступає від імені особи, яка обов'язково має процесуальну правосуб'єктність;

3) всі юридичні наслідки його процесуальних дій розповсюджуються на особу, яку він представляє в суді;

4) бере участь у судовому процесі на підставі договору (ордеру, доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, договору про надання правової допомоги);

5) діє лише у межах, визначених довірительом (особою, інтереси якої представляє), і у межах закріплених окремим документом наданих процесуальних прав та обов'язків [4, с. 15].

Порівняно з цивільно процесуальним представництвом України, в континентальних країнах Європи судове представництво, засноване на законі, регулюється в основному нормами матеріального права та не виступає самостійним інститутом. Інший підхід в Англії і США, де процедура призначення судового представника та його статусу в правилах судочинства вказує на самостійний характер цього інституту в країнах загального права.

В країнах Англії та США існує представництво за призначенням суду (офіційне або разове), що застосовується у разі відсутності у недієздатного законного представника, суперечності його інтересів інтересам підопічного, відмови від ведення справи. Разовий представник призначається на оплатній (США – за рахунок коштів інших учасників процесу, майна недієздатного, присуджених йому сум) або безоплатній (Англія) основі з числа родичів, членів сім'ї, друзів (за їх згодою) або спеціальних посадових осіб.

В Австрії при розгляді в районних судах справ з ціною позову понад 5000 євро обов'язкова участь адвоката. В ході розгляду справи адвокат може за своєю ініціативою передати свої повноваження іншому адвокату або помічнику адвоката. Повноваження адвоката на участь у процесі підтверджуються посвідченням, виданим адвокатською палатою.

В Англії функції представників сторін у цивільному процесі і надання юридичних послуг виконують адвокати, які здавна поділяються на дві категорії – баристерів і соліситорів.

Баристери – це юристи, які мають виключне право виступати у вищих судових інстанціях (як і соліситори, вони вправі виступати також у судах нижчих інстанцій).

Соліситори дають консультації своїм клієнтам, часто на постійній основі, готують до розгляду цивільні і кримінальні справи в інтересах своїх клієнтів,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

виступають від імені обвинувачення чи захисту, а також як представники інтересів сторін у судах нижчих інстанцій.

Функції представників сторін у цивільному процесі в Шотландії виконують професійно підготовлені юристи. Як і в Англії, вони поділяються на дві категорії – адвокати (їх професійне об'єднання називається Факультетом адвокатів) і соліситори (вони об'єднані в Юридичне товариство Шотландії). Як і англійські баристери, адвокати мають право виступати в будь-яких судах і давати поради і висновки у спрямованих до них правових питаннях. Соліситори, яких раніше традиційно називали «юридичними агентами», виконують в основному функції повірених і ведуть роботу з підготовки справ до слухання [5, с. 94].

Отже, підсумовуючи вище зазначене, можна зробити висновок, що роль адвоката в цивільному процесі є вагомою, а представництво - основною функцією. Виступаючи особливим суб'єктом процесуальних правовідносин, допущеним до участі судом з кола визначених законом осіб з метою захисту і забезпечення належної реалізації прав і обов'язків осіб, зацікавлених у результатах розгляду справи.

Щодо цивільно процесуального представництва, то воно також є однією з основних законодавчо врегульованих форм надання правової допомоги та являє собою виступ однієї особи від імені іншої, тобто юридичні дії у стосунках до третіх осіб вчиняються однією особою, а наслідки їх вчинення покладаються безпосередньо на іншу особу. Проаналізувавши інститут цивільного представництва різних країн зазначимо, що незважаючи на певні особливості різних правових систем, роль адвоката займає значиму частину у вирішенні судом цивільної справи.

Список літератури:

1. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07. 2012 р. № 5076-VI. Дата оновлення: 20. 03. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 03.06.2020)
2. Ясинюк М. М., Курило М. П., Кіріяк О. В. Білоусов Ю. В. Цивільне процесуальне право України: підручник. Київ 2018 – 576 с.
3. Задніпровський О. Здійснення представництва у суді адвокатами і іншими особами / О. Задніпровський // Юридична практика. – 2019. – № 32. – С. 124–131.
4. Хотенець П. В. Правовий статус адвоката в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 «Судоустрій, прокуратура та адвокатура» / Павло Васильович Хотенець; Нац. юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2018. – 23 с.
5. Васильев С. В. Порівняльний цивільний процес: підручник. –К.: Алерта, 2017.– 352 с.

МЕДІАЦІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Ханчич Вадим Вікторович

студент юридичного факультету
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Науковий керівник

Наливайко Лариса Романівна

проректор, доктор юридичних наук, професор
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Сьогодні Україна знаходиться на шляху змін, що обумовлені євроінтеграційними змінами. Наша країна взяла на себе обов'язок перед західними партнерами щодо проведення реформ, зокрема судової. Що дозволить побудувати ефективну та прозору систему судоустрою європейського зразка. У процесі такого реформування розглядається можливість впровадження системи альтернативного вирішення правових спорів у адміністративній сфері, що вже успішно застосовується у всьому світі, насамперед – США, Австралії та Європі. Такою системою є *медіація*.

Багато вчених досліджували різні аспекти медіації як одного із дієвих та альтернативних методів вирішення спорів у адміністративному судочинстві. В своїх наукових роботах цей інструмент вивчали такі вчені, як: В. Балух, Г. Гончарова, М. Дякович, О. Кармаза, В. Комаров, С. Кузьменко, Д. Кушерець, А. Лиско, Н. Мазаракі, О. Муза, Ю. Притика, В. Свириденко та інші.

Будь-який конфлікт супроводжується напруженням і загостренням суперечностей, обумовлених зіткненням протилежних інтересів та поглядів на ту чи іншу ситуацію, в якій кожна зі сторін намагається зайняти позицію несумісну опоненту. Найкращим виходом із зазначеної ситуації є примирення, але, на жаль, існуючий механізм захисту прав людини у нашій державі нездатний забезпечити такий фінал для правових спорів. Судова форма захисту в Україні сьогодні побудована на основі змагального процесу. За таких обставин в суді виграє не той, хто правий у спорі, а той, хто зможе надати більше необхідних доказів. Саме для таких випадків у світі існує практика застосування альтернативних способів вирішення правових конфліктів. У квітні 2009 року експертами Ради Європи були обрані чотири пілотні суди, в яких мав би відбутись експеримент щодо застосування медіації під час розгляду адміністративних, цивільних і господарських справ. П'ять років потому, 3 листопада 2016 року Верховна Рада України прийняла Проект Закону України «Про медіацію», що став важливим кроком до запровадження інституту медіації в Україні [1].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

«Та чи насправді для України є надважливим прийняття такого альтернативного способу вирішення справ, як медіація?»

Фрідріх-Йоахім Мемель, головуєчий суддя адміністративного суду м. Гамбург наголошує, що *медіація – це переговорний процес, що має добровільний характер і може бути перерваний у будь-який час, при цьому сторони самостійно напрацьовують рішення та можуть впливати на результат* [2].

Перевага медіації безсумнівно полягає в тому, що сторони знаходять взаємовигідне рішення. В той же час медіація не обмежується існуючим предметом спору, а виходить за його рамки, вона враховує також і приховані причини виникнення конфліктної ситуації. До переговорного процесу можуть також залучатись і треті особи, які до цього часу не брали участь у судовому провадженні. У випадку, якщо сторони самостійно розробляють план вирішення конфлікту, то це збільшує шанси на збереження міцних стосунків у майбутньому [3].

Запровадження медіації для України може розвиватись двома шляхами, а точніше концепціями.

Концепція судової медіації, відповідно до якої вона повинна стати складовим елементом процесуальної процедури. Цю ідею впроваджує у життя програма «Прозорість та ефективність судової системи України», що підготовлена спільно Європейським Союзом та Радою Європи і використовується для впровадження низки заходів у систему судочинства України.

Представники другої концепції стверджують, що медіація повинна бути автономним способом вирішення правових спорів і функціонувати паралельно із судовим процесом, а для більшого досягнення результатів – передувати йому. Така ідея покладена в основу діяльності деяких медіаторних груп, які вже функціонують на території України.

Сьогодні склалась ситуація, яка не дозволяє у повній мірі запровадити медіацію. Цьому заважає ряд причин, а саме: низька правова культура населення; низький рівень довіри до даної послуги; у сторін відсутній компроміс при вирішенні конфлікту; відсутність належної фінансової підтримки; складність вибору медіатора; відсутність спеціалізованого законодавства [2].

На підставі аналізу проблем впровадження медіації є необхідним здійснити такі *заходи для більш ефективного вирішення поставлених цілей*: підвищення правової культури населення; підвищення довіри до послуги шляхом доведення до відома суспільства інформації про переваги медіації; запровадження програми державного фінансування розвитку медіації; розширення завдань міжнародних проектів із впровадження медіації в Україні, залучення до вже існуючих програм не тільки державних медіаторів, а також медіаторів громадських організацій для більш ефективної популяризації медіації в Україні; поширення серед юристів необхідних знань та навичок про медіацію, створення мережних центрів з підготовки медіаторів; прийняття спеціального закону про медіацію тощо.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Отже, для будь-яких змін потрібний час: «*Rome wasn't built in a day*». Звичайно ж, *медіація* – це не панацея від величезної кількості конфліктів, що відбуваються кожного дня. Проте це інструмент і доволі дієвий, що значно розширює можливості у розв'язанні спорів. Коли з'явиться достатня кількість кваліфікованих медіаторів для більшості судів і буде можливість подальшої підготовки кадрів, буде отриманий достатній практичний досвід та вироблений механізмів контролю, є шанс створити дійсно потужний інститут медіації, що значною мірою полегшить процес досягнення примирення сторін.

Література

1. Шинкар Т.І. Застосування медіації в адміністративному судочинстві: вітчизняний та зарубіжний досвід. Київ. 2017.
2. Медіація в адмінсудочинстві: чи дійсно вона необхідна та можлива? LexInform. Юридичні новини України: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/mediatsiya-v-adminsudochynstvi-chy-dijsno-vona-neobhidna-ta-mozhlyva/>.
3. Белінська О.В. Медіація – альтернативне вирішення спорів. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 1 (5).

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Хомутовська Лілія Валеріївна

студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наливайко Олег Іванович

к.ю.н., доцент, старший науковий співробітник
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Українська правова система формувалась у дуже жорстких умовах, перш за все, це зумовлено не лише відсутністю державної незалежності протягом тривалого часу, а й географічним положенням України та певним впливом протилежної за змістом ідеології на українське суспільство, зокрема європейської концепції.

Нині, багато уваги приділяється дослідженню такого явища як правова система. Розвиток такого поняття як правова система зумовлений використанням системного підходу при вивченні правових явищ шляхом комбінації таких методів пізнання як: соціологічний, формально-юридичний, порівняльно-правовий.

Правова система – поняття складне й багатопланове, що включає в себе комплекс компонентів, які нормативно-організуюче впливають на суспільні відносини. На думку французького вченого Ж. Карбоньє, правова система є вмістищем, осередком різноманітних юридичних явищ, існуючих у суспільстві в той самий час і на тому ж просторі. Він відзначає, що юридична соціологія використовує категорії правова система, щоб охопити весь спектр досліджуваних нею явищ [1, с. 197]. Значить, якби поняття правова система входило до позитивного права як синонім, то його необхідність залишилась під сумнівом. Цей підхід ґрунтується на використанні системного підходу при аналізі правових явищ, бо завдяки ньому певні об'єкти розглядаються як складні явища, які складаються з різних елементів, зв'язки яких й утворюють стійку структуру та виступають гарантом його цілісності.

На думку провідних фахівців правова система може бути представлена як упорядкована сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих правових явищ та юридичних процесів, об'єктивно зумовлена закономірностями та особливостями (в тому числі культурними, історичними, географічними) розвитку певного об'єднання людей (громади, суспільства, держави, етносу),

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

яка має внутрішню цілісність, відносну самостійність і циклічність функціонування [2, с. 278].

На думку С. Алексєєва, правова система — це поняття, яке на підставі юридичних норм, у єдності і взаємозв'язку охоплює всі конститутивні елементи правової дійсності й визначає загальну конструкцію діючого права тієї чи іншої країни [3, с. 65-66]. Поняття правова система має не тільки надавати обґрунтовану характеристику правовій дійсності, але й відбивати структурний аспект системи. Останнє визначається як роль співвідношення між правотворчою і правозастосовчою діяльністю уповноважених державних органів. Це означає, що правова система включає в себе діяльність установ, які перейняли на себе юридичні функції.

Деякі науковці вважають, що правова система включає в себе широкий спектр правових явищ, охоплюючи нормативні та соціокультурні сторони цього феномену. Н. Оніщенко трактує правову систему як об'єктивне, історичне, закономірне явище, що містить у собі взаємопов'язані й взаємодіючі компоненти: право і законодавство, що його втілює, юридичні установи, юридичну практику, суб'єктивні права й обов'язки, правову діяльність і правовідносини, правосвідомість і правову культуру, правову ідеологію [4, с. 45].

У подібний спосіб тлумачить категорію правова система (в широкому сенсі) і О. Скакун: це зумовлений об'єктивними закономірностями розвитку суспільства цілісний комплекс взаємозалежних і погоджених, спеціальних і загальних правових засобів, постійно діючих унаслідок відтворення й використання людьми та їх організаціями (в тому числі державою) як суб'єктами цієї системи для досягнення приватних і публічних цілей [5, с. 7-8].

У деяких наукових джерелах міститься думка про те, що правову систему доцільно розглядати у двох аспектах. Так, у широкому аспекті — це комплекс взаємозалежних явищ, через які компетентні органи державної влади реалізують регулятивно-управлінський вплив на суспільні відносини. А у вузькому — це цілісність норм права національного права, до складу яких входить центральна частина (тобто конституційне законодавство), периферійна (тобто галузеві закони), а також комплексна (міжгалузеві закони).

Отже, аналізуючи все вищесказане, по-перше, правова система є самостійною категорією; по-друге, правова система — сукупність взаємопов'язаних, взаємозалежних правових явищ, які лише за умови своєї єдності становлять правову систему; по-третє, правова система вважається динамічною системою, ця ознака проявляється як у постійному розвитку її елементів, так і самої системи загалом. Правова система є динамічною та потребує детального дослідження з боку сучасних науковців. Правова система є складним соціальним явищем, тому характеризується наявністю суб'єктивного забарвлення і нестандартними значенневими акцентами, адже воно визначає не лише фактичну правову дійсність, а й модель можливого правового майбутнього.

Список літератури

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

1. Карбонье Ж. Юридична соціологія : підручник. Москва : Юрид. літ., 1986. 340 с.
2. Білозьоров Є.В., Власенко В. П. Теорія держави та права: навч. посіб. Київ: Освіта України, 2017. 278 с.
3. Алексеев С. С. Общая теория права : учебник. Москва: «Велби», «Перспект», 2008. 576 с
4. Правові системи сучасності. Глобалізація. Демократизм. Розвиток : монографія / за заг. ред. В. С. Журавського. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 296 с.
5. Скакун О. Ф. Правова система України на правовій карті світу. Харків : Еспада , 2004. 96 с.

МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА МАТЕРІАЛАХ АНГЛОМОВНОГО МЮЗИКЛУ

Хохлова Дарія Сергіївна

аспірант, викладач
кафедри англійської філології та перекладу
Інституту філології Київського університету
імені Бориса Грінченка

Дослідження мультимодальних текстів дозволяє вивчити текст у всіх його матеріальних втіленнях. Особливістю сучасних текстів є те, що їхня сюжетна лінія прописується таким чином, щоб надалі втілюватися в інших форматах – особливо для драматургії та екранізації. Образи й герої такого тексту набувають матеріальності через ці форми вираження, коли до тексту додається акторське втілення, режисерське бачення та рівень залученості спеціальних ефектів. Таким чином, дослідження американського мюзиклу дозволить встановити цілісні об'ємні образи, втілені вербально, акустично й пластично, занурені у реальність та відтворені у конкретних сценічних постановках.

Виконання такого дослідження можливо лише за умови залучення кількох дослідницьких методологій – дискурсивної, лінгвопрагматичної, семіотичної та поетичної. Поєднання цих підходів у результаті дозволить забезпечити досконалий аналіз кожного аспекту мультимодального тексту. Тому наше дослідження бачиться у рамках таких наукових парадигм, як когнітивні дослідження поезики й дискурсу та наратологічний підхід до вивчення драматургічного тексту.

Методологічною основою появи мультимодальних студій вважаються соціальна семіотика й системно-функціональна лінгвістика (Theo van Leeuwen [4]). Більшість дослідників вивчає мультимодальність художньої прози з позицій соціальної семіотики. Найважливішим теоретичним доробком соціальної семіотики є визнання соціальної природи мови як системи знаків, що набувають значення, функціонуючи в різних соціальних контекстах. Ці семіотичні ресурси (коди, модуси комунікації) включають жести, мову тіла, візуальні й аудіо ресурси, графічно-типографічні, синематографічні тощо. Їх дослідження – виклик сучасним лінгвістичним студіям, які характеризуються синтезом міждисциплінарних підходів. Мультимодальний аналіз тексту має об'єктом дослідження комунікацію в усіх її формах, проте перевага надається текстам, які являють собою інтеграцію двох чи більше семіотичних ресурсів (модусів комунікації) з метою досягнення комунікативної функції тексту. Ці модуси/плани/режими включають власне усне й писемне мовлення та його супровідні аспекти, такі як просодика й проксеміка, а також ресурси зовсім інших семіотичних систем, наприклад артефакти культури (живопис, архітектура, зображувальне мистецтво), продукти технологізації та

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

інформатизації комунікації (аудіо-, відеосупровід, комп'ютерні ресурси, цифрові медіа).

Залучення різних семіотичних ресурсів із притаманними їм комунікативними можливостями й обмеженнями (як окремо, так і в їх сукупності) та результати цієї мультимодальної інтеграції становлять новітні перспективи дослідження сучасного комунікативного процесу. Крім того, очікуваними перспективами мультимодально-орієнтованих студій є синтез парадигмальних засад когнітивних студій з мультимодальним підходом, що дасть змогу дещо уточнити та навіть реінтерпретувати теорію концептуальної метафори Дж. Лакоффа й М. Джонсона у світлі інтерсеміотичної та кроссеміотичної взаємодії модусів комунікації. Отже, при лінгвістичному прочитанні поетичного тексту слід брати до уваги специфіку його організації, адже слово у вірші набуває максимальної об'ємності смислів як асоціативних, так і зумовлених його семантичною структурою. Отже, центральним в інтерпретації поетичного тексту є аналіз його словника. Крім того, важливу роль у створенні образної системи відіграє звукова орнаментовка тексту, тому актуалізованими є метроритмічний та фонетичний рівні.

Література

1. Bateman J. *Multimodality and Genre: A Foundation for the Systematic Analysis of Multimodal Documents.* / John A. Bateman. – New York: Palgrave Macmillan, 2008. – 214 с.
2. Baldry A. *Multimodal Transcription and Text Analysis: A Multimodal Toolkit and Course book.* / A. Baldry, P. Thibault. – London: Equinox, 2006. – 165 с.
3. Bennett, J. *How do gestures succeed?* / Bennett, // John Searle and His Critics. / Bennett,. – Oxford: Blackwell, 1991. – С. 15–31.
4. van Leeuwen T. *Speech, Music, Sound.* / Theo van Leeuwen. – London:: Macmillan., 2000. – 347 с.
5. Lutkewitte, C. *Multimodal Composition: A Critical Sourcebook.* / Claire Lutkewitte,. – Boston:: Bedford/ St. Martin's, 2014. – 199 с.
6. Bateman J. *Multimodality and Genre: A Foundation for the Systematic Analysis of Multimodal Documents.* / John A. Bateman. – New York: Palgrave Macmillan, 2008. – 214 с.

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЮМІНОФОРІВ, ЯКІ ВХОДЯТЬ ДО СКЛАДУ ОЛІВЦІВ АБО МАРКЕРІВ

Чернорук Наталія Вікторівна,
завідувачка сектору фізико-хімічних
досліджень відділу досліджень
матеріалів, речовин і виробів
Полтавського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
Міністерства внутрішніх справ України

Яремченко Ігор Олексійович
завідувач відділу досліджень
матеріалів, речовин і виробів
Полтавського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
Міністерства внутрішніх справ України

Аналіз практики використання спеціальних хімічних речовин при розслідуванні таких злочинів, як незаконний обіг наркотичних засобів, корупційні злочини, шахрайство, свідчить, що найбільш розповсюдженими є спеціальні хімічні речовини двох видів: порошкоподібні речовини сполучені з восковими олівцями та маркерами, до складу яких входять люмінофори (рис. 1).

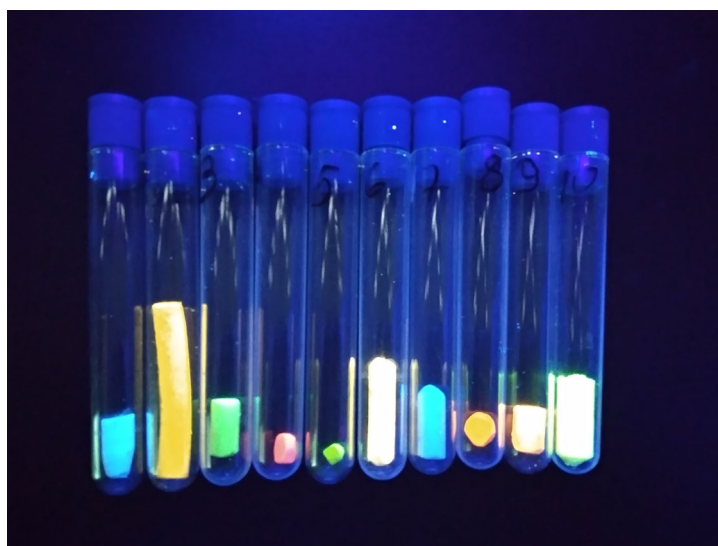

Рис. 1. Порошкоподібні речовини сполучені з восковими олівцями, до складу яких входять люмінофори

Найпопулярнішими люмінофорами, які використовують в експертній практиці є препарати «ПРОМІНЬ 1», «СВІТЛЯЧОК», «СИГНАЛ», набори порошкоподібних люмінофорів жовтого, блакитного, помаранчевого кольорів.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Застосування перелічених препаратів виправдано тим, що за допомогою них грошові купюри, документи та інші предмети можливо додатково індивіалізувати: нанести текст з датою, наведенням виду злочину (наприклад ХАБАР, ШАХРАЙСТВО, ЗБУТ), (рис. 2-4).

Рис. 2-4. Текст, нанесений люмінесцентними олівцями

У спеціальній літературі з судово-експертного дослідження люмінофорів в цілому наведені методики дослідження забарвлюючих спеціальних хімічних речовин, основними властивостями яких є утворення стійкого, добре помітного забарвлення при контакті з різними поверхнями та люмінесцентними спеціальними хімічними речовинами підвищеної прихованості, виявлення яких вимагає спеціального впливу ультрафіолетового світіння.

При довжині хвилі 254 нм та 365 нм. Тому в даній роботі розглянуто особливості дослідження люмінофорів, що входять до складу олівців та маркерів.

Дослідження написів, виконаних маркерами (рис. 5, 6).

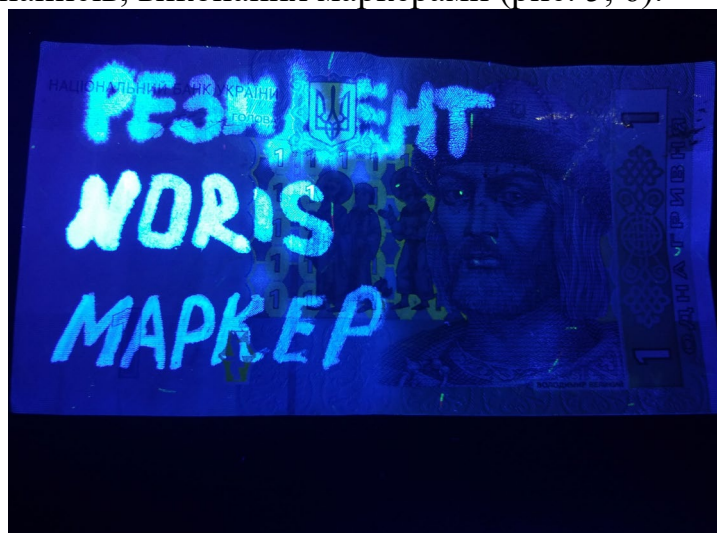

Рис. 5. Написи виконані маркерами

У якості барвників в маркерах використовують органічні люмінофори, які гарно розчинні в полярних розчинниках, таких як: вода, етанол, ізопропанол, а також диметилформамід (ДМФА). На написи на грошових купюрах наноситься капля розчинника, після переходу барвника в рідку фазу розчину наносять на хроматографічну пластину [1]. Техніка нанесення проб на пластину та процес хроматографування – стандартні. Проби наносили на лінію старту у формі

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

крапель, хороші результати дає нанесення розчину в формі горизонтальних коротких смуг. Хроматографування проводили в системах: бутано-етанол-амоніак 10% (4:4:0,6) [1] та етилацетат-етанол-диметилформамід (4:16:8) [2] (рис. 6). На завершальному етапі проводяться хімічні реакції досліджуваних люмінофорів з окисниками (сірчана або азотна кислоти, біхроматом калію або перманганатом калію в кислому середовищі), у результаті може змінюватися як колір люмінофора, так і його колір люмінесценції. Наприклад люмінесценція штемпельної фарби 110UV при додаванні сірчаної кислоти гаситься. Реакції виконується безпосередньо на висушених хроматограмах при огляді УФ-променях.

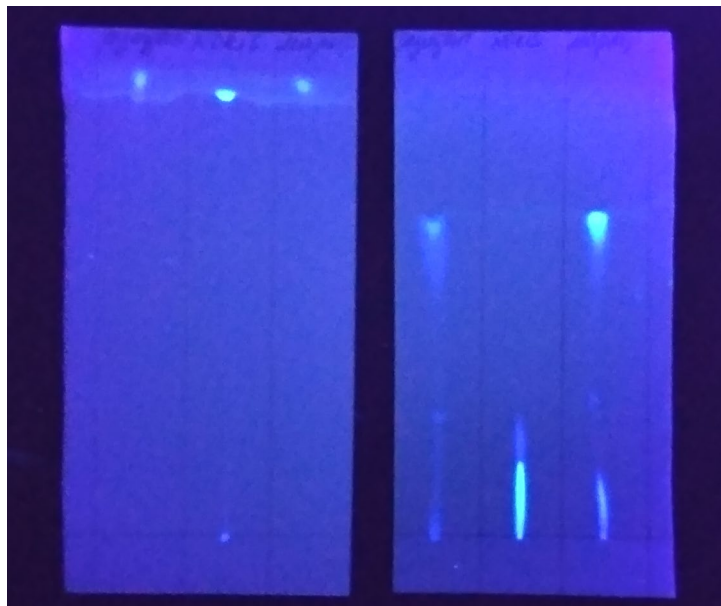

Рис. 6. Дослідження написів, виконаних маркерами

За результатами проведених досліджень за збігу: кольору люмінесценції, слідоутворюючої здатності, хроматографічної рухливості в даних системах розчинників, реакцій з окисниками – можна зробити висновок про належність люмінофорів до одного класу (органічних) та однієї марки, що в свою чергу дозволяє стверджувати про спільну родову належність об'єктів.

Дослідження написів, виконаних олівцями

У якості барвників в таких олівцях використовують неорганічні люмінофори з додаванням органічних люмінофорів, основа олівців – віск, парафін. Техніка підготовки проб до аналізу методом ТШХ: з грошової купюри зі зразком напису скальпелем знімають частинки олівця, які поміщають фарфоровий тигель і заливають 1 мл гексану, надлишок розчинника випарюють при кімнатній температурі. Якщо на дослідження був наданий фрагмент олівця, то його безпосередньо можна наносити на лінію старту пластини без попереднього розчинення. (рис. 7, 8).

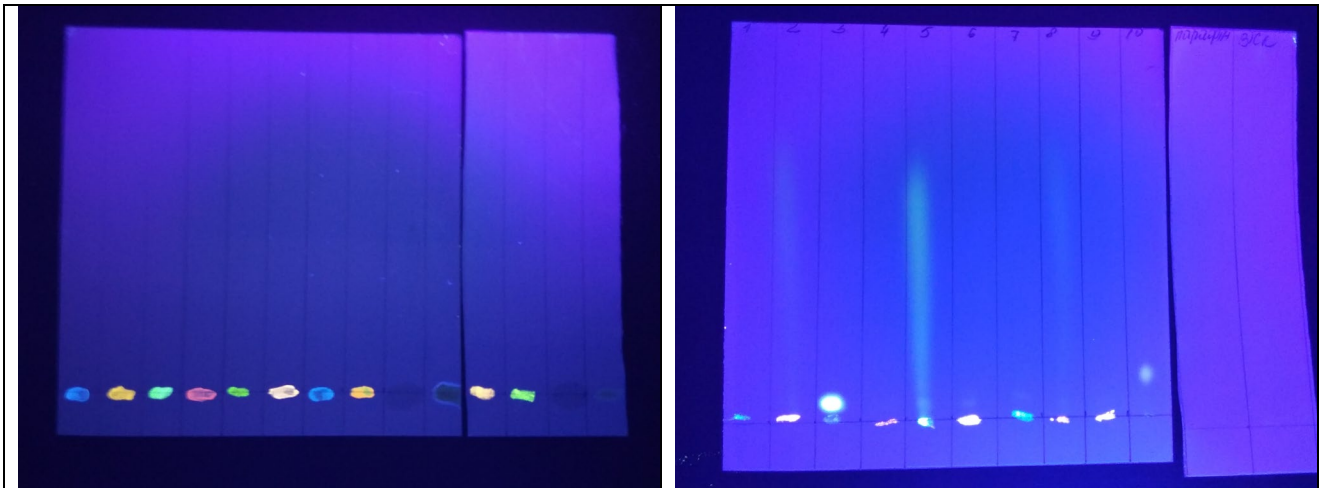

Рис. 7-8. Дослідження написів, виконаних люмінесцентними олівцями

У якості рухливої фази використовують суміш розчинників толуолу з гексаном у об'ємному співвідношенні 2:1 [1]. До складу олівців може входити як один, так і два види неорганічних люмінофорів. Для виявлення елементного складу використовують якісні хімічні реакції на катіони та аніони [3], для цього зразки розчиняють в гексані, аліквоту відбирають за допомогою фільтрувальної смужки паперу, осад повторно промивають гексаном, а потім люмінофори переводять в розчинений стан. Але для проведення якісних реакцій кількість досліджуваної речовини повинна бути значно більшою, ніж при дослідженні методом ТШХ або спектральними методами. Найкращий метод для визначення елементного складу (основи та активатора) олівців є метод рентгенофлуоресцентного аналізу (РФА) [3].

За результатами дослідження за збігу:

- кольору люмінесценції;
- слідоутворюючої властивості;
- хроматографічної рухливості в наведеній системі розчинників (при наявності органічного люмінофору);
- якісного та кількісного складу неорганічних люмінофорів – можна зробити висновок про належність олівців до однієї марки, що в свою чергу говорить про спільну родову належність (при наявності одного виду люмінофора) або групову належність (при наявності суміші люмінофорів і визначенні компонентного складу).

Список літератури:

1. Смоляков П.П., Парамонова Л.Ф. «Методика судебно-экспертного исследования люминофоров, входящих в состав восковых карандашей или маркеров»: журнал Судебная экспертиза № 2(34), 2003.
2. Дем'янчук Р.М., Заєць Н.О., Оленич І.М., Лінючев Г.В. «Криміналістичне дослідження спеціальних хімічних речовин»: методичні рекомендації – К.: ДНДЕКЦ МВС України, 2008. – 48 с.
3. Пагурець О. «Криміналістичне дослідження сучасних люмінесцентних спец барвників»: звіт про науково-дослідну роботу – О.: ОНДІСЕ МЮ України, 2003.

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄС В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ

Чубата Тетяна Петрівна

студентка, 2 курс, Міжнародні відносини

Інститут Міжнародних Відносин

Київського Національного Університету ім. Тараса Шевченка

Розпочати варто з того, що жодна нація не проходила такий тернистий шлях задля зближення з Євросоюзом, яким все ще продовжує йти Україна. І хоча нещодавно відзначалась дата нової точки відліку на цьому шляху - шоста річниця підписання політичної частини угоди про асоціацію (21 березня 2014), наша держава і досі прагне повноцінного членства в ЄС.

Отже, головні засади та зміст політики Європейського Союзу щодо України регулюються положеннями Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Цією угодою передбачено співробітництво у широкому колі питань - політичних, торговельно-економічних та гуманітарних. І поміж усіх, здавалося б, найосновніших сфер кооперації, належне місце слід віддати і екологічним засадам партнерства України та ЄС.

Дійсно, що як не Угода про асоціацію стане актуальною нагодою і потужною мотивацією для реформ в екологічній політиці на сучасних засадах, підвищить ефективність та забезпечить її інтегрований характер.

Екологічний напрямок Угоди відображений, головним чином, у спеціальній главі, присвяченій довкіллю, та іншим дотичним питанням, як от енергетика, сільське господарство, туризм. Співпраця в галузі охорони навколишнього середовища регулюється екологічною складовою Угоди про асоціацію – Главою 6 «Навколишнє природне середовище» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво». Вона передбачає рамки співробітництва у сфері довкілля, його мету й напрямки дій у найрізноманітніших сферах. Згідно з нею, Україна повинна адаптувати своє законодавство до 26 директив і 3 Правил ЄС в наступних секторах: управління** навколишнім середовищем та інтеграція екологічної політики в інші галузеві політики; якість атмосферного повітря; управління відходами; якість води і управління водними ресурсами, включаючи морське середовище; охорона природи; промислове забруднення і техногенні загрози; ГМО; зміна клімату і захист озонового шару.

Що ж стане викликом для впровадження належного екологічного врядування в Україні? Аж ніяк не сфери діяльності, прописані у директивах, адже проста імплементація всього цього насправді не була б досить складною. Поняття належного екологічного врядування розроблене в Білій книзі ЄС: «належне екологічне врядування означає такі правила, процеси та поведінку, коли повноваження у сфері охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів здійснюються з дотриманням принципів відкритості, участі, підзвітності, ефективності та узгодженості».

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Ці принципи застосовуються не абстрактно до «України» в цілому, а до всіх рівнів органів державної влади — від центральної до органів місцевого самоврядування, повноваження яких пов'язані зі сферою охорони довкілля. Отже, проаналізувавши всі ці принципи, ми зможемо сформулювати і головні проблеми.

Наразі складно дати аналіз практиці залучення (участь) громадян на регіональному та місцевому рівнях (органами самоврядування) (узгодженість). Однак в останні роки стрімко збільшується проінформованість, доступність інформації для громадян з місцевих питань, наприклад, генеральні плани міст (підзвітність). Водночас, прийняття рішень з питань планування територій, погодження інвестиційних проектів є, як правило, непрозорими (відкритість). Це питання є особливо актуальним в контексті об'єднання територіальних громад.

Однак про ефективність слід поговорити детальніше. Насправді деякі результати на масштабному рівні вже дійсно відчутні. Верховна Рада України прийняла Закон "Про екологічну експертизу" (2017), який надає можливість здійснювати прогресивні, оновлені і європейські моделі оцінки впливу на навколишнє середовище відповідно до вимог Директиви 2011/92, а також Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку" (2018), в якому враховані вимоги протоколу Директиви 2001/42. Також Верховна Рада прийняла Закон України "Про внесення змін до Закону "Про питну воду та питне водопостачання" (2017), який створить правову основу для реалізації окремих положень Директиви 98/83 щодо якості води, призначеної для споживання людиною та Директиви 91/271 про очищення міських стічних вод.

В рамках співробітництва в галузі охорони і сталого розвитку басейну річки Дністер, Верховна Рада прийняла Закон України "Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво в галузі охорони і сталого розвитку басейну річки Дністер". Це перша транскордонна басейнова угода, спрямована на розвиток партнерських відносин між державами щодо впровадження комплексного управління водними ресурсами.

Постановою Кабінету Міністрів України затверджена Національна стратегія поводження з відходами в Україні (2017) на період до 2030 року, яка являє собою концептуальний документ, який включає: опис проблем та сучасного стану в цій галузі, цілей і принципів політики, впливу відходів на суспільство, заходів, спрямованих на поводження з відходами, змін, які необхідно внести в законодавчу систему України та структуру влади, а також їх фінансових наслідків.

В даний час Міністерство охорони навколишнього середовища працює над розробкою національного плану дій з управління відходами. Окрім того, тривають консультації зі стороною ЄС щодо майбутнього статусу України як партнера Європейського агентства по навколишньому середовищу і приєднання України до проектів ЄС Life+.

Отже, підсумовуючи усе раніше згадане, можна впевнено заявити, що Україна рухається у вірному напрямку - імплементація екологічної складової

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Угоди про асоціацію набирає обертів — є певні досягнення й певні перешкоди на шляху. Передусім, потрібно звернути увагу на принципи Білої книги ЄС, адже саме завдяки ним, відбуватиметься поступовий розвиток і пришвидшення процесу, але саме з їх виконанням існують найбільші проблеми. До того ж, існує потреба сформуванню загального бачення екологічного врядування в Україні. Адже поточні точкові реформи не є ефективними в достатній мірі, і більш того - можуть призвести до фрагментації реформування, коли поза увагою залишаться важливіші проблеми.

Список літератури:

1. Україна і Європейський Союз [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Україна_і_Європейський_Союз.
2. Співробітництво між Україною та ЄС у сфері охорони довкілля, боротьби зі зміною клімату [Електронний ресурс] // Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії – Режим доступу до ресурсу: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/sectoral-dialogue>
3. День захисту довкілля: до яких кліматичних угод входить Україна [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://nachasi.com/2018/06/05/den-zahystu-dovkillya/>.
4. Андрусевич Н. Належне екологічне врядування в Україні: відповідність європейським принципам [Електронний ресурс] / © ВЕГО «МАМА-86». – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rac.org.ua/uploads/content/462/files/analytics2.pdf>.
5. Офіційна веб-сторінка Представництва ЄС в Україні
6. https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk
7. Доповідь НУО «Громадська оцінка національної екологічної політики
8. за 2015 рік» // Під ред. С. Шапаренка. — Київ: ФОП «Клименко», 2016.

АЛКОГОЛІЗМ ЯК ВИД ДЕВІАЦІЇ

Чубіна Тетяна Дмитрівна,

доктор історичних наук, професор
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля

Коротяєва Леся Миколаївна

Управління ДСНС України в Черкаській області

Термін алкоголізм запровадив шведський лікар М. Гусс у 1849 р. Розглядаючи цей вид девіації, можливо, доречніше застосовувати термін «пияцтво», оскільки алкоголізм має крім соціального також біологічний та медичний аспекти.

Алкогольні напої відомі людству з глибокої давнини. Греки один час ставили статуї бога вина Бахуса і богині мудрості Мінерви поруч (пізніше їх розділили богинею води Німфою, оскільки при споживанні вина його розбавляли водою). Споживання вина було частиною релігійних обрядів. Вакханалії спочатку були святами на честь Вакха (римського аналога Бахуса), лише з II ст. до н. е. їх почали вважати злочином (що підтверджує відносність, рухливість соціальних норм).

Міцніші напої люди навчилися виготовляти значно пізніше (лише в XI ст. в Італії одержали з вина спирт, в Росії горілку із зерна почали робити в XIV ст.). Для більшості населення алкогольні напої тривалий час були малодоступні як дорогі. Це був, по суті, предмет розкоші. Лише промисловий спосіб одержання етилового спирту зробив можливим масове споживання алкоголю. У XVIII ст. пияцтво було поширеним у Великій Британії, Німеччині, Швеції. У цей час горілку почали широко вживати і в Росії. У XIX ст. алкоголізм вже став складною проблемою цивілізації, яка ще більше загострилася в XX ст.

Алкоголь став атрибутом усіх соціальних ритуалів, офіційних церемоній, свят, засобом розв'язання особистих проблем. Однак це явище дорого обходиться суспільству: 90 відсотків хуліганств, 90 відсотків згвалтувань, майже 40 відсотків інших, злочинів пов'язані зі сп'янінням. Тяжкі злочини – вбивства, пограбування, розбійні напади, завдання тяжких тілесних пошкоджень – у 70 відсотків випадків здійснюють люди в нетверезому стані. З пияцтвом пов'язана приблизно половина всіх розлучень. Слід зазначити, що алкоголь є причиною передчасної смерті багатьох людей. Зокрема, від 20 до 30 чоловік на 100 тис. населення працездатного віку вмирає від отруєння алкоголем.

Розрізняють три моделі споживання спиртного: винну, горілчану, пивну.

Вони склалися історично і виявляються в традиціях різних народів.

Винна модель є поширеною у Франції, Італії, Іспанії, Португалії, Угорщині, Вірменії, Грузії, Молдавії. Для населення цих країн характерні регулярне споживання слабого виноградного вина за обідом і вечерею, порівняно

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

рівномірний розподіл об'єму алкоголю між різними групами населення. Такій моделі властиве дуже високий рівень споживання алкогольних напоїв (у Франції приблизно 16 л абсолютного алкоголю в рік на людину, в Італії – 14 л).

Горілчана модель (Польща, Україна, Білорусь, Росія, США, Швеція, Фінляндія). В цих країнах на міцні напої припадає приблизно половина загального споживання алкоголю. Для цієї моделі характерні: висока нерівномірність розподілу споживання алкоголю серед населення; наявність груп, які різко виділяються непомірністю споживання і асоціальною поведінкою; досягнення сильного сп'яніння як свідомо мета споживання алкогольних напоїв. У середньому п'ють помітно менше на душу населення, ніж при винній моделі (у Фінляндії та Швеції – трохи більше 7 л на рік на людину).

Пивна модель (Німеччина, Нідерланди, Австрія, Данія, Швейцарія, Чехія) близька до винної, а за рівнем споживання алкоголю посідає проміжне місце.

В історії боротьби з алкоголізмом можна виділити два напрями: обмеження різними методами доступності спиртних напоїв, скорочення їх виробництва, підвищення цін тощо. Наприклад, у деяких країнах вводився навіть «сухий закон» (США, Великій Британії, в Росії з 1914 по 1925 р.). Однак усе це не дало бажаних результатів – процвітала контрабанда, виготовлення горілки в домашніх умовах.

У Бельгії, Франції, Норвегії вводили заборонні закони на напої певної міцності. У Швеції з 1865 р. діяла так звана Готтенбурзька система (пізніше в дещо зміненому вигляді її було прийнято і в інших скандинавських країнах). Сутність цієї системи полягала в тому, що продаж спиртного здійснювався тільки разом з гарячою їжею, а продавець мав прибуток лише з харчових продуктів. З 1919 р. замість цієї системи було введено систему Братта, яка нормувала споживання напоїв (4 л на сім'ю на місяць). У середині 50-х років і цю систему відмінили, а урядовий орган – шведський «департамент тверезості» фактично перетворився на статистичну установу. У колишньому СРСР періодично провадилися широкі кампанії по боротьбі з алкоголізмом. Остання з них була у другій половині 80-х років ХХ століття, коли було знищено половину насаджень виноградників, за площею яких СРСР посідав перше місце в світі.

Другим напрямом боротьби з алкоголізмом є створення умов, що стримують потяг до спиртного, формування у населення безалкогольних стереотипів поведінки. Це шлях довгий, потребує високої культури суспільства, рівня добробуту.

Література

1. Гишинский Я. Й. Социология девиантного поведения как специальная социологическая теория // Социс. – 1991. – №4.
2. Ленцова Л. А., Шурупова М. Ф. Социологическая теория девиантного поведения // Социально-полит. журнал. – 1993. – №4.
3. Реан А. А. Агрессия и агрессивность личности // Психолог. журн. – 1996. – №5.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND
PRACTICE

4. Чубіна Т. Д. Соціологія. Курс лекцій. – Черкаси: АПБ ім. Героїв Чорнобиля, 2012. – 324 с.

АНТИОКСИДАТНА МОДУЛЯЦІЯ ГОРМОНАЛЬНОЇ ТЕРАПІЇ ЖІНОК З ЗАГРОЗОЮ ПЕРЕДЧАСНИХ ПОЛОГІВ

Шевченко Анна Олександрівна,

асистент

Запорізький державний медичний університет

Бєленічев Ігор Федорович,

доктор біологічних наук, професор

Запорізький державний медичний університет

Сюсюка Володимир Григорович

доктор медичних наук, доцент

Запорізький державний медичний університет

Профілактика і лікування передчасних пологів (ПП) – невирішена світова проблема, враховуючи той факт, що 5-18% усіх вагітностей у світі закінчуються ПП. Вони мають багатофакторну природу, та є основою дитячої захворюваності і смертності, а надалі – причиною інвалідності, погіршення здоров'я або ранньої смерті [6]. Важливу роль у патогенезі невиношування вагітності (НВ) має гіпоксія та її наслідок – оксидативний стрес [8,9, 11]. Каскад патохімічних реакцій при загрозі НВ, сприяючи гіперпродукції АФК та оксидативному стресу є універсальними механізмами зриву адаптаційно-гомеостатичних реакцій підтримки адекватного обміну між організмами матері та плода, що потребує медикаментозної корекції [7]. Такі дані свідчать про необхідність розробки нових методів лікування, а саме включення до комплексної терапії безпечних та ефективних антиоксидантів. Таким вимогам відповідає тіотриазолін, який зменшує утворення активних форм кисню в мітохондріях, а також, знижуючи гіперпродукцію супероксидрадикалу та пероксинітриду, попереджає окислювальну модифікацію білкових структур рецепторів, іонних каналів, ферментів, факторів транскрипції [1, 5]. Оскільки відомо, що тіотриазолін підвищує чутливість естрогенових рецепторів до прогестерону в умовах оксидативного стресу [9], тим самим підвищуючи його терапевтичну активність, було вирішено дослідити саме комбінований терапевтичний вплив тіотриазоліну (лікарська форма – супозиторії) та прогестерону (лікарська форма – вагінальні капсули прогестерону мікронізованого) при загрозі ПП.

Мета роботи – оцінити вплив комплексної терапії з включенням тіотриазоліну на окислювально-відновлювальний гомеостаз крові вагітних з загрозою передчасних пологів.

Контингент обстежених і методи дослідження

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Обстежено 70 вагітних у терміні 22-34 тижні з одноплідною на базі КНП «Обласний перинатальний центр» ЗОР. Основна група включала 24 жінки з загрозою передчасних пологів (ЗПП), які отримували супозиторії (активна речовина – тіотриазолін) 200 мг 1 раз на день ректально впродовж перших 7-10 днів з моменту госпіталізації, та одночасно капсули (активна речовина – прогестерон натуральний мікронізований) по 200 мг 2 рази на день вагінально (тривалість курсу індивідуальна та залежить від клінічних проявів загрози передчасних пологів). Надалі, при відсутності клінічних проявів загрози передчасних пологів, дозу мікронізованого прогестерону знижували до 200 мг 1 раз на добу вагінально та продовжували до 36 тижнів вагітності. До групи порівняння включені 20 жінок, які отримували лікування загрози згідно чинного Наказу МОЗ № 624 від 03.11.2008 р. Усі вагітні отримували профілактику РДС плода. Контрольна група представлена 26 жінками з фізіологічним перебігом вагітності та пологів. Маркери окислювальної модифікації білка – альдегідфенілгідрозони (АФГ) і карбоксилфенілгідрозони (КФГ) визначали у сироватці крові за методом В. Halliwell, а рівень відновленого глутатіону (GSH) здійснювали флюорометричним методом [2]. Дослідження відповідає сучасним вимогам морально-етичних норм щодо правил ICH / GCP, Хельсинській декларації (1964), Конференції Ради Європи про права людини і біомедицини, а також положенням законодавчих актів України.

Варіаційно-статистична обробка результатів здійснювалась з використанням ліцензованих стандартних пакетів прикладних програм багатовимірного статистичного аналізу “STATISTICA 13.0”.

Результати досліджень та їх обговорення

В результаті біохімічних досліджень спонтанної і стимульованої ОМБ було встановлено статистично достовірне ($p > 0,05$) підвищення рівня АФГ и КФГ ($p < 0,05$) в крові жінок з ЗПП (табл.1). Також було виявлено дефіцит GSH в групах вагітних з ЗПП відносно групи контролю ($p > 0,05$).

Таблиця 1.

Показники окислювальної модифікації білків та відновленого глутатіону плазми крові вагітних в групах дослідження, Ме (Q25; Q75)

Показники	Основна група (n = 24)	Група порівняння (n = 20)	Контроль на група (n = 26)
АФГ (спонтанна), у.о./г білка	3,6 * (3,3; 4,1)	3,7 * (3,2; 4,4)	2,6 (2,2; 3,4)
КФГ (спонтанна), у.о./г білка	3,9 * (2,7; 4,7)	2,8 * (2,2; 3,3)	2,1 (1,8; 2,7)
АФГ (стимульована), у.о./г білка	5,1 * (4,3; 6,1)	5,9 * (5,2; 6,7)	2,5 (2,1; 3,0)
КФГ (стимульована), у.о./г білка	4,1 * (3,3; 6,0)	3,6 * (3,0; 4,0)	2,6 (2,4; 3,1)
GSH, мкМ/мл	6,4 * (5,5; 8,4)	5,5 * (4,3; 8,3)	16,2 (15,5; 18,5)

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Примітка: * – достовірність різниці показників основної групи та групи порівняння відносно групи контролю.

Отримані нами результати свідчать про наявність оксидативного стресу уданого контингенту жінок, що є обґрунтуванням для включення в комплексне лікування тіотриазоліну. За даними наших попередніх досліджень встановлено, що тіотриазолін, проявляючи значні антиоксидантні властивості, підвищує активність тіол-дисульфідної системи печінки, а також посилюючи процеси біотрансформації метаболітів статевих гормонів, проявляє детоксикаційні і естроген-регулюючі властивості. За рахунок активації АФК-механізмів регуляції і SH-механізмів біотрансформації в печінці він здатний регулювати метаболізм естрогенів і гальмувати виникнення 16 α -гідроксіестрону, що володіє канцерогенними властивостями [3].

Щодо призначення прогестерону, то доцільність його застосування не викликає сумніву, а ефективність – доведена численними дослідженнями (Hassan S.S. et al., 2011; Cetingoz E. et al., 2011; Romero R. et al., 2012, Dodd J.M. et al., 2013; Lee H.J. et al., 2017; Wahabi H.A. et al., 2018; Romero R. et al., 2018.). Так встановлено, що ПП позбавляють плід захисту, опосередкованого нейроактивними стероїдами, і можуть підвищити вразливість щодо травм головного мозку, а також порушень нормального розвитку [10].

Включення до комплексної терапії ЗПП тіотриазоліну сприяло гальмуванню як спонтанної, так і стимульованої ОМБ, про що свідчить зниження рівня АФГ та КФГ (табл. 2). Гальмування стимульованої ОМБ на тлі підвищення рівня GSH в кров жінок з ЗПП, які отримували додатково тіотриазолін, свідчить про підвищення їх антиоксидантного статусу за рахунок збільшення активності GSH ланки тіол-дисульфідної системи.

Таблиця 2.

Показники окислювальної модифікації білків та відновленого глутатіону плазми крові вагітних в групах дослідження, Ме (Q25; Q75)

Показники	Основна група (n = 24)		Група порівняння (n = 20)	
	До лікування	В динаміці	До лікування	В динаміці
АФГ (спонтанна), у.о./г білка	3,6 (3,3; 4,1)	3,2 (2,7; 3,8)	3,7 (3,2; 4,4)	3,8 (3,2; 4,4)
КФГ (спонтанна), у.о./г білка	3,9 (2,7; 4,7)	2,2 * (1,9; 3,0)	2,8 (2,2; 3,3)	3,1 (2,2; 3,6)
АФГ (стимульована), у.о./г білка	5,1 (4,3; 6,1)	5,0 * (3,9; 5,7)	5,9 (5,2; 6,7)	5,7 (5,0; 6,9)
КФГ (стимульована), у.о./г білка	4,1 (3,3; 6,0)	3,4 * (3,3; 6,0)	3,6 (3,0; 4,0)	3,8 (3,2; 6,5)
GSH, мкМ/мл	6,4 (5,5; 8,4)	16,9 * (10,7; 20,4)	5,5 (4,3; 8,3)	5,9 (5,1; 6,7)

Примітка: * – достовірність різниці показників в динаміці лікування.

Тіотриазолін, за рахунок наявності тіольної групи в своїй структурі, забезпечує функціональну стабільність тіол-дисульфідної системи клітини, підвищуючи рівень GSH, який не тільки виступає в якості

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

скавенджерперекисів і ліпоперекисів ліпідів, що підсилюють десенситивність естрогенових рецепторів, але й регулює Red/Oxi-механізми експрес генів відповідальних за синтез стероїдних гормонів. Тіотриазолін може безпосередньо брати участь в регуляції транскрипційної активності. Він перешкоджає незворотній інактивації фактора транскрипції NF- κ B, захищаючи від надлишку АФК чутливі залишки цистеїну – Cys 252, Cys 154 і Cys 61 в його ДНК-зв'язуючих доменах, а також може брати участь у відновленні цих груп при зворотній інактивації, приймаючи на себе роль Redox Faktor-1. Гальмуючи окислювальну інактивацію фактора транскрипції NF- κ B при надлишку АФК, тіотриазолін, можливо, підсилює активацію експресії редокс-чутливих генів, які необхідні для захисту клітин від токсичних ефектів окислативного стресу. Тіотриазолін за рахунок антиоксидатних властивостей здатний потенціювати фармакологічні ефекти, в т.ч. і цитопротективні, селективних модуляторів естрогенових рецепторів [9].

Висновки

За результатами проведеного дослідження встановлено, що запропонована комплексна терапія (тіотриазолін – супозиторії та мікронізований прогестерон – вагінальні капсули) вагітних з загрозою передчасних пологів мала позитивний вплив на окислювально-відновлювальний гомеостаз. Такі дані підтверджуються статистично достовірним зростанням ($p < 0,05$) рівня відновленого глутатіону (GSH) на тлі відповідного зниження ($p < 0,05$) маркерів окислювальної модифікації білків (АФГ та КФГ).

Література

1. Антиоксиданты: клинико-фармакологический аспект / Чекман И. С., Беленичев И. Ф., Горчакова Н. А. и др. // Укр. мед. часопис. – 2014. - № 1 (99) - С. 23-33.
2. Доклінічне вивчення специфічної активності потенційних лікарських засобів первинної та вторинної нейропротекції : метод. рекомендації / І. С. Чекман, І. Ф. Беленічев, О. О. Нагорна та ін. Київ : ТОВ «Видавництво «Юстон», 2016. 80 с.
3. Нейропротекция и нейропластичность / Беленичев И.Ф., Черний В.И. Бухтиярова Н.В. и др. К.: Логос. – 2015. – 512 с.
4. Оценка устойчивости плода к внутриутробной гипоксии в период задержки дыхания беременной женщиной / Радзинский В. Е. и др. // Репродуктивное здоровье Восточная Европа. – 2012. – №. 1. – С. 119-127.
5. Перспективы применения нейропротекторов в терапии преэклампсии / В.И. Черний, А.Н. Колесников, В.В. Колесникова, А.В. Попков, Н.Е. Колесников // Новости медицины и фармации. – 2007. - № 10 (214). - С. 26-28.
6. Преждевременные роды – нерешенная мировая проблема / Радзинский В. Е., Костин И. Н., Оленев А. С. и др. // Акушерство и гинекология: новости, мнения, обучение. – 2018. - Т. 6, № 3. Приложение. – С. 55-64.
7. Прокопенко В. М. Значение глутатион-зависимых ферментов антиоксидантной защиты в функциональной активности плаценты человека Прокопенко В. М., Павлова Н. Г. // Акушерство и гинекология. – 2014. – №. 11. – С. 62-67.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

8. Сидорова И. С. Невынашивание беременности: нарушение антиоксидантной защиты и ее коррекции / Сидорова И. С., Унанян А. Л. // Российский вестник акушера-гинеколога. – 2009. - №1. – С. 14-16.

9. Тиол-дисульфидная система: роль эндогенной цито- и органопротекции, пути фармакологической модуляции. Монография / И.Ф.Беленичев, И.С.Чекман, Е.А.Нагорная и др. К: ТОВ «Видавництво «Юстон», 2020. – 232 с.

10. Neuro active steroids in pregnancy: key regulatory and protective roles in the foetal brain / Hirst J.J., Kelleher M.A., Walker D.W., Palliser H.K. // *J Steroid Biochem Mol Biol.* – 2014. - N 139. – P. 144-53.

11. State of biochemical homeostasis in women with course of pregnancy complicated by miscarriage V.G. Syusyuka, V.O. Potapov, I.F. Belenichev, A.V. Abramov, N.M. Soloviova // *Health of Woman.* – 2019. - №10 (146). - P. 22-25.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Щербача Олександр Юрійович

магістр

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
м. Харків, Україна

Однією з провідних інфраструктурних інституцій у сфері економіки є консалтингова діяльність, цінність якої реалізується через її природу – створення, передачу та впровадження актуальних галузевих практик і знань, технологій, інструментів, методів як у комерційних компаніях, так і у неприбуткових громадських організаціях та державних установах.

Український консалтинговий ринок існує більше двадцяти років. Професійний консалтинг почав розвиватися в Україні ще на початку 90 – х років минулого сторіччя, передумовою його розвитку стали ринкові процеси роздержавлення і приватизації [2, с. 54]. Для початкового етапу розвитку консультаційної галузі було характерне швидке зростання кількості консультаційних фірм та стандартного набору послуг у сфері приватизації. З часом у діяльності українських консультаційних фірм відбулися зміни, пов'язані зі зміною пріоритетів та, відповідно, спеціалізації пропонованих послуг.

Саме зміни, які відбулися у діяльності українських консультаційних фірм, залишити певний слід у розвитку даної галузі. Зважаючи на неодноразові фінансові, політичні, соціально – економічні кризи та затяжні трансформаційні процеси, консалтингова діяльність має стрибкоподібний, хаотичний характер і поки не досягнула рівня, достатнього для активізації економічного росту країни. У свою чергу, консалтинг, попри його надзвичайну важливість для ринкової інфраструктури розвинених країни, в Україні досі не відокремлюється в окремий клас послуг, що в свою чергу ускладнює створення єдиного механізму регулювання, а головне – стимулювання консультування як галузі з боку держави [4, с. 195].

Стан розвитку українського ринку консалтингових послуг є вкрай нестабільним і цілком залежить від кон'юнктури ринку загалом. Обтяжуючим фактором є і те, що, попри велику кількість гравців, головний механізм регулювання ринку – конкуренція – є остаточно несформованим. На основі цього логічно було б очікувати, що з поглибленням економічної кризи та стрімкого падіння економіки України, темпи деструктивних процесів у сфері консалтингових послуг будуть ще швидшими. Однак на практиці ситуація відрізняється.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Водночас доцільно відзначити, що реалізація заходів із європейської інтеграції України в умовах недостатньо розвинутого консалтингового ринку зумовлює також низку додаткових ризиків і загроз.

Окрім того, значна частка фінансових ресурсів, яка виділяється ЄС на розвиток інформаційно – консалтингової діяльності в Україні, сприяє формуванню середовища організацій, спеціалізованих виключно на освоєнні цих коштів, що консервує цілі сегменти вітчизняного консалтингового ринку. У разі зменшення обсягів такого фінансування на ринку можуть з'явитися суттєві ніші, заповнити які виявиться не так просто, що, своєю чергою, призведе до зниження якості інформаційно – консалтингового супроводу бізнесу, а можливо і соціальної напруги в суспільстві.

Не можна оминати увагою і того факту, що іноземні консультанти та радники діють, насамперед, в інтересах своїх власних держав та підприємницьких кіл. Відтак, в умовах конфлікту інтересів, їхня діяльність може мати елемент деструктивності щодо стратегічних інтересів вітчизняного бізнесу.

До переваг вітчизняних консалтингових підприємств належать, безперечно, знання ними глибинних причин наявних управлінських проблем та, відповідно, оптимальне їх вирішення, а також можливість адаптації сучасних методів управління до практики вітчизняних підприємств.

Якщо глянути на консалтингову діяльність у ширшому контексті, стає зрозумілим, що розвиток ринку консалтингових послуг в Україні може вважатися своєрідним індикатором розвиненості ринкового середовища країни загалом. Крізь призму консалтингу можна сміливо досліджувати різні аспекти функціонування вітчизняної економіки, зокрема в її суспільно – психологічному, підприємницькому та регуляторному вимірах. Це дає змогу достатньо аргументовано визначати той магістральний напрям, у якому рухається Українська держава, враховуючи вибір нею системи геополітичних координат і цілей власного розвитку.

Однак, у виборі правильної стратегії розвитку українського ринку консалтингових послуг, важливо врахувати досвід зарубіжних країн. Саме завдяки даному досвіду, ми зможемо обрати потрібну нам модель. Зважаючи на це, зазначимо, що:

- по – перше, в державах із розвинутою ринковою економікою надання навчально – освітніх, а відтак і консалтингових послуг організоване таким чином, щоб забезпечувати підприємців достатньо кваліфікованими кадрами, спроможними вирішувати складні практичні завдання, що ставить перед ними ринок, а також актуальною ринковою інформацією;

- по – друге, розвинуті ринкові економіки ґрунтуються на потужному соціальному капіталі, тобто на довірі населення одне до одного і до підприємницьких структур, що діють на ринку. Адже неякісний товар чи послуга в умовах ринкової конкуренції неминуче призводять до економічних збитків їхнього надавача або втрати ринкових переваг. Відтак, на ринку представлені здебільшого компанії, що дбають про власне реноме [1, с. 393 – 396; 5, с. 175].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Таким чином, ринок консалтингових послуг є одним із генераторів інвестиційної активності в межах ЄС, а також у співробітництві провідних західноєвропейських компаній зі своїми партнерами з країн Східної Європи.

У свою чергу, співпраця українського ринку консалтингових послуг та країн ЄС може допомогти:

- підвищити кваліфікації персоналу компаній, його спроможності адаптувати у вітчизняне ринкове середовище передові закордонні технології та способи організації виробництва. Це, у свою чергу, зумовить до зростання продуктивності праці в умовах іноземного інвестування, а, отже, гарантуватиме підвищення ефективності функціонування компаній;

- підвищити компетентності менеджерів вітчизняних підприємств, завдяки чому відбувається зростання їхньої толерантності до сприйняття сучасних управлінських технологій, поширених у середовищі провідних європейських фірм і корпорацій. Це тягне за собою гармонізацію стилів управління в Україні та державах ЄС, полегшуючи вихід останніх на вітчизняний ринок, у тім числі з метою реалізації потужних інвестиційних проектів;

- поліпшити інформаційно – аналітичного забезпечення вітчизняних підприємств, що діють у різних сферах економічної діяльності нашої держави, а також іноземних компаній, які готові інвестувати свої кошти у господарський комплекс України.

Відзначимо, що консалтинговий ринок є одним з найпотужніших генераторів якості людського капіталу. Адже завдяки його функціонуванню відбувається перманентне прирощування знань у різних сегментах національної економіки; саме консалтинг слугує при цьому важливим інструментом інформаційного стимулювання широкого спектра галузей і сфер економічної діяльності, виступаючи в іпостасях управлінського консультування, коучингу, дорадництва, фандрайзингу, рекрутингу, стратегічного консалтингу тощо. Все це безпосередньо впливає на удосконалення навчально – освітньої компоненти в контексті формування економіки знань, що, у свою чергу, зумовлює до зростання якості людського капіталу, а, отже, до створення сприятливого для іноземних інвесторів суспільно – психологічного підґрунтя та відповідного інституційного середовища розвитку інвестиційного співробітництва з державами ЄС [3, с. 278 – 280].

Отже, історію функціонування ринку консалтингу в Україні можна охарактеризувати як епоху навчання. Підготовка консультантів із роботи з клієнтами, створення унікальних продуктів, власної методології, яку вони пропонують на ринку, формування репутації, яка для будь – якого клієнта є першорядним чинником вибору консалтингової компанії. Також зростання частки консалтингу в структурі вітчизняного ринку послуг є важливим каталізатором інвестиційного співробітництва нашої держави з країнами ЄС через механізми розвитку інституційного середовища інвестування та покращення інвестиційного клімату на загальнодержавному і регіональному рівнях.

Список літератури

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

1. Борщевський В., Бабій Г. Розвиток консалтингу в контексті європейської інтеграції України: суспільно – психологічний вплив та пріоритети регуляторної політики. *Збірник наукових праць «Ефективність державного управління»*. 2012. Вип. 30. С. 393 – 396
2. Верба В. А., Решетняк Т. І. Організація консалтингової діяльності: навч. посіб. Київ. КНЕУ, 2000. 228 с.
3. Коваль І. Роль консалтингу в активізації інвестиційного співробітництва України з державами ЄС. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2012. Випуск 28. С. 278 – 280
4. Ковальська К. В., Пастушенко Р. М. Тенденції розвитку ринку консалтингових послуг у контексті посткризового періоду в Україні. *Молодий вчений*. № 8 (60). 2018. С. 195
5. Derid I., Zelenko O. Digital transformation of global banking: challenges and prospects. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol 3, No 30 (2019). P. 45-51.
6. Грант Торнтон (Україна) оголошує про значне розширення свого бізнесу. Юридична газета *Online*: веб – сайт URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/grant-tornton-ukrayina-ogoloshue-pro-znachne-rozshirennya-svogo-biznesu.html> (дата звернення 20. 05. 2020).

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ В КОНТЕКСТІ НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Єременко Лариса

кандидат психологічних наук,
старший викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Проблема мотивації навчально-професійної діяльності є цілком на часі і посідає важливе місце в контексті численних досліджень академічного середовища на різних його рівнях. Високий рівень навчальної мотивації виступає одним з найважливіших факторів сприятливого професійного становлення майбутнього фахівця. Тому одне з основоположних завдань сучасної системи освіти полягає в формуванні ефективною навчальною мотивації, а також у постійній її підтримці та розвитку.

Згідно з результатами багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних досліджень, між параметрами академічних мотивів студентів і їх соціально-психологічними та особистісними характеристиками існують стійкі взаємозв'язки, які носять не випадковий характер [2]. Водночас мотивація навчально-професійної діяльності піддається зовнішнім впливам з боку освітнього середовища ВНЗ.

Одним із факторів, що активно досліджуються в контексті вивчення мотивів здобувачів, є академічний стрес, який часто розуміється зарубіжними дослідниками як сукупність подразників, покладених на самого себе і пов'язаних з навчанням, фінансами, часом або ж зі здоров'ям. Дані стресори впливають на життя студента та його навчально-професійну діяльність протягом короткого або тривалого тимчасового періоду [9].

Було проведено багато досліджень різних аспектів академічного стресу. Наприклад, С. Ф. Carvalho з колегами, досліджуючи відмінності рівнів стресу і показників локусу контролю студентів коледжу, прийшли до висновку, щоздобувач, який відчуває сильний стрес, більшою мірою схильний сподіватися на сприятливий збіг обставин. Водночас не було виявлено зв'язків між проявами стресу у випробовуваних і значущими для них іншими (людьми, які мають вплив на їхнє життя). Отже, студенти не пов'язували свій стрес з іншими людьми [7].

У. Dong вивчав взаємозв'язки рівнів академічного стресу першокурсників, параметрів локусу контролю щодо даного стресу, суб'єктивної цінності одержуваної освіти і вибору стратегій для співволодіння зі стресом. Також дослідником були виділені два індикатори мотивації досягнення: внутрішня значимість (intrinsic value) і цінність досягнення (attainment value). Отримані результати довели, що між показниками академічного стресу та параметрами

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

внутрішньої значущості спостерігаються стійкі зворотні кореляції, в той час як між виразністю цінності досягнення і рівнем стресу були виявлені позитивні взаємозв'язки. Для студентів з високим рівнем академічного стресу характерні як знижений рівень внутрішньої мотивації, так і підвищена цінність досягнення. Також не було виявлено значущих зв'язків між академічним стресом і параметрами локусу контролю. Однак, були виявлені слабкі зворотні кореляції екстернальності та мотивації досягнення [8]. У контексті вітчизняних досліджень частіше зустрічається термін «навчальний стрес», причому чимала увага приділяється стресовим навантаженням під час іспитів.

Екзаменаційний стрес описується як фактор, який впливає на хід розумових процесів, на пам'ять і на ефективність академічної діяльності в цілому [3]. Адаптацію студента до даному стресу часто супроводжують активна робота різних функціональних систем організму, зниження його адаптивних властивостей. Разом з тим стрес, в тому числі екзаменаційний, має і позитивний ефект, впливаючи на студента стимулюючим і мобілізуючим чином.

І. В. Новгородцева з колегами відзначали, що предикторами академічного стресу, крім особистісних особливостей студента, можуть бути наступні фактори: недолік сну, невиконані вчасно завдання, наявність помилок в роботах, велика кількість пропущених занять, недостатні знання з тієї чи іншої дисципліни, некомфортні зовнішні умови (температура в аудиторіях, пагане освітлення, надмірний шум та ін.) і, як наслідок, низька успішність, відсутність зацікавленості в навчально-професійній діяльності, зростання академічного навантаження, конфліктні ситуації [5].

У науковій літературі висвітлюються дві основні стратегії опанування стресу [1]. Здобувач зі стратегією боротьби, орієнтуючись на подолання проблеми, здійснює цілеспрямований комплекс дій. Він розвиває свою комунікацію з іншими студентами, співробітниками навчального закладу, проявляючи зацікавленість в інформації, що відноситься до актуальної проблеми, а також надає зворотний зв'язок. При стратегії уникання здобувач, за допомогою ескапізму, віддаляється від факторів стресового стану або заперечує саму проблему. Його пріоритетом є уникнення стресорів. Зовні дана поведінка може виражатися в психологічному віддаленні від одногрупників, викладацького складу, в появі ознак емоційного вигорання, у використанні жестів замкненості, у вживанні слів, що говорять про відстороненість від факторів стресової ситуації.

І. В. Новгородцева з колегами запропонували наступні методи, спрямовані на зниження рівня навчального стресу [5,]:

- розробка системи цілей і пріоритетів у власній навчально-професійній діяльності;
- побудова ефективної комунікації як зі співробітниками навчального закладу, так і з іншими студентами;
- якщо вимоги до роботи або отримана оцінка не до кінця зрозумілі, важливо вчасно звернутися до викладача;
- здорове харчування, дотримання режиму, а також фізичні навантаження для високого рівня працездатності.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

В. В. Руженкова з колегами відзначали, що для профілактики негативних емоційних станів, пов'язаних з високим рівнем академічного стресу, необхідна розробка програми, яка б включала наступні заходи:

- ознайомлення студентів зі способами подолання академічного стресу і адаптації до нього (методи вирішення конфліктних ситуацій, опанування гетеро- і аутоагресивних установок, методики релаксації та ін.);
- інформування здобувачів про техніки ефективного тайм-менеджменту, про способи результативної самостійної роботи з науковою літературою;
- допомога студентам у вдосконаленні навичок професійної самопрезентації, інформування учнів щодо етапів побудови кар'єри;
- надання інформації про важливість здорового способу життя, дотримання режиму і правильного харчування, а також про негативний вплив деструктивних способів подолання стресу (в контексті профілактики залежностей).

Також автори відзначають доцільність оптимізації навчального навантаження на першому курсі навчання [6].

Відтак, корекція рівня академічного стресу студентів - одна з ключових завдань психологів та соціальних педагогів, які працюють у навчальному закладі. Важливою є розробка і реалізація комплексних заходів для своєчасного попередження та ефективного управління академічним стресом. Дана робота повинна охоплювати різні сфери життя студентів, позитивно впливаючи на їх стресостійкість, емоційний розвиток і самоконтроль, на навчальну мотивацію і рівень успішності в цілому.

Список літератури

1. Бодров В. А. Психологический стресс: развитие и преодоление. М., 2006.
2. Єременко Л. В. Реалізація принципів і методів формування соціальної компетентності особистості в груповій тренінговій роботі // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди»: Зб. наук. праць – К.: Гнозис, 2013. – Дод. 2 до Вип. 31. – С. 397-403.
3. Кучина З. Б. Совладание с экзаменационным стрессом у студентов вуза (на примере интернет-экзамена). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovladanie-sekzamenatsionnym-stressom-u-studentov-vuza-na-primere-internet-ekzamena>
4. Литвинова Е. Ю., Киселева Н. В. Роль профессиональной среды в формировании потребности в непрерывном образовании / В сб.: Социальная психология в образовательном пространстве. Материалы II Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. 2017.
5. Новгородцева И. В., Мусихина С. Е., Пьянкова В. О. Учебный стресс у студентов: причины и проявления. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/uchebnyustress-u-studentov-medikov-prichiny-i-proyavleniya>
6. В. В. Руженкова, В. А. Руженков, Ю. Н. Гомеляк, А. В. Боева Учебный стресс: риск расстройств психического здоровья и формирования суицидального поведения у студентов первого курса. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/uchebnyustress-risk-rasstroystv-psihicheskogo->

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

zdorovya-i-formirovaniya-suitsidalnogopovedeniya-u-studentov-medikov-pervogokursa

7. Carvalho, C. F., Gadzella, B. M., Henley, T. B., & Ball, S. E. Locus of control: Differences among college students' stress levels // Individual Differences Research. 2009. № 7.

8. Dong Y. Examining the role of motivation in the relationship between perceived academic stress and coping among freshmen: Doctoral Dissertation. 2014.

9. Gadzella B., & Masten W. An analysis of the categories in the student-life stress inventory // American Journal of Psychological Research. 2005. № 1.

THE POLYCODE CHARACTER OF ENGLISH DICTIONARIES

Tomchakovska Yuliia,

Ph.D., Associate Professor

National university "Odessa law academy"

Tomchakovskiy Oleksandr,

Ph.D., Associate Professor

Odessa I.I. Mechnikov national university

Hladchenko Kseniia

Assistant

National university "Odessa law academy"

Learning a foreign language is unthinkable without the use of various information resources: textbooks, reference books, encyclopedias and, first of all, dictionaries.

The communicative specificity of a dictionary of any type consists in its sporadic use, it is not a book intended for reading from beginning to end, instead it is assumed that the user / reader refers to its information resources to obtain punctual information that, in its turn, requires him to have certain reference skills. The presence of pictographic illustrations, which accompanies a verbal definition, optimizes the process of searching, understanding and memorizing the necessary information. The study of such a communicative phenomenon as a polycodle vocabulary entry is of indisputable scientific interest.

The relevance of the study is that it is performed in the context of communicative linguistics, devoted to the problems of semiosis in English lexicography and finds the mechanism of double coding of the message (verbally and pictographically) as a way of optimizing the perception, processing and storage of information by the user of the dictionary.

The purpose of this study is to determine the features of the English-language polycodle vocabulary entry as a communicative phenomenon of educational lexicography.

The research has been done on the basis of 5 lexicographic sources, traditionally called the "big five", because they present today an exhaustive arsenal of English dictionaries. This is the Cambridge Advanced Learner's Dictionary, Longman Dictionary of Contemporary English, Collins COBUILD Advanced Dictionary, Oxford Advanced Learner's Dictionary, and Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. The application of the method of a consecutive selection enabled singling out polycodle dictionary entries, which contain a verbal definition of the head word-lemma and pictographic (in the form of a picture, picture or drawing) presentation of a nominated and interpreted referent. The resulting sample is 1640 polycodle entries (see Table 1).

Table 1

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

The number of polycode entries in the dictionaries

dictionary	Number of entries	%
C	497	30.3
L	421	25.7
Cl	271	16.5
O	249	15.2
M	202	12.3
Total	1640	100.0

The era of English learner's dictionaries, which are at the center of our attention, began in the middle of the twentieth century with the publishing of *Advanced Learners' Dictionary* in 1948, followed by *Longman Dictionary of Contemporary English* (1978), *Cobuild English Language Dictionary* (1987). Ten years later *Cambridge International Dictionary* (1995) and *Macmillan English Dictionary* (2002) joined them, forming the so-called "big five", unanimously interpreted by specialists as the highest achievement in this field of lexicographic practice. Modern editions of these five dictionaries constitute the material of the given research.

The communicative specificity of educational dictionaries is their addressing a clear segment of the reader's audience. These are non-native speakers of English, studying it as a foreign language and living outside the range of its distribution, and therefore beyond situational context. The peculiarities of the users, who are addressees of educational dictionaries, determine the content and the form of presentation of lexicographic material, aimed, first of all, at expanding the vocabulary of the reader and familiarizing him / her with the culture of the English-speaking society.

Lexicographers note that every user of the dictionary faces three problems: how to find the right information; how to understand it (comprehend) and how to apply what you understood [1]. Nonverbal means of communication help in solving the first two problems. In the explanatory dictionaries of the English language, two types of paragraphic characters are used: these are typed and depictive non-verbal means.

Typed non-verbal communication means are a compulsory component of an entry in any explanatory dictionary. These means include font accents, background and font color, special icons and symbols (arrows, triangles, rulers, frames) that mark different quanta of information in the article (allocation of the title word, individual semes of polysemic words, their interpretations and linguistic examples, zone of cultural information about nominated realities, etc.). The typed non-verbal means help the user to find the required "package of information" in the proposed lexicographic entry.

The polycode dictionary article as a communicative phenomenon represents the unity of the verbal component (lemma, its definitions, grammatical, phonetic, stylistic characteristics, speech examples) and the visual component (pictograms that visualize the information expressed in the definition). It should be mentioned that the pictogram also contains a mandatory verbal component in the visual field in the form of a title (legend, which is identical to the lemma) and optional elements – signatures under separate constituent parts of the icon (tags). The verbal definition comes in

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

more or less complex relationship with the ostentatious definition, in which the pictogram functions. The pictogram can: a) duplicate a set of definitions, b) transform them, c) add new features, d) establish paradigmatic relationships with other terms of the reader.

Thus a polycode dictionary entry has a powerful informational potential and is an effective learning resource.

References

1. Tarp S. Functions of Specialised Learner's Dictionaries. In *Specialised Dictionaries for Learners*. Ed. by Pedro A. Fuertes-Olivera. Berlin: De Gruyter, 2010. 39-54.
2. Cambridge Advanced Learner's Dictionary / Ed. Elizabeth Walter. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
3. Collins Cobuild Advanced Dictionary / Ed. by Grant Barrett, Catherine Weller. Boston: Heinle Cengage Learning, 2009.
4. Longman Dictionary of Contemporary English /Ed. Della Summers. Harlow: Pearson Education Limited, 2007.
5. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners /Ed. Michael Rundell. Oxford: Macmillan Edition, 2007.
6. Oxford Advanced Learner's Dictionary /Ed. Sally Wehmeier. Oxford: Oxford University Press, 2008.

КРИТЕРІЇ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ ГУМАННИХ ВЗАЄМИН З ПІДЛІТКАМИ

Бартенєва Ірина Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Ноздрова Оксана Павлівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Однією з особливостей підліткового віку є прагнення до спілкування з ровесниками, яке забезпечує засвоєння життєвих цінностей, норм та форм поведінки. Характер взаємовідносин дітей формується під безпосереднім впливом особистості педагога. Особистість вчителя, його педагогічна культура є важливим критерієм формування взаємин з підлітками. Саме тому проблема регуляції та створення вчителем гуманних учнівських взаємин набуває особливої актуальності як в теоретичному, так і в прикладному аспектах.

Найбільш значущими для готовності вчителя до формування гуманних взаємин з підлітками є групи показників, що характеризують комунікабельність, організованість, чуйність, тактовність, емоційність, справедливість, принциповість, любов до дітей, доброзичливість, гуманність, доброту, самостійність, відповідальність, спостережливість, творчість. На їх основі можливо відібрати і узагальнити ті якості, що характеризують аспект психологічної готовності вчителя до формування взаємин з підлітками за всіма її компонентами. В результаті можливо виділити такі критерії психологічної готовності вчителя до регуляції взаємин з підлітками: організаторські та комунікативні вміння, інтегральний локус контролю (поведінковий компонент); емпатійність, афіліація (емоційний компонент); демократичні установки на спілкування з учнями (мотиваційний компонент); креативність (творчий компонент) [1].

Наявність великої кількості типологій поняття «психологічна готовність» пояснюється, в першу чергу, відмінністю параметрів, які покладені в їх основу. Найбільш поширеним є визначення психологічної готовності як складного особистісного утворення, що включає в себе позитивне ставлення до професії, інтерес до неї, стійкі мотиви діяльності, знання і уявлення про особливості та умови професійної діяльності, адекватні вимогам професійної діяльності риси характеру, здібності, необхідні знання, уміння, навички, емоційно-вольові

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

якості, самоконтроль, самооцінка своєї професійної підготовленості тощо. Найбільш доцільним буде розглядати психологічну готовність вчителя до формування гуманних взаємин як стійке системне психологічне утворення, що включає взаємопов'язані компоненти: когнітивний, мотиваційний, емоційний та поведінковий.

Розглянемо методику підготовки педагогів до формування гуманних взаємин з підлітками.

Серед багатьох факторів впливу, які визначають реальний рух до гуманістичної освіти і виховання, залишається сам учитель, його світогляд, духовна культура, гуманістична спрямованість, високі ділові та особистісні якості [2].

Провідними компонентами підготовки вчителя та підвищення їх кваліфікації визначені такі:

- педагогічний змістовий компонент (професія педагога – це постійне розв'язання нестандартних завдань, а тому це не повинні бути знання у вигляді незмінних і абсолютних зразків, стандартів, шаблонів);

- сучасна гуманістична філософія (головне направити погляд дитини на свій внутрішній світ. Гуманна педагогіка веде дитину до самопізнання, розкриття себе, своєї сутності в першу чергу для людей, а не для себе);

- особистісно-орієнтована педагогіка (створення максимально сприятливих умов для розвитку й становлення особистості як суб'єкта діяльності, яка здійснює їх відповідно до системи гуманістичних цінностей);

- педагогічна етика і такт (психологія розвитку емоційної сфери);

- комунікаційна культура (психологія взаємодії та спілкування);

- педагогіка життєтворчості та духовного благородства (педагогічна діяльність вчителя має бути спрямована, в першу чергу, на дитину, Виховання в учнів почуття любові до людей і окремої особи, глибока повага до людської гідності, ставлення до людини як найвищої цінності);

- моральність вчителя як внутрішній регулятор поведінки (моральні вимоги, поставлені вихователем перед вихованцями, часто не набувають для нього особистої цінності, він їх лише розуміє, але особисто не переживає, на словах висока мораль, а на ділі - аморальна поведінка).

Методичні поради для організації спілкування з учнями:

- Витіснити авторитаризм (силу, примус, наказову форму спілкування) та замінити на співпрацю рівноправних партнерів – вчителя та учня (розмовляти з дитиною, а не говорити їй).

- Монолог замінити на діалог.

- Формувати норми спілкування (уміння слухати; уміння висловлювати думку так, щоб тебе зрозуміли; уміння сперечатися, аргументувати; допомога вчителя: правило трьох секунд, похвала, кивок голови (покажіть, що ви слухаєте)).

- Запровадження зовнішніх регуляторів уваги: знаки (піднята рука), жести сигнальні картки.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

- Всі правила поведінки, співпраці, спілкування не давати у готовому вигляді, а виводити з дітьми через різні форми співпраці в освітній та іншій діяльності.

- Діти мають отримувати задоволення від спілкування (формується впевненість у собі, дитина відчуває себе особистістю).

- Створювати атмосферу співучасті, команди, колективізму.

- Під час спілкування мають формуватися відповідні якості особистості (вміння співпрацювати, співпереживати (не бути байдужими до успіхів та невдач інших); розвиток свідомої дисципліни; ставлення до роботи іншого (оцінка, погодження (непогодження), бажання допомогти).

- Спілкування має відбуватися емоційно (не бути байдужим).

Велике значення для впровадження принципів гуманізму в освіту мають ідеї К. Роджерса, що безпосередньо стосуються психології фасилітації у педагогічному процесі. Його концепція розвитку особистості і допомагаючих стосунків є тим психологічним підґрунтям, на якому вибудовується практично вся сучасна гуманістична педагогіка. У системі поглядів К. Роджерса на навчання робота вчителя порівнюється з роботою терапевта (фасилітатора), котрий не формує особистість дитини, а допомагає учню знайти в собі те позитивне, що в ньому вже є, але, можливо, змінено, забуто, приховано [3].

З психологічної точки зору, сутність педагогічної підтримки полягає у створенні між учнем і учителем фасилітативних стосунків, що спонукають особистість до самоактуалізації.

Осмислення категорії «гуманні відносини» здійснюється в процесі аналізу наукових понять «гуманність», «відносини». Гуманність (від лат. Humanus – людяний) – обумовлена моральними нормами та цінностями система спрямування особистості на соціальні об'єкти (людину, групу, живу істоту), що представлені у свідомості переживаннями жалю, радощів і реалізується у спілкуванні і діяльності, в актах сприяння, співучасті, допомоги. Поняття «гуманність» як соціальна установка, що містить пізнавальний, емоційний і поведінковий компоненти, залучається під час аналізу широкого кола питань, пов'язаних із засвоєнням моральних норм, симпатією. Відносини розглядаються як категорія, що характеризує взаємозв'язок елементів певної системи. Взаємовідносини, які виявляє особистість, є формою її зв'язку з навколишнім світом, вияв притаманних їй соціальних якостей у певних об'єктивних умовах. Прояв особистістю відношення завжди є її взаємодією з тими чи іншими об'єктами реального світу, оскільки з дій людей складаються їхні відносини. Ця загальна характеристика застосовується і до виховних відносин, під якими розуміються відносини вихованця з вихователями, однолітками, іншими людьми та предметами, в ході реалізації яких відбувається виховний вплив. Виховними є лише ті відносини, в ході реалізації яких здійснюється взаємодія та відбувається засвоєння вихованцями тих чи інших елементів соціального досвіду, культури. Гуманні відносини – це такий вид взаємодії з людьми, в ході якої у них виявляється потреба в прояві турботи про оточення, розвиваються гуманістичні почуття (добррозичливість, симпатія,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

дружелюбність, співчуття, повага, нетерпиме ставлення до грубості та жорстокості), що виявляється у свідомо значущій мотивації, поведінці та діяльності в колективі в різноманітних ситуаціях.

Підлітковий вік є сенситивним для формування гуманних відносин, оскільки особливого значення набуває становлення особистої життєвої позиції підлітка; виявляється інтерес до інших людей, їхніх поглядів, ціннісних орієнтацій, поведінки.

Професійний розвиток неможливо уявити без особистісного розвитку, тому потрібна особлива ціннісно-сміслова, морально-орієнтована етична домінанта у системі педагогічної освіти. Професіоналізація особистості вчителя веде до формування особистісних якостей та рис, що полегшують професійну діяльність та сприяють пошуку оптимальних засобів та прийомів її здійснення. На відміну від вчителя, що лише механічно передає знання, вчитель-професіонал відстоює цінність своєї професії, послідовно освоює морально-етичні знання. Формування гуманістичних цінностей у вчителів – це складний процес гармонійного поєднання професійних знань з найкращими особистісними якостями.

Головним критерієм і наслідком такого гармонійного поєднання має бути бажання бути корисним і постійне духовне самовдосконалення. У зв'язку з цим, потрібно відзначити координуючу роль учителя в гуманістично-орієнтованому процесі та необхідність високої педагогічної майстерності для виховання миролюбності, безконфліктності, взаєморозуміння. Тільки вчитель, який опанував гуманістичні педагогічні цінності зможе гідно виховувати наступне покоління, формувати у вихованців гуманістичний світогляд, гуманне світосприймання, поважне ставлення до людей. Від професійної майстерності педагога залежить успішність реалізації моделі формування гуманістичних цінностей підлітків. Саме від моральних якостей педагога у значній мірі залежить моральний потенціал суспільства, зменшення в ньому жорстокості та соціального насилля [5].

Ефективність педагогічної діяльності значною мірою визначається сформованістю гуманістичних ціннісних орієнтацій педагога, особистісних цінностей. Підґрунтям для формування гуманістичних цінностей вчителів є морально-практична діяльність, яка здійснюється заради інших людей. У такій діяльності людина усвідомлюється як головна цінність, до якої ставляться з повагою та турботою. Гуманні взаємини розглядаються як суб'єктивно значущі, а це в свою чергу сприяє формуванню гуманістичних якостей особистості. Якісні зміни ціннісних орієнтацій учителів будуть відбуватися значно інтенсивніше, якщо формувати їх цілеспрямовано в процесі підготовки до професійної діяльності з дотриманням єдності структурних компонентів (потреби, інтереси, мотиви, цілі, вибір, об'єктивні цінності). Така цілеспрямованість професійної підготовки вчителів полягає, в першу чергу, у спрямованості на інших людей і лише потім на себе, а далі на навчальний предмет. Гуманістична спрямованість в структурі особистості вчителя повинна домінувати над предметною. Доцільно зауважити, що підґрунтям педагогічної діяльності стають саме професійні знання вчителя. Однак професійні знання

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

мають бути обов'язково пов'язані з певним набором особистісних якостей вчителя: людяністю, терпимістю, доброзичливістю, комунікативністю, натхненням, чуйністю, коректністю, тактовністю, самокритичністю, постійним прагненням до самовдосконалення і бажанням бути корисним. Становлення вищого рівня етичного оцінювання потенційних вчинків і є процесом виховання [4].

У процесі життєвого розвитку цінності людини об'єднуються в єдину систему, якою володіє особистість. Ціннісна система має свою певну організацію, що підпорядкована принципу субординації, де кожна цінність стосовно тієї, котра стоїть вище відіграє роль засобу, умови або наслідку, який виходить з неї. Сутність розподілу цінностей полягає у ступені їх значущості для існування людини, та її прогресивного розвитку. Цінності, маючи біологічну та генетичну основи, притаманні структурі людини. Однак тільки культура розвиває цінності, а цивілізація збільшує їхню кількість. Звідси зрозуміло, чому майбутнє людини головним чином визначається соціальними ідеалами, які продукують прагнення молодих людей не лише здобути високу професійну компетентність, але й самореалізуватися в нових соціальних, політичних та економічних умовах.

Отже, підхід до професійної підготовки педагога, заснований на загальнолюдських, гуманістичних та педагогічних цінностях, має сприяти формуванню такої системи цінностей, яка б відповідала актуальному завданню сучасної освіти – вихованню активних, відповідальних, ініціативних, творчих фахівців, здатних до професійного росту та саморозвитку.

Список літератури

1. Адоньєв Є.О. Традиційна та гуманістична парадигми освіти в антропологічному вимірі / Є. О. Адоньєв // Постметодика . – 2002. - № 7–8. – С. 12–15.
2. Сущенко А.В. Гуманізація педагогічної діяльності як інноваційний процес / Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. праць / А.В. Сущенко ; ред. кол. Т.І. Сущенко [та ін.] Київ–Запоріжжя, 2003. - Вип. 29. – С. 32–39.
3. Зязюн І. А. Гуманізм освіти ХХІ століття: філософський і психологічний аспект / І.А. Зязюн // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2002. - № 2. – С. 23–34.
4. Підготовка майбутнього вчителя до морального виховання учнів : навчальний посібник / за заг. ред. В. К. Демиденка. – К. : ІЗМН, 1996. - 204 с.
5. Жукоцкий В. Д. Основы современного гуманизма / В. Д. Жукоцкий. – Москва. – Нижневартовск, 2005. –127 с.

АНАЛІЗ КЛІНІЧНОГО ПЕРЕБІГУ ВАГІТНОСТІ ТА ПОЛОГІВ, У ЖІНОК, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬ РІЗНІ МЕТОДИ КОНТРАЦЕПЦІЇ

Лещева Тетяна Володимирівна,

д.мед.н, професор
Дніпровський інститут медицини та громадського здоров'я

Бондаренко Ольга Василівна

лікар акушер-гінеколог

Було вивчено особливості клінічного перебігу вагітності й пологів у 90 жінок, які використовують різні методи контрацепції.

Добір пацієнток здійснювався із дотриманням принципу рандомізації.

Пацієнток було розподілено на наступні групи

-1. – 30 жінок, які не використовували контрацепцію;

-2. – 30 жінок, які завагітнили після використання ВМС (внутрішньо маткова спіраль);

-3. – 30 жінок, які завагітнили після відміни ГК(гормональна контрацепція).

Виходячи з отриманих результатів необхідно відзначити, що середній вік пацієнток групи .1 складав $26,1 \pm 1,2$ років, а в двох других групах цей показник достовірно не відрізнявся - $26,9 \pm 2,3$ и $27,2 \pm 2,5$ років ($p > 0,05$). Як свідчать результати вивчення репродуктивного анамнезу (табл. 1) у групі 1. більшість жінок (86,7%) були

Таблиця 1
Репродуктивний анамнез (%)

Показник	Групи жінок		
	1 n=30	.2 n=30	3 n=30
1	2	3	4
Не було вагітностей	86,7	20,0	23,3
1-3 артифіційних абортів	10,0	36,7	33,3
1-3 мимовільних абортів	3,3	10,0	13,3
1-2 термінових пологів	-	40,0	36,7
1-2 передчасних пологів	-	3,3	6,7
1-3 пізніх абортів	-	3,3	6,7
Репродуктивні втрати в анамнезі	-	23,3	20,0

первовагітними і тільки в 13,3% в анамнезі мали місце артифіційні і мимовільні ранні аборти. Цілковито іншу картину можна було спостерігати в двох інших групах. Так, число первородящих у групі 2 складало 46,7%, а в 3 - 50,0%. Звертає на себе увагу високий рівень артифіційних абортів (група.2 -

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

36,7% і 3 - 33,3%), репродуктивних втрат в анамнезі (група 2 - 23,3% і 3 - 20,0%) і мимовільних ранніх абортів (група 2 - 10,0% і 3 - 13,3% відповідно). Ці дані будуть, безумовно, враховані при оцінці клінічного перебігу вагітності й пологів.

Серед інших особливостей клінічної характеристики заслуговує на увагу фонова генітальна патологія, що представлена в табл.2.

Таблиця 2
Генітальна патологія (%)

Показник	Групи жінок		
	1 n=30	2 n=30	3 n=30
1	2	3	4
Патологічні зміни шийки матки	3,3	10,0	13,3
Хронічні запальні процеси	-	13,3	20,0
Порушення менструального циклу	3,3	10,0	13,3
Гінекологічні операції	-	6,7	10,0

Так, у жінок групи 1 мало місце тільки по одному випадку (3,3%) патологічних змін шийки матки і порушень менструального циклу. У порівнянні з цим, в інших групах основне місце займали хронічні запальні процеси репродуктивної системи (група 2 - 13,3% і 3 - 20,0%), патологічні зміни шийки матки (група 2 – 10,0% і 3 – 13,3%) і порушення менструального циклу (група 2 – 10,0% і 3 – 13,3%). Отримані розбіжності, на наш погляд, варто враховувати при оцінці клінічного перебігу вагітності й пологів.

Серед основних варіантів супутньої екстрагенітальної патології (табл.3) звертає на себе увагу відсутність

Таблиця 3
Частота виявлення екстрагенітальної патології серед обстежених жінок (%)

Показник	Групи жінок		
	1 n=30	2 n=30	3 n=30
1	2	3	4
Тироїдна патологія	13,3	10,0	13,3
Серцево-судинні захворювання	13,3	13,3	10,0
Патологія нирок	16,7	13,3	20,0
Захворювання шлунково-кишкового тракту	13,3	10,0	3,3
Патологія легень	6,7	6,7	3,3

суттєвих відмінностей між групами. При цьому частіше всього зустрічались захворювання нирок (група 1 - 16,7%; 3– 13,3% і 3- 20,0% відповідно).

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Порівняльні аспекти клінічного перебігу вагітності й пологів у жінок, які використовували різні методи контрацепції були наступними.

Так, у 1 половині вагітності (табл. 4) відзначені істотні

Таблиця 4
Перебіг I половини вагітності (%)

Показник	Групи жінок		
	1 n=30	2 n=30	3 n=30
1	2	3	4
Ранній токсикоз	6,7	10,0	12,0
Загроза переривання	3,3	13,3	10,0
Загострення урогенітальної інфекції	-	16,7	6,7
Бактеріальний вагіноз	6,7	20,0	10,0
Респіраторна вірусна інфекція	6,7	13,3	10,0

розбіжності між основними групами за двома основними показниками: бактеріальний вагіноз (група 2 - 20,0% і 3 - 10,0%) і загострення урогенітальної інфекції (група 2 - 16,7% і 3 - 10,0%). За всіма іншими параметрами істотних розбіжностей між підгрупами не відзначено.

Після 20 тижнів вагітності розбіжності між групами носили більш виражений характер (табл. 5). Так,

Таблиця 5
Перебіг II половини вагітності (%)

Показник	Групи жінок		
	1 n=30	2 n=30	3 n=30
Плацентарна недостатність	16,7	43,3	20,0
Анемія	20,0	23,3	26,7
Прееклампсія	6,7	10,0	13,3
Загроза передчасних пологів	3,3	10,0	6,7
Загострення урогенітальної інфекції	3,3	20,0	6,7
Бактеріальний вагіноз	10,0	30,0	16,7
Респіраторна вірусна інфекція	6,7	13,3	10,0

у пацієнток, які не використовували будь-яку контрацепцію або приймали ГК була суттєво нижчою частота плацентарної недостатності (група 1 - 16,7%; 2 - 43,3% і 3 - 20,0%); загострення урогенітальної інфекції (група 1 - 3,3%; 2 - 20,0% і 3 - 6,7%) і порушень мікробіоценозу статевих шляхів (група 1 - 10,0%; 2 - 30,0% і 3 - 16,7% відповідно).

При оцінці клінічного перебігу пологів (табл. 6)

Таблиця 6.
Частота ускладнень перебігу пологів (%)

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Показник	групи жінок		
	1 n=30	2 n=30	3 n=30
Передчасний розрив плодових оболонок	10,0	23,3	16,7
Передчасні пологи	-	10,0	3,3
Аномалії пологової діяльності	6,7	20,0	10,0
Дистрес плода	10,0	26,7	16,7
Акушерські кровотечі	3,3	13,3	10,0

необхідно відзначити більш високий рівень передчасних пологів (група 2 – 10,0% і 3.3 – 3,3%), а також всіх ускладнень розродження у пацієток, які використовували раніше ВМС: передчасного розриву плодових оболонок (група 1 - 10,0%; 2. – 23,3% і 3 - 16,0%); аномалій пологової діяльності (група 1 - 6,7%; 2 – 20,0% і 3 - 10,0%); дистресу плода (група 1 - 10,0%; 2 – 26,7% і 3 - 16,7%) і акушерських кровотеч (група 1 - 3,3%; 2 – 13,3% і 3 - 10,0% відповідно).

Отже, як показали результати проведених клінічних досліджень, наявність ВМС в анамнезі в пацієток є істотним чинником ризику розвитку акушерських і перинатальних ускладнень, у тому числі й інфекційного генезу у вигляді інтраамніального інфікування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вовк І. Б. Сучасні методи планування сім'ї. / І. Б. Вовк //Репродуктивное здоровье женщины. — 2017. — № 2(31). — С. 190—196.
2. Жилка Н. Я. Контрацепция и холистическое понятие сексуального здоров'я / Н. Я. Жилка, Л. А. Матыцина, А. В. Горбенко // Репродуктивное здоровье женщины. — 2015. — № 2(22). — С. 153—156.
3. Матыцина Л. А. Подростковая контрацепция и комбинированные оральные контрацептивы / Л. А. Матыцина, М. Ю. Сергиенко, Т. С. Дейнеко // Репродуктивное здоровье женщины. — 2014. — №.4 (20). — С. 141—144.
4. Подольский В. В. Репродуктивное здоровье женщин — важнейшая проблема современности / В. В. Подольский. // Здоровье женщины. — 2013. — № 1. — С. 100—102.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ

Мірошніченко А.С.

студентка юридичного факультету
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Науковий керівник

Наливайко Лариса Романівна

проректор, доктор юридичних наук, професор
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується інтенсивними глобальними процесами у сфері економіки, фінансів, політики та культури. Масштабні цивілізаційні процеси, що характерні для українського суспільства, мають як позитивні, так і негативні прояви. Так, поряд із стрімким зростанням виробничих сил у глобальній економіці, зростає кількість бідних, а отже, і правопорушників. Зазначені зміни сприяють вихованню у суспільства почуття відповідальності, а також усвідомленню того, що у сучасних реаліях існують ситуації, коли до відповідальності притягнути нікого.

На загальнотеоретичному рівні соціальну відповідальність досліджували: Н. Берлач, М. Вітрук, В. Венедиктов, В. Грищук, О. Іваненко, В. Кожухар, Д. Ліпінський, Л. Макаренко, М. Мироненко, Н. Оніщенко, Н. Пархоменко, А. Шабуров, М. Шиндяпіна, Л. Явич та ін.

Однією із актуальних проблем сучасного українського суспільства є проблема соціальної (суспільної та особистої) відповідальності. Огляд юридичної наукової літератури свідчить про те, що немає єдиної точки зору щодо визначення поняття «соціальна відповідальність».

Р. Хачатуров та Р. Ягутян під соціальною відповідальністю розуміють дотримання суб'єктами суспільних відносин вимог соціальних норм, а у випадках безвідповідальної поведінки, яка не відповідає приписам цих норм і порушує суспільний порядок, притерпіння винною особою позбавлень особистого чи майнового характеру [1, с. 14].

Слід відмітити, що зазначене поняття соціальної відповідальності характеризує її як з позитивної, так і з негативної сторони. Крім того, наведене визначення дає підстави стверджувати, що зміст позитивної відповідальності полягає у реалізації суб'єктом суспільних відносин вимог соціальних норм. Тобто, позитивна юридична відповідальність має форму соціально-корисної поведінки. Саме через діяння особи виражається її ставлення до встановлених соціальних норм, правил. «Позитивна відповідальність проявляється як обов'язок, зобов'язання суб'єкта діяти відповідно до вимог соціальних норм [1, с. 14].

А. Шобуров розглядає соціальну відповідальність як вольове соціально зумовлене ставлення суб'єкта до панівних у суспільстві норм і цінностей, що

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

виражаються в обранні суспільно значущого варіанта поведінки і його активної реалізації [2, с. 68]. Автор не розрізняє позитивний та негативний аспект (сторони) соціальної відповідальності.

На думку Є. Мануйлова, соціальна відповідальність на особистому рівні стикається з правом. Вона є правовою та державно-управлінською категорією, що відображає ціннісно-правовий аспект суспільних відносин. Крім того, автор вважає, що соціальна відповідальність є універсальним поняттям для усіх типів поведінки [3, с. 5]. Водночас, залежно від обставин, мотиви відповідальної діяльності можуть бути різними.

З огляду на зазначене, маємо підстави підкреслити, що Є. Мануйлов звужує зміст поняття «соціальна відповідальність» до правової відповідальності, визнає її державно-управлінською категорією. На думку вченого, зміст поняття «соціальна відповідальність» тісно пов'язаний зі змістом поняття «юридична відповідальність».

Соціальна відповідальність на думку А. Плахотного – це соціальний механізм контролю, користуючись яким суспільство забезпечує узгодження особистих і суспільних інтересів, спрямовує поведінку людей у необхідне, суспільно корисне русло [4, с. 74].

Автор вважає, що поняття відповідальності об'єднує дві форми, два різновиди відповідальності: відповідальність як реакція (система відповідей) суспільства на поведінку індивіда (суспільна відповідальність); відповідальність як система відповідей індивіда, особи на вимоги суспільства (особиста відповідальність) [5, с. 46].

На думку А. Плахотного, між суспільством та індивідом існує нерозривний зв'язок. Вчений зазначає, що не лише суспільство несе відповідальність перед особою, а й особа відповідає перед суспільством.

Д. Липинський визначає соціальну відповідальність, як діалектичний взаємозв'язок між особою та суспільством, який характеризується взаємними правами та обов'язками з приводу дотримання і виконання приписів соціальних норм, що тягне за собою схвалення та заохочення, а у випадках безвідповідальної поведінки, яка не відповідає приписам цих норм – обов'язок зазнати несприятливі наслідки [6, с. 22]. Вчений-правознавець стверджує, що соціальна відповідальність єдина, проте має різні форми реалізації. Це відповідальність як за минулу, так і за майбутню поведінку.

Необхідно звернути увагу на те, що у сучасній науковій юридичній літературі деякі вчені під соціальною відповідальністю розуміють корпоративну соціальну відповідальність або соціальну відповідальність бізнесу. На думку Ф. Котлера, корпоративна соціальна відповідальність – це вільний вибір компанії на користь підвищення добробуту суспільства, впроваджуючи підходи бізнесу та відповідні корпоративні ресурси [7].

Соціальна відповідальність бізнесу, на думку Н. Ткаченка, є відповідальністю компанії (фірми) перед усіма фізичними і юридичними особами, з якими вона має справу у процесі діяльності, і перед суспільством загалом [8, с. 128]. Тобто, поняття соціальної відповідальності відповідно до корпоративної відповідальності є звуженим.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Отже, в науковій літературі немає єдиної позиції щодо визначення поняття «соціальна відповідальність». Серед наведених точок зору соціальну відповідальність умовно можна виокремити три основні підходи до його розуміння. Перший підхід слід репрезентувати як «широке» розуміння соціальної відповідальності. Прихильники цього підходу під соціальною відповідальністю розуміють соціальний механізм контролю, за допомогою якого суспільство існує у злагоді. Другий підхід припускає розуміння соціальної відповідальності як ставлення суб'єкта до норм суспільства (соціальних норм). При цьому прихильники даного підходу визначають, що саме характер ставлення індивіда до вимог норм соціуму визначає суспільну корисність або протиправність його майбутньої поведінки. В контексті третього підходу соціальну відповідальність визначають, як корпоративну відповідальність. Тобто, прихильники даного підходу вважають, що соціальна відповідальність – це відповідальність лише корпорацій, організацій, фірм, а не соціуму перед індивідом.

Список літератури

1. Хачатуров Р.Л. Юридическая ответственность / Р.Л. Хачатуров, Р.Г. Ягутян. Тольяти, 1995. 126 с.
2. Шабуров А. В. Социальная ответственность личности и уголовное право / А.В. Шабуров, Свердловск, 1986. 68-76 с.
3. Мануйлов Є.М. Соціальна відповідальність особистості у правовій державі. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2013. С. 3-8.
4. Плахотный А.Ф. Проблемы социальной ответственности / А.Ф. Плахотный. Київ: Вища шк., 1981. 191 с.
5. Плахотный А.Ф. Свобода и ответственность (социальный аспект) / Плахотный А.Ф. Харьков: Изд-во Харьковского ун-та, 1972. 158 с.
6. Липинский Д.А. Общая теория юридической ответственности: дис. ... доктора юрид. наук : Саратов, 2004. 46 с.
7. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність // *Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства* / Київ: Агенція «Стандарт», 2005. 302 с.
8. Ткаченко Н.О. Аналіз визначення поняття «соціальна відповідальність» та його інтегроване розуміння у фармації. *Запорожский медицинский журнал*. 2013. С. 125-128.

УКРАЇНСЬКА ДЕКАБРИСТОЗНАВЧА ШКОЛА. 1825 – ПО СЬОГОДЕННЯ: НОВА ПЕРІОДИЗАЦІЯ

Казьмирчук Григорій,

док. іст. наук, проф.,
Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка

Казьмирчук Марія

док. іст. наук, доц.,
Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка

Українська декабристознавча школа виникла зразу ж після поразки руху декабристів 14 грудня 1825 р. в Санкт-Петербурзі і на засніжених полях Київщини 29 грудня 1825 – 3 січня 1826 рр. З появою особистих записок-цидулок царя Миколи I (більше 150), в яких визначалися умови утримування заарештованих декабристів і перших протоколів допитів, стало зрозуміло, що цей опозиційний рух охопив широкі обшири Російської імперії і, зокрема, українські землі, що були включені до неї. Так, арештованого 3 лютого 1826 р. В. Л. Лукашевича привезеного на головну гауптвахту Микола I відправив у Петропавловську фортецю з запискою такого змісту: «Присланого Лукашевича посадити, де краще, і утримувати хорошо»¹. Правда, не всім так щастило. Часто зустрічаються записки, які свідчать про інше – утримувати сурово. Допити виявили активну практичну й теоретичну діяльність «споборників святої волі», як назвав опозиціонерів початку XIX ст. великий поет, художник і мислитель України Тарас Григорович Шевченко.

Необхідність і доцільність такого видання є край необхідна. Зараз українське суспільство потрясають події декомунізації, коли сучасні «перетворювачі» стараються ствердити себе на соціально-економічних і культурних розвалинах Української держави, яка не встигнувши окріпнути незалежною, зіштовхується в прірву небуття. Поборники перетворюючих процесів свідомо, чи галопуючи в ораві безбатченків швиденько хочуть переназвати вулиці, які колись заслужено були названими в честь учасників руху декабристів, окремих його діячів. Ось і сьогодні Адміністрація Києва, граючись в демократію, оголосила опитування в інтернеті про те, чи потрібно вул. Павла Пестеля переназвати вулицею «Братства Тарасівців». Використовуючи невігластво чиновного люду, затемнених ура патріотизмом сірих душ міських обивателів, які висловилися: 108 – за перейменування і 100 – проти (дані на 16.00 годину 12 грудня 2017 р.). За перейменування виступають ті, хто не знав і не любив своєї героїчної історії, кому байдуже на якій вулиці їм жити, вирощувати майбутнє покоління мислячих киян, та не тільки киян!

Декабристи, їхній теоретик і практик соціальної боротьби Павло Іванович Пестель не один рік проживав в Україні, бував не раз в Києві. Він організатор

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

таємних декабристських організацій, що діяли в Україні, автор програмного конституційного документу «Руська правда», написаного в Україні, в якому розглядалася доля стосовно українських земель в складі Російської імперії, революційний діяч й політик, хто ризикував власною головою, бажаючи покращити соціальний, економічний й культурний розвиток України і завершив свій життєвий шлях на шибениці. І це стосується не тільки перейменувань вулиць Павла Пестеля, але й інших декабристів. Це сором! Зневага до історичної пам'яті! До людей не одного покоління.

Ось це і викликало у нас бажання через історико-бібліографічні сюжети життя й діяльності не одного покоління українських й всесвітніх декабристознавців, ствердити й поновити пам'ять про тих діячів першої половини ХІХ ст., хто славив і розбудовував Українську ідею, пробуджував ментальність народу, бажання здобути волю, звільнитися від ярма власних панків та зайд, яких український народ бачив багато. Відомо, що на терені України, за підрахунками російських декабристознавців, зокрема Павла Ільїна народилося 44 «уродженців України, хто славив велич СРСР» і сучасної Російської Федерації [1], майбутні декабристознавців, у тому числі майбутній академік АН СРСР М. В. Нечкина (м. Ніжин), Ієремія Якович Айзеншток (Єлисаветград), Семен Опанасович Венгеров (м. Лубни), Ілля Самойлович Зільберштейн (Одеса), іркутський письменник Марко Давидович Сергєєв (м. Єнакієве), відомий історик, вихованець Університету св. Володимира, академік АН СРСР Євген Вікторович Тарле (м. Київ) та ін. 92 особи – родились й жили й творили в нашій державі які після працювали в різних галузях історико-літературної науки й культури нашої вітчизни. Звичайно їх кількість значно більша, оскільки не враховують тих декабристознавців, які творили сучасну декабріану. За нашими підрахунками вітчизняних декабристознавців всіх років можна нарахувати більше 300 осіб.

Завдання цієї розвідки полягає в тому, щоб окреслити хронологічні характеристики проблеми «Української декабристознавчої школи. 1825 рік і по сьогодні», визначити періоди й етапи її розвитку, назвати провідних фахівців цієї важливої проблеми вітчизняної історичної науки, оприлюднити досягнення й прорахунки дослідження, нагадати суспільству про виняткову виховну її місію. Цей важливий науково-соціальний проект має й політичний аспект. Необхідно раз і назавжди відмовитися від «просіювання через сито вітчизняні історичні події», поділяючи їх на важливі або другорядні, потрібних читачу чи ні. Історія не лоскутна «пані», а суцільна, взаємозв'язана стрічка життя не одного покоління українців, які мають пишатися нею, шанувати її, не перекраюючи відповідно до бажань можновладців, вони не завжди є етнічними жителями українських земель, які розглядають її як «дійну корову», свого баснословного збагачення.

Як кожна наукова дисципліна, так і окрема проблема, зокрема рух декабристів, має свою історію вивчення, яка відбиває періоди становлення, розвитку, а іноді і тимчасового занепаду, коли необхідно зупинитися, осягнути пройдений шлях, щоб спокійно оцінити раніше зроблене й рухатися далі. Складовою частиною її є періодизація [2, с. 31].

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

Ми перші, хто у всесвітньому декабристознавстві розпочали дослідження важливої теми – періодизації вивчення руху декабристів, її характерних ознак, залежних від соціально-політичних, економічних подій не тільки світового, але й регіонального масштабуⁱⁱ.

Декабристознавство нараховує сто дев'яносто п'ять років свого розвитку. За цей час до вивчення руху декабристів зверталось не одне покоління істориків, літературознавців, юристів, економістів, філософів, та представників інших гуманітарних наук. Серед них були талановиті вчені, такі, зокрема, як М. К. Шільдер, В. М. Довнар-Запольський, М. М. Покровський, Д. І. Багалій, М. М. Дружинін, М. В. Нечкина, Г. О. Гайдай, П. В. Ільїн, М. Г. Казьмирчук, О. І. Киянська, С. Ф. Коваль, Ю. В. Латиш, М. М. Лисенко, Л. О. Медведська, М. П. Савичев, А. В. Сілкін, Г. Я. Сергієнко, та ін. Революціонери і демократи XIX – XX ст. – О. І. Герцен, В. Г. Белінський, М. Г. Чернишевський, Т. Г. Шевченко, І. Я. Франко акцентували увагу на антисамодержавній і антикріпосницьких вимогах «царів волі», звернули увагу на їхній значний внесок у розвиток світової культури, науки й суспільної думки [3].

До історії руху декабристів зверталися державні й політичні діячі царської Росії й Радянської імперії, які у своїй більшості використовували ідеї декабристів для утвердження своїх політичних ідей і цілей, або дискредитували їх діяльність на догоду своїм покровителям. Так, статс-секретар Миколи I, однокашник О. С. Пушкіна і декабристів В. К. Кюхельбекера, І. І. Пуціна, В. Д. Волховського, М. А. Корф, виконуючи «волю спадкоємця престолу» в. кн. Олександра Миколайовича, розглядав декабристів як ворогів самодержавства і вітчизни[4]. В. І. Ленін, який підпорядковував їх ідеї цілям більшовицької партії, характеризував декабристів як революціонерів, зачинателів визвольного руху в Росії [5, с. 249].

Зрозуміло, що на позицію дослідників декабристського руху, на їх ставлення до окремих питань, впливали соціально-економічні, політичні, етико-моральні фактори. Наприклад, напередодні скасування кріпосного права 1861 р. суспільні діячі Росії згадали вимоги декабристів про необхідність знищення кріпосного стану, а перша буржуазно-демократична революція в Росії 1905–1907 рр. привернула увагу до розв'язання декабристами аграрного питання. Жовтневий переворот 1917 р. започаткував вивчення проблем руху декабристів з класових, більшовицьких позицій, а після відомих серпневих подій 1991 р. до декабристів почали ставитися як до зачинателів будівництва невдалого комуністичного суспільства [6]. Сьогодні більшість наукової української спільноти помилково вважає, що декабристи це виразники ідей російського суспільства, і ніякого відношення до історичного минулого України не мають [7].

На кожному етапі розвитку змінювалися покоління дослідників, рівень фахової підготовки, концепції й тематика досліджень, уточнювалися старі й формувалися нові висновки завдяки розширенню джерелознавчої бази. Але необхідно відзначити, що зміст і розвиток декабристознавства як в дожовтневій, радянські так і в часи незалежності обумовлювалися, насамперед,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

позицією держави, суспільно-економічною й політичною ситуацією в ній та навколо неї, яка підпорядковувала історичну науку політичним завданням.

Тривалий час радянська історична наука не звертала уваги на необхідність вироблення періодизації та її виняткового значення для розвитку конкретно-історичної проблематики цього напрямку всесвітньої історії. Тільки на початку 1950–60-х років, коли відбулася дискусія про періодизацію історичної науки в СРСР, були визначені періоди, які автоматично стали використовуватися для вивчення першого етапу визвольного руху в Росії [8, с. 11].

Ще у 1980-х роках нами була запропонована перша власна періодизація радянського декабристознавства, яка поділялася на такі періоди: 1.) жовтень 1917 р. – середина 1930-х років; 2.) друга половина 1930-х – перша половина 50-х рр.; 3.) друга половина 50-х рр. – до сьогодні (до 1988 р.) [2, с.31]. Звичайно, така періодизація зумовлювалася значною мірою усталеною на той час періодизацією радянської історичної науки. Зрозуміло, що на сучасному етапі розвитку вітчизняної історичної науки вона застаріла. На нашу думку, сьогодні в історії вивчення руху декабристів можна виділити такі чотири періоди: *дореволюційний, радянський, сучасний і діаспорний*, які в свою чергу поділяються на ряд внутрішніх етапів та напрямків [9, с. 211-225].

Дореволюційне декабристознавство характеризується існуванням охоронної, дворянської, буржуазної, ліберально-буржуазної, революційно-демократичної та зародженням марксистської історіографії. У цьому періоді спочатку значущим була усна декабріана, коли свідки подій, як, наприклад, громадський діяч М. А. Маркевич, декабрист О. В. Капніст, племінниця С. Г. Волконського княжна В. М. Рєпніна та інші переповідали Т. Г. Шевченку та не тільки йому історію декабристів, знайомили його з деякими з них, сприяли ознайомленню їх з літературними творами Великого Кобзар [10, с. 34-35].

Виникнення, розвиток і занепад цих напрямків визначити хронологічно важко. Зокрема, це чітко прослідковується у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Але всі ці напрямки об'єднувала мета дослідження – рух декабристів. Відмінність, передусім, полягала в тому, що їх представники ставили перед собою різні завдання. Представники академічної науки, зокрема, М. І. Богданович, М. К. Шільдер, О. М. Пипін, В. І. Семевський, М. В. Довнар-Запольський та ін., зосереджували увагу на виявленні, публікуванні документальних матеріалів та наукових розробок. Їхні дослідження не були позбавлені суб'єктивності, помилкових висновків, на які впливали не тільки певні умови, але й стан дослідження проблеми [11]. Публіцисти, революціонери-демократи і марксистки зверталися до ідей декабристів з метою обґрунтування необхідності боротьби проти існуючого суспільного самодержавного ладу [12].

Суттєві зміни у вивченні декабристознавства внесли більшовики, які прийшли до влади і започаткували новий період декабристознавства. *Радянське декабристознавство* поділяється на три етапи: 1) – жовтень 1917 р. – перша половина 1930-х рр.; 2) – друга половина 30-х – перша половина 80-х рр.; 3) – друга половина 80-х – 1991 р., коли поступово відбулася суцільна революціонізація руху декабристів. З 1991 р. – по сьогодні виокремився

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

четвертий період – *сучасний*, який співпадає з роками утворення національної, суверенної української держави, коли до проблем декабризму застосували «безмежний плюралізм і демократичні засади» [13].

Становлення *радянського* декабристознавства, на наш погляд, відбувалося до середини 1930-х років. На той час дореволюційні установи, де раніше розглядалися проблеми руху декабристів, були замінені новими навчально-дослідними закладами, а історичні праці стали підпорядковуватися ідеології та політиці нової радянської влади. Спочатку у перші десятиріччя радянської влади тон у вивчення проблеми задавали фахівці дореволюційної декабристознавчої школи (Д. І. Багалій, В. М. Базилевич, М. М. Покровський та ін.), а з середини 20-х років минулого сторіччя сформувалася генерація радянських істориків (М. В. Нечкіна, М. М. Дружинін, Ю. Г. Оксман та ін.), яка розробила нову концепцію руху декабристів, підводячи під неї більшовицьку теоретико-методологічну базу. Поряд з цим в Україні зберігалася концепція «українського декабризму», яку було піддано гострій критиці.

Другий і третій етапи радянського декабристознавства характеризується повним пануванням марксистсько-ленінської методології. Після розгрому «школи Покровського» у декабристознавстві утвердився вплив концепції М. В. Нечкіної. Певні зміни в історичній науці відбулися за часів «хрущовської відлиги», але в концептуальному плані вивчення історії декабристських організацій практично не змінився революційна парадигма. Лише з середини 1980-х років в умовах так званої демократизації і гласності з'явилися нові можливості в дослідженні історичного минулого і були пом'якшені «залізні обійми» марксизму-ленінізму на тлі розвалу більшовицького монстра – СРСР та занепаду комуністичної партії.

Серпневі події 1991 р., розпад СРСР, створення на його терені суверенних держав започаткували новий – четвертий період у *декабристознавстві* – *сучасний* з 1991 – по сьогодні, який характеризується поляристю думок, запереченням марксизму як теоретико-методологічної основи, відносним, неупередженим висвітленням проблеми, поверненням заборонених раніше праць українських істориків, зокрема, М. С. Грушевського, В. В. Міяковського, О. П. Оглоблина та інших. Та в цей же самий період започаткувалися й негативні впливи: порушилися зв'язки з декабристознавцями інших незалежних держав, суттєво знизилася увага до революційної проблематики, як не перспективної, зокрема і декабристської тематики, помітне недостатнє фінансування історичної науки (наприклад, зараз співробітників Інституту історії України НАНУ перевели на трьох денний робочий день), що обмежило можливість скликання наукових конференцій і особливо порушилися інтеграційні процеси тощо.

Дослідження періодизації вивчення руху декабристів тісно зв'язане з вивченням ще однієї, не менш важливої теоретико-методологічної основи декабристознавства – історії виникнення й становлення проблеми «Декабристознавчі наукові школи». В українській історіографії зустрічалися дефініції – школа Володимира Антоновича, Михайла Грушевського, Дмитра Багалія, Михайла Покровського та інших визначних істориків. Проте це була

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

гра словами, оскільки в радянську добу існувала єдина історична школа – радянська. А тому несміливі згадки про різні наукові історичні школи це була бравада сміливців від науки.

Тривалий час у радянській історичній науці не звертали уваги на необхідність вивчення сформованих у 1920–1930-ті роки декабристознавчих наукових шкіл та основних напрямків їх діяльності. Зазвичай цю літературу боялися згадувати, а якщо згадували так неодмінно з приставкою «націоналістична», або «антирадянська». Відомий український вчений док. іст. наук, проф. М. Коваль, редактор Українського історичного журналу одного разу у 80-х роках, характеризуючи список праць у моїй статті, присвяченій декабристам, вигукнув – «Ну і букет ви зібрали. А запахи, запахи...!». Утверджуючи існування єдиної радянської історичної школи, представники влади нав'язували вченим одноманітний підхід до розв'язання історичних процесів і проблем, який формувався на марксистсько-ленінській методології. Щоправда, саратовський історик 1970-х років В. В. Пугачов у свій час констатував, що «в радянському декабристознавстві створилися в основному три школи: М. М. Дружиніна, Ю. Г. Оксмана (колишнього одесита), М. В. Нечкіної». Проте він не відзначив, чим саме вони відрізняються одна від одної[14, с. 5]. Термін «школа», як правило, використовувався тільки з метою огульної критики «школи Покровського» або «української націоналістичної школи Грушевського».

Історіографічний аналіз праць свідчить, що у 1917 – першій половині 1930-х років існувало три декабристознавчі школи: *російська* (московський, ленінградський, саратовський, сибірський напрямки), *українська* (київський, одеський, харківський напрямки) і *зарубіжна*. Першу очолював історик-більшовик М. М. Покровський, а після смерті вченого – його «вірна учениця» М. В. Нечкіна. Саратовський напрямок російської школи репрезентував С. М. Чернов. Сибірський – сформувався навколо М. А. Азадовського, зосередивши увагу на дослідженні життя й діяльності декабристів та їх оточення у Сибіру, а український навколо Д. І. Багалія.

У цей час сформувалася й українська школа радянського декабристознавства. Біля її витоків стояв професор Університету св. Володимира М. В. Довнар-Запольський[15, с. 91]. У ній виділяється три напрямки: київський (М. С. Грушевський), харківський (Д. І. Багалій), одеський (Ю. Г. Оксман).

Необхідно відзначити, що саме історики 1920–1930-х років вкладали своє розуміння в термін «історична школа». Так, О. П. Оглоблін, зокрема, вважав, що «**основні моменти, що визначають загальне поняття історичної школи, – це ідеологічно-політичне спрямування цілої науково-громадської діяльності й методологія історичного досвіду**»[16, с. 189]. А сучасний російський історик М. Г. Вандалковська, учениця М. В. Нечкіної, акцентує увагу на таких ознаках школи, як підтримка «методу вчителя», органічний зв'язок політичних поглядів дослідника з історичною думкою.

Українська декабристознавча школа 1930-х років характеризувалася цілеспрямованою підготовкою висококваліфікованих спеціалістів (В. І. Маслов,

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

В. М. Базилевич, О. Д. Багалій-Татарінова та ін.), активною діяльністю лідерів, зокрема М. В. Довнар-Запольського, Д. І. Багалія, навколо яких об'єднувалися вчені-декабристознавці, єдиною програмою – вивченням життя й діяльності декабристів в Україні, та об'єднанням дослідників навколо єдиної концепції (існування українських декабристів, основним фактором якого був винятковий вплив історії України на формування світогляду декабристів), наявністю організаційних структур, тобто науково-навчальних установ і осередків дослідників, у програмах яких декабристський рух посідає почесне місце[17, с. 81].

Київський, харківський і одеський напрямки українського декабристознавства об'єднувало бажання глибокого вивчення діяльності таємних декабристських організацій в Україні. Цьому сприяла концепція М. М. Покровського, який в основу вивчення руху декабристів поклав пріоритетне вивчення діяльності Південного товариства на протигагу Північному. Різнилися українські декабристознавчі напрямки лише бажанням представників цих напрямків глибше вивчити малодосліджені питання проблеми, тісно пов'язанні з окремим регіоном і перебуванням тут того чи іншого декабриста. Відзначимо, що українському декабристознавству були притаманні об'єктивізм, що не поєднується з марксистським підходом, наукова ґрунтовність у розробці проблем, виявлення і видання джерельної бази, причому значна увага приділялася місцевим документам.

До київського напрямку українського декабристознавства належали: Л. П. Добровольський, В. В. Міяковський, В. М. Базилевич, Й. Ю. Гермайзе, П. П. Филипович, П. А. Кияниця, М. В. Довнар-Запольський, М. С. Грушевський, В. С. Іконников та ін. До харківського – Д. І. Багалій, О. Д. Багалій-Татарінова та ін. До одеського – Ю. Г. Оксман[18], О. О. Рябінін-Скляревський[19], Л. Г. Гофман, М. Л. Рубінштейн[20], В. В. Стратен, М. С. Слабченко[21], І. А. Хмельницький[22] та ін.

Російська школа декабристознавців, крім перерахованих властивостей, притаманних українській школі, характеризувалася лояльністю до марксистсько-ленінського вчення, нігілістичним ставленням до ранніх декабристських організацій, концентрації уваги на вивченні діяльності Північного товариства, повстання 14 грудня 1825 р., упередженою критикою досягнень українських декабристознавців, зокрема теорії «українських декабристів».

Головним напрямком діяльності російської школи була публікація документів про декабристів, повстання 14 грудня 1825 р. Поступово школа стає на позиції великодержавного шовінізму, нав'язує своє бачення проблеми, критикує результати наукової діяльності інших шкіл та напрямків, зокрема концепцію «українського декабризму».

Російська школа декабристознавців була найбільш потужна, вона об'єднувала таких маститих вчених, як М. М. Покровський, М. М. Дружинін, О. Є. Пресняков, С. М. Чернов, а також молоду генерацію, яскравою представницею якої була М. В. Нечкина. Декабристознавці гуртувалися

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

навколо Центрархіву СРСР – найбільшого власника документів з історії декабристів.

Сибірський напрямок російської школи декабристознавців не мав конкретного центру, на нього претендував Іркутськ, навколо якого б об'єднувалися дослідники; його члени працювали над виявленням архівних матеріалів та підготовці їх до друку, писали змістовні краєзнавчі розвідки, виявляли й уніфікували пам'ятники і місця пам'яті життя й діяльності декабристів-засланців на обширах Сибіру. Основоположником сибірського декабристознавства був Борис Георгійович Кубалов, який у 1925 р. опублікував важливу книгу «Декабристы в Восточной Сибири». Сучасна дослідниця цієї теми Т. О. Перцева назвала його «одним із родоначальників іркутської школи декабристознавців»[23, с. 9]. Його учень Ф. А. Кудрявцев продовжив й дав нові напрямки розвитку сибірського декабристознавства. Пізніше сибірський напрямок довгі роки очолював доцент С. Ф. Коваль.

Зарубіжна декабристознавча школа умовно поділяється на три напрямки. До першого відносяться публіцисти, журналісти західноєвропейських країн, які відгукнулися на виступ «споборників святої волі» 14 грудня 1825 р. і особливо у дні святкування сторічного ювілею з дня повстання декабристів. Їх доробок належить ще дослідити. Це – завдання сучасної історіографії. Другий – репрезентують російські історики-емігранти, зокрема, О. О. Кізеветтер, П. М. Мілюков, М. А. Алданов, С. М. Мельгунов, В. О. М'якотін та ін. До третього – віднесемо українських вчених-емігрантів: І. Борщака, Д. І. Дорошенка, Н. Д. Полонську-Василенко, Б. Д. Крупницького, і їхнього послідовника Святомира М. Фостуна та ін. Якщо російські історики зосереджували увагу на критиці декабристознавчих праць російських радянських дослідників, то українські вчені акцентували увагу на доробку українських радянських вчених, підкреслюючи захоплення останніх виявленням української ідеї в діяльності декабристів.

Отже, висвітлення нової періодизації "Української декабристознавчої школи. 1825 – по сьогодні" передбачає поглиблений аналіз всіх її складових, наповнення фактичним матеріалом й теоретичними узагальненнями, обмін думками з цієї проблеми. Але це на перспективу.

1 Щеголев П. Е. Декабристы. М.; Л. 1926. С. 276; Восстание декабристов. Документы. Т. XX. М., 2001. С. 485.

2 Казьмирчук Г. Д. «Все, що посіє, зійде» (Нариси суспільно-політичного руху Росії першої половини XIX ст.). К.: КДУ, 1988.

3. Герцен А. И. Собрание сочинений: В 30-ти т. М., 1957. Т. 7. С. 137–258; Огарев Н. П. Избранные социально-политические и философские произведения: В 2-х т. М., 1952. Т. 2. С. 783–788.

4. Корф М. Восшествие на престол императора Николая I. Изд. 5-е. СПб., 1857.

5. Ленин В. И. Пам'яті Герцена. В. І. Ленін. Повн. збір. тв. Т. 21.

6. Мамонтов В. Он любил удить рыбу и возводит города. Комсомольская правда. 1991. 17 сентября

7. Грицак Я. Нариси історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст. К., 2000.

8. Нечкина М. В. Предисловие. Очерки истории исторической науки в СССР. М., 1966. Т. 4.

9. Казьмирчук Г. Д., Казьмирчук М. Г. Первый период развития Украинской декабристведческой школы (1825–1917 гг.). Петербургский исторический журнал. 2019. № 2. С. 211–225.

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE

10. *Казьмирчук Г. Д.* Вибрані твори. Т. 9. *Казьмирчук Г. Д., Казьмирчук М. Г.* Університет св. Володимира і Тарас Шевченко. К., 2017. 195 с.
11. *Пытин А. Н.* Исторические очерки. Общественное движение в России при Александре I. 2-е изд., СПб., 1885; *Семевский В. И.* Политические и общественные идеи декабристов. СПб., 1909 та ін.
12. *Плеханов Г.* 14 декабря 1825 года. М.; Л., 1926; *Казьмирчук Г. Д.* Історіографія руху декабристів. Ч. I. Дореволюційне декабристознавство (1825–1917 рр.). К., 2000. 170 с. та ін.
13. *Казьмирчук Г. Д.* Історіографія руху декабристів. Ч. 2. Становлення радянського декабристознавства (1917 – перша половина 1930-х рр.). К., 2001. 240 с.
14. *Пугачев В. В.* О специфике декабристской революционности (некоторые спорные вопросы). Освободительное движение в России. Межвуз. науч. сб. Саратов, 1971. Вып. 1.
15. *Казьмирчук Г. Д., Силкин А. В.* Изучение движения декабристов в Киевском университете. Программа и тезисы Всесоюзной научно-методической конференции... Днепропетровск, 1990. С. 91
16. *Оглоблин О. П.* Буржуазна історична школа Довнар-Запольського. Зап. Історико-археографічного ін-ту ВУАН. Т. I.
17. *Казьмирчук Г.* Вибрані твори. Т. 6. «Апостоли правди»: Рух декабристів в історичній літературі 1917 – першій половині 30-х років. К., 2016.
18. Дело *Оксман* Юлиан Григорьевич. Державний архів Одеської області (Далі – ДАОО). Ф. Р-1595. Оп. 1. Спр. 235. 11 арк.; Дело *Оксман* Эммануил Григорьевич. Там само. Спр. 236. 1 арк.; *Малинова Г.* Возвращение Юлиана Оксмана.. Вестник. 1995. 29 июля; Продолжение Там же.
19. Дело *Рябинин-Скляревский* Александр Александрович. ДАОО. Ф. Р-1142. Оп. 1. Спр. 139. 107 арк.
20. Дело Рубинштейна Николая Леонидовича. ДАОО. Ф. Р-1593. Оп. 1. Спр. 282. 3 арк.
21. Дело Слабченко Михаила Елисеевича. ДАОО. Ф. Р-1593. Оп. 1. Спр. 308. 48 арк.; Дело студента Слабченко Михаила Алексеевича. ДАОО. Ф. 45. Оп. 5. Спр. 12121. 45 арк.
22. Дело Хмельницкого Исаака Абрамовича. ДАОО. Р-1593. Оп. 1. Спр. 358. 11 арк.
23. *Перцева Т. А.* Декабристская тематика на страницах «Сибирской ссылки»: неокончательные итоги 40-летних исследований / Т. А. Перцева. Сибирская ссылка: сб. науч. ст. Иркутск, 2013. Вып. 7 (19).

Published on

Bookwire[™]
by Bowker

<https://www.bookwire.com/>

Text Copyright © 2020 by the International Science Group(isg-konf.com).

Illustrations © 2020 by the International Science Group.

Cover design: International Science Group(isg-konf.com). ©

Cover art: International Science Group(isg-konf.com). ©

The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required.

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Ukraine. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

The recommended citation for this publication is:

Antsupova V., Lastivka I., Ushko I., CLINICAL DIAGNOSTICS OF MARSHAL SYNDROME IN A GIRL WITH CONNECTIVE TISSUE DYSPLASIA AND PSYCHIC DELAY // PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND PRACTICE. Abstracts of XX th International Scientific and Practical Conference. Athens, Greece 2020. pp. 11-13 pp. Available at : DOI: 10.46299/ISG.2020.XX : URL: <http://isg-konf.com>.